

Π. Ε. ΣΕΓΔΙΤΣΑ

ΟΙ ΚΟΙΝΟΙ
ΝΑΥΤΙΚΟΙ ΜΑΣ ΟΡΟΙ
ΚΑΙ
ΑΙ ΡΩΜΑΝΙΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

1954

ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ
ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Π. Ε. ΣΕΓΔΙΤΣΑ

ΟΙ ΚΟΙΝΟΙ
ΝΑΥΤΙΚΟΙ ΜΑΣ ΟΡΟΙ
ΚΑΙ
ΑΙ ΡΩΜΑΝΙΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

‘Η ἀνά χεῖρας μελέτη θὰ ἡδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς συνέχεια μιᾶς μεγαλυτέρας ἐργασίας μου, τοῦ πενταγλώσσου τριτόμου Elsevier’s Nautical Dictionary, ἐκδοθέντος ἐσχάτως εἰς Amsterdam.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκδόσεως τούτου καὶ κατὰ τὴν τακτοποίησιν τοῦ δγκώδους ἀρχείου τῶν χειρογράφων, κατήρτισα αὐτομάτως ἔτερον εἰδικὸν ἀρχεῖον, περιέχον τοὺς ἐκ ξένων γλωσσῶν προερχομένους δρους τῆς κοινῆς ναυτικῆς μας γλώσσης, τὴν ὅποιαν ὀμιλησαν οἱ δαφνοστεφεῖς ναυτικοί τοῦ Ἀγῶνος καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον νῦν ἔτι διηλοῦν οἱ ναυτικοί μας. Οὕτω συνεκεντρώθη ἰκανὸν δλικόν, τὸ δποῖον ἀφοῦ ἐμπεριστατωμένως ἡρεύνησα, ἐνετόπισα ἀπὸ ποίαν ξένην γλώσσαν προήρχετο ἐκαστος δρος ἐξ αὐτοῦ.

‘Η ἐρευνά μου ὑπῆρξε καὶ μακρά καὶ κοπιώδης, τέλος δμως πιστεύω δτι ἐπέτυχον τοῦ σκοποῦ μου, προσδιορίσας ποῖαν ἐκ τῶν ρωμανικῶν γλωσσῶν ἡσκησαν τὴν μεγαλυτέραν ἐπιρροήν ἐπὶ τῆς κοινῆς ναυτικῆς μας γλώσσης καὶ ποῖοι δροι ἐτυμολογοῦνται ἐξ ἐκάστης αὐτῶν.

Τὴν μελέτην μου ταύτην ἔθεσα ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν εἰδικῶν γλωσσολόγων, κατὰ τὸν ἐτήσιον διαγωνισμὸν τοῦ παρελθόντος ἔτους τῆς παρὰ τῷ ‘Ακαδημίᾳ Ἀθηνῶν Γλωσσικῆς ‘Εταιρείας, ἡ ὅποια ἀπένειμεν εἰς αὐτὴν τὸ πρῶτον βραβεῖον μετ’ ἐπαίνου.

‘Η ἐκδοσίς δμως ἐν συνεχείᾳ, μιᾶς οὐδόλως μὲν δγκώδους, ἀλλὰ λίαν ἔξειδικευμένης μελέτης, καθίστατο προβληματική, ἐφ’ δσον οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐκδόται, ὡς γνωστόν, οὐδὲν ἐνδιαφέρον ἐπιδεικνύουσιν διὰ τοιούτου εἰδούς ἐργασίας.

Ἐδυυχώς, τὸ ‘Ιδρυμα Εὐγενίου Εὐγενίδου, εἰς δ ἀπετάθην, συμπεριέλαβε τὴν μελέτην μου ταύτην εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδόσεών του «Βιβλιοθήκη τοῦ Ναυτικοῦ», λόγῳ τοῦ ἴδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος, τὸ δποῖον παρουσιάζει δι’ ἀπαντας τοὺς ναυτικούς μας. Τὸ ‘Ιδρυμα Εὐγενίδου εὐχαριστῶ δλως ἴδιαιτέρως.

‘Ο Συγγραφεὺς

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

**Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Μαΐου 1967*

**Αριθ. πρωτ. 265*

*Πρόεδρος
τὸν κ. Παναγιώτην Σεγδίτσαν
Ἐνταῦθα*

**Ἄξιότιμε Κύριε,*

Ἐνχαρίστως γνωρίζομεν δμῖν, δτι η ὑφ' ὅμῶν ὑποβληθεῖσα εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῆς 'Ἐταιρείας συλλογὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΟΙ KOINOI NAYTIKOI ΜΑΣ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΑΙ ΡΩΜΑΝΙΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ» ἐκρίθη διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν της πληρότητα καὶ τὴν βιβλιογραφικὴν αὐτῆς ἐνημέρωσιν ἀξία τοῦ πρώτου βραβείου μετ' ἐπαίνου ἐκ Δραχμῶν 5000.

*Συγχαίροντες δμῖν ἐπὶ τούτῳ, διατελοῦμεν
μετὰ πάσης τιμῆς*

**Ο Πρόεδρος
(Τ.Σ.) Φ. Δραγούμης*

**Ο Γραμματεὺς
Α. Καραναστάσης*

Ε Κ Θ Ε Σ Ι Σ

Κριτικής Ἐπιτροπῆς τοῦ κατά τὸ 1967 Γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ τῆς
ἐν Ἀθήναις Γλωσσικῆς Ἐταιρείας.

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Δ. Βαγιακάκος δ.φ. Διευθυντής τοῦ Κέντρου Συντάξεως τοῦ Ἰστορικοῦ Λαζαρικοῦ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Π. Ε. Σεγδίτσας, Πλοιάρχου (Ο) Β. Ν. π.δ., «Οἱ κοινοὶ ναυτικοὶ μας δροὶ καὶ αἱ ρωμανικαὶ γλῶσσαι», 1965, σσ. 135.

‘Ο κ. Σεγδίτσας, ἐγκρατέστατος περὶ τὰ ναυτικά, εἶναι λίαν γνωστός ἐκ σειρᾶς μελετῶν καὶ ἀρθρῶν σχετιζομένων μὲ τὴν ναυτικὴν τέχνην, ἴστορίαν, καὶ γλῶσσαν, δημοσιεύθεντων εἰς τὰ κατά καιροὺς ναυτικά περιοδικά, ἀλλὰ καὶ αὐτοτελῶς.

Διὰ μίαν τῶν μελετῶν του ὑπὸ τὸν τίτλον: *Kapήρη καὶ ίστιοφόρα πλοῖα, Ἀθῆναι 1940*, ἐπηγένθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν⁽¹⁾ «διὰ τὴν ἀρεστὴν ίστορικὴν συγγραφὴν περὶ τῆς ἔξελιξεως τοῦ καπήρους καὶ ίστιοφόρου ναυτικοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀτμοῦ».

‘Η ἐργασία του δημοσίευσε καὶ ἀποία εἶναι ἔργον ζωῆς καὶ ἔτυχεν ἐπαξίως διεθνοῦς ἀναγνωρίσεως καὶ ἐπαίνων, εἶναι τὸ τρίτομον πεντάγλωσσον Λεξικὸν (εἰς Ἀγγλικήν, Γαλλικήν, Ἰταλικήν, Ἰσπανικήν καὶ Γερμανικήν γλῶσσαν) ὑπὸ τὸν τίτλον: *Nautical Dictionary*, τόμ. 1ος *Maritime Terminology*, Amsterdam 1965, σσ. 577, τόμ. 2ος *Marine Engineering* 1966, σσ. 344 τόμ. 3ος *Ships and their Equipment* 1966, σσ. 246.

‘Ελλείπει ἐκ τοῦ Λεξικοῦ τούτου ἡ ἀντίστοιχος Ἑλληνικὴ Ὀρολογία, τὴν δοίαν δ’ Ὀλλανδικὸς Ἐκδοτικὸς Οἶκος Elsevier Publishing Company ἀπέκλεισεν ἐκ τῆς ὅπ’ αὐτοῦ ἐκδόσεως τοῦ ἀνωτέρῳ Λεξικοῦ (δυστυχῶς τοῦ μημειώδους τούτου ἔργου δὲν κατέστη δυνατὴ ἡ ἐκδοσίς ἐν Ἑλλάδι), καίτοι αὐτῇ είχεν ἡδη συνταχθῆ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως. “Ἡδη πλέον ἀναμένει κεχωρισμένη νά ἐκτυπωθῆ ἐν Ἑλλάδι.

‘Ο κ. Σεγδίτσας καὶ παλαιότερον είχε δημοσιεύσει ἀξιόλογον ἐργασίαν ὑπὸ τὸν τίτλον: ‘*H ἐπιρροὴ τῶν Λατινογενῶν γλωσσῶν ἐπὶ τοῦ κοινοῦ ναυτικοῦ γλωσσαρίου μας, μετὰ πλάνας ἐξ 600 περίπου λέξεων μετὰ παρατηρήσεων, Ἀθῆναι 1940*, σσ. 30. Τὴν ἐργασίαν ταύτην δὲν είχον ὅπ’ ὅψιν τῶν οἱ Henry and Renée Kahane καὶ Andreas Tietze κατά τὴν σύνταξιν τῆς μελέτης αὐτῶν: *The Lingua Franca in the Levant*, Illinois 1958, σσ. 752.

(1) Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 20 (1945), σ. 455.

Πλήν δμως τῶν ἀνωτέρω μελετῶν καὶ ἔτερον «*Ἄλιεντικὸν καὶ Ἰχθυολογικὸν Λεξικόν*» ἔχει συνταχθῆ ὑπὸ τοῦ κ. Σεγδίτσα καὶ ἀναμένει ἀπὸ μακροῦ χρόνου τὴν δημοσίευσίν του.

Κατόπιν λοιπὸν μιᾶς τοιαύτης καταρτίσεως καὶ ἐργασίας περὶ τὰ ναυτικὰ προσέρχεται διὰ πρώτην φορὰν ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Γλωσσικῆς Ἐταιρείας μὲ τὴν ὑπὸ τὸν ἐν ἀρχῇ τεθέντα τίτλον μελέτην του.

Αὗτη περιλαμβάνει τὰ ἔξης ἐπὶ μέρους τμήματα: *Ἐλσαγωγὴν — Ἐλληνικὴν καὶ Σένην Βιβλιογραφίαν — Πίνακα ναυτικῶν δρων.*

Ἐν τῇ *Ἐλσαγωγῇ* ὁ συγγραφεὺς κάμνει μίαν ἐπισκόπησιν τῶν μέχρι σήμερον ἐργασιῶν, τῶν σχετικῶν μὲ τὸ Ναυτικὸν Ὄνοματολόγιον, ὑπὸ τῶν A. Jal⁽¹⁾, Λ. Παλάσκα - A. Κουμελᾶ - Φ. Ἰωάννου⁽²⁾, Hesselink⁽³⁾, Λυκούδη⁽⁴⁾, Henry and Renée Kahane - Tietze⁽⁵⁾.

Είτα ἔξετάζει τὰ αἰτια τῆς παρεισφρύσεως δρων ρωμανικῆς προελεύσεως εἰς τὴν κοινὴν ναυτικὴν μας γλώσσαν. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου παρατηρεῖ διτὶ ἡ *Ἐλσαγωγὴ* λέξεων, σχετιζομένων πρὸς τὸ ναυτικὸν ἐπάγγελμα, ἥρξατο ἀπὸ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς ἰδρύσεως τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ηδὲ ἡ θήτη μετὰ τὸν 10ον αἰῶνα, διτὶ οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες⁽⁶⁾ ἐπέτρεψαν εἰς τὰς Δημοκρατίας τῆς Δύσεως νὰ ἴδρυσουν ἐμπορεῖα εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ συνεπληρώθη ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 15ου αἰῶνος, μετὰ τὴν κατάρρευσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τὴν ἔξαπλωσιν ἐπὶ τοῦ Ἐλληνικοῦ χώρου κυρίως τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας.

Τότε ἡ μεταξὺ Ἐλλήνων ναυτικῶν καὶ Ἐνετῶν συνεργασία ὑπῆρξε στενή, διὸ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν δρων εἶναι Ἐνετικῆς (Ιταλικῆς) ἀρχῆς, ἐλάχιστοι δὲ Γαλλικῆς ἢ Ισπανικῆς προελεύσεως.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος παραθέτει πλουσιωτάτην, μοναδικήν Ιωῶς ἐν

(1) *Glossaire Nautique*, Paris 1848.

(2) Ναυτικὸν Ὄνοματολόγιον, Ἀθῆναι 1858 - Λ. Παλάσκα, Γαλλο-ελληνικὸν Λεξικὸν Ναυτικῶν Ὁρων, Ἀθῆναι 1898.

(3) *Les mots maritimes empruntés par le Grec aux langues Romanes*, Amsterdam 1903.

(4) Μεγάλη Ἐλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία καὶ Περὶ τοῦ παρ' ἡμῖν Ναυτικοῦ Ὄνοματολογίου καὶ τῆς ἐνεστώσης θέσεως αὐτοῦ, Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 14 (1939), σσ. 88 - 103.

(5) *The Lingua Franca in the Levant*, Illinois, 1958.

(6) Ἀρχὴν ἐποιήσατο ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς (1081 - 1118) περὶ τοῦ ὅποιον λέγεται (Ἀλεξιάς 1, 287) «τὸ δὲ δὴ μεῖζον τὴν ἐμπορίαν αὐτῶν ἀζήμιον ἐποίησεν ἐν πάσαις ταῖς ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν Ρωμαίων χώραις, ὥστε ἀνέτως ἐμπορεύεσθαι καὶ κατὰ τὸ αὐτοῖς βουλητόν, μήτε μὴν ὑπὲρ κομμερχίου ἡ ἐτέρας τινὸς εἰσπράξεως τῷ δημοσίῳ εἰσκομιζομένης παρέχειν ἄχρι καὶ δριολοῦ ἐνός, ἀλλ' ἔξω πάσης εἶναι Ρωμαϊκῆς ἔξουσίας».

Έλλαδι, γνωστήν ναυτικήν βιβλιογραφίαν, τὴν δποίαν, κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ πίνακος τῶν ναυτικῶν δρων, χρησιμοποιεῖ εὑρέως.

Ακολουθεῖ ὡς τρίτον μέρος, δι Πίναξ τῶν ναυτικῶν δρων, δστις περιλαμβάνει 1420 δρους, καταγεγραμμένους ἀλφαβητικῶς.

Οἱ δροι οὗτοι ἀναφέρονται εἰς τὸ πλοῖον, τοὺς ἀνέμους, τὸν πλοῦν, τὸ ἐμπόριον κ.λ.π.

Ο συγγραφέυς, γνωρίζων ἑκ πείρας τὸν ναυτικὸν βίον, ἀλλὰ καὶ χρησιμοποιῶν πλουσίαν βιβλιογραφίαν καὶ εὑρεῖαν γλωσσομάθειαν, παρουσιάζει ἔκαστον ναυτικὸν δρον ὑπὸ τὸν τύπον ἢ τοὺς τύπους ὑψ' οὓς συναντᾶται εἰς τὰ κείμενα, δι' ὃ ἐνίστε καὶ ἡ ὀρθογραφία των παραλλάσσει, ἐπειτα καταγράφει τὴν σημασίαν αὐτοῦ καὶ εἴτε παραθέτει τὴν ρωμανικήν λέξιν, ἐκ τῆς δποίας οὗτος προέκυψεν. Μετὰ ταῦτα πλαισιώνει τὸν δρον μὲ τὴν ἀνάλογην ναυτικὴν φρασεολογίαν. Οὕτω, δχι μόνον κυριολεκτεῖ σημασιολογικῶς, ἀλλὰ παρουσιάζει καὶ τὴν σημασιολογικὴν ἐκτασιν ἐκάστου δρου. Ἀποβαίνει δηλαδὴ ἡ μελέτη αὗτη ἀξιόλογον Λεξικὸν Ναυτικῶν Ὁρων μὲ ἀπηκριθωμένην ναυτικὴν φρασεολογίαν.

Είναι φανερὸν δτι οἱ δροι οὗτοι σύν τῷ χρόνῳ θὰ λησμονηθοῦν, ἀφ' ἐνδές μὲν ἔνεκα τῆς δημιουργίας καθαρῶς ἐλληνικῶν δρων, κυρίως δμως ἔνεκα τῆς παρακμῆς τοῦ Ἰστιοφόρου ναυτικοῦ καὶ τῆς δσημέραι ἀναπτυξεως τοῦ μηχανοκινήτου τοιούτου.

Ἡ συλλογὴ ἐπομένως τῶν ναυτικῶν τούτων δρων καθίστατο ἀναγκαία, διότι ἡ δημιουργία καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν ἀντιπροσωπεύουν δχι μόνον μίαν ἴστορικὴν περίοδον, ἀλλὰ καὶ ἔνα τομέα τῆς γλωσσικῆς δημιουργίας, ἀντίστοιχον πρὸς ἔνα τομέα τῆς ζωῆς, τὸν ναυτικὸν βίον, καὶ διὰ μίαν μακράν χρονικὴν περίοδον.

Ἄπὸ τὸν συγγραφέα ἀναμένομεν ἀνάλογον ἐργασίαν διὰ τοὺς ἐν χρήσει ἐν τῷ ναυτικῷ Ἑλληνικούς δρους εἴτε ἐκ τῆς ἀρχαιότητος ἢ τοῦ Βυζαντίου διατηρηθέντας, εἴτε ὑπὸ τῆς νεωτέρας γλώσσης πλασθέντας.

Διὰ τὴν ἐπιμεμελημένην δὲ σύνθεσιν καὶ ἀρτιότητα τῆς ἀνωτέρω μελέτης, ήτις καλύπτει σημαντικὸν γλωσσικὸν κενὸν καὶ ἀποβαίνει χρησιμωτάτῃ κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν οἰκείων ἄρθρων τοῦ Ἰστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης καὶ τῶν διαλέκτων αὐτῆς, τοῦ ἐκδιδομένου ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἡ Κριτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ διανωνισμοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Γλώσσικῆς Ἐταιρείας, εἰσηγουμένου τοῦ γράφοντος, ἀπένειμεν εἰς τὸν κ. Π. Ε. Σεγδίτσαν τὸ πρῶτον χερηματικὸν βραβεῖον μετ' ἐπαίνου.

Δικαίος Β. Βαγιακάκος δ.φ.

Διευθυντής

τοῦ Κέντρου Συντάξεως τοῦ Ἰστορικοῦ Λεξικοῦ
τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η

Παρηλθον έξήκοντα έτη, άφ' δου ό διάσημος 'Ολλανδός Βυζαντινολόγος D. C. Hesselink, έκτος άλλων σπουδαίων μελετών του, ήσχολήθη, πρότος αντός, μὲ τὴν ἐτυμολογίαν δρων τῆς κοινῆς ναυτικῆς μας γλώσσης και ἔξεδωκεν εἰς Amsterdam, τῷ 1903, τὴν γνωστήν μελέτην του : « Les mots maritimes empruntés par le Grec aux langues romanes ». Ισως δμως, χρονολογικῶς, νὰ ἔπειτε νὰ θεωρηθῇ διτὶ ήσχολήθη προγενέστερον αὐτοῦ δι μακαρίτης Λ. Παλάσκας, κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ περιφήμου καὶ μοναδικοῦ ἔκτοτε εἰς τὸ εἶδος του Γαλλο - Ἐλληνικοῦ Λεξικοῦ τῶν Ναυτικῶν "Ορων, ἔκδοθέντος ἐν Ἀθήναις, τῷ 1898, μετὰ ταξινόμησιν καὶ συμπλήρωσιν ὑπὸ Μ. Γούδα, ἀλλὰ τὰ λιαν στενά δρια ἐντὸς τῶν δοπίων ἔπραξε τοῦτο, δὲν μᾶς δίδουν τὸ δικαίωμα νὰ τὸν θεωρήσωμεν ὡς πρῶτον ἀσχοληθέντα.

Μὲ τὸ ίδιον θέμα, ἀλλὰ ἐμμέσως καὶ εἰς μικρὰν ἔκτασιν, ήσχολήθη καὶ δι σοφὸς Διδάσκαλός μας μακαρίτης Σ. Ε. Λυκούδης, κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ διατύπωσιν τῶν εἰς τὴν Μεγάλην Ἐλληνικήν Ἔγκυκλοπαιδείαν συμπεριληφθέντων ναυτικῶν δρων μεταξὺ 1927 καὶ 1934.

Κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1940 ἐδημοσιεύσαμεν, μὲ βάσιν τὸ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συγκεντρωμένον ὑλικόν, περιωρισμένην ἐπὶ τοῦ θέματος ἔρευναν ὑπὸ τὸν τίτλον: « Ἡ ἐπιρροὴ τῶν λατινογενῶν γλωσσῶν ἐπὶ τοῦ κοινοῦ ναυτικοῦ γλωσσαρίου μας ».

Κατὰ τὸ έτος 1958, οἱ Ἀμερικανοὶ Henry καὶ Renée Kahane τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πολιτείας Illinois τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, μετά τοῦ Andreas Tiezze τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κωνσταντινούπολεως ἐδημοσίευσαν τὴν περισπούδαστον μελέτην των « The Lingua Franca in the Levant (Turkish nautical Terms of Italian and Greek origin) » καὶ ἐμμέσως ήσχολήθησαν μὲ τὴν ἐτυμολογίαν 726 ναυτικῶν δρων τῆς κοινῆς ναυτικῆς μας γλώσσης, οἱ δποῖοι, προερχόμενοι ἀπὸ τὰς ρωμανικὰς γλώσσας, μετεβιβάσθησαν μὲ ἔλαχίστας παραλλαγάς εἰς τὴν Τουρκικήν.

Οσοι συνέταξαν Γλωσσάρια διαφόρων κατὰ τόπους ίδιωμάτων εἰς τὴν χώραν μας συμπεριέλαβον εἰς αὐτὰ καὶ δρους τινας τῆς κοινῆς ναυτικῆς μας γλώσσης συμπτωματικῶς, δπως π.χ. δι μακαρίτης Δ. Πασχάλης μὲ τὸ « Ἀνδριακὸν Γλωσσάριον » (1933) καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης, Ν. Ἀνδριώτης, μὲ τὸ « Ἐτυμολογικὸ Λεξικὸ τῆς Νεοελληνικῆς » (1951 καὶ 1967), καὶ I. Βογιατζίδης, μὲ τὸ « Γλῶσσα καὶ λαογραφία τῆς νήσου Ἀνδρου » (1951 καὶ 1956), δπως καὶ ἄλλοι πολλοί, ἀλλὰ εἰς τόσον μικρὸν ποσοστόν, δστε νὰ μὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ διτὶ τοὺς ἐνδιέφερες εἰδικῶς τὸ θέμα τῆς ἐτυμολογίας τῶν ναυτικῶν δρων τῆς κοινῆς γλώσσης μας.

Αὕτη χρονολογικῶς καὶ ἐν συντομίᾳ είναι ἡ ιστορία τῶν κατὰ καιροὺς ἐργασιῶν ἐπὶ τῆς ἐτυμολογίας τῶν ναυτικῶν δρων τῆς κοινῆς μας γλώσσης.

"Ηδη, μὲ τὴν παρούσαν μελέτην μας, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ διευρύνωμεν τὴν σύντομον ἔρευνάν μας τοῦ 1940 καὶ τοῦτο μὲ βάσιν νεώτερον ἄρθρον ὑλικόν, τὸ δόποιον εὐρέθη συγκεντρωμένον εἰς χεῖρας μας, κατὰ τὸ πέρας τῆς συντάξεως ἐξαγλώσσου Λεξικοῦ Ναυτικῶν Ὀρῶν, ἐκτυπωθέντος ἡδη καὶ κυκλοφορήσαντος ὡς πενταγλώσσου (ἀγγλικήν, γαλλικήν, ιταλικήν, ισπανικήν, γερμανικήν) — τῆς ἐλληνικῆς δρολογίας παραλειφθείσης ὑπὸ τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἰκου, Elsevier Publishing Company τοῦ Amsterdam, λόγῳ τοῦ περιωρισμένου ἐλληνικοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ καὶ διὰ λόγους μειώσεως τοῦ κόστους τῆς ἐκδόσεως — εἰς τρεῖς τόμους, τοὺς κάτωθι :

Τομ. I. Maritime Terminology, σελ. 557, 1965.

» II. Marine Engineering, σελ. 344, 1966.

» III. Ships and their equipment, σελ. 246, 1966.

"Η παραλειφθείσα ἐλληνικὴ δρολογία μελετᾶται διποτέρᾳ προσεχῶς ἐν Ἑλλάδι, διὰ νὰ διευκολύνῃ τοὺς Ἑλληνας ναυτικοὺς κατὰ τὴν ἀσκησιν τοῦ πολυμόχθου ἐπαγγέλματός των, ὡς ἐπίσης καὶ ἀπάνθισμα ἐπίτομον τοῦ ἀνωτέρου τριτόμου πενταγλώσσου, χάριν τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν τῆς ναυτικῆς ἐπιστήμης, διὰ τὰς μελέτας των, μὲ 8 000 δρους τοὺς πλέον ἀπαραιτήτους.

Κατὰ τὴν μακροχρόνιον ταύτην ἐργασίαν μας (1933 - 1962) εἶχομεν διαπιστώσει — διποτέρᾳ δοσοὶ ἄλλοι πρὸ δημῶν ἡσχολήθησαν μὲ τὸ ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρον αὐτὸν θέμα — πόσον μέγας ἦτο δ ἀριθμὸς τῶν δρων τῆς κοινῆς ναυτικῆς μας γλώσσης, οἱ δόποιοι παρουσιάζουν καταπληκτικὴν δμοιότητα, πρὸς τοὺς ἀκριβῶς ἀντιστοίχους καὶ τῆς ἰδίας μάλιστα σημασίας δρους τῆς ιταλικῆς ἰδίᾳ γλώσσης καὶ τῶν ἰδιωμάτων αὐτῆς, δμοιότητα προδίδουσαν τὴν ἐξ ἐκείνων προέλευσιν, εἰς ἀντίθεσιν μάλιστα πρὸς ἐλαχίστους ἐν συγκρίσει δρους, προερχομένους ἀπὸ ἄλλας ρωμανικὰς γλώσσας, διποτέρᾳ γαλλικὴ ἢ ἡ ισπανική.

Καὶ τοῦτο δὲν θὰ ἐπρεπε νὰ φανῇ περίεργον, ἐφ' δοσον φυσικὸν καὶ ἀναπότρεπτον εἰναι τὰς περιπετείας ἐνδὸς Ἔθνους νὰ τὰς ὑφίσταται κατὰ τρόπον τινὰ καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ. Προκειμένου μάλιστα διὰ τὸ Ἐλληνικὸν Ἔθνος θὰ ἐπρεπε ἐπὶ πλέον νὰ προστεθῇ διτὶ τοῦτο εὐρίσκετο εἰς στενοτάτας σχέσεις μὲ τὰς Δημοκρατίας τῆς Δύσεως καὶ ἰδίως τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας, γεγονός τὸ δόποιον ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπηρεάσῃ τὴν Ἐλληνικὴν γλῶσσαν.

Οδιώ, κατὰ τὸν VI καὶ VII αἰῶνα, τὰ πληρώματα τῶν πλοίων, τόσον τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, δοσον καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ἀπητήζοντο καὶ ἀπὸ ναυτικούς, προερχομένους ἀπὸ σημαντικὰ ναυτικὰ κέντρα τῆς Ἀδριατικῆς, καὶ ἀπὸ ἄλλας πόλεις τῆς Ἰταλίας, αἱ δοποῖαι, κατὰ τρόπον τινά, εὐρίσκοντο ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Βασιλίδος τῶν Πόλεων. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, αἱ Δημοκρατίαι τῆς Δύσεως, ἔνεκα τῆς ἐπελθούσης παρακμῆς τοῦ Βυζαντινοῦ Ναυτικοῦ, κατώρθωσαν βραδέως νὰ ὑποκαταστήσωσι τοὺς Βυζαντινοὺς εἰς τὸ θαλάσσιον ἐμπόριον καὶ ἐν τέλει, κατὰ τὸν X αἰῶνα, νὰ διφράσωσι τὴν ἀνοήτως εἰς αὐτοὺς παραχωρηθείσαν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν Αὐτο-

κρατόρων ἄδειαν, νὰ ἴδρυσωσιν ἐμπορεῖα εἰς τὴν Ἀνατολήν, γεγονὸς τὸ δόποιον, σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου, συνέβαλε κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἀνεπανόρθωτον οἰκονομικὴν τῆς Μεσαιωνικῆς ήμῶν Αὐτοκρατορίας κατάρρευσιν.

Φυσικόν, λοιπόν, ἡτο ἀπὸ τοὺς πρώτους ἔτι αἰώνας τῆς ἴδρυσεως τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους νὰ δημιουργηθῇ μία ἀνταλλαγὴ λέξεων, μεταξὺ τῶν ναυτικῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, λέξεων σχετικομένων μὲ τὸ ἐπάγγελμά των καὶ οὗτω λέξεις ἐλληνικάς ἐδανείσθη ἡ λατινική, πολλαὶ τῶν δόποιων ἐπεστράφησαν εἰς τὴν ἐλληνικήν, ὑπὸ τὴν ἐκλατινισθεῖσαν μορφήν των, καὶ λέξεις λατινογενοῦς προελεύσεως ἐδανείσθη ἡ ἐλληνική, πολλαὶ μάλιστα τῶν δόποιων συνεχωνεύθησαν εἰς αὐτήν.

Μετὰ πέντε δὲ αἰώνας, ἐνῷ ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία κατέρρευσε ὑπὸ τὰ κτυπήματα τοῦ Μωάμεθ Β' τοῦ Κατακτητοῦ, ἡ Ἐνετικὴ Δημοκρατία, παρὰ τὴν ἔξαπλωσιν τῆς Ὁθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, κατώρθωσε, χάρις εἰς τὸ ἀκμάζον ναυτικόν της, νὰ διατηρήσῃ τὴν πλεονεκτικήν της θέσιν εἰς τὰ τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ ἀκριβῶς, ἀπὸ τῆς περιόδου ταύτης, δύναται νὰ σημειωθῇ διτὶ διεδόθη, δύοντεν καὶ εἰς μεγαλυτέραν ἕκτασιν, ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἐνετικῶν ναυτικῶν δρῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Εἰς τὸ γεγονός τούτο συνέβαλε καὶ ἡ μετὰ τὴν κατάρρευσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας πολυετής δουλεία τῶν Ἑλληνικῶν νήσων εἰς τὴν Ἐνετικὴν Δημοκρατίαν, παραλλήλως πρὸς τὴν μεσουράνησιν τῆς γαλέρας καὶ τὴν ἐκουσίαν ἡ ἀκουσίαν ναυτολόγησιν Ἑλλήνων διὰ τὰ τοσοῦρμα τῶν πλοίων τοῦ τύπου τούτου. «Οπως δὲ συγκινητικάτατα γράφει ὁ Μ. Γούδας εἰς τὸν Πρόλογον τοῦ Γαλλο-Ἐλληνικοῦ Λεξικοῦ τῶν Ναυτικῶν Ὀρῶν τοῦ Λ. Παλάσκα: «Οὐχὶ δὲ σπάνια ἐν τῇ Ιστορίᾳ τῆς τεναγάδους τοῦ Ἀδρία μητροπόλεως, καταλέγονται τὰ παραδείγματα τῆς ἀνδραγαθίας τῶν Ἑλληνικῶν πληρωμάτων. Ἐνετοὶ καὶ Ἐλληνες ἐμάχοντο ἐκ παραλλήλου κατὰ τῶν ἀλλοθηρήσκων Τούρκων, καίτοι οἱ δεύτεροι εἰς τὸν ἄγωνα τοῦτον ἀπεδύοντο μὲ τὴν ἐλπίδα μόνον τῆς ἀλλαγῆς κυριάρχου».

Καὶ οὕτω, λόγῳ τῶν ἀνωτέρω σχέσεων καὶ συγχρωτισμοῦ, διεπλάσθη μία ἴδιότυπος ναυτικὴ γλώσσα, τὴν δόποιαν ἐπέβαλον αἱ περιστάσεις καὶ ἡ ἀνάγκη, ἀλλὰ καὶ ἡ λησμοσύνη εἰς τὴν δόποιαν σὺν τῷ χρόνῳ εἰχε περιέλθει ἡ Βυζαντινὴ γλώσσα, τὴν δόποιαν δυστυχῶς, δπως καὶ τὰ τοῦ Βυζαντινοῦ Ναυτικοῦ, δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ γνωρίσωμεν ἐπαρκῶς.

Ἡ νέα ἴδιότυπος αὐτὴ γλώσσα, τὴν δόποιαν ὅμιλουν ἀκόμη, αἰώνας τίνας βραδύτερον, οἱ ναυμάχοι τοῦ 1821 καὶ οἱ πρῶτοι ἐξ αὐτῶν προελθόντες ἀξιωματικοὶ τοῦ νεοσυστάτου Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ μας καὶ διέδωσαν ἐξ ἀνάγκης εἰς αὐτό, ἐφ' δοσον δὲν ὑπῆρχε ἀλλη, εἰχε συσταθῆ ἀπὸ ἐλαχίστους Ἰσπανικούς, ἀπὸ Ἱταλικούς καὶ ἐνετικούς δρους ἐλληνικοποιηθέντας καὶ οἱ δόποιοι φυσικὸν θά ἦτο νὰ λησμονηθῶσι μὲ τὴν πάροδον τῶν δεκαετηρίδων, πρῶτον, λόγῳ τῆς σὺν τῷ χρόνῳ δημιουργίας ἐλληνικῶν δρῶν καί, δεύτερον, λόγῳ τῆς λησμοσύνης εἰς τὴν δόποιαν προώριστο νὰ περιέλθῃ τὸ Ιστιοφόρον ναυτικόν, ἔνεκα καὶ τῆς δσημέραι εὑρυτέρας χρησιμοποιήσεως τοῦ

άτμοι, ώς πρωστηρίου δυνάμεως. Άλλα πρός δρθήν πρόβλεψιν τοῦ A. Jal, τοῦτο συνέβη πολὺ βραδύτερον, παρ' δ', τι, φυσιολογικῶς θὰ ἡδύνατο νὰ ἀναμένη τις, βάσει μιᾶς λογικῆς ἔξελιξεως.

Οὕτω, κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας τοῦ παρελθόντος αἰώνος, παρὰ τὸ γεγονός διτὶ περὶ τὰ μέσα αὐτοῦ, ἥτοι κατὰ τὸ 1858, εἶχεν ἐκδοθῆ τὸ πρῶτον ἐπίσημον Ναυτικόν μας Ὀνοματολόγιον, συνταχθὲν ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ B. Ναυτικοῦ Λ. Παλάσκα καὶ A. Κουμελᾶ καὶ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Φ. Ἰωάννου, εἰς τὸ B. Ναυτικόν ἔξηκολούθει νὰ χρησιμοποιήται ἡ ἴδιότυπος γλῶσσα τῶν ναυμάχων τοῦ 1821, παρὰ τὰς προσπαθείας τοῦ Ὑπουργείου Ναυτικῶν καὶ τοῦ σώματος τῶν ἀξιωματικῶν νὰ ἐπιβάλουν τὴν νέαν καθιερωθεῖσαν διὰ τοῦ Ναυτικοῦ Ὀνοματολογίου δρολογίαν, δικαιωθέντος τοῦ A. Jal, δ' ὅποιος εἰς τὸν πρόλογον τοῦ περιφήμου αὐτοῦ Glossaire Nautique γράφει διτὶ: «l'habitude a un empire si tyramptique!».

Τὸ γεγονός μάλιστα αὐτὸν φαίνεται διτὶ εἶχεν ἀναγκάσει τὸν μακαρίτην Γ. I. Κοτσοβίλλην, κατὰ τὴν συγγραφὴν τοῦ «Περὶ ἔξαρτισμοῦ πλοίων» ἔργου του, νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν ἴδιότυπον ἐκείνην γλῶσσαν, χωρὶς νὰ ἀναπροσαρμόσῃ ταύτην, συμφώνως πρὸς τὴν δρολογίαν τοῦ Ναυτικοῦ Ὀνοματολογίου. Πάντως, δ' υἱὸς τοῦ συγγραφέως καὶ δ' ἐκδότης αὐτοῦ B. Βεκιαρέλλης ἀντικατέστησαν κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ συγγράμματος τούτου, πολλοὺς ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Κοτσοβίλλη ἔχοντας την τὴν διάταξιν τοῦτον δρων διὰ τῶν καθιερωθέντων ὑπὸ τοῦ Ὀνοματολογίου.

Τὸ Ναυτικὸν δμως Ὀνοματολόγιον τοῦ 1858 ἐπεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ, χωρὶς καὶ νὰ κατορθωθῇ νὰ ἐκτοπισθούν ἐντελῶς αἱ ξενικαὶ λέξεις, μέγας ἀριθμὸς τῶν δόπιων χρησιμοποιεῖται καὶ σήμερον τόσον εἰς τὸ Βασιλικόν, δσον καὶ εἰς τὸ Ἐμπορικόν Ναυτικόν, ἵδιᾳ δὲ εἰς τὸ δεύτερον.

Τοῦτο ἐν συνόψει εἶναι τὸ σύντομον ἱστορικὸν ἐπὶ τῶν αἰτίων τῆς παρεισφρήσεως ρωμανικῆς προελεύσεως δρων εἰς τὴν κοινὴν ναυτικὴν μας γλῶσσαν καὶ τῆς συγχωνεύσεως αὐτῶν ἐν αὐτῇ.

Εἰς τὸ σημείον δμως τοῦτο δὲν θὰ ἐπρεπε νὰ παραλείψωμεν νὰ σημειώσωμεν διτὶ, ἂν βραδύτατα ἀποβάλλεται ἡ χρῆσις τῶν ρωμανικῆς προελεύσεως δρων, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἵδιᾳ τοῦ A' Παγκοσμίου Πολέμου καὶ ἐντεῦθεν, λόγῳ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ Ἐμπορικοῦ μας Ναυτικοῦ καὶ τῆς ὑπηρεσίας Ἐλλήνων ναυτικῶν εἰς ἀγγλικά σκάφη ἢ καὶ Ἀγγλιων εἰς ἐλληνικά, ἀλλὰ καὶ τῶν σπουδῶν Ἐλλήνων ναυτικῶν εἰς ἀγγλικάς Σχολάς, ἐκ παραλλήλου δροι τῆς ἀγγλικῆς ὑπεισῆλθον εἰς τὴν Ἐλληνικὴν καὶ χρησιμοποιούνται, ἵδιᾳ ἐν τῷ Ἐμπορικῷ Ναυτικῷ, ἐλληνικοποιηθέντες καὶ ἐνιστε κωμικώτατα παρεφθαρμένοι, (δπως fore and aft = φορνάφτη, angle iron = ἀγκλάτι, heaven line=χηβιλάτι) μέχρις οὖ, ἀγνωστον πότε, βραδέως ἀποβληθούν καὶ αὐτοὶ. Ἡ δσημέραι μάλιστα καὶ εδρυτέρα χρῆσις τῶν μηχανῶν ἐσωτερικῆς καύσεως καὶ τοῦ πετρελαίου ώς καυσίμου, ἀλλ' ἀκόμη καὶ τῆς χρήσεως τῆς πυρηνικῆς ἐνεργείας, ώς πρωστηρίου δυνάμεως; θὰ είναι ἀσφαλῶς ἡ αἰτία τῆς παρεισφρήσεως καὶ ἄλλων ξενικῶν δρων, ἔξελληνισμένων

κατά τὸ μᾶλλον ἢ ήττον, οἱ δόποιοι καὶ θὰ χρησιμοποιοῦνται μέχρι τῆς δημιουργίας καθαρῶς ἐλληνικῶν δρῶν, δποτε τοῦτο ἥθελεν ἐπιτευχθῆ.

“Ηδη, διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς ρωμανικὰς γλώσσας καὶ τὸ καθαρῶς ἑτυμολογικὸν αὐτῶν μέρος, δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ ἐπαναλάβωμεν δσα εἰς τὴν σχετικὴν καὶ περιωρισμένην ἔρευνάν μας τοῦ 1940 ἀναφέρομεν, δηλαδὴ δτι ἀπηντήσαμεν Ικανὴν δυσκολίαν διὰ νὰ ἔξακριβώσωμεν εἰς ποῖον ἰδίωμα γλωσσῆς ἀνήκον ωρισμένοι παρ’ ἡμῖν ἐν χρήσει δροι, Ιταλοφανοῦς προελεύσεως, διότι ἡ Ιταλικὴ γλώσσα, δπως εἶναι γνωστόν, δὲν παρουσιάζει γλωσσικὴν δύοιομορφίαν καὶ ἀρμονίαν καὶ οὗτω ἐνετικοὶ δροι ἀπαντῶσιν ἐν χρήσει καὶ εἰς δλλους ἐκτὸς τῆς Ἐνετίας λιμένας, μὲ παρεφθαρμένον μάλιστα τὸ ἐνετικὸν ἰδίωμα.

Διὰ τοῦτο θὰ μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ σήμερον δτι: ἀκόμη μεγαλυτέραν δυσκολίαν θὰ παρουσίαζε ἡ παρακολούθησις τῶν μεταβολῶν, τὰς δποιας ὑπέστησαν αι Ιταλικαὶ λέξεις, ἀφ’ ἧς ἔχρησιμοποιήθησαν ὑπὸ Ἐλλήνων, ὁ ἐπιληφθόσμενος δὲ ταύτης θὰ ἐπρεπε νὰ εἶναι εἰδικὸς γλωσσολόγος λατινιστής, κάτοχος τῶν ρωμανικῶν γλωσσῶν, ἐπὶ πλέον δὲ πειραν ἐκτεταμένην κεκτημένος τῶν ναυτικῶν πραγμάτων, ἀν μὴ ναυτικὸς δ ἴδιος, διαθέτων δὲ δλον τὸν χρόνον διὰ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ ἀπαιτούμενου ὀλικοῦ, δχι μόνον ἀπὸ πλούτον πηγῶν, διὰ τὸ παρελθόν, ἀλλ’ ἔπειτα καὶ ἀπὸ ἴδιαν ἀτομικὴν ἔρευναν εἰς τὰ ναυτικὰ κέντρα τῆς Ἐλλάδος, διὰ τὸ παρόν, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ δσον τὸ δυνατὸν μίαν σαφεστέραν καὶ πληρεστέραν εἰκόνα τῆς δλῆς ἔξελιξεως.

Καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου πρέπει νὰ τονισθῇ δτι ἡ λόγω τῆς ίδιότητός μας γνῶσις καὶ ἕμεσος ἀντίληψις ἐπὶ πολλῶν ναυτικῶν ζητημάτων μᾶς ἔβοήθησαν ίδιαιτέρως εἰς τὴν μόρφωσιν γνώμης ἐπὶ πολλῶν σημείων ἀμφισβητούμενων τῆς παρούσης μελέτης, διὰ τὰ δποια γλωσσολόγος θὰ ἐδυσκολεύετο πολὺ περισσότερον καὶ τελικῶς θὰ τοῦ παρέμεναν πολλαὶ ἀμφιβολίαι.

Εἶναι πασίγνωστον πόσον μεγάλην ἐπιρροὴν ἤσκησεν ἡ Ιταλικὴ γλώσσα ἐπὶ τῆς Ἐλληνικῆς, τοσούτῳ μᾶλλον καθόδον, εἰς τὴν Ἐλλάδα, χώραν ναυτικήν, κατὰ τὰ 3/4 αὐτῆς περιβρεχομένην ἀπὸ θάλασσαν καὶ μὲ τὸ ναυτικὸν ἐπάγγελμα τόσον διαδεδομένον; Φυσικὸν ἡτο νὰ ἐπικρατήσουν αι ἐκ τῆς Ιταλικῆς προελεύσεως λέξεις, αι χρησιμοποιούμεναι ὑπὸ τῶν ναυτικῶν, ἀκόμη καὶ μεταξὺ τῶν μὴ ναυτικῶν.

Ἐπειδὴ μάλιστα τὴν Ιταλικὴν γλώσσαν φμίλουν καὶ κατενόουν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ήττον οἱ πλείστοι τῶν Ἐλλήνων ναυτικῶν — δπως καὶ σήμερον συμβαίνει, τόσον μὲ τὴν Ιταλικήν, δσον καὶ μὲ τὴν ἀγγλικήν — αι μεταπηδήσασαι ἐκ τῆς Ιταλικῆς εἰς τὴν Ἐλληνικήν λέξεις ἐλαχίστας ὑπέστησαν τροποποιήσεις καὶ μικρὰν παραφθοράν, γεγονός τὸ δποιον δὲν δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν καὶ διὰ τὰς ἐκ τῆς ἀγγλικῆς προελθούσας, αι ἐλάχισται δὲ παρατηρούμεναι μετατροπαι δύναται νὰ θεωρηθῇ δτι δφείλονται εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῆς γραπτῆς γλώσσης, διαφερούσης τῆς δμιλουμένης ἐνίστε — γεγονός τὸ δποιον παρέσυρε τὸν Jal νὰ περιπέσῃ εἰς οὐκ δλίγα σφάλματα εἰς

τὴν γραπτὴν διατύπωσιν τῶν ἑλληνικῶν δρῶν εἰς τὸ Glossaire αὐτοῦ — ἐπιρροήν, ἡ ὁποία προεκάλεσε τὰς σπανίας ἔξαιρέσεις ἢ ἀνωμαλίας, ἐν τῷ κύκλῳ πάντοτε τῶν χρησιμοποιουμένων ἐν τῷ ναυτικῷ λέξεων, διότι δὲν ἐκτεινόμεθα πέραν τοῦ πεδίου αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν φωνητικῶν καὶ ἀφώνων συμφώνων, ἡ ὁποία, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν γλωσσολόγων, προέρχεται ἐνίοτε ἐκ τῶν μικρῶν διαφορῶν ἐν τῇ φωνητικῇ δύο γλωσσῶν ἀλληλοδανεῖζομένων λέξεις.

Πόσον δὲ αἱ Ιταλικαὶ λέξεις ἔγιναν εὔχρηστοι καὶ οἰκεῖαι εἰς τοὺς Ἐλληνας ναυτικοὺς μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸ γεγονός διτὶ οὗτοι ἔχρησιμοποίησαν τοιαύτας διὰ τὸν σχηματισμὸν συνθέτων λέξεων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀπαντῶσιν ἀντιστοίχως εἰς τὴν Ιταλικήν, δπως ἀπεδείχθη ἀπὸ τὴν ἔρευνάν μας. Ἐπὶ πλέον δὲ λέξεις τῆς πρὸ τινῶν αἰώνων διμιλούμενης Ιταλικῆς, μεταπηδήσασαι εἰς τὴν ἑλληνικὴν διεφυλάχθησαν ὑπ' αὐτῆς, χρησιμοποιοῦνται δὲ ἀκόμη στήμερον, ἐνῷ εἰς τὴν Ιταλικήν περιέπεσαν εἰς τελείαν λησμοσύνην, δπως ἀπεδείχθη ἐπίσης ἀπὸ τὴν ἔρευναν, εἰς τὴν ὁποίαν προέβημεν μεταξὺ τῶν λέξικῶν τῆς νεωτέρας Ιταλικῆς.

Σημειοῦμεν ἐπὶ πλέον διτὶ ἡ ἐπιρροή τοῦ ἐνετικοῦ ίδιωματος ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς ὑπῆρξε πολὺ μεγαλυτέρα παρ' ὅσον, ἐκ πρώτης δψεως, θὰ ἥδυνατο νὰ θεωρηθῇ, εἰς τοῦτο δὲ συνέτειναν κοινὰ φωνητικὰ καὶ γραφικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν δύο γλωσσῶν.

Ἐν συνεχείᾳ παρέχομεν πίνακα ἐκ 1420 δρῶν — ἔναντι 551 τῆς ἔρευνῆς μας τοῦ 1940 — χρησιμοποιουμένων ὑπὸ τῶν ναυτικῶν μας κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ προερχομένων ίδιᾳ ἐκ τῆς Ιταλικῆς ἢ ἀλλού ίδιωματος αὐτῆς, ἐλαχίστων δὲ ἐξ ἀλλης γλώσσης ρωμανικῆς προελεύσεως.

Παρὰ τὸ γεγονός, μάλιστα, διτὶ ἐλαχίστους ἐξ αὐτῶν διατηροῦμεν ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὸ ίδιωμα ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχονται, τοὺς συμπεριελάβομεν εἰς τὸν πίνακα καὶ μόνον διότι τὸ ἀμφισβητούμενον ίδιωμα ἀνήκει δικαιοδήποτε εἰς τὴν Ιταλικήν.

Περαίνοντες ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐφελκύσωμεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνῶστου ἐπὶ τῆς διαφόρου γραφῆς τῶν δημοσιευμένων δρῶν. Οὗτοι κατεγράφησαν ὡς λήμματα, ὑψ' ἦν μορφὴν ἀπηντήθησαν εἰς διάφορα ἔρευνηθέντα κείμενα. Τὸν σταθερὸν ὀρθογραφικὸν τύπον ἐκάστου δρου ἐπαφιέμεθα εἰς τὴν κρίσιν τῶν εἰδίκῶν γλωσσολόγων.

Πλὴν τῆς ἀνωτέρω, βεβαίως, δρολογίας, τῆς προερχομένης ἐκ ξένων γλωσσῶν, ὑπάρχουσιν εἰς τὴν ναυτικὴν ἡμῶν γλώσσαν καὶ ποικίλοι ναυτικοὶ δροι προερχόμενοι εἰτε ἐκ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἢ βυζαντινῆς γλώσσης, εἰτε ἐκ τῆς νεοελληνικῆς δημιουργηθέντες. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἥδη τὸ θέμα ἀλλης ἔργασίας μας.

Ἄν καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ πίνακος τῶν ἐτυμολογουμένων δρῶν ἀναφέρομεν λεπτομερῶς τὰς πηγάς, αἱ ὁποῖαι μᾶς ἐβοήθησαν εἰς τὴν σύνταξιν αὐτοῦ, κρίνομεν δρθὸν νὰ τονίσωμεν ίδιαιτέρως τὰς ἐκ τῆς νεοελληνικῆς τοιαύτας, αἱ ὁποῖαι ἀπετέλεσαν τὸ κύριον βάθρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστηρίχθημεν:

1) Τὸ Ναυτικὸν Ὀνοματολόγιον, τοῦ 1858, τὸ δόποιον φαίνεται διτὶ δὲν εἶχον ὑπ' ὅψει τῶν οἱ Henry καὶ Renée Kahane κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς μελέτης τῶν, περὶ ἡς ἀναφέρομεν ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης.—2) Τὸ Γαλλο-Ἐλληνικὸν Λεξικὸν τῶν Ναυτικῶν Ὁρῶν, τοῦ Λ. Παλάσκα (1898).—3) Τὸ Ἐλληνο-Γαλλικὸν Λεξικόν, τοῦ Α. Ἡπίτη (1908-10).—4) Οἱ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Σ. Ε. Λυκούδη διατυπωθέντες δροὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ, (1927 - 34).—5) Ἡ Ἑλληνικὴ ὁρολογία ἢ μὴ περιληφθεῖσα εἰς τὸν βασικὸν πίνακα τοῦ εἰς Amsterdam ἐκτυπωθέντος ὡς πενταγλώσσου Λεξικοῦ μου Ναυτικῶν Ὁρῶν.—6) Τὸ Glossaire Nautique τοῦ A. Jal. —7) Τὸ «Περὶ ἔξαρτισμοῦ πλοιών», τοῦ Γ. I. Κοτσοβίλλη, (1894).—8) Τὰ Σπετσιώτικα.—9) Τὸ Ἀρχεῖον τῆς Κοινότητος Ὑδρας.—10) Τὰ Ναυμαχικά τοῦ A. Drain (1943).—11) Αἱ μελέται τοῦ Φ. Κουκουλέ. —12) Τὰ Χρονικὰ διαφόρων ἐποχῶν, ὡς ἀναφέρονται εἰς τὰς πηγάς. —13) Αἱ ἐκδόσεις τοῦ K. Σάθα. —14) Τὸ Λεξικόν τοῦ Somavera (1709).—15) Αἱ μελέται τοῦ Delatte καὶ 16) Τὰ ἀπὸ τοῦ 1900 καὶ ἐντεῦθεν ἐκδοθέντα ναυτικά μυθιστορήματα, ναυτικά ἱστορήματα, ναυτικὰ διηγήματα, ἐντυπώσεις ταξιδίων, τὰ γραφέντα ἴδιᾳ ἀπὸ ναυτικούς, οἱ δόποιοι μετεχειρίσθησαν τὴν ζωντανὴν γλῶσσαν, τὴν δόποιαν διμιούρην οἱ ναυτικοί μας κατὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ πολυμόχθου ἐπαγγέλματός των καὶ ἐν γένει εἰς τὴν ζωὴν των, ἐπίσης δὲ ἀπειρίαν ἄρθρων, μελετῶν, ἐρευνῶν, δημοσιευθεισῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο (ἴδιᾳ ἀπὸ 1930 - 1962) εἰς τὸν Τύπον ἐν γένει καὶ εἰς εἰδικὰ περιοδικά.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλουπ** — 'Αλουπογιάννη Δ. — Γύρω στὸν κόσμο. — 'Αθῆναι, 1954.
- Ανδρ** — 'Ανδριώτη Ν. — 'Ετυμολογικό Λεξικό τῆς Νεο - Ελληνικῆς. — 'Αθῆναι, 1951— Θεσσαλονίκη, 1957.
- ΑΚΥ** — 'Αρχείον Κοινότητος "Υδρας".
- Βασ** — Βασιληάδη Ο. — 'Ελληνο - Αγγλικὸν καὶ 'Αγγλο - 'Ελληνικὸν Τεχνικὸν Λεξικὸν τῆς τσέπτης. — Λονδίνον, 1953.
- Βελ** — Βελιώτη Ν. — Θαλασσοπούλια. — Πειραιᾶς, 1955.
- Βεν** — Βενέζη Η. — 'Οκεανός. — 'Εκδ. Βιβλ. «'Εστίας». — 'Αθῆναι, 1956.
- Βλαμ** — Βλάμη Εδας. — 'Ο Σκελετόθραχος. — 'Εκδ. Βιβλ. «'Εστίας» Γ' "Έκδοσις. — 'Αθῆναι.
- Βλαμ Γ** — Βλάμη Εδας. — Γαλαξεῖδι. — 'Εκδ. Βιβλ. «'Εστίας» — Β' "Έκδοσις. — 'Αθῆναι.
- Βογιατζ** — Βογιατζίδου Ι. — Γλωσσάριον τῆς νήσου "Ανδρου. — "Έκδοσις 'Ανδριακού 'Ομίλου. — 1956.
- Βουσ** — Βουστρωνίου Γ. — Χρονικὸν Κύπρου. — 'Εκδ. Κ. Σάθα. — Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη 2. — Venice, 1873.
- Βυζ** — Βυζαντίου Δ. Σκαρλάτου. — Λεξικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς διαλέκτου— 'Αθῆναι, 1857.
- Γαζ** — Γαζῆ 'Ανθίμου. — Λεξικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς διαλέκτου. — Venice, 1865.
- Δημ** — Δημητράκου Δ. — Μέγα Λεξικὸν τῆς 'Ελληνικῆς Γλώσσης. — 'Αθῆναι, 1933 - 1950.
- Δροσ** — Δροσίνη Γ. — Τὸ ψάρευμα. — 'Εκδ. Συλλ. 'Ωφελ. Βιβλίων.— 'Αθῆναι, 1904.
- Ηπ** — 'Ηπιτη Α. — Λεξικὸν 'Ελληνο - Γαλλικὸν τῆς λαλουμένης 'Ελληνικῆς Γλώσσης. — 'Αθῆναι, 1908 - 1910.
- Ισλεξ** — 'Ιστορικὸν Λεξικὸν τῆς Νέας 'Ελληνικῆς. — 'Εκδ. 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν.
- Καβ** — Καββαδία Ν. — Μαραμποὺ καὶ Πούστι. — Ποιήματα. — 'Εκδ. Γαλαξία. — 'Αθῆναι, 1961.
- Καβ Β** — Καββαδία Ν. — Βάρδια. — 'Εκδ. Α. Καραβία. — 'Αθῆναι, 1958.
- Καμ** — Καμαρινοῦ Κ. — Μέγα 'Αγγλο - 'Ελληνικὸν Λεξικὸν ναυτικῶν, ναυτιλιακῶν καὶ τεχνικῶν ὅρων. — 'Εκδ. Ν. Σταυριδάκη καὶ Υίος. — Πειραιεύς, 1964.
- Καν** — Κανελλοπούλου Φ. Η. — Μαθήματα Ναυτικοῦ 'Ονοματολογίου τοῦ 'Ιστιοφόρου Πολεμ. Ναυτικοῦ (λιθόγραφον). — 1898.
— Κανελλοπούλου Φ. Η. — Μαθήματα Ναυτιλίας πρὸς χρήσιν Σχολῆς Ναυτικῶν Δοκίμων (λιθόγραφον). — 1892.

- Διάφοροι Κανονισμοί τής ἐπὶ τῶν Β. Πλοίων 'Υπηρεσίας, ἀπὸ τοῦ ἑτούς 1837 καὶ ἐντεῦθεν.
- Καν Στ.** — Κανονισμὸς Στολῶν, 1939.
- Καρκ** — Καρκαβίτσα Α.— Λόγια τῆς Πλώρης.— "Εκδ. Βιβλ. «Ἐστίας». — 'Αθῆναι.
- Κατηφ** — Κατηφόρη Π.— Σίφουνες καὶ Ἀλκυονίδες.— "Εκδ. «Πυρσοῦ». — 'Αθῆναι, 1938.
- Κοντ** — Κόντογλου Φ.— Τὸ Ἄιβαλὶ ἡ Πατρίδα μου. — 'Εκδ. Οἰκ. «Ἀστήρ». — 'Αθῆναι, 1962.
- Κοντ ΑΔ** — Κόντογλου Φ.— Ἀδάμαστες ψυχές. — 'Εκδ. Οἰκ. «Ἀστήρ». — 'Αθῆναι, 1962.
- Κοτσ** — Κοτσοβίλλη Ι. Γ.— Περὶ ἐξαρτισμοῦ πλοίων. — Σύρος, 1894.
- Κουκ** — Κουκουλὲ Φ. I.— Βυζαντινῶν Βίος καὶ Πολιτισμός, 5 τομ. — 'Αθῆναι, 1948 - 1952.
— Κουκουλὲ Φ. I.— Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου τὰ Λαογραφικά, 2 τομ.—'Αθῆναι, 1950.
— Κουκουλὲ Φ. I.— Ἐκ τοῦ ἀλιευτικοῦ Βίου τῶν Βυζαντινῶν, ('Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν). — 'Αθῆναι, 1948.
— Κουκουλὲ Φ. I.— Ἐκ τοῦ ναυτικοῦ βίου τῶν Βυζαντινῶν, ('Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν). — 'Αθῆναι, 1951.
- Κουλ** — Κουλιανοῦ Κ.— Υγρὰ Κέλευθα. — 'Εκδ. Μαυρίδη. — 'Αθῆναι, 1961.
- Κουρκ** — Κουρμπέλη Ν.— Ἀγγλο - Ἑλλην. Λεξικὸν Ναυτιλιακῶν Ὀρῶν. — "Εκδ. Τετάρτη. — Πειραιεὺς.
- Λευκ** — Λευκαδίτη Γ.— Τὸ ψάρεμα στὰ Ἑλληνικὰ κάρογιάλια. — 'Αθῆναι, 1941.
- Λυκ** — Λυκούδη Ε. Σ.— Οἱ ἐν τῇ Μ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαιδείᾳ δὲ' αὐτοῦ διατυπωθέντες ναυτικοὶ δροὶ μὲ τὴν χαρακτηρίζουσαν τὰς ἔργασίας του ἀκριβολογίαν καὶ ἐμβρίθειαν (1927 - 1934). — 'Αθῆναι.
- Μαγκ ΚΑ** — Μαγκλῆ Γ.— Κοντραμπατζῆδες τοῦ Αιγαίου. — 'Εκδ. Βιβλιοεκδοτικῆς. — 'Αθῆναι.
- » **ΚΘ** — Μαγκλῆ Γ.— Κολασμένοι τῆς Θάλασσας. — 'Εκδ. Μαυρίδη. — 'Αθῆναι.
- » **ΗΘ** — Μαγκλῆ Γ.— Τὰ παιδιά τοῦ Ἡλιού καὶ τῆς Θάλασσας.—"Εκδ. Φέξη. — 'Αθῆναι, 1963.
- Ματθ** — Ματθαιοπούλου Μ. καὶ Γούδα Μ.— Ἐγχειρίδιον τοῦ Χειριστοῦ. — 'Αθῆναι, 1900.
- Μαχ** — Μαχαίρας Λεοντ. — Ἐξήγησις τῆς γλυκείας χώρας Κύπρου, ἡ δόποια λέγεται Κρόνακα τοῦτοστιν Χρονικόν. — Κ. Σάθα, Μεσαιων. Βιβλ. τομ. Β. 1873.
- ΜΕγκ** — Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία. — 'Αθῆναι, 1927 - 1936.
- Μπαστ** — Μπαστιά Κ.— Τ' ἀλιευτικά. — 'Αθῆναι, 1935.

- Μπογκ** — Μπόγκας Ε. — Τὰ εἰς τὴν Τουρκικήν, Περσικήν καὶ Ἀραβικήν δάνεια τῆς Ἑλληνικῆς. — «'Αθηνᾶ» 55, 67 - 113 (1951).
- ΝΕ** — Νέος Ἑλληνομνήμων — 21 τόμοι. — 'Αθῆναι, 1904 - 1927.
- ΝΟ** — Ναυτικὸν Ὄνοματολόγιον, συνταχθὲν ὑπὸ Παλάσκα Λ., Κουμελᾶ Α. καὶ Φιλίππου Ἰωαν. — 'Αθῆναι, 1858.
- ΟΥΒΝ** — Ὄνοματολόγιον Ὑλικῶν Β. Ναυστάθμου, — 1840.
- ΟΥΠΝ** — Ὄνοματολόγιον Ὑλικῶν τῶν Ἀποθηκῶν Π. Ναυστάθμου, 1935.
- Παλ** — Παλάσκα Λ. — Γαλλο-Ἑλληνικὸν Λεξικὸν Ναυτικῶν Ὁρῶν, ταξινομηθὲν καὶ συμπληρωθὲν ὑπὸ Μ. Γούδα. — 'Αθῆναι, 1898.
- Παλάσκα Λ. — Εἰς τοῦτον ἀποδίδεται χειρόγραφον Ναυτ. Ὄνοματολόγιον, εὑρισκόμενον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Σχ. Ναυτ. Δοκίμων, ἔτους συντάξεως 1853.
- Παπδμ** — Παπαδιαμάντη Α. — Οἱ Ἐμποροὶ τῶν Ἐθνῶν. — 'Εκδ. Ἐταιρ. «Τύπος». — 'Αθῆναι.
- Παπ** — Παπαδιαμάντη Α. — Διηγήματα. — 'Εκδ. Δικαίου. — 'Αθῆναι.
- Παρ** — Παπαδοπούλου Α. Α. — Τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς δάνεια τῆς Τουρκικῆς. — «'Αθηνᾶ» 443 - 27. — 'Αθῆναι, 1932.
- Πασχ** — Παρασκευοπούλου Α. — Ἡ ψαρικὴ στήν Σωζόπολι. — Αρχ. Θρακ. Λαογρ. Θησ. — 'Αθῆναι, 1934 - 1935.
- Πολ** — Πασχάλη Δ. — Γλώσσαριον τῆς νήσου Ἀνδρου. — 'Αθῆναι, 1933.
- Πολ** — Πολίτη Ν. Γ. — Μελέται περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. — Παραδόσεις, 2 τόμοι. — 'Αθῆναι, 1904.
- Πορ** — Πορφύρα Λ. — Φωνὲς τῆς Θάλασσας. — 'Αθῆναι.
- Ραδ** — Ράδου Κ. — Ὁ Πειρατὴς τῆς Γραμβούσης, Ἡ Ἀρπαγὴ τῆς Γονζάλας καὶ ἄλλα διηγήματα. — Τόμ. 2. — 'Εκδ. Οἰκ. Λ. Λαμπροπούλου. — 'Αθῆναι, 1930.
- Σαθ** — Σάθα Ν. Κ. — Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς (1453 - 1821). — 'Αθῆναι, 1869.
- Σακ** — Σακελλαρίου Α. — Ἔγχειρίδιον Ἀρμενιστοῦ, 1915 - 1937. — 'Αθῆναι, 1948.
- Σεγδ** — Σεγδίτσα Π. Ε. — Χειρόγραφον Ἀλιευτικὸν καὶ Ἰχθυολογικὸν Λεξικόν, εἰς ἴδιοκτησίαν τῆς Ἑλλην. Θαλασσογραφικῆς Ἐπιτροπῆς, συνταχθὲν τῷ 1939, μὴ ἐκδοθὲν εἰσέτι.
- Σεγδίτσα Π. Ε. — Ἡ μὴ ἐκδοθέσα Ἑλληνικὴ ὁρολογία τοῦ βασικοῦ ἀρχείου τοῦ ἐκδοθέντος πενταγλώσσου Λεξικοῦ μου Ναυτικῶν Ὁρῶν, ὑπὸ τοῦ Οἰκου Elsevier Publishing Company τοῦ Amsterdam.
- Σεγδ ΚΙΠ** — Σεγδίτσα Π. Ε. — Κωπήρη καὶ Ἰστιοφόρα Πλοῖα, 'Αθῆναι 1940, "Ἐπαινος" Ἀκαδημίας 'Αθηνῶν, 1940.
- Σεγδ ΨΘ** — Σεγδίτσα Π. Ε. — Ψυχὲς τῆς Θάλασσας. — 'Αθῆναι, 1964.
- Σημ** — Σηματολόγιον πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων. — 'Αθῆναι, 1861.
- Σουκ** — Σούκα Γ. — Θάλασσα. — 'Εκδ. «Ἀδάμα». — 'Αθῆναι, 1958.

- Σπετσ** — Τὰ Σπετσιώτικα. — Συλλογὴ Ἰστορικῶν Ἐγγράφων, ἀφορώντων εἰς τὰ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Τόμ. 3. — Πειραιεύς.
- Στασ** — Στασινοπούλου Κ. — Τὸ Μεσολόγγι. — Ἀθῆναι 1926.
- Στεφ** — Στεφάνου Ἐρρίκου. — Θῆσαυρὸς τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης. — Paris, 1865.
- Ταν** — Τανάγρας Α. — Σπογγαλιεῖς τοῦ Αἴγαίου. — Ἀθῆναι, 1904.
- Τσουκ** — Τσουκαλᾶς Η. — Ὑποβρύχιον Υ 1. — Ἐκδ. «Ικαρος», 1951.
- Φαλτ** — Φαλτάτις Κ. — Ἰστορίες τοῦ Καραβιοῦ. — Ἀθῆναι, 1931.
- Φαλτ ΝΕ** — Φαλτάτις Κ. — Ναυμαχία τῆς Ἑλλης.
- Φωκ** — Φωκᾶ Δημ. — Χρονικὰ τοῦ Ἑλλην. Βασιλ. Ναυτικοῦ. — Ἀθῆναι, 1923.
- Φωτ ΜΚ** — Φωτεινοῦ Α. — Μικρὸς Κόσμος. — Ἀθῆναι, 1959.
- Φωτ ΩΣ** — Φωτεινοῦ Α. — Ὁ Ὦκεανὸς σαλπάρχησε, Ἐκδ. Γ. Φέξη. — Ἀθῆναι, 1962.,
- Χαρ** — Χαραλάμπη Ι. — Τεχνικὸν Ἀγγλο - Ἑλληνικὸν Λεξικόν. — Ἀθῆναι, 1958.
- Χρ. Γαλ** — Χρονικὸν ἀνέκδοτον Γαλαξειδίου. — Ἐκδ. Κ. Σάθα. — Ἀθῆναι, 1865.
- Χρ Ματ** — Χρονικὸν Μάτεση, Ἐκδ. Κ. Σάθα. — Ἑλλην. ἀνέκδοτα, I. 194-228. — Ἀθῆναι, 1867.
- Χρ Μωρ** — Χρονικὸν τοῦ Μωρέως. — Münich, 1889.

- Bi** — Biundi G. — Dizionario Siciliano - Italiano. — Palermo, 1857.
- Bo** — Boerio G. — Dizionario del dialetto veneziano. — Venice, 1856.
- Bon** — Bonelli L. — Il dialetto maltese. II Lessico — Archivio glottologico Italiano. — Suppl. 8.1.50 (1907).
- Car** — Cartault A. — La Trière athénienne, Ed. Ernest Thorin, Paris, 1881.
- Con** — Contarini. — Dizionario Veneziano. — Venezia, 1814.
- Cor** — Corazzini di Bulciano F. — Vocabolario nautico italiano, 7 vol., Turin, Florence, Bologna 1900 - 1907.
- Coro** — Coromines J. — Les relacions amb Grècia reflectides en el nostre vocabulari. — Barcelona, 1936.
- Cre** — Crescentio Bartol. — Nautica Mediterranea (1607).
- Dab** — Dabovitch P. E. — Dizionario tecnico e nautico di marina I, Pola, 1883.
 — Dabovitch 2 — Heinz J. — Dizionario tecnico e nautico di marina, suppl. to vol. 2, Pola, 1900.
 — Dabovitch 3 — Normann Friedenfels, E. von and Heinz J. — Dictionnaire technique et nautique de marine, 2 part I, Pola, 1905.

- Dab** — Dabovitch 4 — Heinz J. — Dictionnaire technique et nautique de marine, 2 part 2, Pola, 1910.
- Dai** — Dain A. — Naumachica, — Paris, 1943.
- Del Port** — Delatte A. — Les Portulans Grecs, — Bibliothèque de la Faculté de Philosophie et Lettres de l' Université de Liège 107, Liège - Paris, 1947.
- Del Car** — Delatte A. — L' armement d' une caravelle Grecque du XVe siècle d' après un manuscrit de Vienne, Miscellanea Giovanni Mercati, 3.490 - 508 ; (Studi e testi 123. — Vaticano, 1946).
- Diet** — Dieterich K. — Byz. Zeitschr X (1901) — XI (1902).
- Esp** — Esparteiro A. M. — Dicionário ilustrado de marinaria. — Lisboa 1943.
- Fin** — Fincati, Dizionario di marina. — Genova - Torino, 1870.
- Fon** — Fontanella Francesco, Prete. — Vocabolario Greco - Italiano, Italiano - Greco, Venezia, 1821.
- du Gan** — du Gange, C. du Fresne. — Glossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis, 2 vol. — Lyon, 1688.
- Gug** — Guglielmoti A. — Vocabolario marino e militare. — Roma, 1889.
- Hess** — Hesselung D. C. — Les mots maritimes empruntés par le Grec aux langues romanes. — Amsterdam, 1903.
- Jal** — Jal A. — Archéologie navale, 2 vol., Paris, 1840.
— Jal A. — Glossaire nautique. — Paris, 1848.
- Kah Lf** — Kahane H and R. — Tietre Andreas. — The Lingua Franca in the Levant. — Urbana, 1958.
- Kah Onm** — Kahane H. and R. — Italienische Ortsnamen in Griechenland, Texte und Forschungen zur byzantinisch - neugriechischen Philologie 36, Athens, 1940.
- Kah Smspr** — Kahane H. — « Zur neugriechischen Seemannsprache anlässlich Vidos, Parole marinaresche ». — Byzantinisch - neugriechische Jahrbücher 15.91 - 129 (1939).
- Kret** — Kretschmer P. — Byzant. Zeitschr. VIII. — 1898.
- LidSc** — Liddel - Scott. — A Greek English Lexicon. — Ἐκδ. H. S. Jones. — Oxford 1948.
- Meyr** — Meyer G. — Neugriechische Studien IV. — Die Romanische Lehnworte im Neugriechischen. — Vienna, 1895.
- Mut** — Mutinelli. — Lessico Veneto, Venezia, 1852.
- Paa** — Paasch. — De la Quille à la pomme du mât (Franç - Angl - Allem - Espagn - Ital.) — Paris, 1937.
- Pant** — Pantero - Pantera, Vocabolario nautico. — 1614.
- Pern** — Pernot H. — Romanische Jahrsber. — 1895 - 6.
- Psich** — Psichari J. — Revue critique XXIX (1895).
- Scar** — Scarabelli. — Vocabolario Universale della lingua Italiana, Venezia 1878.

- Schl — Schloman Alf. — Dizionario Tecnico, Ed. U. Hoepli.— Milano,
1911.
- Somav — Somavera A. — Tesoro della lingua greca - volgare ed italiana,
Paris, 1709.
- Str — Stratico S. — Vocabulaire de Marine (3 langues)— Venezia,
1878.

1954

A

ἀβάρα ! ἀπωσον, ἐμπρός, σκούντα,
ἐκ τῆς ἵταλ. vara ! Προστακτ. τοῦ
ρημ. ἀβαράρω. — Κέλευσμα δπως ἡ
λέμβος ἀπωθηθῇ διὰ τοῦ κοντοῦ ἐκ
κρηπιδώματος ἢ κλίμακος πλοίου
κλπ. — Ἀπὸ τῆς συντάξεως τοῦ Ναυ-
τικοῦ Ὄνοματολογίου (1858) εἰς τὸ
B. Ναυτικὸν χρησιμοποιεῖται ὁ δ-
ρος « ἀπωσον ! ». — ἀβάρα νὰ μὴ βρῇ
ἡ πλώρη μας — ἀβάρα νὰ μὴν κάτ-
σονμε. — (ΜΕγκ - Ισλεξ - Ηπ-Ανδρ -
Hess).

ἀβαράρω (ρημ.)· ἀπωθᾶ, ἀπομα-
κρύνω, ἐκκλίνω κίνδυνον, ἐκ τῆς
ἵταλ. varare, ἡ δποία ἔχει διπλήν
σημασίαν : 1) ἀνελκύω πλοίον εἰς
τὴν ξηράν, καὶ ? κοθελκύω πλοίον
ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν,
ἀκριβῶς δὲ μὲ τὴν σημασίαν ταύτην
χρησιμοποιούμεν τὸ ρημ. βαράρω,
χωρὶς τὸ προθεματικὸν α (ἀβαράρω),
τὸ δποίον προήλθε κατ' ἀναλογίαν
πρὸς τὸ α + λαργάρω = ἀλαργάρω. —
Κι υρίως νῦν σημαίνει : ἀπομακρύνω
πλοίον ἢ λέμβον ἀφ' οὐ σημείου εδ-
ρίσκοντο ηγκυροβολημένα. — κάνανε
τὴν προσευχή τους κι' ἀβαράρανε τὴ
βάρκα γιὰ νὰ φύγουνε (Κοντ 237)—
κι' λαβὼν τὴν κώπην ἤρχισεν ἀδεξίως
νὰ ἀβαράρῃ (Παπδμ). — (NO 894 -

Ισλεξ - ΜΕγκ Ηπ - Ανδρ - Hess).
ἀβαρία, ἡ· ναυφθορία, βλάβη, ἀ-
πόρριψις φορτίου εἰς τὴν θάλασσαν,
διακοπὴ λειτουργίας μηχανῆς, ἐκ
τῆς ἵταλ. avaria. — Διεθνῆς δρος ἀ-
ραβικῆς προελεύσεως (ἀραβ. anā-
riya), τὸν δποίον ἐδανείσθημεν μέ-
σω τῆς ἵταλικῆς. — Μεταφ. σημαίνει
καὶ οιανδήποτε ἄλλην βλάβην ἢ ζη-
μίαν. — εἰς ἐν πρακτικὸν θὰ ἀναφέρετε
τὰς ἀβαρίας, τὰς ὄποιας θὰ ἥτο δυνα-
τὸν νὰ ἔχετε διὰ νὰ τὰς θέσωμεν ὑπ'
δημε... (Κοντ ΑΔ 271) — κάλλιο νὰ
μείνουμε γάρτα παρὰ νὰ πάθουμε και-
μιὰ ἀβαρία (Μαγκ ΚΘ 43). — (NO
1.257 - Somav 1.709 - Ισλεξ - ΜΕγκ -
Ηπ - Ανδρ - Hess).

ἀβαριάτος, ὁ (ἐπιθ.)· ναύφθορος,
βεβλαμμένος, ἐκ τῆς ἵταλ. avariato.
— Ἐν χρήσει καὶ ἐκτός τοῦ ναυτι-
κοῦ ἐπὶ ἐμπορευμάτων δὲ σημαίνει
τὸ προερχόμενον ἐξ ἀβαρίας. — καὶ
μοῦ παρέδωσαν τὸ κάρικο ἀβαριάτο
— κι' ὁ καπετάν Σκούρης γύρισε ἀβα-
ριάτος.— (NO 1.258 - Ισλεξ - ΜΕγκ -
Ηπ - Hess)

ἀβέρτος, ὁ (ἐπιθ.)· ἀνοικτός, ἀπε-
ριόριστος, ἐλεύθερος, ἐκ τῆς ἐνετ.
averto. — ἐδῶ μέσα δὲν είναι ἀβέρτο
σὰν τὸ βαπόρι (Σουκ 17) — ἀβέρτο

τ' ἄλλο μὲ τὰ ρουχικὰ τῆς φαμίλιας (Βλαμ 15) — γεμάτο πλεούμενα, μεγάλα καὶ μικρά, μὲ τὰ πανί τους ἀβέρτα (Βλαμ Γ 137). — (Ανδρ).

άβιζάρω (ρημ.)· ἀναγγέλλω, εἰδοποιῶ, ἐκ τῆς ιταλ. *avvisare*. — νὰ ἔλθω εἰς Σύρων διὰ νὰ ἀβίζάρω, δσα 'Ελληνικὰ πλοῖα... (Σπετσ Β 242).

άβιζο, τὸ· εἰδοποίησις, ἄγγελμα, ἀγγελιαφόρον πλοίον, ἐκ τῆς ιταλ. *avviso*. — Οὐτως ὠνομάσθησαν ἐλαφρά καὶ ταχέα πλοῖα, χρησιμοποιούμενα ως ἀγγελιαφόρα ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰώνος μέχρι τοῦ 1900 περίπου. — ησθε τὸ ἀβίζο μὲ τὰ δρυτια τοῦ Ναυάρχου — ἔβγαλε ἓνα τρεχαντῆρι νὰ δώσῃ ἀβίζο στὴν ἀρμάτα (Ραδ Α 29). — (ΜΕγκ - Παλ 63).

άβιστα (ἐπιρρ.). ἐν δψει, ἐκ τῆς ιταλ. *a vista*. — μᾶς λέγει διὰ σενιάλων τὰ καράβια ἀβίστα εἶναι ἔχθρικὰ (Σπετσ Γ 113).

ἀγάντα! κράτα, βάστα, πιάσε, ἐκ τῆς ἐνετ. *aguanta*! — Προστακτ. τοῦ ρημ. ἀγαντάρω. — Κέλευσμα δπως καταβληθῇ δύναμις, ἀντίστασις ἐπὶ τινι σκοπῷ, δπως πιασθῇ κάτι. — 'Ενιότε ἀπαντᾷ ως ούσιαστικόν, δπότε σημαίνει πάσταλον ή κρίκον προσδέσεως. — ἀγάντα καὶ φτάσαμε — δέσαμε τὴ λάντσα στὴν ἀγάντα — ἀγάντα καδένα! (Καβ Β 136) — ἀγάντα καπετάνιο νὰ τὸ προσπεράσουμε! (Βλαμ 205) — ἀγάντα νὰ ρθεῖ ή ἀνοιξῃ (Μαγκ ΚΑ 36). — (ΜΕγκ - Ισλεζ).

ἀγαντάρω (ρημ.). κρατῶ, βαστῶ, δράττομαι, πιάνω, φθάνω, προφθάνω, ἐκ τῆς ἐνετ. *aguantar*. — μοιύκριζε τὸ βαπόρι ν' ἀγαντάρει, σὰν νὰ ἡταν ἄνθρωπος (Βεν 198) — μὲ τὴ μαΐστρα καὶ μὲ τὴ μπούμα ἀγαντάριζε ή μπομπάρδα (Κοντ 133) — καλὰ ἀγαντά-

ρει τὸ πλεούμενο (Φωτ ΜΚ 15). — (ΜΕγκ - Ηπ - Ισλεζ).

ἀγιουτάντης, δ· δρθωτήρ, ἐκ τῆς ιταλ. *ajutante*. — Τὸ λῆμμα τοῦτο συμπεριελήφθη εἰς τὸν πίνακα, λόγῳ τῆς διφθαλμοφανοῦς ιταλικῆς προελεύσεως του, παρὰ τὸ γεγονός δτι οὐδαμοῦ ἀπηντήσαμεν τὴν ιταλικὴν *ajutante*, σημαίνονταν βοηθός, μὲ τὴν ἐννοιαν τοῦ δρθωτήρος. Εἰς τὴν ιταλικὴν πανε *ajutante* ἐσήμαινε παλαιότερον δμόπλουν πλοίον. — τὸ οὐδριαχτὸ τοῦ ἀέρα κατεβαίνει μαυροκόκκινο, χτυπάει τὸν ἀγιουτάντη καὶ τὰ μαδέρια (Μαγκ ΚΑ 48). — (Hess).

ἀγιοῦτο, τὸ· βοήθεια, παροχὴ βοηθείας, ἐκ τῆς ιταλ. *ajuto*. — μὲ τὴν τρόμπα - μαρίνα στὸ στόμα καλοῦσε ἀγιοῦτο (Μαγκ ΚΑ 53).

ἄγκουρα & λὰ σκαντάλιο· ἄγκυρα

ώς βολίς, ἐκ τῆς ιταλ. *ancora* a la

scandaglio. — Καλετάνιε, δ καιρὸς δσο

πάει καὶ φρεσκάρει, πρέπει νὰ φουντάρουμε καὶ τὴν ἄλλη ἄγκουρα ἀ λὰ

σκαντάλιο— (ΜΕγκ).

ἄγκουρέτο, τὸ· κερκέτης, τετράχηλον, ἐκ τῆς ιταλ. *ancoretta*. — Μικρὰ ἄγκυρα λέμβων καὶ ἀκάτων, χρησιμοποιουμένη καὶ ως ἀρπάγη διὰ τὴν ἀνέλκυσιν ἀντικειμένων ἐκ τοῦ βυθοῦ. Παλαιότερον ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ως ἀρπάγη ἐμβολίς πρὸς διευκόλυνσιν τῆς εἰσπηδήσεως τῶν ἀγημάτων, ἀκόμη δὲ καὶ διὰ τὴν προσκόλλησιν πυρπολικοῦ ἐπὶ ἐχθρικοῦ πλοίου. — οἱ *Γραικοὶ* φίχνουν τ' ἄγκουρέτα καὶ κρατῶντε τὴν τούρκικη γαλέρᾳ (Ραδ Α 85) — ἔστριβε τοιγάρο μὲ τὸ να χέρι, γιατὶ μὲ τ' ἄλλο σήκωνε ἓνα ἄγκουρέτο (Κοντ 79). — (ΝΟ 911 - Ισλεζ - Παλ 31,367 - Ηπ - Hess).

ἀετός, δ· διώρος φυλακή, ἐκ τῶν

ένετ. gaetón, gaitón. — Ναυτικός δρος ἐπικρατήσας διὰ τῆς χρήσεως, σημαίνων τὴν μετατροπὴν τῆς διαρκείας ώρισμένης φυλακῆς, πρὸς τὸν σκοπὸν δπως μὴ ἐκτελώσι οἱ Ἰδιοὶ ἀνδρες τοῦ πληρώματος τοιαύτην τὰς Ἰδιαὶς ώρας. — πάω νὰ πιάσω ἀετό — εἰμαι τοῦ ἀετοῦ. — (ΜΕγκ).

ἀκαζού, τὸ ἀνακάρδιον (ξύλον), ἐκ τῆς γαλλ. acajou. Συνώνυμον: μαδινή ἐκ τῆς ἄγγλ. mahogany. — δλο τὸ φόρδο στὸ σαλόνι ἡτανε ἀπὸ ἀκαζού. — (ΜΕγκ - Ήπ.).

ἀκκομπανιάρω (ρημ.). συνοδεύω, ἐκ τῆς Ἰταλ. accompagnare. — ἀφῆσε καὶ ἔνα πρίκι μεγάλον 12 κανονίων πὲρ πάντα διὰ νὰ τὰς ἀκκομπανιάσῃ (Σπετσ Γ 419).

ἀκόντρα (ἐπίσρ.). ἀντίπρωρα, ἐκ τῆς Ἰταλ. α contra. — Λέγεται ἐπὶ πλοίων πλεόντων ἀντιθέτως, διοπτευομένων δὲ ἀπὸ τῆς πρώρας. — τὸ κατέκι ἔρχόταν ἢ κόντρα. — (ΜΕγκ - Ήπ.).

ἀκοστάρω (ρημ.). παραβάλλω, πλευρίζω, ἐκ τῆς Ἰταλ. accostare. — τοὺς ἔγνεψαν ν' ἀκοστάσουντες ζερβά τους καὶ νὰ γλυτώσουντε τὸ τράκος ἀπὸ τὰ κύματα (Μαγκ KA 53).

ἄλα ! εἰς τάξιν, ἔτοιμοι εἰς..., ἐκ τῆς ἔνετ. ala ! Κέλευσμα προειδοποιητικὸν χειρισμοῦ, κατάλοιπον τοῦ ἰδιώματος τοῦ ἑρετικοῦ τῶν γαλερῶν. Μεταφορικῶς σημαίνει: ἐμπρός, φεύγα, δίνε του. 'Ο Παλάσκας ἐσφαλμένως ἐτυμολογεῖ ἐκ τῆς γαλλ. halez = ἔλκε, διὰ τοῦτο καὶ δασύνει τὸ ἄλα. — ἄλα παιδιά καὶ τὸ πιάσαμε. "Άλα κουράγιο ! (Σουχ 80) — ἄλα τὰ χέρια στὰ κουπιά ! (Καρκ 29). — (ΜΕγκ - Παλ 376 - Ανδρ.).

ἄλα - ἄλα ! ἐκ τῆς ἔνετ. ala ala ! — 'Αναφώνημα παροτρυντικὸν ἢ πρὸς

ἀπόκτησιν θύρρους ἢ ἀντοχῆς. Συνήθως ἀπαντᾷ ὡς ἄλα ! — χονφτιάζουν τὰ κουπιά καὶ ἄλα - ἄλα τραβᾶνε ξωπίσω τους τὸ καράβι (Μαγκ KA 33). — (Ισλεξ).

ἄλα κάπα καὶ ἀλακάπα· δι' ἀντηνεμώσεως, δι' ἀνακωχῆς, ἐκ τῆς ἔνετ. alla capa, σημαίνουσης κυρίως «ἀντιστρόφως». — στάθηκε ἀλακάπα κι' ἔστειλε δέξω τὴ βάρκα (Κοντ 112) — σκέφτηκε μιὰ στιγμὴ νὰ μανουφράσιε τὸ πλεούμενο ἀλλὰ κάπα (Μαγκ KA 49) — σὰ νύχτωσε σταθήκαμε ἀλακάπα (Κοντ ΑΔ 286). — (ΜΕγκ, κάπα).

ἄλαργα ! μακράν, στ' ἀνοικτά, εἰς ἀπόστασιν, ἐκ τῆς ἔνετ. alla larga !

— Προστακτ. τοῦ ρημ. ἀλαργάρω, μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀπομακρύσου, πέρασε μακρύ, ὡς ἐπίρρημα δὲ σημαίνει πελαγίως, ἀνοικτά. — ἀλάργα ἀπὸ τὴν πλάρη ! ἀλάργα ἀπὸ τὶς προπέλλεις ! — ἀς ἡμαστε τόσες χιλιάδες μίλια ἀλάργα (Βεν 14) — κι' εἶναι ἀλάργα τόσο ἢ Τοκοπίλα (Καβ 66). — (ΜΕγκ - Ισλεξ - Ήπ - Ανδρ - Del Port ἀλάργο).

ἄλαργάρω (ρημ.) καὶ λαργάρω ἀπωθῶ, ἀπομακρύνω, περνῶ ἀνοικτά, ἔξαλλάτω ἄκραν, ἔξωμακραίνω, ἀπομακρύνομαι, ἐκ τῆς Ἰταλ. allargar (si). — οἱ ἄλλοι δυὸς ναῦτες ἀλάργαφαν μὲ σπουδὴ (Φαλτ 122) — ἡ φελούκα ποὺ ἡτανε ἔτοιμη νὰ ἀλαργάρῃ (Κουλ 129) — ἀφῆσε τὸ σκοινὶ τῆς σκαλωσιᾶς ποὺ βαστοῦσε καὶ ἡ βάρκα ἀλαργάρησε (Βλαμ 11). — (ΜΕγκ - Del Car Index - Ισλεξ - Hess - Kah Smspr 101).

ἄλαρω (ρημ.). ἔλκω, τραβῶ πλοῖον, ἐκ τῆς Ἰταλ. alare. — 'Ο Παλάσκας γράφει «ἄλαρω», ἐτυμολογῶν ἐκ τῆς γαλλ. haler. — ἀλάραμε τὸ καΐκι. —

(NO 780 - ΜΕγκ - Ηπ - Παλ 376 - Hess).
ἀλεζουάρ, τό· ἀποξέστης, ἥλος διανοίξεως, ἐκ τῆς γαλλ. alésoir. — ἀνοιξέ το μὲ τὸ ἀλεζουάρ — μεγάλωσε τὴν τρύπα μὲ τὸ ἀλεζουάρ. — (Βασ Χαρ).

ἀλέστα ! ἔτοιμάσου, πρόσεξε, βιάσου, ἐκ τῆς ιταλ. allesta ! — Προστακτική τοῦ ρημ. allestare. — 'Ως ἐπίρρημα ἔχει τὴν ἔννοιαν: εἰς προσοχήν, ταχέως, ἀμέσως, ἔτοιμα. — ἀφῆστε τὶς ίστορίες, παιδιά, ἀνδριο φεύγουντε, δλοι ἀλέστα (Βλαμ 153) — θά' ὅθω νὰ σᾶς φωνάξω κι' ἐσεῖς νᾶσαστε ἀλέστα (Παπδμ). — (Ισλεξ - Ανδρ).
ἄλμπα, ἡ· λυκανύγες, ἔως, ἐκ τῆς ιταλ. alba. — σαλπάραμε μὲ τὴν ἄλμπα — κάναμε πανιά μὲ τὴν ἄλμπα — Οἱ τρατάρηδες δνομάζουν « ἄλμπα » τὴν πρώτην πρωινήν καλάδα. — (ΜΕγκ).
ἄλμπουρέτο, τό· βλ. λ. ἄρμπορέτο.
ἄλμπουρο, τό, και ἄρμπορο ἢ ἄρμπουρο· ίστός, ἐκ τῆς ἔνετ. arboreo, arbورو. — 'Ο δρος ούτος τῆς κοινῆς ναυτικῆς μας γλώσσης δηλοι τὸν ίστόν, μετὰ τῆς στήλης και τῶν ἐπιστηλίων, ἐνίστε δὲ και μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν κεραιῶν. — ἐπάνω στὴν κόφα τοῦ πρυμιοῦ ἄλμπουρον (Κουλ 24) — ἀγκάλισε τὸ ἄλμπουρο και σκαρφάλωσε στὸ μινοῦτο (Μαγκ KA 110) — καὶ τ' ἄρμπουρο ἐπεσε μὲ σύβροντο μισδ στὴ θάλασσα, μισδ στὴν κουβέρτα (Βλαμ 26). — (NO 479 - ΜΕγκ - Παλ 451 - Ηπ - Ανδρ - Hess).

ἄλτζα μπάνκο ! Ἐκ τῆς ιταλ. alza banco ! — Κέλευσμα ἐν χρήσει ίδιᾳ ἐν Ζακύνθῳ, δπου τὸ ἥκουσα τὸν Αἴγουστον τοῦ 1932, δπως οἱ ἀλιεὺς ἀρχίσουν τὴν κωπηλασίαν, ἀνασηκωνόμενοι ἀπὸ τοῦ μπάγκου τῆς βάρκας.

ἄλτζάνα, ἡ, και λανζτάνα ἢ λαν-

τσάνα· ρῦμα, ἐκ τῆς ιταλ. alzana.

— Λοστρόμε, πέταξε μιὰ λαντζάνα στὸ ρυμουλκό ! φώναξε δ Γραμματικὸς — μιὰ καλὴ ἀλτζάνα πρέπει νᾶχη πάχος 3 - 12 δάκτυλα. — (NO 333 - Παλ 58- Jal 821 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

ἄλτούρα, ἡ· πλάτος, ἐκ τῆς ιταλ. altura. — 'Ορος δχρηστος νῦν. — (Jal 110, 915 - Hess).

ἄμορδζα, ἡ· ἀκροδέα, ἐκ τῆς ιταλ. borosa, ἡ δποία, ἐκ κακῆς μᾶλλον ἀκοής, ἔγινε morosa και μὲ τὸ προθεματικὸν α ἄμορδζα, ἡ δποία εἰς τὴν ιταλικὴν σημαίνει ἐρωμένη, παλλακίς. — πέρονα τὴν ἄμορδζα (δηλ. ἀκροδέτησε) — πιάσ· το μὲ ἄμορδζα (δηλ. ἀκροδέτησε το). — (NO 551 - Jal 628 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

ἄμπάντα ! πρόσεξε, παραμέρησε, ἐκ τῆς ιταλ. alla banda ! — ἀμπάντα μὴ λερωθῆς ! — (ΜΕγκ).

ἄμπαντονάρω (οημ.)· ἐγκαταλείπω, ἐκ τῆς ιταλ. abbandonare. — δὲν είδες ποὺ τό' χονν ἀμπαντονάρει τοῦτο τὸ μέρος ! (Καβ B 143) — ἀμπαντονάραμε τὴ λάντσα — ἀμπαντονάραμε τὴν ἄγκουρα. — (NO 671 - ΜΕγκ - Παλ 3 - Hess).

ἄμπάρα, ἡ· μοχλὸς θύρας, ἐκ τῆς ιταλ. battaglia. — γιὰ νὰ βγάλῃ τὶς ἀμπάρες ἀπὸ τὶς σιδερένιες πόρτες (Κατηφ). — (Ανδρ).

ἄμπάσα κόστα, ἡ· χαμηλὴ ἀκτή, ἐκ τῆς ιταλ. abbassa costa. — τὴν ἀμπάσα κόστα τῆς Αίγειρας καβαλλᾶν τὰ κύματα μὲ τὴν φουρτούνα. — (ΜΕγκ).

ἄμπάσο, τό· χαμηλόν, ἐκ τῆς ιταλ. abbasso. — ητανε ἀμπάσο τὸ μουράγιο -- είχε φουσκωνεριά και τὸ μουράγιο φαίνονταν ἀμπάσο. — [Hess - Pern Kr Jahr 4.353 (1895 - 6)].

ἄμπόρδο (ἐπιρρ.)· ἐπὶ τοῦ πλοίου,

ἐκ τῆς ἵταλ. a bordo. — καὶ ἐπῆγαν ἀμπόρδο μὲ τὶς φελούκαις των παιρνοντας μαζὸν τους καὶ τὰς πατέντας τῆς Μάλτας (ΑΚΤ 1.50).

ἀμπότσα ! ἀπόλαβε !, ἐκ τῆς ἵταλ. abbozza ! — Κέλευσμα δπως κρατηθῇ στερεῶς τὸ ἄκρον σχοινίου διαβεβλημένου εἰς τὸν ἐργάτην ἡ καὶ εἰς τρόχιλον, ἵνα μὴ ἐκφύγῃ καὶ χαλαρωθῇ, μὲ συνέπειαν τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐνεργείας του. — ἀμπότσα, μὴ μποσικάρῃ ! φώναξε ὁ λοστόδομος. — (NO 1595 - Παλ. 98 - Hess).

ἀμποτσάρω (οημ.) καὶ **μποτσάρω** ἀπολαμβάνω, ἔχμάζω, δεσμεύω, ἐκ τῆς ἵταλ. abbozzare. — ὁ Γραμματικὸς διάταξε νὰ μποτσάρουντε τὶς βάρκες. — (NO 403 - Παλ 27, 48, 98 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

ἀνέλο, τὸ δικτύλιος ἀγκύρας, ἐκ τῆς ἵταλ. anello. — στὸ ἀνέλο πιάνει ἡ ἀλυσίδα — στὸ ἀνέλο ἔδεναν τὴ γούμενα. — (NO 616 - ΜΕγκ ἀγκυρα - Ηπ ἀγκυρα - Ισλεξ - Hess).

ἀντένα, ἡ, καὶ **ἀντέναντα** κεραία τῶν λατινίων, πᾶν εἰδος κεραίας, ἐκ τῆς ἐνετ. antena. — τὰ τελώνια σκαλώσαν στὶς ἀντένες, στὶς σκότες (Βλαμ 131) — ἀχολογούσανε ψηλὰ τῶν καταρτιῶν οἱ ἀντένες (Πορφ 49). — (NO 512 - ΜΕγκ - Ηπ - Παλ 35 - Kah Onm 48 - Hess - Ανδρ).

ἀντιμάμαλο, τὸ πίτυλος, δ, ἐκ τῆς ἐνετ. antimama. — τὸ ἀντιμάμαλο μᾶς ἀρπαξε καὶ μᾶς πέταξε μακρυὰ ἀπὸ τὸν βράχο. — (ΜΕγκ - Ηπ - Jal 1.279 - Strat 192).

ἀπίκο καὶ **ἀπίκουν** (ἐπίρρ.)· κατὰ κάθετον, ἐκ τῆς ἵταλ. a picco. — Λέγεται, δταν ἡ ἀγκυρα ἐγγίζη μόλις τὸν βυθὸν καὶ εἶναι ἐτοίμη νὰ ἀνασπασθῇ. — Μεταφορικῶς δμως : εἴμαι απίκο γιὰ νὰ φύγω = εἴμαι ἐτοί-

μος νὰ φύγω. — ὁ βράχος εἶναι σχιστὸς ἀπίκο σὲ πολλὰ μέρη (Φαλτ 123). — (NO 655 - ΜΕγκ - Ισλεξ - Ηπ - Hess).

ἀποῦντο (ἐπιρρ.)· ἀκριβῶς, ἐκ τῆς ἵταλ. appunto. — εἴμαστε ἀποῦντο πέντε μίλια (Φαλτ 6) — φτάζαμε ἀποῦντο, νὰ τὸ Τομπρούν (Μαγκ KA 142). — (Ανδρ).

ἀράδα, ἡ· σειρά, γραμμή, στίχος, ἐκ τῆς ἐνετ. arada, κατὰ τὸν H. Pernot, κατὰ δὲ τὸν Γ. Χατζιδάκιν ἐκ τῆς λεξ. οὐρά, οὐράδι, οὐράδα, ἀράδα. — φονταρισμένα ἀράδα τὰ κατκια τὸν πλάι στὸ ἄλλο (Μαγκ KA 35) — ἀράδα τὸν πίσω ἀπὸ τ' ἄλλο (Βλαμ 156) — ἔπαιρνες τρεῖς μῆρες στὴν ἀράδα (Καβ 88). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

ἀργανέλο, τὸ δνίσκος, προώστης, ἐκ τῆς ἵταλ. arganello. — βίρα μὲ τ' ἀργανέλο — μοντάραμε τ' ἀργανέλο στὴ λάντσα. — (NO 473, 990 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

ἀργανό, τὸ ἐργάτης, ἐκ τῆς γεννουντα. argano. — Διακρίνεται εἰς ἐργάτην ἀγκύρας εἰς τὸ πρόστεγον καὶ εἰς ἐργάτην πρυμνησίων εἰς τὸ ἐπίστεγον. — εἰξε τὸν κάρβο στ' ἀργανό ! — (Jal 162, 373).

ἀρεστάρω (οημ.)· συλλαμβάνω, κρατῶ, ἐμποδίζω, ἐκ τῆς ἵταλ. arrestare. — μπᾶς κι' εἶναι ἡ πρώτη βολὰ ποὺ θὰ μ' ἀρεστάρει τὸ ψάρι ; (Μαγκ ΚΘ 43) — διὰ τοῦτο ἀρεστάρησαν αὐτὸν εἰς τὸ κονάκι μουν (Σπετσ Α 274).

ἀρέστο, τὸ σύλληψις, κράτησις, ἐκ τῆς ἵταλ. arresto. — ὁ δὲ ἐτερος ἔμεινε καὶ τοὺς ἔκαμε τὸ ἀρέστο (ΑΚΤ 2.116).

ἀρέτα, ἡ· ἄκανθα, ἐκ τῆς ἵταλ. aletta. — ὁ πρωτομάστορας σχεδίασε στὴ σάλα καὶ τὴν ἀρέτα, ποὺ γίνεται μὲ

τοὺς σκαριμούς τῆς τελευταίας πρυμᾶς πόστας. — (NO 229 - ΜΕγκ - Παλ 192 - Ήπ - Hess).

ἀρία ! τροχαλῶς ! ἐκ τῆς ἵταλ. *agaria* ! προστακτ. τοῦ ρημ. *arriare*, σημαίνοντος ὑποστέλλω, καταβιβάζω, προσκρούω, καθαιρῶ. —'Ἐν χρήσει ως ἀναφώνημα ἀνδρῶν στρεφόντων τὸν ἐργάτην, πρὸς παρότρυνσιν δπως ἡ κίνησις γίνη ταχυτέρα. —'Ο Παλάσκας ἐσφαλμένως ἐτυμολογεῖ ἐκ τῆς γαλλ. *à réa*. —**ἀρία ! ἀρία ! βροντοφώνησε** ὁ ναυάληρος. — (NO 799 - Παλ 580 - ΜΕγκ - Ήπ).

ἀρμάδα, ἡ· στόλος, ἐκ τῆς ἐνετ. *armada*. — Διὰ τοῦ δρου τούτου εἰδικῶς παρ' ἡμῖν, τόσον κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεγάλου Ἀγῶνος, δσον καὶ κατὰ τοὺς Βαλκανικούς Πολέμους, ὑπενοεῖτο ὁ Τουρκικὸς Στόλος, ἐνείχε δὲ πάντοτε χροιάν εἰρωνίας : ἐβγῆκε ἡ ἀρμάδα — τρύπωσε ἡ ἀρμάδα στὰ στενά — τώσκασε ἡ ἀρμάδα — (παλαιότερον δὲ) : μία σκούνα τοῦ Τομπάζη τὴν ἀρμάδα τὴν τρομάζει — καὶ τὴν ἡμέρα ποὺ τοὺς ἔφτασε ἡ ἀρμάδα μὲ τὸ Τούρκικο τ' ἀσκέρι (Παπδύ) — ἡ ἀρμάδα τσακισμένη ὑποχωροῦσε πρὸς τὰ στενά (Φαλτ 19) — εἶναι ἐπτὰ ἡμέραι ὅπου ἀνεχώρησαν μὲ τὴν ἀρμάδαν τῆς Ἀλεξανδρείας (Σπετσ Β 320). — (Jal 167 - ΜΕγκ - Παλ 324 - Ήπ - Ανδρ - Hess).

ἀρμαδούρα, ἡ· σκαλμοδόκη, ἐκ τῆς ἐνετ. *armadura*. — πιάσαμε στὴν ἀρμαδούρα — κοτσάρισα στὴν ἀρμαδούρα. — (NO 201 - ΜΕγκ - Ήπ - Ισλεξ - Hess - Παλ 578).

ἀρμαδούρος, ὁ, καὶ **ἀρμαδόρος** ἢ **ἀρματόρος**, ἐφοπλιστής, ἐκ τῆς ἐνετ. *armador*. — 'Ο δρος οὗτος ἀπαντᾷ μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐφοπλι-

στοῦ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αιγαίου καὶ τὰς Ἰονίους, ίδιως δὲ εἰς Κεφαλληνίαν μὲ τὸν τύπον ἀρματόρος. Εἰς τὴν Σύρον δμως ἀρμαδούρος καὶ ἀρμαδόρος καλεῖται ὁ ιστιορράπτης. — ὁ ἀρματόρος ποὺ ἥτανε μέσα στὸ καράβι λέει τοῦ καπετάνιου (Ραδ Α 158) — ὁ ἀρμαδόρος δουλεύει μὲ τὸ μεροκάματο (Φαλτ 117). — (Ισλεξ). **ἀρμαμέντον,** τό· ἐξοπλισμός, ἐκ τῆς ἵταλ. *armamento*. — γύρω ἀπὸ τὸ ἄλμπουρο τὸ μόνο ἀρμαμέντο πούμενε (Μαγκ ΚΑ 245).

ἀρμαμέντον, τό· πολεμικὸν πλοίον, ἐξοπλισμένον πλοίον, ἐκ τῆς ἵταλ. *armamento*. — ἀριβάρησαν πλησίον τῆς Κορώνης τ' ἀρμαμέντα σας (Σπετσ Α 195) — ἔξωθεν τῆς Τζιας, ἡντάμωσε δύο ἀρμαμέντα Ἀγγλικά (Σπετσ Β 187).

ἀρμιστίτζιο, τό· ἀνακωχή, ἐκ τῆς ἵταλ. *armistizio*. — καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἀρμιστίτζιου τὰ ἴδια καράβια (ΑΚΓ 2.281).

ἀρμπορέτο, τό· καὶ **ἀρμπουρέτο** ἢ **ἄλμπουρέτο** στηλίς, στηλίδιον, σφηκίσκος, ἐκ τῆς ἐνετ. *arboreto*. — τὰ τελώνια σκάλωσαν στ' ἀρμπουρέτο, στὴ μετζάνα (Βλαμ 131) — ἡ ἀσποη κολόνα καὶ τ' ἄλμπουρέτο φάνταζαν ἀπὸ μακρονά (Βλαμ Γ 133). — (NO 508 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ισλεξ).

ἀρμπορίζω (ρημ.) καὶ **ἀρμπουρίζω**· **ἰστοθετῶ**, κυματίζω εἰς τὸν δνεμον, ἐκ τῆς ἐνετ. *arborag*. — 'Ἐπι κωπὸν σημαίνει δρθῶ τὰς κώπας πρὸς ἀπόδοσιν τιμῶν ἄμα τῇ ἐκφνήσει τοῦ κελεύσματος « δρθωσον ». — περιμέναμε τὴν μαλτσίνα γιὰ ν' ἀρμπορίσουμε — σενιάλα καὶ φιάμολες ἀρμπουρίζανε. — (NO 693 - Παλ 453 - Ήπ - ΜΕγκ - Βογιατζ).

ἄρμπορο, τό· βλ. λ. **ἄλμπουρο**.

ἀρμπουραδούρα, ἡ· ἔξαρτια, ἐκ τῆς ἐνετ.

arboradura. — ὁ *Γραμματικὸς* ἀνέβηκε στὴν ἀρμπουραδούρα νὰ ἔκτι-

μήσῃ τὶς ζημιές. — (Hess).

ἀρμπουρέτο, τό· βλ. λ. **ἀρμπορέτο**.

ἀρμπουρίζω βλ. λ. **ἀρμπορίζω**.

ἀρμπουρο, τό· βλ. λ. **ἀλμπουρο**.

ἄρδο (*ἐπιφρ.*) εἰς τὸν σάλον, ἀ-

νοικτά, ἐπ' ἀγκύρας μακράν τῆς ξη-
ρᾶς, ἐκ τῆς ἐνετ. *a roda*. — Πα-

λαιότερον είχε τὴν σημασίαν τοῦ
ἀποσαλεύω, σὸν τῷ χρόνῳ διώμας με-

τέπεσε εἰς τὴν σημασίαν τοῦ κρα-
τῶ ἢ ἀνακαχεύω πρὸς ἀποβίβασιν ἢ

παραλαβὴν ἐπιβατῶν, φόρτωσιν ἢ
ἐκφόρτωσιν ἐμπορευμάτων. *Μεταφ.*

τράβα ἄρδο=φύγε, ἀπομακρύνσου.

— τὸ « *Μαρτώ* » στάθηκε ἄρδο (*Βεν*
122) — δὺδ μίλια θὰ σταθεῖ τὸ καίκι
ἀρδό (*Μαγκ KA 145*). — (*Παλ* 572
- *ΜΕγκ - Ηπ - Hess*).

ἀρρίβα, ἡ· βλ. λ. **ἀρρίβο**.

ἀρριβάρω (*ρημ.*) καὶ **ἀριβάρω** ἢ
ρεβάρω· καταπλέω, προσορμίζομαι,

ἐκ τῆς Ιταλ. *arrivare*. — *Σπανίως* χρησιμοποιεῖται νῦν ὑπὸ τῶν ναυτι-

κῶν. — σᾶς ἐγράψαμεν ρεβάροντες εἰς
Σάμον καὶ σᾶς εἰδοποιοῦμεν (*Σπετσ*
B 245) — ἀριβάροντας τὸ καράβι τῆς

ἀρχόντισας *Μπονυμπονλίνας* (*Σπετσ* A
129) — μπρίκια ἀρριβάροντες μὲ τὰ

οεσπέτα (*Βλαμ Γ 151*). — *Ἐνίστε* χρησιμοποιεῖται καὶ παρὰ τῶν μὴ

ναυτικῶν μὲ σκωπτικὴν χροιάν. — *ἀρ-*

οιβάρησε κι' ἡ ἀφεντιά του... (*ΜΕγκ*
- *Ανδρ*).

ἀρρίβο, τό· καὶ **ἀρίβο** ἢ **ἀρρίβα**, ἡ·

ἄφιξις, κατάπλους, προσόρμισις, ἐκ

τῆς Ιταλ. *arrivo*. — καὶ σᾶς εἰδο-

ποιοῦμεν διὰ τὸ καλόν μας ἀρίβο

(*Σπετσ Α λη'*) — καὶ μὲ τὸ ἀρρίβο,

ἀπόλυση τὸ πλήρωμα (*Φωτ ΩΣ 53*)

— μὲ τὸ ἀρρίβα, δίπλα γιὰ κάρβουνο
(*Φωτ ΜΚ 17*).

ἀρσανᾶς, δ· βλ. λ. **ταρσανᾶς**.

ἀρτηλερία, ἡ· πυροβολικόν, ἐκ τῆς Ιταλ. *artiglieria*. — συντροφευμένων μὲ

τὰ ἀμάξια των δι' ἀρτηλερίαν (*Σπετσ Α 897*).

ἀσένιο, τό· ἔτοιμον, εἰς τὴν θέσιν του, ἐκ τῆς Ιταλ. *a segno*. — **ἀσένιο**,

Γιωργῆ, θάχουμε καλὸ ταξεῖδι (*Παπδύμ*) — δοσο νὰ γνοίσει θάνατος

ἀσένιο τὸ καινούργιο καράβι (*Βλαμ 51*) — *είναι* στὴν κονθέρτα, ἀσένιο (*Καρ B 121*).

ἀσουράντζα, ἡ· ἀσφάλεια, ἐκ τῆς γαλλ. *assurance*. — μὰ δξον οἱ ἀσουράντζες σιγουρεύουντε καὶ τὰ βαπόρια (*Βλαμ 83*).

ἀτζέντης, δ· πράκτωρ, ἐκ τῆς Ιταλ. *agente*. — μπορεῖς νὰ τὰ ποστάρεις; Δόσε τα στὸν ἀτζέντη, τῆς εἰπα (*Καρ B 161*).

ἀτζιδέντε, τό· συμβάν, γεγονός, ἐκ τῆς Ιταλ. *accidente*. — παρομοίως ἔτινχεν ἐν ἀτζιδέντε καὶ τοῦ ἐπληγώθη... (*Σπετσ B 280*).

ἀτράκο, τό· βλ. λ. **τράκο**.

ἀτσάλι, τό· χάλυψ, ἐκ τῆς ἐνετ. *azzal*. — τὰ συμματόσχοινα γίνονται ἀπὸ γαλβανισμένο ἀτσάλι. — (*Ανδρ*).

B

βάζια, τά, καὶ **βάζα**· όλκοί, ἐκ τῆς

ἐνετ. *vasi*. — μετὰ πετσώνουντε τὰ

πλευρά καὶ βάζουντε τὴ σκάρα καὶ τὰ

βάζα (*Βλαμ Γ 123*) — σάν τὰ τρα-

βούσανε δέξω σὲ κάτι μακρυά δοκάρια, τὰ βάζα (Κοντ 93). — (NO 177 - Παλ 255 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

βαλίζα, ἡ, καὶ **βαλίτσα**· σάκκος ειδικοῦ τύπου πρὸς μεταφοράν ρουχισμοῦ, ἐκ τῆς Ιταλ. valigia, γαλλ. valise. — μία βαλίζα κονθάλονσε σάν γιατρός (Φωτ ΜΚ 16). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

βάννα, ἡ· θυρίς οὐδατοστεγής, ἐπιγλωττίς, ἐκ τῆς γαλλ. vanne. — ἀνοίξαμε τὶς βάννες κι' ἔφυγε τὸ νερό — κλείσαμε τὶς βάννες καὶ μαζέψαμε νερό. — (ΜΕγκ - Ήπ).

βαπορέτο, τό· βραστήρ ἀφαλατώσεως, ἀποστακτήρ, ἐκ τῆς Ιταλ. evaporatore. — τὸ βαπορέτο δὲν θὰ προφταλνει νὰ μᾶς ξεδιψάσῃ, εἰπε σ Γραμματικός. (ΜΕγκ - Χαρ - Βασ - Καμ).

βαπόρι, τό, καὶ **παπόρι**· ἀτμόπλοιον, ἐκ τῆς Ιταλ. vapore. — είχε κάμει κάτι ποὺ ἀναστάτωσε δῦο τὸ βαπόρι (Βεν 168) — δπως τὰ πρῶτα χρόνια, ποὺ είχανε βγῆ τὰ παπόρια (Κοντ 91). — Μεταφ. ἐπὶ ἀτόμου ἔξωργισμένου = ητανε γινομένος βαπόρι, ἢ τοῦ δποίου προυκαλέσαμεν τὴν δργήν = σοῦ τὸν ἔκαμα βαπόρι. — (ΜΕγκ - Hess - Παλ 685 - Ανδρ).

βάρδα ! πρόσεξε ! παραμέρισε ! φύγε ἀπ' ἐμπρός ! ἐκ τῆς ἐνετ. varda ! Προστακτ. τοῦ ρημ. vardar, ἀντίστοιχος τῆς Ιταλ. guarda, τοῦ ρημ. guardare. — βάρδα νὰ περάσουμε, βάρδα μη λερωθῆτε, βάρδα καὶ σᾶς ρίξαμε. — (ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ισλεξ - Ανδρ).

βαρδαβέλα, ἡ· **ιστιούχος**, ἐκ τῆς ἐνετ. vardavela. — Κατὰ τὴν ἐνετικὴν « μέσον προφυλάξεως τοῦ ιστίου », ἐνφ σήμερον ἔχει τὴν ἐννοιαν καλφδίου τεταμένου παραλλήλως τῆς κεραίας, ἀφ' ἣς ἀφίσταται στηριζόμενον ἐπὶ τύλων, χρησιμο-

ποιούμενον διὰ τὴν ἀνάδεσιν τῶν ιστίων. Τόσον ἡ ισπανική, δσον καὶ ἡ καταλανικὴ guardavela, ἔχουν διάφορον σημασίαν, διότι ὑποδηλοῦν τὸν πλάγιον συστολέα (σεραπινέλο) χρήσιμον διὰ τὴν πτύξιν τετραγώνου ιστίου. — πιάσε τὰ δεσμάτα τοῦ πανιοῦ στὴ βαρδαβέλα — μὲ τὰ πόδια μας ἀπάνω στὸν πασαδοῦρο, βαστῶντας γερά τὴ βαρδαβέλα (Κοντ ΑΔ 348). — (NO 733 - Παλ 320 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ισλεξ).

βαρδακόστα, ἡ· ἀκτοφυλακίς, ἀκταιωρός, ἐκ τῆς ἐνετ. vardacosta. — προχθές ἀνεχωρησεν δ στόλος μὲ 16 πολεμικὰ καὶ 4 ὁις βαρδακόσταις (Σπετσ Α ρχγ') — εἴδησιν ἦν μᾶς ἔφεραν αἱ βαρδακόσταις ποὺ είχαν υπάγει (Σπετσ Β 188). — Βλ. καὶ λ. γουάρδα κόστα.

βαρδαλάντζα, ἡ· κεραία τοῦ λεμβούχου, αὐτὸς οὗτος ὁ λεμβούχος, ἐκ τῆς ἐνετ. varda lancia. — δ Δεύτερος φώναξε νὰ πιάσουμε στὴ βαρδαλάντζα. — (ΜΕγκ - Hess - Ισλεξ - Ήπ).

βαρδαμάνα, ἡ· χειραγωγός, ἐκ τῆς ἐνετ. vardamano. — επιασα καλὰ τὴ βαρδαμάνα καὶ προχώρησα — λύσετε τὶς βαρδαμάνες, ἔπεσε ἡ θάλασσα. — (NO 959 - Jal 363 - Παλ 57 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ισλεξ).

βαρδαμᾶς, δ· παλάμη, ἐκ τῆς ἐνετ. vardaman. — βάλε τὸν βαρδαμᾶ γιὰ νὰ σπρώξης τὴ σακκορράφα ! — φάβονν μικρὰ κομμάτια μουσαμᾶ μὲ τὸν βαρδαμᾶ περασμένο... (Αλουπ 17). — (ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ισλεξ).

βάρδα πόρτο· μακράν ἀπὸ λιμένα, ἐκ τῆς ἐνετ. varda porto. — καλὸς ἐργάτης, δὲν λέω, μὰ βάρδα πόρτο. "Οταν πατήσῃ τὴ στεριὰ ἔσχνάει πώς είναι μπαρκαρισμένος (Φωτ ΩΣ 29).

βαρδάρω (ρημ.)· ἀπωθῶ τι, παρα-

μερίζω, ἐκ τῆς ἔνετ. vardar. — ἔβαρδόφαμε δλες τὶς βάρκες καὶ περάσαμε. — (Βογιατζί).

βάρδια, ἡ· φυλακή, ἐκ τῆς ἔνετ. vardia. — 'Ενιστε σημαίνει καὶ τὸν σκοπιωρὸν = βαρδιάνον. — στὸν μηχανικὸν τῆς βάρδιας νὰ κόψῃ στροφές (Κουλ 24) — σιγανομιλῶντας ποιανοῦ θὰ πέσῃ ἡ βάρδια (Βλαμ 9) — ἡ ἀρμάδα τραβᾶ διὰ Κάρβο Δύον, καθώς μᾶς λέγει ἡ βάρδια δπου εἶχομεν εἰς τὸ βουνὸν (Σπετσ Β 420). — (Παλ 567-Jal 1245-Ισλεξ-ΜΕγκ-Ηπ-*Hess*. Kah Onm 222 - 3).

βαρδιάνος, δ· σκοπιωρός, σκοπός, φρουρός, φύλαξ, ἐκ τῆς ἔνετ. vag-dian. — γιὰ νάναι ἔτοιμος νὰ βγῇ ἄμα γνωίσει ὁ βαρδιάνος (Βλαμ 10) — κατὰ τὰ μεσάνυκτα οἱ βαρδιάνοι μας εἰδανε πολλὰ φῶτα ἀναμμένα (Κοντ ΑΔ 19) — ἐδιωρίσθη βαρδιάνος καὶ μένει εἰς τὸ καράβι (Σπετσ Β 193). Βλ. καὶ λ. γουαρδιάνος. — (ΜΕγκ-Ανδρ - Kah Onm 223 - 4).

βαρδιόλα, ἡ· σκοπιά, ἐκ τῆς ἔνετ. vardia + καταλ. ολα. — Σκοπιά ἐξ ἐρημάμενης ὁθόνης εἰς τὸ πρόστεγον, τάς ἀνόδους καὶ τὴν «φωλεάν του κόρακος ». — ἔφτυσε τὸ τσιγάρο του καὶ στριμώχτηκε στὴ βαρδιόλα (Καβ Β 9). — (ΜΕγκ).

βαρέλα, ἡ· βυτιόν, ἐκ τῆς ιταλ. barela. — ἐδῶ κι' ἔκει πλέανε στραβοξυλέες, βαρέλες, ροῦχα λογιῶ - λογιῶ (Κοντ 170) — θέλει λάβε 100 βαρέλας χρασὶ (Σπετσ Α 439). — (NO 297).

βάρκα, ἡ· λέμβος, ἄκατος, ἔφδλκιον, ἐκ τῆς λατιν. barca. — ἐν τῷ μεταξὺ ἡ βάρκα ἔστρωσε στὰ χέρια τοῦ Μαθιούν (Σουκ 30) — ἄλλοι πέφτανε στὴ θάλασσα γιὰ νὰ προφτάσουν τὲ τὶς βάρκες (Κοντ ΑΔ 80) — στὴ

Nautikoὶ δροὶ

δεξιὰ κονθέρτα πρὸς τὸ μέρος ποὐ ἥρχετο ἡ βάρκα (Φαλτ 35). — (NO 944, 945 - Παλ 74-ΜΕγκ - Ηπ-Ανδρ - Hess).

βαρκαγιόλος, δ· λεμβοῦχος, ἐκ τῆς ιταλ. barcajuolo, ἄχρηστος νῦν. — (Παλ 80 - Hess).

βασέλλο, τό, καὶ βατσέλλο· πλοῖον κατάφρακτον, ἐκ τῆς ιταλ. vascello. — 'Ορος λησμονηθεὶς πλέον, ὑποδηλῶν τὸν διπόντεν καὶ τριπόντεν (βλ. λ.), ἥτοι τὸ δελίνι (βλ. λ.), δηλαδὴ τὸ πλοῖον τῆς γραμμῆς. — καὶ αὐτὸς τοῦ Τοπάλη τὸ βατσέλλον (Σπετσ Α οβ') — ἔρχουν ντουρέκια διὰ νὰ ἔξυπνήσουν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ βατσέλλου (Σπετσ Α 129). — (NO 1730 - Παλ 684 - ΜΕγκ - Hess).

βασέλλο ραζάδο, τό, καὶ βασέλλο ράζο ἡ βατσέλλο ραζάδο· ἐκ τῆς ιταλ. vascello rasato. — 'Η διαφορά τοῦ τύπου τούτου ἀπὸ τοῦ βασέλλου συνίστατο εἰς τὸ διτι δὲν ἔφερε πυροβόλα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ πυροβολεῖα. — δ Λόρδος Κόχχαν περιμένεται εἰς τὴν 'Ελλάδα μὲ δύο βασέλλα ράζα (Σπετσ Γ 492).

βατσέλλο, τό· βλ. λ. βασέλλο.

βατσέλλο ροζάδο, τό· βλ. λ. βασέλλο ραζάδο.

βεγγάλα, ἡ· πυρσός τῆς Βεγγάλης, ἐκ τῆς ιταλ. Begala. — νὰ βγαίνῃ ἔξω ἀπὸ τὴν πορεία του καὶ νὰ βάλῃ πλώη γιὰ τὴ « βεγγάλα » (δηλαδὴ διὰ τὸ σημεῖον δπου ἔφωτιζε ἡ « βεγγάλα ») (Κουλ 361).

βελαστράλια, τά· προϊστια, ἐκ τῆς ιταλ. vela di straglio. — τὸν κόντρα — φλόκο καὶ κάτω τὰ βελαστράλια, παιδιά! (Βλαμ 65). — (NO 580 - Παλ. 700 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

βέντα, οἱ· ἐπίτονοι, δρωτήρες, ἐκ

3

τῆς ίταλ. venti (πληθ.). — ἔκοιταζα μήν ἔχουνε λασκάρει τὰ βέντα. — (NO 603 - Jal 364 - Παλ 68, 378 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

βέργα, ἡ· βακτηρία, ἐκ τῆς ίταλ. verga. — τὶς βέργες τὶς εἰχε φάει τ' ἀλάτι καὶ ἡ σκουριγιά. — (NO 128 - Παλ 690).

βεργαντίνον, τό· βλ. λ. βεριγαντίνον.

βέργουλος, δ (ἐπιθ.)· ενκίνητος, εὐχείριστος, ἐκ τῆς ἐνετ. vergolo. — ἀγόρασε μεγάλο καὶ βέργουλο καραβόσκαρο (Βελ 9). — (Παλ 701 - ΜΕγκ - Str 234).

βερμίλιο, τό· μίλτος, ζωηρὸν ἐρυθρὸν χρῶμα, ἐκ τῆς ίταλ. vermiglio. — τοῦρριξα καὶ λίγο βερμίλιο γιὰ νὰ ζωηρέψῃ (Βασ).

βερνιέρος, δ· μοιρονόμιον ἔξαντος, ἐκ τῆς ίταλ. vernierο. — ἐμέτρησα ἐπειτα προσεκτικὰ τὴν γωνιὰ μὲ τὸν βερνιέρο. — (ΜΕγκ - Παλ 692).

βέτα, ἡ· ἄκρα ἀγομένου ἑνὸς συσπάστου, ἐκ τῆς ίταλ. vetta. — πιάστηκε δ δόκιμος στὴ βέτα τοῦ παλλάγγου καὶ πήδηξε (Φωτ MK 148). — (Παλ 350, 600 - ΜΕγκ - Hess).

βιάτζο, τό· ταξιδίον, ἐκ τῆς ίταλ. viaggio. — νὰ ἀκολουθήσουν τὸ βιάτζο τους καθὼς ηταν προσταγμένοι (ΑΚΥ 151).

βιβάριον, τό· ιχθυοτροφεῖον, ἐκ τῆς λατιν. vivarium. — στὰ βιβάρια τοῦ Μεσολογγιοῦ πιάνονται τὰ πιὸ νόστιμα κεφαλόποντα καὶ οἱ λιγδοπούλες. — (ΜΕγκ - Ανδρ).

βίγλα, ἡ· σκοπιά, ἐκ τῆς λατιν. vigilia. — Ἐνιοτε σημαίνει καὶ τὸν σκοπόν, δῆλ. τὸν βιγλιάρην. — ἡ βίγλα μᾶς εἰδε τὸν Ὀθωμανικὸν Στόλον ὅποι ἀπερνᾶ (Σπετσ Β 379) — ἡ βίγλα τοῦ Γιβραλτάρ φωτούσε μὲ

φωτεινὰ σήματα (Φωτ ΩΣ 51). — (Ανδρ).

βιγλιάρης, δ· σκοπός, ἐκ τῆς λατιν. vigilia+άρης. — ὁ βιγλιάρης μᾶς μᾶς μηνεῖ διτι ταύτην τὴν στιγμὴν δ 'Οθωμανικὸς Στόλος (Σπετσ Β 381). βίδα, ἡ· κοχλίας, ἐκ τῆς ἐνετ. vida. — τέντωσε τὰ νεῦρα καὶ μὲ ἀπελπισμένη κίνηση ἐσφιγγε τὶς βίδες (Φωτ ΩΣ 83) — τοῦ γλυστράδει μιὰ βίδα καὶ πάει στὴ θάλασσα (Καβ Β 122). — (Παλ 696 - ΜΕγκ - Ήπ - Ανδρ).

βίζιτα, ἡ· ὑγειονομικὴ ἔξετασις, ἐπιθεώρησις πλοίου, ἐπίσκεψις, ἐκ τῆς ίταλ. visita. — δύο καφάβια ἐμπρός μᾶς τὰ δύοια ἐθάλαμεν εἰς τὴν βίζιτα. (Σπετσ Α 119) — ἔκαμα κι ἐγώ κάμποσες βίζιτες (Καρκ 67). — (Παλ 697 - Jal 1549 - Ανδρ).

βιζιτάρω (ρημ.)· ἔξετάζω, ἐπιθεωρῶ, ἐπισκέπτομαι, ἐκ τῆς ίταλ. visita. — τὸ ἔνα εἰχε σημαίαν Ρούσσαν καὶ τὸ ἐβίζιτάρισεν ἔνα 'Υδραιίκο καράβι (Σπετσ Β 238). — (Παλ 697). βιντάριο, τό, καὶ βιβεντάριον· βιβλίον ἀπογραφῆς, ἀπογραφή, ἐκ τῆς ίταλ. vintario, ἐνετ. aventure. — 'Εν 'Ανδρφ ἀπαντᾷ δ τέπος ἀβεντάριο. — δ Γραμματικὸς τὰ κοντρολάρησε δῆλα μὲ τὸ βιντάριο — τὸ βιβεντάριον δῆλον μᾶς ἐστείλατε γνωρίζετε πόσον είναι ἀλιτρές (Σπετσ Γ 472). — (Κοτσ-Βογιατζ).

βίρα! στρέφε! αἰρε! ἐκ τῆς ίταλ. vira. — Προστακτ. τοῦ ρήμ. virare. — μὲ τὸ πρῶτο « βίρα! » ἀρχίζουν νὰ τραβοῦν τὴν ἄγκουρα στὴν πλώρη (Βλασ 65) — σπάτσα κουβέρτα καὶ βίρα καδένα (Φωτ MK 15) — βίρα τώρα, λεβέντες μου! ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ πρώτου (Κουλ 29). — (ΜΕγκ - Ήπ - Ισλεξ - Ανδρ).

βιράρω (ρημ.)· στρέφω τὸν ἐργάτην,

αἰρω, ἐκ τῆς ἵταλ. *virare*. — ὁ καραβοκύρδης ἔδωσε τὴν διάτα νὰ βιρά-
ρωντε (Βλαμ 55) — γιὰ νὰ πετάξω
στὴ θάλασσα τὰ τσένερα ποὺ βιράζανε
(Κουλ 318). — (NO 651 - ΜΕγκ - Ηπ -
- Hess - Ανδρ).

βίστα, ἡ· δψις, ἐκ τῆς ἵταλ. *vista*.
— εὐθὺς δτε ἐπροβάλλαμεν εἰς τὴν βί-
σταν του, ἐστηκάθη εἰς τὰ πανιά (Σπετσ
Β 184) — ἀπεφασίσαμεν νὰ μείνωμεν
εἰς τὴν βίσταν τοῦ ἔχθροῦ (Σπετσ Β
270).

βιτσεκόνσολος, ὁ· ὑποπρόξενος, ἐκ
τῆς ἵταλ. *vicescónsole*. — ὁ *Βιτσεκόν-
σολος* τῆς Πάρου ἐπῆγε πρὸς χαιρετι-
σμὸν τοῦ *Καπετάν Πασσᾶ* (Σπετσ
Β 434).

βογάρω (ρημ.) καὶ **βογγάρω**· ἐκ-
κινδ, κινδ διὰ τῶν κωπῶν, πλέω
πλησιστοῖς, ταξιδεύω, ἐκ τῆς ἐνετ.
νογαρ.—καθὼς τὸ βαπτόρι μας βογγά-
ριζε γιὰ τὴν *'Αργεντίνα* (Κουλ 73)
— Κάτω ἀπὸ ἓνα σκοτεινὸν καὶ συλ-
λογισμένο οὐρανὸν νὰ βογάρωμε (Κουλ
113).

βολάντε, ἡ· ἐγκύκλιος, ἐκ τῆς ἵταλ.
volante. — σᾶς περικλείεται βολάντε
ἴνα τὴν ἔξετάσητε καὶ οὕτω σφραγί-
ζοντες αὐτὴν τὴν ἔξαποστείλητε (Σπετσ
Γ 371).

βόλτα, ἡ· θαλάσσιος περίπατος, ὑ-
ποστροφή, ἀναστροφή, ἐκ τῆς ἵταλ.
volta. — στὴ βόλτα μπορεῖ νὰ μᾶς πά-
ρῃ σιγόντος (δηλ. καιρός) (Βλαμ
Γ 55). — (Παλ 702 - ΜΕγκ - Ηπ -
Hess - Del Port 135 - Kah Onm 228-
9 - Ανδρ).

βόλτα, ἡ· στροφή, σύνδεσμος, ἐκ
τῆς ἵταλ. *volta*. — τὴν σκότα τοῦ πα-
νιοῦ, τὴν πέρασε δυὸς βόλτες στὸν τά-
κο τῆς πρύμης (Σουκ 62). — (Παλ
667 - Hess).

βόλτα, ἡ· διαδρομή, ἐκ τῆς ἵταλ.

volta. — στὴ βόλτα ὅλο καὶ σιμώνει
(Μαγκ ΚΑ 33) — καὶ σὰ θέλανε νὰ
πάρουντε βόλτα, « νὰ τὰ γυρίσουντε »
ἔβλεπες τὸν καπετάνιο (Κοντ 114) —
ὅ λοστρόμος φέροντε βόλτες, κάνει κον-
μάντο (Βεν 227) — βλ. καὶ λ. **μπορυ-
τάδα μπορδεξάδα**, (NO 904 - Παλ 94).
βολτατζάρω (ρημ.) διαδρομῶ, πλα-
γιοδρομῶ, ἐκ τῆς ἵταλ. *volteggiare*.
— ἔβολτατζάραμεν ἀνάμεσα Δοκὸν καὶ
Σπέτσας (Σπετσ Γ 93) — ἀρχίζουντε
νὰ βολτατζάρουντε στὸ πέλαγος (Βλαμ
Γ 26) — στὸ πέλαγος ἔνα σωρὸ καρά-
βια λογῆς-λογῆς βολτατζάρουντε (Κοντ
75). — (NO 905 - ΜΕγκ - Ηπ - Παλ
249 - Hess).

βουλκάνος, ὁ· ἱφαίστειον, ἐκ τῆς
ἵταλ. *vulcano*. — ὁ **μπούνσουλας** ἔκανε
σὰν μεθυσμένος. 'Ο **βουλκάνος** τῆς
θάλασσας τὸν ξεστράτιζε ὥρα τὴν ὥρα
(Βλαμ 135).

βούλλα, ἡ· σφραγίς, ἐκ τῆς λατ.
bulla. — νὰ μείνωμεν ἔχοντες τὴν βούλ-
λαν τῆς κοινότητός μας (Σπετσ Γ
512). — (Ανδρ).

βρατσέρα, ἡ, καὶ **μπρατσέρα**· γαν-
λίς, ἐκ τῆς ἐνετ. *brazzéra*. — ἐπε-
σκέφθημεν μίαν μπρατσέραν ἀπὸ Κε-
φαλληνίαν (Σπετσ Γ 24) — καὶ παρ-
νει μιὰ μπρατσέρα μὲ κόκκινο πανί¹
(Καρκ 60) — κι' ἔτοι ἀπὸ τὴν μπρα-
τσέραν ἀρχίσαντε ποδναι τὸ μικρότερο
πλεούμενο (Βλαμ Γ 42). — (ΜΕγκ -
Hess - Ανδρ).

βριγαντίνον, τό, καὶ **βεργαντίνον**
ἢ περγαντίνον ἢ περγαντίνιν ᢃ² **μπριγκαντίνι**· ἐκ τῆς ἵταλ. *brigantino*. — ἄλλαξε τὴν βαρῇ τοῦ περ-
γαντίνον (Ραδ Α 30) — σὰ μὲ πή-
γανε στὸ μπριγκαντίνι, εἴδα πώς είχε
πέσει... (Κοντ 204). — (ΜΕγκ - Jal
342 - Hess).

βρίκι, τό, καὶ **μπρίκι**· πάρων, ἐκ

τῆς γαλλ. brig (antin), — ὁ καπετάν Μαλάμος βάφτιζε τὸ μπρίκι του (Καρχ 21) — μὲ τὸ μπρίκι τοῦ καπετάν Φαράση ἀρμένιζα μισοκάναλα (Καρχ 181). — (Παλ 110 - ΜΕγκ - Ήπ - Ανδρ - Hess).
βρικογολέτο, τό· βλ. λ. γολεττό-βρικο.

Γ

γαβάρα, ἡ· μυοδρόμων, ἐκ τῆς Ι-ταλ. gabarra. — Γαβάρα είναι δι μυοδρόμων, δι ἔχων ἀπλοὺς δόλωνας, δὲ μὲ διπλοὺς καλεῖται μπάρκο. — δχι, εἶπε δι λοστρόμος, είναι γαβάρα. Δὲν βλέπεις ποδῆς μονές τὶς γάμπιες; — (ΝΟ 1376 - Παλ 345 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

γάβριες, αἱ· ἀμειβοντες, συγκύπται, ἐκ τῆς Ισπ. cabria. — ἐν ταῦτῳ εἰς δύο ἀντέννας καὶ δύο μακαράδαις καὶ ἔνα ματσαπλὶ διὰ τὰ γίνη γάρδια (Σπετσ Α 983). — (ΝΟ 694 - Jal 291 - Παλ 86 - ΜΕγκ - Ήπ).

γαλαρία, ἡ· στοά, κουφάλα, ἐκ τῆς ἐνετ. galaria. — λέσ καὶ κλαῖν' λυγμικά, φωνάσματα σκλαβωμένα στὶς σκοτεινές γαλαρίες (Φωτ ΜΚ 150).
γαλέρα, ἡ· ἐκ τῆς Ιταλ. galera. — καὶ ξεκινούσαν οἱ γαλέρες τοῦ θανάτου (Καβ 19) — οἱ ἐπὶ τῆς γαλέρας ησθάνθησαν τότε εδέλογον συγκίνησιν (Παπδμ.). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

γαλέτα, ἡ· ἐπίμηλον σχήματος γαλέτας, ἐκ τῆς ἐνετ. galeta. — ἔνας γλάρος ἀφήνοντας τὴν σκοπιά του στὴν

γαλέτα τοῦ ἀρμπουνδον (Φωτ ΜΚ 148) — ἀπὸ κάτω στὴ σκάτσα ώς ἀπάνω στὴ γαλέτα (Καρχ 28) — στὴ γαλέτα τοῦ πρυμιοῦ ἄλμπουνδον (Κουλ 57). — (ΜΕγκ - Hess - Ανδρ).

γαλέτα, ἡ· διπυρίτης ἄρτος, ἐκ τῆς ἐνετ. galeta. — σᾶς πέμπομεν καντάρια ἐκατὸν γαλέτταν καλῆς ποιότητος (Σπετσ Β 507) — ἔσπασε τὶς βάρκες κι' ἀρπάξε μερικὰ τσουβάλια γαλέτα (Κοντ 127). — (ΜΕγκ - Παλ 87 - Ήπ - Hess - Ανδρ).

γαλιόνι, τό, καὶ γαλόνι ἡ γαλιούνι ἡ γαλούνι ἐκ τῆς ἐνετ. galion. — ἔχομεν τὴν εἰδησιν διτι μία φρεγάτα, ἔνα γαλόνι ἐκατέβηκαν εἰς τὰ κάστρα (Σπετσ Β 189) — ἐφθάσαμεν ἔξω δύο βρίκια, ἔνα Γαλούνι (Σπετσ Β 232). — (ΜΕγκ - Gang γαλιούνι - Sath Tu. Hell 328).

γαλιότα, ἡ· ἐκ τῆς ἐνετ. galiota. — ἐμπήκαν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν Γαλιόταν καὶ εἰς ἔνα τρεχαντήρι (Σπετσ Β 224) — αὐτὴ ἡ γαλιότα πήρε βοήθειαν ἀπὸ δύο ἄλλες (Κοντ ΑΔ 14) — κι' ἥρθανε κάτεργα, φούσταις καὶ γαλιότες στὰ Βαρόσια (Ραδ Α 67). — (ΜΕγκ - Jal 760 - Παλ 340 - Hess).

γαλιούνι, τό· βλ. λ. γαλιόνι.

γαλόνια, τά· διακριτικὰ βαθμοῦ, σειρίδες, ἐκ τῆς Ιταλ. galloni (πληθ.). — καὶ μὲ τὰ τέσσαρα χρυσᾶ γαλόνια του (Καβ 43) — μὰ τὰ γαλόνια ἔέφτησαν καὶ σχίστηκε ἡ στολὴ (Καβ 43). — (Παλ 350 - ΜΕγκ - Ήπ).

γαλούνι, τό· βλ. λ. γαλιόνι.

γαμπάς, δ· μανδύας ναύτου, ἐκ τῆς ἐνετ. gaban, καὶ ταῦτης ἐκ τῆς ἀραβ. gaba. — Νῦν ἔτι δ δρος χρησιμοποιεῖται εἰς Ισπανίαν gaban, Γαλλίαν gaban, Ιταλίαν gabbano. — ἔβγαλα τὸν γαμπᾶ μου γιὰ τὰ μὴ τὸν λερώ-

σω — ἄδοχισε καὶ τρίβεται ὁ γαμπάς μουν. — (Jal 558 - Hess - Meyr Ngrst 4. 1895).

γάμπια, ἡ, καὶ γάπια· δόλων, ἐκ τῆς ἑνετ. gabia. — δύσιθοδρομήσαμεν δένοντες τὰς γάμπιας μούδας τριτζαρόλια (Σπετσ Γ 8) — τὸ λοιπὸν μαϊνάρετε τὶς γάμπιες γλήγορα (Καντ 226) — νὰ σοῦ πᾶ, Καπετάν Σταμάτη, ἔκεινη ἡ γάμπια δὲν μοῦ φάνεται γεοή (Καρφ 65). — (NO 569 - Jal 558 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess Somav 1709).

γαμπιέρης, δ· ἀρμενιστής, θωρακίτης, ἐκ τῆς ἑνετ. gabiere. — σ' ἔνναν ποὺ ἦταν γαμπιέρης τοῦ τρίγκουν (Κοντ 260). — (NO 1411 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

γάντζα, ἡ· βλ. λ. γάσα.

γάντζος, δ· κοντός, κόραξ, ἄγκιστρον, ἐκ τῆς ἑνετ. ganzo. — ἔνα 'Iγγλέζικο τοὺς τρέβηξε μὲ σχοινιὰ καὶ γάντζους (Βλαμ Γ 140) — κάτω ἀπ' τὸ ταμπούνι τῆς πλώρης μαζὸν μὲ δυὸ τρεῖς γάντζους (Σουχ 23) — ἔνα χέρι σήκωσε τὸ γάντζο τῆς πόρτας (Καβ Β 1). — (NO 132 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

γάπια, ἡ· βλ. λ. γάμπια.

γαρλίνο, τό, καὶ καρλίνο· δίπλοκον σχοινίον, ἐκ τῆς ἑνετ. garlin καὶ τῆς ιταλ. carlino. — τὸ γαρλίνο εἶναι στριμένο πάντοτε ἀφιστερό. — (NO 321 - Παλ 369 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

γαρμπής, δ· λίψ, ἐκ τῆς ἑνετ. garbin ἡ Ισπαν. garbin. — καὶ στὸ ταξίδι τώρα ἀν καὶ εἰχε τὴν πλώρη κατὰ τὸν Γαρμπή (Καρλ 169) — ἔβραξε τὸ κῦμα τοῦ γαρμπή (Καβ 87). — (NO 1189 - Παλ 641 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

γάσα, ἡ, καὶ γάντζα· ἀγκύλη, ἐκ τῆς ιταλ. gassa. — ποτέ του δὲν ἔμαθε νὰ κάνῃ μιὰ γάσα, μιὰ κανδηλίτσα

(Καβ Β 65). — (NO 375 - Παλ 489 - Jal 1081 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

γασέτα, ἡ· ἀγκύλη μικρά, ἐκ τῆς ἑνετ. gasetta. — ἡ γασέτα στὴ μέση τοῦ σχοινιοῦ γίνεται δπως καὶ ἡ γάσα, μὲ τὴ διαφορὰ πῶς εἶναι πόδι μικρὴ στὸ μῆκος. — (Παλ 558 - Hess). γάφα, ἡ, καὶ γκάφα· ἀρπάγη, ἐκ τῆς γενουατ. gaffa. — νὰ τραβῶ μὲ τὴ γάφα σφουγγαράκι-σφουγγαράκι... (Μαγκ ΚΘ 23). — (ΜΕγκ - Κοτσ - Hess).

γιβάρι, τό· βλ. λ. βιβάριον.

γκαμέλα, ἡ· συσσίτιον, ἐκ τῆς ιταλ. gamella. — πέρασε ἡ βδομάδα καὶ δὲν πήραμε ἀκόμη τὸν λογαριασμὸν τῆς γκαμέλας. — (Κουρμ 379 - Hess).

γκάφα, ἡ· βλ. λ. γάφα.

γκέτα, ἡ· περιπόδιον, ἐκ τῆς ἑνετ. gheta. — πρὸν βγοῦν γιὰ περίπολο, διπεριπολάρχης ἐστειλε τοὺς ἀνδρες του νὰ φρέσσοντις γκέτες τους. — (ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ).

γκιαβέτα, ἡ· βλ. λ. τζαβέτα.

γκράπα, ἡ, καὶ γράππα· ἄγκιστρον, ἐκ τῆς ιταλ. grappa. — δίχως νὰ ξεχάσουν τὴν κουλούρα καὶ τὴ γράπα τους (Βλαμ Γ 73).

γκρασαδόρος, δ, καὶ γρασαδόρος· λιπαντήριον, δοχεῖον λιπάνσεως, ἐκ τῆς ιταλ. ingrassatore. — καὶ κοίταξε καλὰ τοὺς γκρασαδόρους ἀν εἶναι γεμάτοι, εἴτε δι μηχανικὸς τῆς βάρδιας. — (Κουρμ 734 - Χαρ 186).

γκράσο, τό, καὶ γράσο· ἀλειμμα, λίπος, ἐκ τῆς ιταλ. grasso. — τὰ χέρια γλυστροῦν πασαλειμμένα γράσο (Φωτ ΩΣ 12). — (Κουρμ 734 - Χαρ 186).

γκριζόλα, ἡ, καὶ γριζόλα· πυξιδοθήκη, ἐκ τῆς μελιτ. gisiola. — δι μικρὸς ἔβγαλε τὴ γκριζόλα καὶ τὴν ἀπόθεσε χάμω (Καβ Β 22) — τὸν πύρο ποὺ ταλαντεύεται καὶ χτυπάει μονό-

τονα τὴ γριζόλα (Φωτ ΜΚ 142). — (ΝΟ 1212 - Παλ 375 - Jal 814 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

γκρίζος, δέ τεφρός, ἐκ τῆς Ιταλ. griso. — ἡ θάλασσα ἔχει πάρει τὸ γκρίζο μουντό ἀντιπαθητικὸ χρῶμα (Αλουπ 12) — τὸ καράβι ἔσχιξε τὸ γκρίζο αεροσάβανο (δηλ. τὴν διμήχλην) καὶ δύευε σὰν ὑπνωτισμένο τέρας (Φωτ ΩΣ 132). — (Ανδρός).

γκρίφι, τό· δύνξ, ἐκ τῆς γαλλ. griffe. — νησιά δόλκηρα ἀπὸ λευκοῦ γρανίτη, μὲ γκρίφια στὸ κατάγιαλο (Φωτ ΩΣ 139). — Οἱ ἀλιεῖς μας δυνομάζουν γκρίφια ἀποφύσεις βράχων βυθοῦν βραχώδους, εἰς τοὺς δόποιους ἐμπλέκονται ἀλιευτικὰ μέσα (καθετή, παραγάδι).

γολέτα, ἡ· ἡμιοιλία, πάρων, ἐκ τῆς ἐνετ. goleta. — αὐτὴ ἡ βαροκούλα εἰναι 'κεινῆς τῆς γολέτας (Παπδόμ) — εἶχε μπῆ πρὸν ἀπὸ μᾶς στὸ πόρτο μιὰ γολέτα (Κοντ 136). — (ΝΟ 1378 - Παλ 358 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

γολεττόθρικο, τό, καὶ γολεττόμπρικο ἡ βρικογολέτο ἡ μπρικογολέττα, ἡ μυοπάρων, ἐκ τῶν ἐνετ. goleta καὶ γαλλ. brig. — τὸ ἄλλο ἥτανε ἔνα μικρὸ γολετόθρικο, κι' οἱ ναῦτες του κανάκοι (Κοντ ΑΔ 70) — ἔρχεται δὲ καλετάνιος Λεμπέσης μὲ τὸ βρικογολέτον του τὸν «Κίμωνα» (Σπετσ Γ 549). — (ΝΟ 1377-Παλ 358-ΜΕγκ-Ηπ - Hess).

γόνδολα, ἡ· ἐκ τῆς ἐνετ. gondola (κατὰ τὸν R. Kahane (R. Ph. 5. 174 - 177) προελθούσης ἐκ τῆς βυζαντ. κοντούρα). — ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται γόνδολαι τινες, ἐφ' ὅν ἤρεσσον νωθροὶ πορθμεῖς (Παπδόμ) — δμως ἐδῶ δὲν ἔχει γόνδολες (Βεν 9). — (Jal 789 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

γονδολιέρης, δέ ἐκ τῆς ἐνετ. gon-

doliere. — σὲ κάθε στροφὴ τῶν καναλιῶν οἱ γονδολιέρηδες φωνάζουνε: « ὁλέ ! ». — (Jal 791 - ΜΕγκ - Hess).

γουάρδα κόστα, ἡ· ἀκτοφυλακίς, ἀκταιωρός, ἐκ τῆς Ιταλ. guarda costa. — νὰ ἔκβάλῃ ἐκάστη τῶν δύο νήσων μας μίαν γονάρδαν κόσταν (Σπετσ Β 384). Βλ. καὶ λ. βαρδακόστα.

γουαρδιάνος, δέ σκοπός, σκοπιωρός, φύλαξ, ἐκ τῆς Ιταλ. guardiano. — καὶ νὰ λάβουν γεναρδιάνον μέσα (Σπετσ Β 409).

γούμενα, ἡ· κάλως, κάμιλος, ἐκ τῆς ἐνετ. gúmena. — ἔκφαν τάς γούμενας καὶ ἐβάλθησαν εἰς τὰ πανιά (Σπετσ Β 394) — ἔστριψε τὰ ἐμπόλα μιᾶς γούμενας (Καρκ 36). — καὶ τὸ ἄλλο δπου ἔχαλάσθη, ἐξ αἰτίας δποῦ δὲν εἶχε γούμενα (Σπετσ Β 228) — δσο τοῦ ἐπέτρεπε ἡ γούμενα ποὺ τῶδενε στὸν κρίκο (Μαγκ ΚΑ 36). — (ΝΟ 330 - Παλ 118 - Hess - Ανδρ - Ήπ - ΜΕγκ).

γουμενέτα, ἡ· καλώδιον, ἐκ τῆς ἐνετ. gumeneta. — ἄλλα τὴ γουμενέτα! ἀκούστηκε μιὰ φωνὴ ἀπὸ τὴ βάσκα. — (Jal 375, 560, 802 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

γουμενιά, ἡ· μῆκος γούμενας, ἐκ τῆς ἐνετ. gúmena. — οἱ τράτες πέρασαν τρεῖς γουμενιές ἔξω ἀπὸ τὴν πούντα. — (Παλ 118 - ΜΕγκ - Ήπ).

γουρδέλι, τό, καὶ κορδέλι· ἀνέκτης, ἐκ τῆς Ιταλ. cordellina. — πρὸν κρεμάσουμε μιὰ μπράντα, κοιτάζουμε ἀντὰ γουρδέλια εἰναι ἐν τάξει. — (ΝΟ 772 - Παλ 439 - Ήπ - ΜΕγκ).

γραδάρω (ρημ.). βαθμονομῶ, θερμομετρῶ, ἐκ τῆς Ιταλ. graduare. — σ' ἔστειλε δὲ πρῶτος τὰ νερά νὰ πᾶς γιὰ νὰ γραδάρεις (Καβ 85).

γραδελάδα, ἡ, καὶ γραντελάδα· δικτυωτόν, ἐκ τῆς ἐνετ. gradelatti

(πληθ.). — κάτω ἀπὸ τὴν γραδελάδα ἔχασκε τὸ πρῶτο μάτι, ἕνα τετράγωνο πηγάδι ποὺ κατέβαινε (Φαλτ 117) — καὶ στεγνώνουντες σώδουνχα καὶ πανιά στὶς γραδελάδες (Καβ Β 119) — ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς γραντελάδας (Κουλ 24). — (Jal 380, 798).

γράδο, τό· μοίρα, ἐκ τῆς ίταλ. grado. — ποὺ τὸ λένε Τενερίφα, σὲ 28 γράδα βροινό πλάτος (Κοντ ΑΔ 77). **γράδο,** τό· βαθμός, ἐκ τῆς ίταλ. grado. — τὸ γράδο τοῦ ἀτμοδείχτη σκαρφαλώνει στὰ νούμερα δείχνοντας τὴν πίεση (Φωτ ΩΣ 18) — ἔνας ἀλλος δύτης βλέποντας τὸ γράδο (Μαγκ ΚΘ 43).

γραιγάλι, τό, καὶ γρεγάλι· μέσης ὑποπένων, ἐκ τῆς ἔνετ. gregale. — σιγανὸς γραιγάλι φυσοῦσε ἀπὸ τὴν στερειά (Βελ 37).

γραιγολεβάντες, δ., καὶ γρεγολεβάντες· μεστηλιώτης, ἐκ τῶν ἔνετ. grego καὶ ίταλ. levante. — στὴ φούρια καὶ στὴ λύσσα τὸν γραιγολεβάντες (Φαλτ 122) — μὰ στὶς τρεῖς τὸ πρῶτη ἔπιασε γρεγολεβάντες (Τσουκ 134). — (NO 1194 - Ήπ - Hess).

γραιγός, δ., καὶ γρέγος· μέσης, ἐκ τῆς ἔνετ. grego. — τὰ μάτια του ἡταν στιλωμένα στὸ Γρέγο (Καρρ 169) — ὁ καιρὸς ἡτανε πολὺ φρέσκος γραιγός καὶ φουρτούνιαζε δύο βράδυναζε (Κοντ 46). — (NO 1185 - Jal 802 - ΜΕγκ - Ήπ - Ανδρ - Hess - Παλ 483). **γραιγοτραμοντάνα,** ἡ, καὶ γραιγοτραμοντάνα ἡ γρεγοτραμοντάνα· μεσοβορρᾶς, ἐκ τῶν ἔνετ. grego καὶ ίταλ. tramontana. — ἀπὸ μέρες τώρα φυσοῦσε μιὰ γρεγοτραμοντάνα τοῦ διαβόλου (Φαλτ 14) — γραιγοτραμοντάνα ἀπὸ στὸ τραβέρσωμα (Καβ Β 22). — (NO 1193 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

γρανάζι, τό· δδοντωτός τροχός, ἐκ τῆς ίταλ. ingranaggio. — δλοις γίνονται ἔνα ζωντανὸ κομμάτι στὸ γρανάζι ποὺ δίνει ψυχὴ στὸ σκάφος (Φωτ ΩΣ 39) — τὸ στριγγλισμα τοῦ γρανάζιον, ποὺ στροφίζε τοὺς ἀνεμοδόχους (Φωτ ΩΣ 142). — (Βασ - Κουρμπ).

γρανάτα, ἡ· διβίς, ἐκ τῆς ίταλ. granata. — μᾶς ἔφοιπτεν ἀδιακόπως πόμπας καὶ γρανάτας (Σπετσ Β 518) — ἐκάλ τὸ πυρπολικόν τοῦ καπ. Θεοφάνους ἀναφέθην ἀπὸ ἔχθρικήν γεανάταν (Σπετσ Β 513).

γραντελάδα, ἡ· βλ. λ. γραδελάδα. **γραντί,** τό· λδμα, ἀντίτονον, ἐκ τῆς ἔνετ. gradin. — δρυοίως καὶ σχοινιά διὰ γραντιά, κλωσταῖς καὶ σπάγον (Σπετσ Β 300) — σὲ λίγο τὸ γραντί τῆς μαΐστρας κόπηκε κι' ἐκεῖνο, κι' ἡ μαΐστρα σκίστηκε (Κοντ ΑΔ 116). — (NO 545 - ΜΕγκ - Jal 1256 - Παλ 574 - Ήπ - Hess).

γράππα, ἡ· βλ. λ. γράπα.

γρασαδόρος, δ· βλ. λ. γκρασαδόρος. **γράσσο,** τό· βλ. λ. γκράσσο.

γρεγάλι, τό· βλ. λ. γραιγάλι.

γρεγολεβάντες, δ· βλ. λ. γραιγολεβάντες.

γρεγοτραμοντάνα, ἡ· βλ. λ. γραιγοτραμοντάνα.

γρέγος, δ· βλ. λ. γραιγός.

γυού - γυού· λεμβάδιον, μικρὰ κομψὴ λέμβος, ἐκ τῆς γαλλ. you - you.

— Τὸ λεμβάδιον τοῦτο χρησιμοποιεῖται συνήθως ὑπὸ τῶν Γιώτ, ἡ δὲ δύνομασία του καθ' ἄ σημειοῖς δ Παλάσκας προήλθε μᾶλλον ἐκ τῆς σινικῆς. — καλλίτερα νὰ πάρουμε πάνω τὸ γυού - γυού, εἰπε δ καπετάνιος, γιατὶ νὰ τὸ ρυμουλκήσουμε κάνει ἔνα σωρὸ μπελάδες. — (ΜΕγκ - Παλ 707).

Δ

δαμιτζάνα, ή, και **υταμεντζάνα** ή **υταμιτζάνα** πυτίνη, ύάλινον δοχείον υγρών, έκ της ένετ. *damigiana*. — τοῦ γέμισαν τὴν **υταμιτζάνα** ἀπ' ἐκεῖνο ποὺ ενδρίσκετο (Φαλτ 78) — θέλετε λάβει διὰ μικράν ἐνθύμησιν 2 **υταμετζάνες** φακὶ (ΑΚΥ 1251). — (ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ - Παλ 219).

δελίνι, τό, και **υτελίνι** πλοϊον τῆς γραμμῆς, έκ της ίταλ. *dilinea* και γαλλ. *de ligne*. — ἔγνωρίσαμεν δτι **ήτο ντελίνι ποὺ ἀρχισε νὰ κανονιτσάρη δ Τάκας** (Σπετσ Β 119) — κ' ἔνα **υτελίνι τοὺς ἔπιασε ἔξω ἀπὸ τὴν Τζιμπεράλτα και τοὺς ἔφερε πίσω στὴ Μαρσίλια** (Βλαμ 145). — (ΝΟ 1370 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

δεσπενσέρος, δ' βλ. λ. **δεσπεντζιέρης**.

δεσπέντζα, ή, και **δισπέντζα** ή **ρεσπέντζα** σκευοθήκη, ἐνθέμιον, διανομείον, έκ τῶν ένετ. *despensa*, *dispensa*. — δξω ἀπὸ τῇ **δεσπέντζα πάνω στὸ σεντουκάκι της** (Καβ Β 20) — **παρουσιάζεται ἀπὸ τῇ ρεσπέντζα μὲ τὸν δίσκο** (Κουλ 41). — (ΝΟ 279 - Jal 393 - Παλ 114, 126 - Hess - ΜΕγκ - Ηπ).

δεσπεντζιέρης, δ, και **δισπεντζιέρης** ή **δεσπενσέρος** ἀπόθηκάριος, διανομεὺς, τροφοδότης, έκ της ίταλ. *dispensiere*. — ἔχουν χρέος νὰ ἐκλέγουν τοὺς δεσπενσέρους διὰ τὴν καλὴν οἰκονομίαν (Σπετσ Α 510). — (Παλ 126 - Jal 393).

δεστινάδο, τό· προοριζόμενον, έκ της ίταλ. *destinato*· φορτωμένα ἀπὸ *Κωνσταντινούπολιν*, δεστινάδα διὰ *Σύρου και Κορφούς* (Σπετσ Β 285).

διβάρι, τό· βλ. λ. **βιβάριον**.

δικιαράρω (εημ.). κηρύσσω, έκ της ίταλ. *dichiarare*. — **ἐδικιαράρισε και ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τῶν Φραντσέζων** (ΑΚΥ 1157).

δισβαριάρω (εημ.), και **υτισμπαρκάρω** ή **υτεμπαρκάρω** ἐνεργῶ ἀπόβασιν, ἀποβαίνω, έκ της ίταλ. *disbarcare* και ἐνετ. *desbarcar*. — **ἐντισμπαρκάρισαν πάλιν τὰ καράβια ἔξω** (Σπετσ Γ 124).

δισβάρκο, τό, και **υτισμπάρκο** ή **υτεμπάρκο** ή **υτεσμπάρκο** σημείον ἀποβάσεως, ἀπόβασις, έκ της ίταλ. *disbarco* και ἐνετ. *desbarco*. — τὸ ἀσκέρι τοῦ Λαλᾶ *Μονσταφᾶ* ἔκανε **υτισμπάρκο στὴς Ἀλυκαῖς** (Ραδ Α 63) — **κοιτάζουν νὰ βροῦν υτεμπάρκο** (Μαγκ ΚΑ 253) — εἰς τὰ *Ψαρὰ* ἐκάμαμεν **υτεσμπάρκον** ἔως 1000 τουφέκια (Σπετσ Αμβ'). — (Παλ 221 - Ματεσ 214 - 220 - Χρ. Γαλαξ 197).

δισπέντζα, ή· βλ. λ. **δεσπέντζα**.

δισπεντζέρης, δ' βλ. λ. **δεσπεντζιέρης**.

δόγα, ή, και **υτόγα** ή **υτούγια**· σανίς βαρελοποιίας, έκ της ίταλ. *doga*. — **ἔσπασε τὸ μεσανὸ στεφάνι κι' ἀνοιξαν οἱ ντούγιες και σκόρπισε τὸ νερὸ** (Σουκ 62) — **και μάζευε δ, τι ἔβρισκε κανένα σκοινί, ντούγιες βαρελίσιες** (Κοντ 217). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

δούκια, ή· σπειρά σχοινίου ή συρματοσχοινίου, έκ της ένετ. *dúcia*. — **παρετήρησα δτι δὲν ἔκανε κανονικὲς τὶς δούκιες τῶν σχοινιῶν**. — (ΝΟ 344 - Παλ 538 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

δουκιάρω (εημ.)· σπειρώ σχοινίον, έκ της ένετ. *duciar*. — **Ο δρος οὗτος ἀπαντᾷ ἐν χρήσει εἰς τὸ Ἐμπορ. Ναυτικόν, δπως διεπιστώσαμεν ἐπανειλημμένως**. — **Τὸ Ναυτ. Ὄνοματολόγιον ἀναφέρει: μαζώνω, βολεύω.**

— ἐπιάσανε νὰ δουκιάρουνε καλὰ τὰ σχοινιά. — (NO 343).

δράγα, ἡ, καὶ **ντράγα**· βυθοκόρος, φαγάνα, ἐκ τῆς ίταλ. draga. — τὸν ἀνέβασε μιὰ ντράγα ἀπὸ τὴ λάσπη στὸ Πλάτα (Καθ Β 119). — (Βασ).

δραγάρω (ρημ .), καὶ **ντραγάρω**· βυθοκορῶ, ἐκ τῆς ίταλ. dragare. — μῆνες τώρα δραγάρουν τὴ μέση τοῦ πόρτου καὶ νὰ ἰδοῦμε πόσο ἀκόμα.

δραγουμάνος, δ· διερμηνεύς, ἐκ τῆς ίταλ. dragomanno. — καὶ τοὺς εἰπε μὲ τὸν δραγουμάνο (Κοντ 126) — οἱ Τούρκοι βάλανε τὸν δραγουμάνο τοῦ ντοναμᾶ νὰ τοῦ πῇ (Ραδ Α 6). — (ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ).

δυναμόδ, τό· δυναμομηχανή, ἐκ τῆς γαλλ. dynamo. — φρεγητοὶ σταθμοὶ ἀσυρμάτου τροφοδοτοῦνται ἀπὸ χειροκίνητο δυναμό (Φωτ ΩΣ 60). — (ΜΕγκ).

E

έκουϊπάγιον, τό· πλήρωμα, ἐκ τῆς ίταλ. equirraggio. — ἐμίσενσα ἀπὸ τὴν πατρίδα μον Σπέτσας μὲ τένον ἔκουϊπάγιον (Σπέτσ Γ 92).

έκαπεντιτσιόνα, ἡ· ἔγγραφον, ἀποδημητήριον ἔγγραφον, ἐκ τῆς γαλλ. expédition. — νὰ τὸ ἀφήσωμεν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν δρόμον τον κατὰ τὰς ἔκαπεντιτσιόνας τον (Σπέτσ Α 533). **έμβαρκάρω** (ρημ .)· βλ. λ. μπαρκάρω.

έντραδα, ἡ, καὶ **έντράτα** ἡ ίντρά-

δα· εἰσπλους, εἰσοδος λιμένος, εἰσόδημα, ἐκ τῆς ίταλ. entrata. — εἰναι γνωστόν σας τὸ χάλε τοῦ τόπου μας, όπου ήμεῖς ἐδῶ καμμίαν ίντραδα δὲν ἔχει δ τόπος μας διὰ νὰ κυβερνηθῶμεν (ΑΚΥ 1267). — (ΜΕγκ).

Z

ζαμποῦκος, δ, καὶ **σαμποῦκος**· ἀφροξυλιά, ξύλον ἀκτῆς, ἐκ τῆς ίταλ. sambuco. — τὸ ξύλο αὐτῆς τῆς κουπαστῆς εἰναι ἀπὸ σαμποῦκο. — (ΜΕγκ ἀκτὴ - Ανδρ).

ζίγκ - ζάγκ· ἐλιγμὸς γωνιώδης, ἐκ τῆς γαλλ. zig - zag. — ἡ νηοπομπή μὲ ἀκανόνιστα ζίγκ - ζάγκ καὶ διαφορετικῆς διαρκείας (Κουλ 89) — μοῦ ἐστοίχισε τρεῖς πολύτιμες τορπίλλες μὲ τὰ ζίγκ - ζάγκ ποὺ ἔκανε (Κουλ 128). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

ζίγκ - ζαγκάρω (ρημ .)· πλέω μὲ ἐλιγμούς γωνιώδεις, ἐκ τῆς γαλλ. zig - zague. — ἡ λίνεα ἐσπασε καὶ τὰ καρδάβια σκόρπισαν καὶ ἄρχισαν νὰ ζίγκ - ζαγκάρουν.

ζουμπάρω (ρημ .)· ἀντικόπτω, ἐκ τῆς ίταλ. zombare. — ζουμπάρισε μὲ προσοχὴ στὰ σημάδια ἐπάνω στὸ κοντρα - πλακέ. — (Hess).

ζουμπᾶς, δ· στιγεύς, ἐκ τῆς ίταλ. zombo. — κι' δ μαραγκός ἀνοιξε τὶς τρύπες μὲ τὸν ζουμπᾶ. — (Ηπ - Βασ - Καμ - Χαρ - Hess).

ζοῦρλος, δ· στέλμα ιστίου, ἐκ τῶν ίταλ. gerlo, gherlo. — πιάσε καλὰ τοὺς

ζουόλους στή μέση τοῦ πανιοῦ, πιὸ σφιχτά.—(NO 552 - ΜΕγκ - Ήπ - Παλ 402).

I

Ιβεντάριον, τό· βλ. λ. θιντάριο.
Ικόντρο, τό, καὶ ίκοντρο· σύμπτωσις, περίστασις, ἐκ τῆς ιταλικῆς incóntro. — ἔως νὰ εὑρεθῇ ίκόντρο διὰ Πόλιν διὰ Χίον.—(ΑΚΥ 1286).
Ιμπαρκάρω (ρημ.)· βλ. λ. μπαρκάρω.

Ινκοντράρω (ρημ.)· συναντώ, ἐκ τῆς ιταλ. incontrare. — τὸ ηξεύρομεν δέ, ἐπειδὴ τὴν ίνκοτράρωσεν ἔνα καράβι ίμπριάλικον (Σπετσ Α 248).

Ινκόντρο, τό· βλ. λ. ίκόντρο.

Ιντράδα, ἡ· βλ. λ. έντράδα.

Ισα ! αἰρε !, ἐκ τῆς ιταλ. issa. — Προστακτ. τοῦ ρήμ. issare. — ίσα πανιά! πρόσταξε ὁ καπετάνιος (Καρχ 15).
Ισάρω (ρημ.)· αἴρω, ἐπαίρω, ἐκ τῆς ιταλ. issare. — ίσάρωμε τὶς παντιέρες καὶ τὶς φιάμολες (Κοντ) — ἐτόλμησα χωρὶς τὴν ἄδειάν σας καὶ ἐσάρωσα τὴν σημαλαν (Σπετσ Α 436). — (NO 779 . - Ήπ - Παλ 382 - Hess - Ανδρ).

K

καβαλαρία, ἡ· ίππικόν, ἐκ τῆς ιταλ.

cavalleria. — εἰπε στὴν καβαλαρία νὰ κάνῃ ἔναν μεγάλον γῦρον (Κοντ ΑΔ 36). — (Ανδρ).

καβαλλέτο, τό· ίκριωμα ὑποστηρίξεως τῆς έλικος, ίκριωμα στηρίξεως μηχανισμοῦ χειροκινήτου πηδαλίου, ἐκ τῆς ιταλ. cavalletto. — τὰ καβαλλέτα τὰ χρησιμοποιούσανε παλαιότερα γιὰ τὴ στήριξη τοῦ πηδαλίου, εἰπε δύ δάσκαλος. — (Paa 1901, 1909, chevalet - Hoep, chevalet - Βασ 106).

καβαντζάρω (ρημ.), καὶ καβεζάρω· παραλλάττω ἀκρωτήριον, ἐκ τῆς ένετ. cavezat. — 'Εσσαλμένως δ Hes-seling ἐτυμολογεῖ ἐκ τῶν λεξεων cavo καὶ avenzare. — καβαντζάροντας τὸ Κεντρὶ ἔχασε μονομιᾶς πατέρα καὶ . . . (Βλαμ Γ 33) — δταν καβαντζάρουμε τὸ Γαιδουρονῆσι (Μαγκ ΚΑ 117). — (NO 920 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

καβέτο, τό· εἰδος σχοινίου, ἐκ τῆς ιταλ. cavetto. — ἔλαθον τὸ ἀδέλφικόν σας, δύο καὶ τὸ καβέτον (Σπετσ Α 218).

καβίλια, ἡ· κνημία, ἐκ τῆς ιταλ. caviglia. — τὰ χέρια χονφτιάζουν τὶς καβίλιες τῆς ρόδας (Φωτ ΜΚ 127) — καὶ κείνος πήρε βόλτα ἔανα τὶς καβίλιες, ζερβά (Βελ 145).

καβίλια, ἡ· κέστρα, μύουρον, σφήνα, ἐκ τῆς ιταλ. caviglia. — κοπάνισε στὴν ξύλινη καβίλια καὶ ξεχώρισε τὰ ἔμπολα (Φωτ ΜΚ 149) — εἰχανε μιὰ ματσόλα καὶ μιὰ καβίλα (Κουλ 54). — (NO 338 - Παλ 158 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

καβιτέλλο, τό· σημαντήρ, ἐκ τῆς ιταλ. gavitello. — τὸ καράβι τῷρε τὴ ρότα ποὺ τούδειχναν τὰ καβιτέλλα. — (Jal 321 - Hess).

καβολάργανο, τό· περίτροχον σχοινίον, ἐκ τῆς ιταλ. cavo all'argano. — φέξε τὸ καβολάργανο καὶ βάλε 'μπροδὲς

σιγά.—(ΝΟ 477-Παλ 669 - Jal 1371 - ΜΕγκ - Ηπ.).

κάβος, δ· ἀκρωτήριον, ἐκ τῆς γενουάτ. cavo. — ἀξάφνον πέρα ἀπὸ τὸν κάβο φαίνεται νὰ προβέληνη ἔνα πλεούμενο (Μαγκ KA 30) — τὸ «Μαντώ» παράπλεες ἔναν κάβο ἔνα μίλι ἀλάργα (Βεν 121) — κάτι μαγειρεύει τοῦ Χόγκ - Κόγκ δ κάβος (Καβ Β 8). — (ΜΕγκ - Ηπ- Jal 402-Παλ 130-Hess). **κάβος,** δ· καλώδιον, σχοινίον, ἄκρον συσπάστου, ἐκ τῆς ίταλ. cavo. — εἰχε δώσει κάβο στὸ ρυμουλκό, ποὺ τὸ βοηθοῦσε νὰ κάμη τὴ μανούβρα του (Βεν 52) — ἐσπασε δύο φορὲς τοὺς κάβους (Καβ Β 159). — (ΝΟ 449 - Παλ 103, 343 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess). **καβοσούλτος,** δ, καὶ **καβοσύρτης** ἄκροσύρτης, ἐκ τῆς ἐνετ. cavo a sorda. — γιὰ νὰ δυναμώσῃ αὐτὸ τὸ παρόγκο πρέπει νὰ κάνουμε καβοσούλτο, δηλαδὴ νὰ περάσουμε τὸν μακαρᾶ του στὸ σερούμενο ἄλλον παράγκον. — (ΝΟ 458 - ΜΕγκ - Ηπ).

καγκελλαρία, δ· γραμματεία, ἐκ τῆς ίταλ. cancellaria. — πρωτόκολλον τῆς καγκελλαρίας τῆς νήσου Σπετσῶν (Σπετσ Α μη').

καδένα, δ· ἀλυσις, ἐκ τῆς ἐνετ. cadena. — καὶ τὶς δύο ἄγκοντες μὲ δχτὼ κλειδιὰ καδένα ἔξω (Κουλ 254) — ἀν δυναμώσῃ δ σορόκος, Γιακονομή, φίχνεις λίγα κλειδιὰ καδένα ἀκόμα (Βλαμ 11) — ἀγάντα καδένα (Καβ Β 136). — (ΜΕγκ - Somav 1709 - Kah Onm 75 - Hess - Ανδρ.).

καδέρνο, τό· τετράδιον, ἐκ τῆς ίταλ. quadērno. — καὶ πέντε καδέρνα χαρτὶ διὰ νὰ σᾶς χρησιμεύσῃ διὰ γράψιμον (Σπετσ Α 214).

καζάρμα, δ· στρατών, ἐκ τῆς ίταλ. casērma. — στὴν καζάρμα λέγανε πῶς

εἶχανε κατεβάσει ὀλόκληρο ταμπούρι (Κοντ). — (Ανδρ.).

καλάδα, δ· πόντισις ἀλιευτικῶν δικτύων, ἐκ τῆς ἐνετ. calada. — θὰ βρεῖ πῶς καὶ μὲ φτωχότερη καλάδα τὸ ψάρεμα τῆς μέρας είναι (Μπαστ) — ἡ καλάδα φαινότανε πλούσια (Κατηφ). **καλαμίτα,** δ, καὶ **καλαμίτις** εἰδος πρωτογόνου μαγνητικῆς πυξίδος, ἐκ τῆς ίταλ. calamita. — ἡ καλαμίτα ἐπέτρεπε στοὺς ναυτικοὺς τοῦ μεσαίωνος ἔνα προσεγγίζοντα προσδιορισμὸν τῆς γωνίας πλεύσεως. — (ΜΕγκ - Παλ 121 - Ηπ - Hess-Jal 85, 326, 951, 1024).

καλάνκα, δ· μικρός δρμος, ἐκ τῆς ίταλ. calanca. — οἱ φαρδύβαρκες ποδίσανε στὴν πρώτη καλάνκα, φεύγοντας τὴ σοροκάδα. — (Jal 383 - Παλ 121 - Hess).

καλαντάρι, τό· ήμερολόγιον, ἐκ τῆς λατιν. calendarium. — πανηγύρι θάναι ή Μεσόγειος. Ἀπρίλης λέει τὸ καλαντάρι (Φωτ MK 15). — (ΜΕγκ - Ανδρ - Ηπ καλανδάρι).

καλάρω (οημ.)· ἐκχύνω, ἀφήνω, ἐκ τῆς ίταλ. calare. — ἀνοιχτὰ στὸ πέλαγος καλάρει δ μπάτης (Κοντ 261) — εἰχε καλάρει δ μπάτης κι' η θάλασσα ἀφριζε γλυκὰ (Κοντ 156). — (ΝΟ 806 - Jal 387 - ΜΕγκ - Hess).

καλάρω (οημ.)· ποντίζω τὰ ἀλιευτικὰ δίκτυα, ἐκ τῆς ίταλ. calare. — τὴν παριανὴ τράτα καλάρον μέρα καὶ νύχτα στὰ ρηχὰ (Μπαστ). — (ΜΕγκ).

καλάρω (νερό)· διαρρέω, ἐκ τῆς ίταλ. calare. — ἐκαλάρισεν τὸ μπονδόλτο νερὰ καὶ ηρθε ἡ βάρκα καὶ τῆς ἔδωσα τὸ ποτῆρι τῆς τρόμπας (Σπετσ Γ 115) — νερὸ καλάρει τὸ φορτήκ, νερὸ καὶ τὰ πανιόλια (Καβ 85) — βλέπει μὲ μάτι θολὸ τὴν «Καλετάνα»

ποὺ καλάρησε νερὰ (Μαγκ ΚΑ 54). — (ΝΟ 1291 - Ήπ - Hess).

καλάρω (*pavī*). ποδῶ ἰστίον, ἐκ τῆς ίταλ. *calare* — ἥλθον οἱ σύντροφοι καὶ ἐκαλάραμεν πανιὰ διὰ τὸν δρόμον μας (Σπετσ Γ 104). — (ΝΟ 813 - Jal 387 - ΜΕγκ - Ήπ).

καλζέτα, ἡ· πλεκτή, πλεκτάνη, ἐκ τῆς ίταλ. *garzetta*. — Ό δρος οὗτος ἔχει τελείας λησμονηθῆ, οὐδαμοῦ δὲ ἀναφέρεται εἰς ἐγχειρίδια κλπ. — (Βλ. λ. *σαλαμάστρα*, *τουρνέλλα*). — (Jal 1250 - Hess).

καλίμπρο, τό· διαμέτρημα, ἐκ τῆς ίταλ. *calibro*. — ἡ δροῖα καταγραφὴ σημειώνει τοῦ κάθε κανονίου τὸ καλίμπρο του (Σπετσ Γ 359) — νὰ μᾶς δοῦῃ δλήγη ποσότης μπάλαις, τὸ δὲ καλίμπρο θέλει σᾶς τὸ πῆ δ κ. Ὡλίας (Σπετσ Γ 324).

κάλμα, ἡ· γαλήνη, νηνεμία, ἐκ τῆς ίταλ. *calma*. — δὲν ἀκολουθοῦν οἱ καιροί, ἀλλὰ μένουν εἰς κάλμαν (Σπετσ Β 226) — ἄλλο ἔνα τέτοιο καὶ καθήκαμε, εἴπε, σὰν είδε τὴν κάλμα τοῦ κύματος (Σουκ 108). — (ΜΕγκ - Jal 391 - Hess - Ανδρ).

καλμάρω (*ρημ.*). γαληνεύω, εύδιάζω, ήσυχάζω, καταπρανομαι, ἐκ τῆς ίταλ. *calmare*. — ἀμα καλμάρησε λιγάκι ἡ δχλοβοή (Κουλ 73) — δ θυμὸς τοῦ Γραμματικοῦ είχε καλμάρει (Καβ Β 29). — (ΜΕγκ - Hess - Ανδρ).

καλόμα, ἡ, καὶ **καλούμα** ἡ καλούμιμο, τό· ἐκταμα, κάθεμα, ἐκ τῆς ίταλ. *caloma*. — τὰ τελώνια σκάλωσαν στὶς καλούμες, στὰ καργέλια (Βλαμ 131) — νὰ φέρουντε τὶς καλούμες καὶ τὶς σημαδούρες (Βλαμ Γ 73). — (ΝΟ 646 - ΜΕγκ - Ήπ - Βασ).

καλομάρω (*ρημ.*) καὶ **καλούμαρω**· ἐκτείνω, πορεῶ, καθίμη, ἐκ τῆς ἔνετ. *salomar*. — καλουμάριζα ἀκόμη ἀρμίδι

κι' ἔπειτα ἐμάζωνα γιὰ νὰ φουσκώσω τὸ φάρι. — (ΝΟ 644 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Βασ - Ανδρ).

καλοριφέρ, τό· θερμοπομπός, θερμαγωγός, ἐκ τῆς γαλλ. *calorifère*. — τὸ σῶμα τοῦ καλοριφέρ καὶ τὸν ἀνεμιστήρα ἔβαψε μὲ ἀλουμίνιο (Βεν 223). — (ΜΕγκ).

καλούμισα, ἡ· βλ. λ. **καλόμα**.

καλούμαρω· βλ. λ. **καλομάρω**.

καλούμιμο, τό· βλ. λ. **καλόμα**.

κάμα, ἡ· ἕκκεντρον, κνώδαιξ, κτηδών, ἐκ τῆς ίταλ. *camma*. — ἀν δὲν ἦταν αὐτὴ ἡ κάμα στὸ δίσκο ἡ κυκλικὴ κίνησή του δὲν θὰ γινόταν παλινδρομική. — (Βασ - Χαρ - ΜΕγκ).

κάμαρα, ἡ· καμπίνα, θάλαμος λέμβου, ἐκ τῆς ἔνετ. *cámara*—οἱ ἐπιβάτες ἦταν καθισμένοι στὴν κάμαρα τῆς λάντσας. — (ΝΟ 281 - ΜΕγκ - Jal 454).

καμαργέρης, δ· βλ. λ. **καμαριέρης**. **καμαρί**, τό, καὶ **καμαρίνο**· ἔξεδρα, ὑπόστεγον, θαλαμίσκος καταστρώματος, ἐκ τῆς ἔνετ. *camarin*. — ἄμα φανῆ τὸ φανάρι, νὰ μὲ ξυπνήσετε! εἴπε δ καπετάνιος καὶ χώθηκε στὸ καμαρίνο. — (ΜΕγκ - Hess-Kah Οπτ 80-Ανδρ).

καμαριέρης, δ, καὶ **καμαργέρης**· θαλαμηπόλος, ἐκ τῆς ίταλ. *cameriere* — εὐρίσκετε μὲ τὸ ὄβτες ἀμπαρί καμαργέρης τοῦ ἐφένδη μας (ΑΚΥ 1275).

καμαρίνο, τό· βλ. λ. **καμαρί**. **καμαρότος**, δ, καὶ **καμερότος**· θαλαμηπόλος πλοίου, ἐκ τῆς ἔνετ. *camaroto*, *cameroto*. — δ γέρο - καμαρότος τῆς τραπεζαρίας τῶν ἀξιωματικῶν (Βεν 10) — κάθε πότε σοῦ συγνόλιει δ καμαρότος; (Καβ Β 30). — (ΜΕγκ - Ήπ - Βασ).

καμινάδα, ἡ· καπνοδόχος, ἐκ τῆς ίταλ. *caminada*. — δπως ἀπὸ τὴν ἀπόστασιν ἐφαίνοντο οἱ καμινάδες, ἀμέσως δλο τὸ πλήρωμα (Φαλτ 19) —

κάθε τόσο σέρνει τὸ σύρμα τῆς σφυρίχτρας κι' ἡ καμινάδα ἔερνάει μονυγκρητό (Καβ Β 69) — *Bl.* καὶ λ. **φουγάρο,** **τσιμινιέρα.** — (ΜΕγκ - Ανδρ). **καμουφλάζ,** τό· παραλλαγή, συγκάλυψις, ἐκ τῆς γαλλ. camouflage. — μὲ καμουφλᾶς εἶχαν τέλεια συγκαλύψει τὰ ἐπάκτια ὄχυρά. — (ΜΕγκ - Βασ - Καμ - Χαρ - Ανδρ).

καμουφλάρω (ρημ.) παραλλάσσω, συγκαλύπτω, ἐκ τῆς γαλλ. camouflier. — τὰ περισσότερα πυροβολεῖα τὰ ἐκαμουφλάριζαν μὲ ἐπιτυχία. — (Ανδρ - Χαρ - Καμ).

καμπάνα, ἡ· κώδων, σήμαντρον, ἐκ τῆς ιταλ. campana. — κι' δταν ἀκούστηκε ἡ καμπάνα τῆς βάρδιας (Καρκ 56) — ἡ καμπάνα τῆς μηχανῆς χτύπησε παρὰ κάρτο (Κουλ 316). — (Jal 480 - Παλ 167 - Hess - Ανδρ - Ηπ - Βασ - Χαρ).

καμπανέλι, τό· κιονίσκος σκαλμοδόκης, ποδοδέτης, ἐκ τῆς ιταλ. campanello. — ἐπιάσανε καλά τὰ σερνάμενα στὰ καμπανέλια. — (NO 198 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

καμπάνια, ἡ· ἐκστρατεία, ἐκ τῆς ιταλ. campagna — ἀφοῦ ὑπάγουν εἰς τὴν πόλιν καὶ τελειώσῃ ἡ καμπάνια (ΑΚΥ 2105). — (Ανδρ).

καμπανίστο, τό· συνοδόν πλοϊον, ἐκ τῆς ιταλ. (di) compagna. — Ο γαλλικός ἀντίστοιχος δρος είναι du convoi. — καὶ διάφορα καράβια καμπανίσια (Σπετσ Γ 602).

καμπίνα, ἡ· θαλαμίσκος πλοίου, ἐκ τῆς ιταλ. cabina. — στὶς καμπίνες τοῦ πληρώματος οἱ σιδερένιες κουκέτες καίγαν (Βεν 11) — ἡ καμπίνα ἤτανε δύο μὲ τρία (Καβ Β 1). — (ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Βασ - Χαρ - Καμ - Ανδρ).

κάμπιο, τό· συνάλλαγμα, ἐκ τῆς ιταλ. cambio — νὰ μᾶς τραβῇ πολίτ-

ζαις μὲ τὸ κάμπιον δποῦ ενδίσκει (ΑΚΥ 1238).

κάναντα, ἡ, καὶ κάννα· ἀγγλικός ποῦς, ἐκ τῆς ιταλ. canna. — Monάς μετρήσεως ἐν χρήσει ὑπὸ τῶν ἀγγλικῶν ναυπηγείων. — (ΜΕγκ - Κοτσ - Hess). **κανάλι,** τό· διέκπλους, διώρυξ, ἐκ τῆς ἑνετ. canal. — ἀπὸ τὸ φαρδὺ κανάλι κατέβαιναν δλοένα μεγάλα κύματα (Μαγκ ΚΑ 118) — φτάζαμε στὸ κανάλι τοῦ Παναμᾶ, μπήκαμε μέσα (Βεν 181) — καθὼς μπουνάραμε μέσα στὸ κανάλι (Κουλ 186). — (ΜΕγκ - Βασ - Meyr Ngr St 3.25 - Ανδρ).

κανάλι, τό· ἡφαίστειος δχετός (τῶν μπουνρότων), ἐκ τῆς ἑνετ. canal. — διὰ τὰ σανίδια τῶν καναλίων Γρέσια 85.17 (Σπετσ Γ 459).

κανάτι, τό· κώδων, ἐκ τῆς ιταλ. cannata. — ὁ μάγειρος γέμιζε καραβάνες καὶ κανάτια ἀπὸ τὴ σούπα τοῦ καζανιοῦ. — (NO 305 - Jal 290 - Παλ 85 - ΜΕγκ - Hess - Ανδρ - Βασ).

κανδηλιέρι, τό, καὶ σκαντήλι ἢ σκανδίλι· λυχνοστάτης, δρθοστάτης, στηριγξ, ἐκ τῆς ιταλ. candeliero. — οἱ βαρδαμάνες τῆς σκάλας εἶναι περασμένες ἀπὸ τὰ ἀνέλα τῶν σκανδιλιῶν. — (NO 219 - Παλ 146 - Jal 455 - Ηπ - Hess).

κάννα, ἡ· βλ. λ. κάνα.

κανοκιάλι, τό· ναυτικὸν τηλεσκόπιον, ἐκ τῆς ιταλ. cannocchiale. — θὰ πάρουντε τὰ κανοκιάλια γιὰ στερνή φρεάτα (Βλαμ Γ 27) — δ 'Αντινανάρχος μὲ τὸ κανοκιάλι στὸ μάτι (Ραδ 175) — τὴν πολιτεία τὴν θωρακῶν μὲ τὸ κανοκιάλι (Μαγκ ΚΑ 29). — (ΜΕγκ - Ανδρ - Hess).

κανονάτα, ἡ· κανονιοβολισμός, βολὴ πυροβόλου, ἐκ τῆς ιταλ. cannoneata. — ἐρρίφαμεν ἡμεῖς μόνον κανονάτας 30 (Σπετσ Γ 7) — ἐρριψε τρεῖς

κανονάτας διὰ νὰ συναχθῶσιν δλα τὰ πλοῖα (Σπετσ Γ 64).

κανόνι, τό· πυροβόλον, ἐκ τῆς ἔνετ.

canon.—τοῦ ἐφρίφαμεν ἔνα κανόνι κάνοντάς του σενιάλον νὰ σταθῇ (Σπετσ Γ 89) — τὰ κανόνια μετατοπιζόντανε καὶ κάνανε μεγάλο σαματά (Κοντ ΑΔ 302) — τὰ κανόνια τόσων βαποριῶν μείνανε σιωπήλα (Κουλ 86). — (ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Παλ 127 - Jal 399 - Άνδρ).

κανονιέρα, ἡ· κανονιοφόρος, ἐκ τῆς Ιταλ. cannoniera — μπῆκε σὰν κανονιέρα σὲ πότις (Καβ Β 83). — (ΝΟ 1380 - Παλ 129 - ΜΕγκ - Hess).

κανονιέρης, δ, καὶ κανονιέρος· πυροβολητής, ἐκ τῆς Ιταλ. cannoniero. — τὰ κανόνια μας κατὰ γῆς καὶ ἀνηταν εἰς κατάστασιν κανονιέρης δὲν είναι (Σπετσ Α 243) — νὰ φέρῃ προσέτι κανονιέρους σαράντα (Σπετσ Γ 496) — ἔρχεται ἔνας κανονιέρης καὶ μοῦ λέγει δτι βραχήκανε τὰ μπαρούτια (Κοντ ΑΔ 27). — (ΜΕγκ - Ήπ - Jal 399).

καντάρι, τό· στατήρ, ἐκ τῆς Ιταλ. cantaro. — νὰ προβλέψετε διὰ τὰ πλοῖα ἐξήκοντα καντάρια πυρίτιδος (Σπετσ Α 758). — (Άνδρ).

καντηλίτσα, ἡ, καὶ καντυλίτσα· κρεμάθρα, ἐκ τῆς ἔνετ. candelizza. — φτειάσανε μιὰ καντηλίτσα καὶ μ' αὐτῇ κατεβάσανε ἀπὸ τὴν κόφα τὸν ναύτη πονχε σπάσει τὸ μπράτσο του. — (ΝΟ 361 - ΜΕγκ - Ήπ - Παλ 144 - Hess).

καντηλίτσα, ἡ, καὶ καντυλίτσα· υπέρα, ἐκ τῆς ἔνετ. candelizza. —

ποτέ του δὲν ἔμαθε νὰ κάνῃ μιὰ γάσα,

μιὰ καντηλίτσα (Καβ Β 65). — (ΝΟ 378 - Παλ - 256 - Hess).

καντίνα, ἡ· πρατήριον ειδῶν πρώ-

της ἀνάγκης, κυραβάνα του ναύτου,

ἐκ τῆς Ιταλ. cantina. — στὴν καντίνα

βρίσκαμε ἀρκετὰ καὶ φτηνὰ πράγματα. — (ΜΕγκ - Βασ - Και - Ανδρ).

καντσελάρω (ρημ.)· ἀκυρώ, διαγρά-

φω, σβήνω, ἐκ τῆς Ιταλ. cancellare. — δὲν καντσελάραμε τὸ πλάνο ποὺ είχαμε στρώσει (Κουλ 203).

καντυλίτσα, ἡ· βλ. λ. καντηλίτσα.

κάπα, ἡ· ἀντηνέμωσις ίστιον διὰ

κερουλκήσεως, ἐκ τῆς Ιταλ. cappa. — κάτα τὴν γάπια! φώναξε δευτέρος. — (ΜΕγκ - Jal 404, 413).

κάπα, ἡ· ἐπίναυλος, πρόσθετος ναῦλος, ἐκ τῆς Ιταλ. cappa. — τὸ κόστος ἀλλαξει γιατὶ μὲ τὰ ἀλλα πληρώσαμε καὶ κάπα στὸν ναῦλο (Βασ - Ραα 600 cappa, ἔκδ. 1937).

κάπαρο, τό, καὶ καπάρο· ἀρραβών, προκαταβόλη ἀγορᾶς, ἐκ τῆς ἔνετ. capara. — μόλις ὑπογράψαμε τὰ χαρτιὰ δώσαμε καὶ τὸ καπάρο. — (ΜΕγκ - Ανδρ - Ήπ).

καπάτσος, δ· ίκανός, ἐκ τῆς Ιταλ. capace — είναι τὰ ζαγάρια τυχεροί, ποὺ είναι καπάτσοι θερμαστάδες (Κουλ 172). — (Άνδρ).

καπελλάγιο, τό, καὶ καπελλαδούρα, ἡ· τραχήλωμα ίστοιον, ἐκ τῆς Ιταλ. incapellaggio, incappelladura. — μπάλα τοῦ ἔχθροῦ τοῦ κατέκοψεν ἐως εἰς τὴν καπελλάδογαν τοῦ τριγκέτον (Σπετσ Αοδ') — ποὺ ξεπετιοῦνται ἀπὸ τὸ καπελλάγιο τῆς τσιμινιέρας (Κουλ 179). — (ΝΟ 712 - Jal 404 - Παλ 712 - ΜΕγκ - Hess).

καπελλάρω (ρημ.)· τραχηλῶ ίστόν, ἐκ τῆς Ιταλ. incappellare. — Ἐνιστε ἀπαντῷ καὶ δ τύπος καπελώνων. — νὰ καπελώσουνε τὰ ξάρτια (Βλαμ 62). — (ΝΟ 710 - ΜΕγκ - Jal 405 - Παλ 132 - Hess).

καπετανάμπεης, δ, καὶ καπετάνημπεης· ναύαρχος, ἀρχηγὸς τοῦ στόλου, ἐκ τῶν Ιταλ. capitana καὶ τουρκ.

beuy. — εἰς αὐτὰ τὰ πλοῖα ἡτον καὶ δὲ Καπετανάμπετης, Πολίτης (δῆλ. ἐκ Κων/πόλεως) καὶ δὲ Ἰσμαήλ - Τζιμπεράλτας (δῆλ. ἐκ Γιβραλτάρ) (Σπετσ Α 867) — διὰ νὰ ἐμπορέσωμεν νὰ ἐξουσιάσωμεν τὸν Καπετάνημπετὴν νὰ τὸν πλοκάρωμεν ἐκεὶ (Σπετσ Β 175). **καπετάνιος**, δὲ, καὶ **καπιτάνιος** ή **καπετάνος** ή **καπιτάνος** κυβερνήτης πλοίου, πλοίαρχος, ἐκ τῶν ἐνετ. capetanio, capitainio, capetano, capitano. — περίμεναν τὸν καπετάνιο νὰ σαλπάρουν (Βεν 117) — σὰν φτάζανε στὸ Μπάλμπετο δὲ **καπετάνιος** ἐκαμε δήλωση γιὰ τὸ τί ἔγινε (Βεν 180). — (ΜΕγκ - Ήπ - Jal 406 - Παλ 133 - Ανδρ - Hess).

καπετάνημπετης, δὲ βλ. λ. **καπετανάμπετης**.

καπετάνος, δὲ βλ. λ. **καπετάνιος**. **καπιτάλι**, τό· κεφάλαιον, ἐκ τῆς Ιταλ. capitale. — ἔτι δηλοποιοῦμεν δτι δσα **καπιτάλια** ενδίσκονται εἰς τὴν πολάκα (ΑΚΥ 1250). — (Ανδρ).

καπιτάνα, ή, καὶ **καπιτάνια**· ναυαρχίς, ἐκ τῶν Ιταλ. capitana καὶ ἐνετ. capitania. — δὲ Σερασκέρης σὲ θέλει γιὰ μπάς - ρετς στὴν **Καπιτάνα** (Ραδ Α 6). — (Mar 204 - Somav 1709 - Kah Seemspr 113).

καπιτάνιος, δὲ βλ. λ. **καπετάνιος**. **καπιτάνο** δὲ **πόρτο**, δὲ λιμενάρχης, ἐκ τῆς Ιταλ. capitano di porto. — ἐπιληροφορήθη λοιπὸν παρὰ τοῦ καπιτάνου δὲ πόρτου (Σπετσ Γ 39).

καπιτάνος, δὲ βλ. λ. **καπετάνιος**. **καπιτουλάρω** (ρημ.). συνθηκολόγω, ἐκ τῆς Ιταλ. capitolare. — ὅτι ἐκαπιτούλαρον οἱ Τούρκοι μὲ τοὺς στρατηγοὺς (Σπετσ Α 624).

καπονάρω (ρημ.). ἐπωτίζω, ἐκ τῆς Ιταλ. capponare. — ἀφοῦ καπονάραμε τὶς βάρκες, τὸ βαπόρι σαλπάρισε. —

(NO 657 - Παλ 133 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

καπονέρα, ή· θαλαμίσκος τῆς γόνδολας, ἐκ τῆς ἐνετ. caponera. — ή **καπονέρα** μᾶς φύλαγε ἀπὸ τὸ φιλοβρόχι, ποὺ ἐπεφτε σὲ λεπτότατες σταγόνες, σὰ νᾶργαναν ἀπὸ φεκαστῆρα. — (ΜΕγκ - Hess).

καπόνι, τό· ἐπωτίς, ἐκ τῆς ἐνετ. capón. — δὲ ἀράς μανιασμένος οὐδριάζει ἀνάμεσα στὰ ξάρτια, στὰ καπόνια (Κουλ 227) — σιγουράρουνε στὰ καπόνια τὶς βάρκες (Λεβ 17). — (NO 203 - Παλ 133 - Jal 412 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

κάπος, δὲ ἀρχηγὸς φυλακῆς, ἐφ' δοσον ἔχῃ ὑπ' αὐτὸν ἀξιωματικοὺς βοηθούς, ἐκ τῆς Ιταλ. capo. — δὲ δόκιμος ἀνάφερε στὸν κάπο τῆς βάρδιας γιὰ τὸν ψποπτο θόρυβο ποὺ εἶχε ἀκούσει στὸ στρίτσιο. — (ΜΕγκ).

καπουτσῖνος, δὲ συστολεὺς ἐπιδρόμου, ἐκ τῆς Ιταλ. cappuccino. — δὲ **καπουτσῖνος** διαδένεται ἀπὸ τοῦ μέσου του στὸ μύομα τοῦ γραντιοῦ. — (NO 763 - Παλ 417 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

καράβολας, δὲ κοχλίας, στρόφιγξ, ἐκ τῆς ἐνετ. caragol. — Ο δρος οὗτος ἔχει περιέλθει εἰς τελείαν λησμοσύνην. — (Jal 417 - Hess).

καραμουσάλι, τό, καὶ **καραμουσάλι**· εἰδος ἀμφιδετήσεως ναυδέτων καὶ σημαντήρων, ἀμφιδετικὸς στρεπτήρ, ἐκ τῆς ἐνετ. paramuselli. — φουντάραμε καραμουσάλι στὸ ποτάμι (Καβ 18). — (ΜΕγκ - Ήπ - Βασ).

καραμποτίνι, τό· δικτυωτὸν (Θύρας, καθέκτου κλπ.), ἐκ τῆς Ιταλ. carabottino. — ή τέντα μας μπρὸς στὴν πλώρη ἐπάνω στὸ καραμποτίνι (Κουλ 24) — μὲ ἀντιαεροπορικὰ στὴ γέφυρα καὶ στὰ καραμποτίνια (Κουλ 79). — (Paa 114 ἔκδ 1937).

καραντίνα ή, και **κουαραντίνα**· όγειονομική κάθαρσις, σήμα καθάρσεως, έκ της ιταλ. *quarantina*. — εἰς τὴν νῆσον μας διὰ νὰ κάμουν τὴν κουαραντίναν τῶν (Σπετσ Β 193) — νὰ μὴ κατέβῃ ἡ καραντίνα. "Ολο τὸ πλήρωμα γιὰ μπόλι (Καβ Β 137). — Βλ. και λ. **κουντουμάτσα**.—(Jal 1244 - ΜΕγκ - Γαζ 1809 - 16 - Ανδρ - Hess).

καρατάρω (*ρημ.*)· υπολογίζω προσεκτικά, σταθμίζω, έκ της ιταλ. *cattare*. — ἐγὼ τὸν καρατάρος ἀπὸ τὴ δουλειά τον (Φωτ ΜΚ 16) — ὁ Σκελετόβραχος ἔχει καρατάρει νὰ μήν περάσῃ (Βλαμ 66). — (Ανδρ).

καρατέλο, τό· ύδροδοχεῖον ξυλοπαγές, έκ της ιταλ. *caratello*. — δ λοστρόμος ἔδειξε στὸν μαραγκὸ δύν καρατέλα ποιῶναν νερό. — (NO 299 - Ήπ - Παλ 657 - Hess).

καρβουνιέρα, ἡ· γαιανθρακαποθήκη πλοίου, έκ της ιταλ. *carbonera*. — παίρνει τὸ πόστο του στὸ κουβούσι τῆς καρβουνιέρας (Κουλ 53) — μετά, μιὰ και τὰ χωνιὰ τῆς καρβουνιέρας ηταν γεμάτα (Κουλ 319). — (ΜΕγκ - Βασ - Καμ και Χαρ coal bunker).

καρβουνιέρα, ἡ· προτονις ἐπιδρόμου, έκ της μελιτ. *carbuniera*. — μάινα τὴ μετζάνα! "Ισα τὴν καρβουνιέρα! διάταξε ὁ καπετάνιος. — (NO 581 - ΜΕγκ - Ήπ - Παλ 326 - Hess).

καρβουνιέρης, δ· ἀνθρακίτης, έκ της ιταλ. *carbonaio*. — δ καρβουνιέρης ἀπλωσε τὸ χέρι του και τράβηξε (Καβ Β 137) — ἀκόμη και δ καρβουνιέρης ποὺ ὡς τότε δὲν είχε σηκώσει μέση (Κουλ 27) — τὸν βγάλανε τὸν καημένο τὸν Παῦλο, τὸν καρβουνιέρη (Σουκ 10). — (ΜΕγκ - Βασ).

κάρβουνο, τό· ἄνθραξ, γαιανθραξ,

έκ τῶν λατιν. *carbo*, ιταλ. *carbone*. — τώρα ἀπὸ τὴ Φιλαδέλφεια κουβαλᾶμε κάρβουνο στὴ Γερμανία (Φωτ ΜΚ 17) — και αὐτὸ τὸ ἴδιο ἔεφρότωνε κάρβουνο (Βεν 9). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

κάργα! γεμάτα! ἔρειδε!, έκ τῆς ἐνετ. *carga*! — Προστακτ. τοῦ ρήμ. *cargar*, ἐνίστε ἐν χρήσει ὡς ἐπίρρημα. — πιάσαμε και ῥίξαμε νερὸ κάργα, νερὸ κατακλυσμός (Κοντ ΑΔ 126) — τότε είχε κάργα δουλειές και δὲν είχε ἀνθρώπους (Φωτ ΩΣ 37). — (ΜΕγκ). **καργαδούρος**, δ· λιμὴν φορτώσεως, έκ της ἐνετ. *cargador*. — Οὐδαμοῦ νῦν ἀπηντήσαμεν τὸν δρον τοῦτον, ἀναφερόμενον μόνον ὑπὸ τοῦ Delatte. — (Del Port καργαδούρος).

καργαμπάσσο, τό· χαλαστήριον, έκ της ἐνετ. *cargabasso*. — Οὐδαμοῦ νῦν ἀπηντήσαμεν τὸν δρον αὐτόν, ἀναφερόμενον μόνον ὑπὸ τῶν Jal και Hesseling. Βλ. και λ. **καργέλι**. — (Jal 387, 876 - Hess).

καργάρω (*ρημ.*)· ἐντείνω, τεντώνω, φορτώνω, κατακλίνω, έκ της ἐνετ. *cargar*. — ἀρχισαν νὰ καργάρουν τὰ κουπιὰ ὕσπου βγῆκαν ἀπ' τὸ λιμάνι (Μαγκ ΚΑ 39). — (NO 1301 - Παλ 4 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ανδρ - Βασ - heave down).

καργέλι, τό· χαλαστήριον ἀρτεμόνων, έκ της ἐνετ. *carghera*. — τὰ τελάνια στὰ καργέλια ἀνεβοκατεβαίνανε (Βλαμ 131) — πέρασα τὸ καργέλι ἀπὸ πάνω ἀπ' τὸν ἐγγάτη (Κοντ ΑΔ 347). — (NO 765 - Παλ 376 - Jal 816 - ΜΕγκ - Ήπ).

κάργο, τό· φορτηγὸν πλοίον, φορτίον, έκ της γαλλ. *cargo*. — και ἔγινε πρέζα και αὐτὸ τόσον τὸ κατκι ὡσὰν και τὸ κάργον του (ΑΚΓ 1.50) —

είπαν πώς ένα κάργο θειακό πήγε φούντο κάμποσα μίλια δίπλα μου (Φωτ ΩΣ 163). — (Ανδρ).

καρένα, ή, καὶ καρίνα· τρόπις, ἐκ τῶν λατιν. carina, ἔνετ. carina. — βάρκα τοῦ βάλτου ἀνάστροφη, φτενὴ δίκχως καρένα (Καβ 84) — τὸ ξύλο ἔτριξε πάνω στὸ βράχο, ἀνοιγε ἡ καρένα (Καρκ 136) — σὰν εἶδε λίγο πειδ πάνω ἀπὸ τὴν καρένα (Βλαμ 10) — ἥλθε καὶ πέρασε κάτω ἀπὸ τὴν καρένα μας (Κουλ 116). — (NO 16 - Jal 1248 - Παλ 16 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ανδρ).

καρενάγιο τό, καὶ καρνάγιο· τροπιστήριον, ἐκ τῆς Ιταλ. carenaggio. — νὰ τοῦ δώσουν τὴν ἀδεια νὰ βγῇ στὸ καρενάγιο νὰ μερεμετίσῃ (Ραδ Α 9) — τράβηξα στὸ καρνάγιο νὰ στείλω τὸν ναύτη νὰ φέρῃ τὶς ἄλλες μπογιές (Μαγκ ΗΘ 103). — (ΜΕγκ - Jal 122 - Παλ 135 - Hess).

καρενάρω (ρημ.), καὶ καρινάρω· τροπίζω, ἐκ τῆς Ιταλ. carenare. — ἐν ταντῷ εἰς δύο ἀντένας καὶ δύο μακαράδαις, ἀπὸ ἐκείνας δύον καρινάρουν τὰ καράβια (Σπετσ Α 983).

καρέττο, τό· ἀμαξίδιον, καροτσάκι, ἐκ τῆς Ιταλ. carrètta. — πρέπει νὰ προσπαθήσετε νὰ μᾶς στείλετε 4 καρέττα διὰ νὰ σύρωμεν τὰ κανόνια (Σπετσ Γ 408).

κάρικο, τό· φορτίον, ἐκ τῆς Ιταλ. carico. — καὶ μοῦ παράδωσαν τὸ κάρικο ἀβαριάτο — προέπεμψαν τὸν διδίσκαλον Ἀκάκιον μὲ ἐν κάρικον κρασίον (Σπετσ Α 452). — (Jal 876 - Παλ 136 - Hess).

καρίνα, ἡ· βλ. λ. καρένα.

καρινάρω (ρημ.)· βλ. λ. καρενάρω. **καρκέσι**, τό· καρχήσιον, ἐκ τῆς Ιταλ. calcese. — Ὁρος περιπεσῶν εἰς

τελείαν λησμοσύνην. — (Jal 385 - Παλ 121 - Hess).

καρλίνο, τό· βλ. λ. γαρλίνο. **καρνάγιο**, τό· βλ. λ. καρενάγιο. **καρονάδα**, ἡ· καρωνάς, ἐκ τῆς Ιταλ. carronada, προελθούσης ἐκ τοῦ δύναμιος τῆς πόλεως Caron, ἔνθα ἐχύθη τὸ πυροβόλον τοῦτο. — οἱ καρονάδες ἦταν κοντότερες καὶ ἐλαφρότερες ἀπὸ τὰ συνήθη πυροβόλα, ἀλλὰ εἴχανε μικρότερη ἀκρίβεια. — (NO 216 - ΜΕγκ - Ήπ.).

καροντσίνο, τό· μικρὸ κάρο, καροτάκι παιδιοῦ, ἐκ τῆς Ιταλ. cagnotzina. — φόρτωσαν τοὺς σάκκους σὲ καροντσίνα (Καβ Β 70).

καρρέ, τό· μεσόδομος, ἐκ τῆς γαλλ. Carré (des officiers). — ὁ ἀγγελιαφόρος πρὶν μπῆ στὸ καρρὲ ἔβγαλε τὸ πηλήκιόν τον — δταν κατέβηκα στὸ καρρὲ βρῆκα πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικούς.

κάρτα, ἡ, καὶ κάρτο, τό· ρόμβος, ἀνεμόρρομβος, ἐκ τῆς Ιταλ. quarta. — ἔλα στὸ κάρτο, Νικόλα, προστάξει τὸν γυνό του (Βλαμ 65) — τὸ παλαιώριο ποὺ τὸν γέλασε δύο κάρτες (Καβ 89) — ὁ ἀγέρας παῖει τὸ κρυφτό, γυνοάει πίσω ἔνα κάρτο (Μαγκ ΚΑ 60). — (NO 1201 - Jal 1245 - Παλ 526 - ΜΕγκ - Ήπ.).

κάρτα ἡ, καὶ χάρτα· χάρτης, χάρτης ναυτικός, ἐκ τῆς Ιταλ. carta. — λάβετε ἀπὸ τὸν παρόντα... μία χάρτα ἀπὸ ταῖς μεγάλαις (ΑΚΥ 1240) — τὰ παιδιά ποὺ χαζεύουν τὴν χάρτα τοῦ Πορτολάνου (Βλαμ Γ 36). — (Jal 433 - ΜΕγκ - Παλ 138).

κάρτερ, τό· στροφαλοθάλαμος, ἐκ τῆς γαλλ. carter. — τὸ κάρτερ πρέπει πάντα νάναι γεμάτο ἀπὸ τὸ κατάλληλο γκράσο. — (ΜΕγκ).

καρτιέρης, δ, και **καρτιέρι**, τό, ή **κουαρτιέρης**, δ' ἀναγωγικός τετράς, ἐκ τῆς Ιταλ. quartiere. — σοῦ φτάνει ὁ καρτιέρης γιὰ νὰ λύσης τὸ πρόβλημά σου και ἀσε τοὺς λογιστικοὺς πίνακες. — (Παλ 567 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess). **καρτίνι**, τό, και **κουαρτίνι**: τεταρτορρόμβιον, ἐκ τῆς ἐνετ. quartin. — τὰ μάτια πήγαν στὶς μοῖρες καὶ τὰ κουαρτίνια τοῦ μπούσοντα (Φωτ ΩΣ 26) — κι' ἐσθ κοιτᾶς πῶς παίζει ὁ μπούσοντας καρτίνι μὲ καρτίνι (Καβ 68). — (ΜΕγκ - Hess).

κάρτο, τό· τέταρτον τῆς ὥρας, ἐκ τῆς Ιταλ. quarto. — μπράβο! οὔτε ἔνα κάρτο τῆς ὥρας δὲν σᾶς πήρε (Φωτ ΩΣ 82) — ἡ καμπάνα τῆς μηχανῆς χτύπησε παρὰ κάρτο (Κουλ 316). — (Ανδρ).

κάρτο, τό· βλ. λ. **κάρτα**.

κάσσα, ή· κιβώτιον, ἐκ τῆς Ιταλ. cassa. — οἱ κάσεις είχαν μέσα τρακτέρ βαμμένα κόκκινα χρώμα (Βεν 127) — οἱ ἐργάτες σπάσαν μιὰ κάσα μὲ γαλλικὰ ἑυπητήρια (Καβ Β 25). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

κάσσα, ή· δρα ἐπιστηλίου, ἐκ τῆς Ιταλ. cassa. — δ' μαραγκός εἶδε μιὰ βαθειὰ ρωγμὴ στὸ ἔνulo τῆς κάσας. — (ΝΟ 499 - Παλ 121 - ΜΕγκ - Ήπ).

κάσαρο, τό· ἐπίστεγον, ἐκ τῆς ἐνετ. cassaro. — καὶ πίσω ἀπὸ τὸ κάσαρο ταπεινὸς καὶ περίλυπος ὁ καπετάν Βαλμᾶς (Καρκ 165) — τὸ καβαλλίκεψε καὶ σάρωσε δ, τι βρήκε στὸ κάσαρο (Βλαμ 71). — (ΝΟ 61 - Jal 607 - Παλ 259 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

κασέλα, ή· κιβώτιον, μπαούλον, ἐκ τῆς ἐνετ. cassela. — δ' μάγειρος ποὺ κουβαλοῦσε τὴν κασέλα καὶ κάθιζε δπου πήγαινε (Φωτ ΩΣ 150). — (ΜΕγκ - Gang κασέλα - Kah Onm 146 - Ανδρ).

κασκαβάλι, τό· ἐφηλίς, πεῖρος, σχαστήριον, ἐκ τῆς Ιταλ. cacciacavallo. — τὸ κασκαβάλι διαπεργά τὴν κάσα τοῦ τσιμπούνκιοῦ καὶ ἔτσι τὸ κρατάει στὴ θέσι τοῦ. — (ΝΟ 500 - Jal 479 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Kah Mewort 529 - 30).

κασκαβάλι, τό· σφηνίσκος, ἐκ τῆς Ιταλ. cacciacavallo. — μὴ κτυπᾶς πολὺ δινατὰ τὸ κασκαβάλι, γιατὶ θ' ἀνοίξῃ τὸ ἔύλο. — (ΝΟ 119 - Παλ 166).

κασκέτο, τό· πηλήκιον, ἐκ τῆς Ιταλ. caschettò (= μικρὸν κράνος). — καὶ τὰ κασκέτα τοὺς μὲ τὶς γυαλιστερὲς κορῶνες (Κουλ 58). — (Ανδρ). **κασόνι**, τό· κιβώτιον, ἐκ τῆς Ιταλ. cassone. — ὁ Νικόλας εἶχε καθῆσει στὸ κασόνι μὲ τὰ σωσίβια (Καβ Β 38). — (ΝΟ 270 - Παλ 124 - Ήπ - Hess - Ανδρ).

καστάνια, ή· καὶ **καστανιόλα**: κατοχεῖς, ἐπίσχεστρον, κατακλεῖς, ἐκ τῆς Ιταλ. castagnola. — καρφώνονται οἱ καστάνιες, ποὺ ἐνώνουνε τὰ βάζα μὲ τὴν σκάρα (Βλαμ Γ 124) — φόρα καστάνιες! δευτεράνει τὸ πρόσταγμα δ πρωτομάστορας (Βλαμ Γ 124). — (ΝΟ 632 - Jal 934 - Παλ 147, 422 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

καστέλ(λ), τό, καὶ **καστέλλιον** ή **καστέλ(λ)**ο· πύργος, φρούριον, ἐκ τῆς Ιταλ. castello, προελθούσης ἐκ τῆς λατιν. castellum, ὄποκορ. τοῦ castrum. — μᾶς περιεκύλωσαν καὶ ὥρα τῇ ὥρᾳ δρμοδίσι καὶ εἰς τὸ καστέλλιον μας (Σπετσ Α 446) — δλόγυφα ἀπὸ τὸ νησὶ φαίνονται καὶ σήμερα οἱ βίγλες καὶ τὰ καστέλια (Φωτ ΜΚ 101). — (Ανδρ).

κάστρο, τό· φρούριον, ἐκ τῆς λατιν. castrum. — διὰ τὴν πολιορκίαν τῶν ἐνταῦθα κάστρων Κορώνης, Μεθώ-

νης (Σπετσ Α 190) — ἀν τὰ τοπομαχικὰ τῶν κάστρων τοῦ Ἑλλησπόντου (Φαλτ 7). — (Ανδρ).

κατράμι, τό· ζώπισσα, κεδρία, ἀνθρακάσφαλτος, ἐκ τῆς Ιταλ. catrame. — στὰ νύχια μπανεῖ τὸ κατράμι καὶ τὸ ἀνάβει (Καβ 67) — ἡ πολιτεία ἡτανε μπουχτισμένη ἀπὸ τὴν μυρούνια τοῦ κατραμιοῦ (Βλαμ Γ 122). κατσαβίδι, τό· κοχλιοστρόφιον, ἐκ τῆς ἔνετ. cazzavide. — δ βοηθός πῆρε τὸ κατσαβίδι, δούλεψε ζωηρὰ καὶ οἱ βίδες χώθηκαν βαθειά στὸ ξόλο. — (NO 1239 - Παλ 670 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

κατσάδα, ἡ· ἐπίπληξις, ἐκ τῆς ἔνετ. cozzada, ἡ δούλια σημαίνει κτύπημα μὲ κέρατα. — ἔφαγα μία κατσάδα ἀπὸ τὸν καπετάνιο (Καβ Β 64). — (Ανδρ). κατσαρόλα, ἡ· μαγειρικὸν σκεύος, ἐκ τῆς ἔνετ. casserola. — τὸ καράβι πύρωνε σᾶν ἀδειανὴ κατσαρόλα παρατημένη στὴ φωτιά (Φωτ ΩΣ 142) — δταν βγῆκα ἀπὸ τὴν φυλακὴ δὲν βρῆκα οὕτε μιὰ κατσαρόλα στὸ σπίτι (Καβ Β 13). — (ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

κατσάρω (ρημ). ποδῷ ιστίον, Ελκω, ἐκ τῆς ἔνετ. cazar. — ἐμεῖς ἐπροκάναμε. Κατσάραμε τὶς σκότες (Βλαμ Γ 37) — τοὺς φλόκους... τὰ τρέγα... κατσάρετε τὶς σκότες (Καρχ 15). — (NO 813 - Παλ 96 - Jal 315 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

κατσάρω (ρημ). διώκω πλοιον, ἐκ τῆς ἔνετ. cazar. — τὰς κελούπας δμως τὰς ἐκατσάραμεν μὲ τὰ καράβια (Σπετσ Α μα') — δλος δ στόλος νὰ κατσάρῃ τὸν ἔχθρον (Σπετσ Γ 124). — (Παλ 152 - Jal 460 - Hess). κελούπα, ἡ· ἄκατος, ἐφόδικιον, ἐκ τῆς Ιταλ. scialuppa. — οἱ Τούρκοι ἐμβῆκαν εἰς τὰς κελούπας, δσοι ἐ-

πρόφθασαν (Σπετσ Αμβ'). — Βλ. καὶ λ. σαλούπα.

κιάλια, τά· διόφθαλμα, διόπτρα, ἐκ τῆς Ιταλ. occhiali (πληθ.). — δ πλοίαρχος ἀνέβηκε στὴ γέφυρα, κοίταξε μὲ τὰ κιάλια τον (Βεν 72) — ἀκούμπησε στὸ παραπέτο, πῆρε τὰ κιάλια (Καβ Β 8) — τὰ κιάλια μὲ διψασμένη περιέργεια ἀρχίσανε νὰ ἐρευνοῦνε τὸν δρίζοντα (Κουλ 199). — (ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ).

κιαμάρω (ρημ). καλῶ, προσκαλῶ, ἐκ τῆς Ιταλ. chiamare. — δπως μᾶς είπε ἔνα καράβι ὅπου ἐκιαμάραμεν (Σπετσ Β 228) — σινιάλα ἐκαμεν δ Κομμαντάντες κιαμάροντας τὸν καπετάνιο (Σπετσ Γ 139).

κιορμπαστούνι, τό· θαλασσομάχος, ἐκ τῆς ἔνετ. corbastón. — τὸ κιορμπαστούνι στερεώνεται κάτω ἀπὸ τὸ μπομπρέσσο καὶ στὸ ίδιο ψφος μὲ τὸν τεσταμόρο τοῦ μπαστούνιοῦ. — (NO 507 - Παλ 41 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

κλαπέτο, τό· βαλβίς, ἐπιγλωττίς, ἐκ τῆς γαλλ. clapet. — χαλάρωσε τὸ κλαπέτο κι' ἔτσι ἡ βαλβίδα ἔγινε ἀχρηστή. — (ΜΕγκ).

κλινόμετρον, τό· ἐγκλισιόμετρον, ἐκ τῆς Ιταλ. inclinometro. — μιὰ ἀρχαὶκὴ παράστασι κρεμόταν κάτω ἀπὸ τὸ ἀσάλευτο κλινόμετρο (Φωτ ΜΚ 71).

κοκάρδα, ἡ, καὶ κοκάρδα· θήνοσημον, σῆμα φέρον τὰ θήνικὰ χρώματα, ἐκ τῆς Ιταλ. coccarda. — Φραντζέζους ἐπίσης θέλετε γνωρίζει καὶ δσους ἐφάνησαν μὲ κοκάρδας καὶ ἔδειχναν πατέντες Φραντζέζων (ΑΚΥ 1159). — (Ανδρ).

κοκέτα, ἡ, καὶ κοκέτα· ἀγκλιμα, κοίτη, ἐκ τῶν Ιταλ. cocchetta, cuscetta. — τὸ νέο εἶχε περάσει σᾶν δ-

στραπή σ' δλες τίς κουκέτες (Βεν 163) — μοῦ δειξανε τὴν κουκέτα τὴν ἀδειανή (Κουλ 315) — τὰ φινιστρίνια πάνω ἀπὸ τὴν κουκέτα (Καβ Β 1). — (NO 278 - Παλ 197 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ - Hess).

κολόμπα, ἡ· στήλη ίστοῦ, ἐκ τῆς ἐνετ. columba. — οἱ ναῦτες σκαρφάλωσαν ἄλλοι στὶς κολόμπες (Βλαμ 205). — (NO 484 - Παλ 77 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

κολομπίρι, τό· λαιμὸς στήλης ἢ ἐπιστηλίου, ἐκ τῆς ίταλ. columbiero. — τὸ κολομπίρι εἶναι πολυεργικὸ καὶ ἔχει πολὺ πλατειὲς κόψεις. — (NO 485 - Παλ 662 - Jal 1461 - ΜΕγκ - Ηπ).

κολόνα, ἡ· ἀρτάνη, ἐκ τῆς ίταλ. colonna. — ἡ κολόνα καπελλάρεται ἀπὸ τὸ κολομπίρι τοῦ ἀλμπουνδού καὶ περγιέται ὑπρὸς ἀπὸ τὶς τραβέρσες τῆς κόφας. — (Ηπ).

κομαντάντε, δ, καὶ **κομαντάντε·** ἀρχηγός, ἐκ τῆς ίταλ. comandante. — εἰς τὰς 5 τρέχοντος ἔγινε συνέλευσις εἰς τὸν κομαντάντε μας (Σπετσ Β 280) — καὶ Ἐρημόμυλον ἀνταμώθημεν μὲ τὸν Κομαντάντε μας. — (Σπετσ Β 276).

κομβογιάρω (οημ.)· βλ. λ. κονβογιάρω.

κομβόγιο, τό· βλ. λ. κονβόγιο.

κομπάνια, ἡ, καὶ **κουμπάνια·** ἐνθέμιον, ἀποθήκη, αἱ διὰ τὸν πλοῦν προμήθειαι, ἐφόδια, ἐκ τῆς ίταλ. compagnia. — ἡξεύρετε τὰς κομπάνιας καὶ προβιζιόνες, δοῦσ ἔχομεν (Σπετσ Β 231) — θὰ ξανακαιτούσσωναν τὶς κουμπάνιες τοὺς (Βλαμ 72). — (NO 246 - Παλ 636 - Somav 1709 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

κομπανία, ἡ· ἀταιρεία, ἐκ τῆς ίταλ. compagnia. — νὰ πάνε δσοι γλυτώ-

σανε πρῶτοι στὸ Γραφεῖο τῆς Κομπανίας (Κοντ ΑΔ 189) — ἡ κομπανία σας ἔχει καινούργια σκάφη (Φωτ ΩΣ 107). — (Ανδρ).

κομπάσο, τό, καὶ **κουμπάσο·** διαβήτης, ἐκ τῆς ίταλ. compasso. — τὸ κουμπάσο δρασκελῆ τῇ θάλασσᾳ πρὶν τὴν περάσει τὸ βαπτύρι (Φωτ ΩΣ 12). — (NO 1244 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

κονβογιάρω (οημ.), καὶ **κομβογιάρω·** συνοδεύω, ἐκ τῆς ίταλ. convogliare. — ἡ Αὐστριακὴ φρεγάτα ἐκομβογιάρισε αὐστριακὸν καράβι (Σπετσ Β 415) — στέλλει εἰς τὴν Πρέβεζαν, κονβογιάροντάς το μία φρεγάτα Ἀγγλικὴ (Σπετσ Α 448).

κονβόγιο, τό, καὶ **κομβόγιο** ἢ **κομπόγιο·** συνοδεία, νηοκομπή, ἐκ τῆς ίταλ. convoglio. — Εἰς τὸ ἐμπορικὸν Ναυτικὸν ἔχει ἐπικρατήσει δόρος κονβόλι, ἐκ τῆς ἀγγλ. convoy. — αὐτὰ τὰ καράβια ήτανε ἔνα κονβόγιο ποὺ τὸ φύλαγε πολεμικὸ (Κοντ ΑΔ 36). — (Jal 514 - Παλ 189 - Hess - Χρ Ματ 223).

κονδράρω (οημ.)· συναντώ, ἐκ τῆς ίταλ. incontrare. — τὴν χθὲς ἐκονδράραμεν μέρος πλοΐα Αὐστριακὰ (Σπετσ Β 285).

κονκάρδα, ἡ· βλ. λ. κοκάρδα.

κονσέρβα, ἡ· πλοϊον διμόπλουν, ἐκ τῆς ίταλ. conserva. — ἐπήρευ ὀλίγον δεράκι καὶ εἰδομεν τὰς κονσέρβας μας (Σπετσ Γ 96).

κόνσολος, δ, καὶ **κόνσολας·** πρόξενος, ἐκ τῆς ίταλ. console. — μὲ τὸ μέσον τοῦ Ἀγγλικοῦ κονσόλου τῆς Πρέβεζας (Σπετσ Α 296) — μιὰ φρεγάτα φραντσέζα ἐπήγειν εἰς Κορώνην ζητώντας τὸν Κόνσολά τους (Σπετσ Β 224). — (Ανδρ).

κόντρα (ἐπιρρ.)· ἐναντίον, ἀντίθετα, ἐκ τῆς ἐνετ. contra. — Πρώτων

συνθετικὸν ναυτικῶν δρῶν κοινῆς γλώσσης. — μὰ τὸ κῦμα τὸ δέρνει χειρότερα γιατὶ θέλησε νὰ πάρῃ κόντρα (Φωτ ΜΚ 135) — αὐτοὶ ταξιδεύουν πρόμα καὶ σεῖς κόντρα (Μαγκ ΚΑ 74) — δὲ καπετάνιος δεμένος μὲ τὴν πλάτην κόντρα στὸν ἀγέρα (Κοντ.). — (Ανδρ.).

κόντρα - καρίνα, ἡ· ύποτρόπιον, χέλυσμα, ἐκ τῆς μελιτ. *contra carina*. — ἡ κόντρα - καρίνα εἶναι ἔβλινη καὶ μπαλνει πάνω ἀπὸ τὴν κύρια καρίνα, γιὰ νὰ τὴν προστατεύῃ, ἀν τυχὸν τὸ καρδάρι ἥθελε καθίσει. — (ΝΟ 70 - ΜΕγκ τρόπις - Παλ 313 - Jal 508, 890 - Ηπ - Hess).

κόντρα - κουρτελατσίνι, τό· παρασιτάριον, ἐκ τῆς ἐνετ. *contracortelazzin*. — εἶναι ἡ μικρότερη κουρτελάτσα ποὺ ἴσαρτεται στὶς μεγάλες κορφέτες δίπλα στὸν μεγάλο καὶ τὸν πλαιρὶο κοῦντρο. — (Παλ 93). **κοντραμετζάνα**, ἡ· δολωνίς, ἐκ τῆς ἐνετ. *contramezana*. — ἔκαμαν ζημιὰν μιᾶς φρεγάτας, δηλαδὴ τὴν γάπιαν τοῦ μεσαίου καταρτίου καὶ κοντρομεζάναν τοῦ δπισθερ (Σπετσ Γ 35).

κοντραμέτζο, τό· παράμεσος, ἐκ τῆς Ιταλ. *contramezzo*. — τὸ κοντραμέτζο εἶναι καμωμένο ἀπὸ τὸ τζιέρ καὶ τὸ σεγνάμενο. — (Παλ 136).

κοντραμπάντα, ἡ, καὶ κοντραμπάντο, τό· λαθρεμπόριον, ἐκ τῆς Ιταλ. *contrabbando*. — τὴν ὥρα ποὺ φόρτωνε ἡ ξεφόρτωνε τὸ κοντραμπάντο (Μαγκ ΚΑ 99). — (ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ.).

κοντραμπαστούνι, τό· ἐπιδορατίς, ἐκ τῆς ἐνετ. *contrabastón*. — κοντραμπαστούνια βάζουνε μονάχα στὰ μεγάλα ἵστιοφόρα πάνω ἀπὸ τὸ μπαστούνι τοῦ φλόκου. — (ΝΟ 505

- Παλ 83 - Jal 890 - ΜΕγκ - Ηπ). **κοντραμπέλμπερης**, δ· σιπαρίς, ἐκ τῆς Ιταλ. *controbellovere*. — στὸ τσιμπούκι τοῦ κόντρα - μπέλμπερη τῆς πρύμης καμαρώνει φαρδειὰ πλατειὰ ἡ παντιέρα τῆς πολιτείας (Βλαμ 64). — (ΜΕγκ κόντρα - Ηπ - Παλ 119 - Jal 376).

κοντραμπρατσάρω (ρημ.), καὶ μπρατσάρω κόντρα· ἀντιμεθέλκω, ἐκ τῆς Ιταλ. *contrabracciare*. — ἡρθε κοντά μας, μπρατσάρισε κόντρα τὰ πανιά τὸν καὶ στάθηκε ἀλακάπα (Κοντ ΑΔ 344). — (Παλ 186).

κοντραμπράτσο, τό· πάρολκος, ἐκ τῆς Ιταλ. *contrabraccio*. — τὸ κοντραμπράτσο προστίθεται στὶς μεγάλες ἀντένες σὲ κακοκαιρία γιὰ νὰ δυναμώσῃ τὰ μπράτσα. — (ΝΟ 746 - Παλ 314 - Jal 890 - Ηπ).

κοντραπαπάφιγκος, δ· σίπαρος, ἐκ τῆς ἐνετ. *contrapapafico*. — Πρβλ. πρὸς τὸ κοῦντρος. — (ΝΟ 572 - Jal 376 - Παλ 119 - ΜΕγκ - Ηπ).

κοντράριος, δ, καὶ σκουντράριος· ἀντίθετος, ἐκ τῆς Ιταλ. *contrario*. — φθάνοντες εἰς τὰ Νίσυρα μᾶς ἡκολούθησαν καιροὶ σκουντράριοι. — (Σπετσ Α μα').

κόντρας, δ· βλ. λ. κοῦντρος.

κοντρασκότα, ἡ· παράπους, ἐκ τῆς ἐνετ. *contrascota*. — ἡ κοντρασκότα δυναμώνει τὴν κύρια σκότα σὲ ὧρα κακοκαιρίας. — (Παλ 267 - Del Car. 500 - 4).

κοντρασταλία, ἡ· υπερμονή, ἐκ τῆς ἐνετ. *contrastalia*. — μὲ τὴν κοντρασταλία τὰ ἔξοδα τοῦ φορτωτοῦ βαρύνονται πολύ. — (ΜΕγκ σταλία - Βασ).

κοντραστάρω (ρημ.)· ἀντενεργῶ, ἐναντιοματι, ἐρίζω, ἐκ τῆς Ιταλ. *contrastare*. — ἔχεις καρδάρι νὰ κοντρα-

στάρης ; (Καβ Β 22). — (NO 878 - ΜΕγκ - Ήπ).

κοντρατζαβέτα, ἡ· ἀντισφήν, ἐκ τῆς ίταλ. *contrachiatetta*. — κοντρατζαβέτες βάζουμε γιὰ νὰ δυναμώσουμε τὴν κύρια τζαβέτα.

κοντράτο, τό, και **κουντράτο**· συμβόλαιον, ἐκ τῆς ίταλ. *contratto*. — μ' δσες βέβαια είχε κάμει τὸ κοντράτο (Μαγκ KA 31) — τὰ κοντράτα ἔγιναν εἰς τὰς 4 καὶ 16 Αδυγούστου (Σπετσ Γ 495) — ίσα τοῦ κουντράτου, τοῦ δευτέρου δανείου, ἀπὸ δύο μιλιούντα λίρες (Σπετσ Α 848). — (Ανδρ).

κοντραφλόκος, δ· πρόθοος, ἐκ τῆς ἔνετ. *contrafloc*. — είχαν ἀπλωμένα δλα τὰ πανιά. Φλόκοι καὶ κοντραφλόκοι... δλα στὴ θέσι τους (Καρχ 28) — τὸν κόντρα - φλόκο καὶ κάτω τὰ βελαστράλια, παιδιά ! (Βλαμ 65) — Πρβλ. πρόδος Φλοκίνι. — (NO 578 - Παλ 166 - ΜΕγκ κόντρα - Ήπ).

κοντρολάρω (οημ.). — ἐλέγχω, ἔξακριβώνω, ἐκ τῆς ίταλ. *controllare*. — οἱ φωνὲς ἐκείνων ποὺ κοντρολάρουν τὶς σφῆνες, τοὺς μουσαμάδες (Λεβ 17) — γιὰ νὰ κοντρολάρῃ τὴν ἀπόστασι ἀπὸ τὴ στεργὴ (Φωτ ΩΣ 23).

κονφερέντσια, ἡ· συνδιάλεξις, ἐκ τῆς ίταλ. *conferencia*. — νὰ τοὺς κλειδαμπαράνουν σ' ἕνα δωμάτιο, ποὺ λέγανε τῆς κονφερέντσιας (Κουλ 342) — κοντοζύγωνε τὸ σούρουπο δταν τελείωσε ἡ κονφερέντσια (Κουλ 343).

κονφίνιον, τό· σύνορον, ἐκ τῆς ίταλ. *confine*. — στράτευμα *Rωσικὸν* ἢτο ἔτοιμον εἰς τὰ κονφίνια (Σπετσ Γ 129).

κόπια, ἡ· ἀντίγραφον, ἐκ τῆς ίταλ. *copia*. — ώς εἰς τὰς ἔσωθεν κόπιας

βεβαιοῖσθε. (Σπετσ Α 128) — (Ανδρ). **κοραδοῦρος**, δ, και **κουραδόρος**· διπόφραγμα, ἐκ τῆς ἔνετ. *cordor*. — οἱ πιὸ πολλοὶ τραβήχτηκαν στὶς κουπαστές, ἄλλοι στὸν κοραδοῦρο (Βλαμ 132) — βρέσκει τὸ δρόμο τῆς μέσα στοὺς κουραδόρους (Κουλ 23). — (NO 244 - Παλ 315, 284 - Jal 668 - Ήπ - Hess - Kah Mrwort 533).

κορβέτα, ἡ, και **κορβέτο**, τό· κορβέτα, ἐκ τῆς ίταλ. *corvetta*. — διὰ ἔηρᾶς καὶ θαλάσσης μὲ 14 φρεγάτας καὶ κορβέτας (Σπετσ Α 1100 (— προχθὲς ἥλθαν μία φρεγάτα καὶ μία κορβέτα, Ἀμερικανικά (Σπετσ Β 191). — (NO 1373 - Jal 528 - Παλ 94 - ΜΕγκ - Ήπ - Ανδρ - Hess). **κορδέλα**, ἡ· ταινία, ἐκ τῆς ἔνετ. *cordela*. — δταν σὲ λίγες ἡμέρες είδανε τὴν κορδέλα τῆς στεριᾶς (Σουκ 111). — (Ήπ - Ανδρ - Hess).

κορδέλι, τό· βλ. λ. γουρδέλι. **κορδόνι**, τό· παρέμβολον, ἐκ τῆς ἔνετ. *cordon*. — τὰ αὐλάκια πονναὶ ἀνάμεσα στὰ ἔμποντα παραγεμίζονται μὲ κορδόνι. — (NO 374 - Παλ 181 - Ανδρ - Ήπ - Hess).

κορδόνι, τό· γυλπτὸν σχοινίον τῆς κορώνης, ἐκ τῆς ἔνετ. *cordon*. — τὸ στόλισμα τῆς κορώνης μὲ κορδόνι πολὺ λίγο συνηθίζεται σήμερα.

κορδόνι, τό· ἀκτοτανία ἐκ τῆς ἔνετ. *cordon*. — πάνω στὸ κορδόνι στὴν προκυμαία (Μαγκ KA 36). — (Ήπ - Ανδρ).

κορδόνια, τά· ἀμφιμασχάλια τῶν ἀξιωματικῶν, ἐκ τῆς ίταλ. *cordoni* (πληθ.). — δ νεαρὸς διαγγελέας τοῦ Νανάρχον παροντισάστηκε μὲ τὰ κορδόνια του. — (ΜΕγκ).

κορζέτο, τό· βλ. λ. κουρζέτο.

κόρκωμα, τό· βλ. λ. κούρκουμο.

κορνίζες, αἱ κορωνίδες τοῦ ἄβακος, πλαισίον, ἐκ τῆς ἐνετ. cornise (πληθ.). — δοκίμασε νὰ φουμάρῃ, ἀλλ' ἀμέσως ζούλιξε τὸ τσιγάρο στὴν κορνίζα τοῦ φιλιστρινιοῦ (Φωτ ΩΣ 158). — (NO 234-Ηπ-Παλ 192). κορριέρης, δ· ταχυδρόμος, ἀγγελιαφόρος, ἐκ τῆς Ιταλ. corrriere. — ἥλθεν δὲ κορριέρης σας ἀπὸ τὴν Κόρινθον (Σπετσ Β 391).

κορσάρος, δ· βλ. λ. κουρσάρος.

κόστα, ἡ· ἀκτή, ἐκ τῆς Ιταλ. costa. — σήμερα θὰ φανῇ ἡ κόστα (Βεν 252). — (ΜΕγκ).

κόστα - κόστα· κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν, ἐκ τῆς Ιταλ. costa - costa. — προσμένω νὰ τραβήξουμε Βάρνα - Κωστάντζα - Σουλινᾶ κόστα - κόστα (Βλαμ Γ 36) — μ' ἐτούτους τοὺς παληόκαιρους κόστα - κόστα (Βλαμ Γ 40). — (Πρβλ λ. τέρρα - τέρρα). κοστάρω (φημ.). παραβάλλω, πλευρίζω, ἐκ τῆς Ιταλ. accostarsi. — ἔτσι ἔγινε πειδὲ εὐκολὴ ἡ μανούβρα καὶ τὸ μικρὸ διάφορος κοστάρισε σύντομα (Φωτ ΩΣ 105).

κοστέρα, ἡ, καὶ κοστιέρα ἡ κουστιέρα· ἐπάκτιον, ἀκτή, παραλία, ἐκ τῆς Ιταλ. costiera. — ἐβολαντζάραμεν τὴν κοστέραν τῆς Ἀνατολῆς μὲ μελτέμι φρέσκον (Σπετσ Γ 122) — δλη ἡ κουστέρα ἐκείνη, ἀπέραντη, σπαραγμένη ἀπὸ σφουγγάρι (Μαγκ ΚΑ 37). — (ΜΕγκ κόστα - Hess).

κοστιέρα, ἡ· βλ. λ. κοστέρα.

κοστιτοῦτο, τό· μαρτυρία, ἐκθεσις, ἐκ τῆς Ιταλ. costituto. — Κοστιτοῦτο. Αὐγούστου 2 ἡμέρᾳ Σαβου εἰς τὰς 9 ὥρας (Σπετσ Γ 418).

κοστόζο, τό· ἀκριβόν, πρᾶγμα ἀξίας, ἐκ τῆς Ιταλ. costoso. — μπαρόζανε στὰ καράβια δὲ τι κοστόζο πρᾶγμα βρήκανε (Κοντ 133).

κότερο, τό, καὶ κόττερο· κέρκοδρος, ἐκ τῆς Ιταλ. cottero. — σὰρ ἐφταξα στὸ Μπονάκο, εἶδα ἔνα κότερο στὴν ἄκρη τοῦ νησιοῦ (Κοντ). — (NO 1379 - Jal 555 - Παλ 196 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ - Hess).

κοτσανέλο, τό, καὶ κουτσανέλο· σκαλμίσκος, ἐκ τῆς Ιταλ. cucinello. — τὰ κοτσανέλα εἶναι ἀπὸ 15 - 30 πόντους καὶ ἡ μιά τους ἄκρη, τὸ κεφάλι, εἶναι πειδὲ χονδρὸς ἀπὸ τὸ ἄλλο, τὴν οὐρά. — (Παλ 118 - Jal 373 - Hess).

κόττερο, τό· βλ. λ. κότερο.

κουαραντίνα, ἡ· βλ. λ. καραντίνα.

κουαρτιέρης, δ· βλ. λ. καρτιέρης.

κουαρτίνι, τό· βλ. λ. καρτίνι.

κουβέρτα, ἡ· κατάστρωμα, ἐκ τῆς ἐνετ. coverta. — δλοι οἱ ναῦτες τῆς κουβέρτας τὸν ζηλεύαν (Βεν 44) — νὰ πατήσω στὴν κουβέρτα, ἔλεγα, καὶ δουλειὰ δση θὲς (Κάρκ 39) — καὶ τ' ἀρμπουνδο ἔπεσε μὲ σύβροντο, μισὸ στὴ θάλασσα, μισὸ στὴν κουβέρτα (Βλαμ 26). — (NO 59 - Παλ 544 - Jal 1119 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ - Hess).

κουζίνα, ἡ· μαγειρεῖον, ἐκ τῆς ἐνετ. cusina. — πάνω στὸ κουβοῦσι τοῦ ἀμπαριοῦ, ἔξω ἀπὸ τὴν κουζίνα (Φωτ ΜΚ 74). — (Ανδρ - Hess).

κουζινέτο, τό· τριβεύς, ἔδρανον, ἐκ τῆς Ιταλ. cuscinetto. — ζεστάθηκε τὸ κουζινέτο τοῦ κινητῆρα καὶ κόλλησε τὸ τιμόνι στὴ πάντα (Φωτ ΜΚ 129). — (ΜΕγκ - Hess).

κουκέτα, ἡ· βλ. λ. κοκέτα.

κουκούλα, ἡ· καλύπτρα, ἐκ τῆς λατιν. cuculla. — βρῆκα ἔνα σακκί, τῶκανα κουκούλα καὶ πῆγα (Μαγκ ΗΘ). — (ΜΕγκ - Ανδρ - Ηπ).

κουμαντάντες, δ· βλ. λ. κομαντάντες.

κουμαντάρω (ρημ.). κυβερνῶ, διευθύνω, ἐκ τῆς ίταλ. comandare.—κουμαντάριζε χρόνια τὴν «Καπετάνα» πονχε γοργόνα σκαλιστή. (Μαγκ KA 55). — (Ανδρ.).

κουμάντο, τό· κυβέρνησις, διευθέτησις, δημια, τακτοποίησις, ἐκ τῆς ίταλ. comando.—δ λοστρόμος φέρνει βόλτες, κάνει κουμάντο (Βεν 227) — παράλαβε ἀπὸ τὸν προκάτοχὸν του καπετάνιον τὸ κουμάντο τοῦ βαποριοῦ (Κουλ 22) — δ Δρένιας, δίχως πλεούμενο, δίχως τὴν περφάνια τοῦ κουμάντου (Μαγκ KA 55). — (ΜΕγκ - Ανδρ.).

κουμπάνια, ἡ· βλ. λ. κομπάνια.

κουμπανία, ἡ· βλ. λ. κομπανία.

κουμπάσο, τό· βλ. λ. κομπάσο.

κούνιο, τό· προσαγώγιον, ἐνθέτης, ἐκ τῆς ἔνετ. cugno. — τὰ μαδέρια λυγίζονται μὲ τὸ κούνιο καὶ προσαρμόζονται στὸν σκελετό. — (ΝΟ 159 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

κουντουμάτσα, ἡ, καὶ κουτουμάτζια· κάθαρσις, ἐκ τῆς ίταλ. contumacia.—δεστήσαμεν αὐτοῖς...καὶ λοιπῶν παραπλησίων αὐστηρὰν τὴν κουτουμάτζιαν (Σπετσ B 362). — (Βλ. καὶ λ. καραντίνα). — (Ηπ - Hess).

κουντράτο, τό· βλ. λ. κοντράτο.

κούντρος, δ, καὶ κόντρας· σίπαρος, ἐκ τῶν ίταλ. contro καὶ ἔνετ. contraria.—κάτω τοὺς κούντρους!..Στήγα τὴν μπούμα, προστάζει (Καρχ 133). — (Βλ. καὶ λ. κοντραπαπαφίγκος). — (ΝΟ 572-Παλ 119-ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

κουράγιο, τό· θάρρος, ἀντοχή, ἐκ τῆς ἔνετ. coragio. — τρεμίζοντας ὡς νὰ μετροῦσε τὸ κουράγιο τοῦ καραβιοῦ καὶ τὴν ἀγωνία τῶν ἀνθρώπων (Φωτ ΩΣ 159). — (Ανδρ.).

κουραδούρος, δ· βλ. λ. κοραδούρος.

κουρζέτα, ἡ ἢ κουρζέτο, τό, καὶ κορζέτο ἢ κροζέτο· ὑδρορρόη, ἐκ τῆς ἔνετ. croseta.—ἡ ἐπάνω ζώστρα τοῦ φόδρου τῆς μπάντας κάνει τὸ διγω κουρζέτο. — (ΝΟ 54 - Ιαλ 895, 898 - ΜΕγκ - Ηπ).

κουρζέτα, ἡ, καὶ κρουζέτα ἢ κορζέτο, τό, καὶ κροζέτο· δίζυγα τῶν ἐπιστηλίων, ἐκ τῆς ἔνετ. croseta.—μαράζι τῶχω νὰ περάσω τὸν Κάβο-Ντρό δίχως ζημιά. Πότε φλόκο θὰ μοῦ σκίσῃ, πότε κορζέτο θὰ μοῦ σπάσῃ (Καρχ 65) — τώρα ἀνεβαίνει γιὰ τὸ μεγάλο κρουζέτο (Βλαμ 134). — (ΝΟ 501 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Kah Mtwort 535).

κουριέρα, ἡ· ἀγγελιαφόρον σκάφος, ἐκ τῆς ίταλ. corrièrē. — Ἀντίστοιχον τοῦ μετά τινα ἔτη «ἀβίζο» (βλ. λ.). — εἰς τὰς 12 ὥρας μᾶς ηλθε μία κουριέρα Μεσολογγίτικη (Σπετσ Α 1032).

κούρκουμο, τό, καὶ κόρκωμα· μήρυμα, ἐκ τῶν ἔνετ. curcumā, καὶ γενουατ. corscomā. — τὰ κούρκουμα βρέσκονται στὸ ἐμπόριο σὲ κομμάτια ἀπὸ 80 - 320 δργυιές. — (ΝΟ 345 - Ηπ - Hess).

κορσάρος, δ, καὶ κορσάρος· πειρατής, καταδρομεύς, ἐκ τῆς ίταλ. corsaro.—ἀρματώσανε τὰ καράβια τους γιὰ τὸ φόβο τάχα τῶν κονρσάρων (Βλαμ Γ 91) — πῆγε δ μανταφόρος τὸ μήνυμα στοὺς κονρσάρους (Βεν 124) — δσον δὲ περὶ κορσάρων παρεκαλέσθη ἡ ἐξοχότης τον (Σπετσ Α 789) — τοῦ κονρσάρου δ νόμος ἤτανε σκληρὸς (Μαγκ KA 106). — (Παλ 194 - ΜΕγκ - Ηπ-Hess - Ανδρ.).

κούρσον, τό, καὶ κούρσος· πειρατεία, καταδρομή, ἐκ τῆς ίταλ. corso. — καὶ τὴν ἀλλή νύχτα νὰ πάνε στὸ

κοῦρσο (Μαγκ ΚΑ 114) — ἔ παιδιά! δρθοί στὸ κοῦρσο! θέλει νὰ φωνάξῃ (Καρκ 196) — οἱ καταδρομεῖς νὰ μὴν ἐβγαίνωσι εἰς κοῦρσο (Σπετσ Α 789). — (Jal 895 - Ανδρ.). **κουρτελάτσα**, ἡ· παραδολώνιον, ἐκ τῆς ἐνετ. cortelazzo. — καὶ τότε διώκονυ οἱ Τοῦρκοι μὲ δλα τὰ πανιά καὶ κουρτελάτσαις (Ραδ Α 174). — (NO 529 - Παλ 93 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

κουρτελάτσες, αἱ· παρίστια, ἐκ τῆς ἐνετ. cortelazze. — ἀνοιξανε δλα τὰ πανιά, ἀκόμα καὶ κουρτελάτσες, καθὼς πῆρε δ ἀγέρας ἀπὸ τὴν μπάντα (Βλαμ 206) — καὶ ἐκάναμεν κουρτελάτσες, πηγαίνοντας πρύμα (Σπετσ Γ 148). — (NO 587 - Παλ 93 - ΜΕγκ - Ήπ).

κουρτελατσίνι, τό· παραφωσώνιον, ἐκ τῆς ἐνετ. cortelazzin. — ἀνοιξανε δλα τὰ πανιά ἀκόμα καὶ κουρτελατσίνια (Βλαμ 205). — (NO 590 - Παλ 93 - ΜΕγκ - Ήπ).

κουρτίνα, ἡ· παραπέτασμα, ἐκ τῆς λατιν. cortina. — καθὼς ἔφενγε τράβηξε τὴ βυσσινιὰ ἔεβαμμένη κουρτίνα (Καβ Β 33) — γιὰ νὰ πλέξουν τὴν κουρτίνα τῆς δύμιχλης (Φωτ ΜΚ 14). — (Ανδρ.).

κουστέρα, ἡ· βλ. λ. **κοστέρα**.

κουστιέρα, ἡ· βλ. λ. **κοστέρα**.

κούτσα, ἡ· ἀντλία, ἀντλοδόκη, ἐκ τῆς ἐνετ. cuzzo. — μὲ τοιμέντα κολλήσαμε τῶρα τελευταῖα τὶς κούτσες (Βελ 140). — (NO 986 - Παλ 428 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

κουτσανέλο, τό· βλ. λ. **κοτσανέλο**. **κόφα**, ἡ· θωράκιον, καρχήσιον, ἐκ τῆς ιταλ. coffa. — ἐτοιμος νὰ καβαλλικέψῃ τὴν κόφα τοῦ τουρκέτουν (Βλαμ 135) — ἐπάνω ψηλὰ στὴν κόφα τοῦ πλωριοῦ ἄλμπουρου (Κουλ

24). — (NO 491 - Jal 837 - Παλ 385 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

κρεπάρω (ρημ.)· σκάζω, διαρρήγνυμαι, ἐκ τῆς ιταλ. crepare. — πρέπει δηλαδὴ νὰ κρεπάρει κι' στεργα νὰ κοπιάσετε; (Βελ 20). — (Ανδρ.). **κριτικάρω** (ρημ.)· κρίνω, ἐπικρίνω, ψέγω, ἐκ τῆς ιταλ. criticare. — ἀποκρινόμεθα διτι δ Κόνσολας δὲν ἐκριτικάρισε οὕτε τὸν ἐλληνικὸν λαόν, οὕτε... (Σπετσ Γ 337).

κροζέρα, ἡ, καὶ **κροτσέρα** ἡ κρουαζίέρα· πλούς, ἐκ τῶν ιταλ. crociera καὶ γαλλ. croisière. — ἐν μικρὸν πλοίον ιδικόν μας, τὸ δόποιον δὲν εἰς κροζέραν ἐσυναπάντησεν ἐν Αθατριακὸν καράβι (Σπετσ Γ 630). — (Jal 547).

κροζέτο, τό· βλ. λ. **κουρζέτα**.

κροσάρω (ρημ.)· περιπλέω, διασχίζω, τέμνω, ἐκ τῆς ιταλ. incrociare. — κροσάραμε ἐδῶ καὶ λίγη ὥρα τὸν Ἰσημερινὸν (Κουλ 324) — ἡ ἀλήθεια εἶναι πώς προτιμούσαμε νὰ κροσάωμε τὸν Ὀκεανό (Φωτ ΩΣ 101).

κροσέ, τό· κοράκιον (μικρὸς κόραξ), ἄγκιστρον, ἄγκιστροβελόνη, ἐκ τῆς γαλλ. crochet. — (Ηπ.).

κροτσέρα, ἡ· βλ. λ. **κροζέρα**.

κρουαζιέρα, ἡ· βλ. λ. **κροζέρα**. **κρούθια**, ἡ· ἡρακλῆς, ἐκ τῆς ιταλ. grua. — τὴν κρούθια, τὴν φορτωτήρα, χεησιμοποιοῦσαν στὰ παληὰ ίστιοφόρα καὶ στὰ πρῶτα βαπόρια γιὰ νὰ τραβερσάρουνε τὴν ἄγκυρα. — (NO 476 - Παλ 93 - ΜΕγκ - Ήπ).

κρούζα, ἡ· διάδεσμος, ἐκ τῆς ἐνετ. crose. — κρούζα κάνοντας πάνω στὴν ίσα ληγαδούρα γιὰ νὰ τὴν στερεώσωμε καλλίτερα. — (NO 392 - Παλ 109 - ΜΕγκ - Ήπ).

κρουζάρω (ρημ.)· διαδένω, ἐκ τῆς ιταλ. incrociare. — κρονζάρουμε τὴν

ἴσα ληγαδούρα γιὰ νὰ τὴν στερεώσουμε καλλίτερα. — (NO 392 - Παλ 109 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

κρουζέτα ἡ, καὶ κρουζέτο, τὸ βλ. λ. κουρζέτα.

κρούστα, ἡ φλούδα, ἐκ τῆς λατιν. crusta. — τὸ δρωτάρι μὲ τὴν λαδομένη κάπνια, γινόταν μιὰ κρούστα καὶ γαργαλοῦσε τὸ πετσὶ πονεμένα (Φωτ ΩΣ 141). — (Ανδρ).

Λ

λαβομάνο, τὸ χέρνιβον, ἐκ τῆς Ιταλ. lava mano. — πίνεται τὸ νερὸ τοῦ λαβομάνου ; φώτησε (Φωτ ΩΣ 20) — ἔνα λαβομάνο λερωμένο κι' ἀπὸ κάτω ἔνα μπουγέλο (Καβ Β 30). — (Ανδρ).

λαζαρέτο, τὸ λοιμοκαθαρτήριον, ἐκ τῆς ἐνετ. lazareto. — ἐπούλησε εἰς τὸ κοινόν μας κομμάτι διὰ λαζαρέτο (ΑΚΤ 1126) — καλονύχτισε καὶ τράβηξε πέρα κατὰ τὸ λαζαρέτο (Ραδ Α 18). — (Jal 917 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ - Kah Onm 134).

λάμα, ἡ λεπίς, πλάξ, ψαλίς, ἐκ τῆς Ιταλ. lama. — εἶναι καλὴ ἡ λάμα αὐτοῦ τοῦ μαχαιριοῦ. — (NO 126 - Παλ 411 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ).

λαμαρίνα, ἡ σιδηρέλασμα, ἐκ τῆς ἐνετ. lamarin. — οἱ λαμαρίνες τοῦ « Mavtώ » πάλι είχαν μπῆ ἀνάμεσά τους (Βεν 134) — τὰ βράδια δταν ἡ θάλασσα χτυπάει τὶς λαμαρίνες (Καβ 18) — τὸ βῆμα τοῦ ἀντηχοῦσε πένθιμα ἐπάνω στὶς λαμαρίνες

τῆς κονθέρτας (Κουλ 21). — (NO 125 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ - Hess). λαμπιόνι, τὸ λυχνία, ἐκ τῆς γαλλ. lampion. — δυὸς λαμπιόνια μέσα στὰ πράσινα μάρια φέγγιζαν (Φωτ ΜΚ 117). — (Ανδρ).

λαντζάνα, ἡ βλ. λ. ἀλτζάνα.

λάντζο, τό, καὶ λάντσο προπέτεια, ἐκ τῆς Ιταλ. lancio. — μωρὲ λάντζο ποὺ σοῦ τῶχει αὐτὸν τὸ παρτίδο ! (βαπόρι) ἔκαμε δ δεύτερος. — (NO 83 - Παλ 270, 568 - Hess).

λάντσα, ἡ ἄκατος, ἐκ τῆς Ιταλ. lancia. — μιὰ λάντσα περγάνει, τὴ φωνάζω, πηδάω μέσα καὶ βγαίνω ἔξω (Αλουτ 140) — περασμένες ἐντεκα θὰ ἤτανε, δταν ἡ λάντσα μὲ ἀδειασε στὸ βαπόρι μας (Κουλ 345). — (Παλ 412 - Hess).

λαντσάνα, ἡ βλ. λ. ἀλτζάνα.

λάντσο, τό βλ. λ. λάντζο.

λαντσόνι, τό κανονιοφόρος ἄκατος, ἐκ τῆς Ιταλ. lancione. — ἔκει εῖδομεν δύο γολέτας, λαντσόνια πολλὰ πολιορκοῦντα (Σπετσ Α ρχέ'). — (Παλ 412 - Kah Sm spr 120).

λαπάτσα, ἡ ἄμβολον, ἐκ τῆς γεννουνατ. lapazza. — ἡ λαπάτσα στερεώνεται στὸ ἀλμπουρδο ἡ σὲ ἀντένα μὲ τὸ δέσιμο ποὺ λέγεται « σύμβολον » — τὸ βαρκάκι του, παληὸ καὶ μπαλωμένο μὲ ἔνλινες λιανὲς λαπάτσες (Φωτ ΜΚ 153). — (NO 514 - Jal 885 - Παλ 406 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

λαργάρω (ῥημ.) βλ. λ. ἀλαργάρω. λάσκα ! χάλα !, πάρες !, ἐκ τῆς ἐνετ. lasca ! — λάσκα . . . μὴν τσουγκρίσουμε τὶς πρόμες μας (Καβ Β 71) — λάσκα τιμόνι . . . σιγά - σιγά (Φωτ ΜΚ 140). — (NO 1597).

λάσκα δρία ! πάρες τροχαλῶς !, ἐκ τῆς Ιταλ. lasca arria ! — λάσκα ἀρέα ! γιὰ νὰ μπορῆς νὰ κρατήσης

τὴ γουμενέτα ἀν σοῦ χρειαστῇ. — (ΜΕγκ τροχαλῶς).

λασκάρω (οημ.). παρεῶ, χαλαρῶ, ἐκ τῆς ἑνετ. lascar. — μὰ κεινοῦ τὰ μπρούλια, τὰ ξάρτια τὰ είχανε λασκάρει (Βλαμ Γ 38) — δὲ λοστρόμος λασκάρισε τὸ φρένο τῆς πόμπας (Καβ Β 136) — νὰ φερμάρει τὰ πλωριά, νὰ λασκάρει τὰ πρυμνιά (Μαγκ KA 48) — δὲ ἀγέρας λασκάρισε (Κοντ ΑΔ 307). — (NO 789 - Jal 695 - Παλ 161, 320 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ). **λάσκο**, τό· χαλαρόν, ἐκ τῆς Ιταλ. lasco. — ἀφήσαμε λάσκο τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὴν μπάντα τῆς θάλασσας (Βεν 119) — σιγουράρετε τὰ στράλια τῶν φλόκων, παιδιά, είναι λάσκα κι' δ σορόκος δυναμώνει δσο πάει (Βλαμ 9).

λάστα, ή· μέτρον χωρητικότητος καὶ βάρους, ἐκ τῆς γαλλ. last, laste. — Δὲν χρησιμοποιεῖται πλέον νῦν. **Άλλοτε** ἔχρησιμοποιείτο εἰς Ἀγγλίαν, Όλλανδίαν, Σουηδίαν, Γερμανίαν. — (Παλ 414 - ΜΕγκ).

λατίνι, τό· τριγώνων ίστιον, ἐκ τῆς ἑνετ. latin. — μὲ δυὸ ἀλμπουρδα, τόντα μὲ σταύρωσες καὶ τ' ἄλλο μὲ λατίνι καὶ φάντα (Κοντ 119). — (NO 550 - Παλ 414 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

λέβα! αἴρε!, ἐκ τῆς Ιταλ. leva! — **λέβα** τὴ μαγγιόρα μονδαρισμένη, προστάζει δὲ καπετάνιος (Μαγκ KA 52) — λέβα φέ! φωνάζανε τότε μ' ἀδημονία οἱ δυὸ ἄλλοι (Κατηφ). — (ΜΕγκ - Ηπ).

λεβάντες, δὲ ἀπηλιώτης, ἐκ τῆς Ιταλ. levante. — τὸ λαφρανέμισμα τοῦ χλιαροῦ λεβάντε, προμήνυμα τῆς μούχλας (Φωτ MK 15) — βάλαμε πλώρη στὸν λεβάντε κι' δ τιμονιέρης κράταγε τὴν πορεία μὲ τ' ἀστρα

(Τσουκ 134). — (NO 1186 - Jal 661

- Παλ 294 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ). **λέβα - ρίμι!** πτέρωσον!, ἐκ τῆς Ιταλ. leva remi! — Ο Jal ἀναφέρει λέβα - ρίμι ἀντὶ Ιωας τοῦ δρθοῦ λέβα - ρέμι. — Ἀν καὶ δ ὅρος οὐδος χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν Μεσόγειον (Ιταλίαν: leva remi, Γαλλίαν: lève rames), ἐπίσης εἰς Πορτογαλίαν: leva remos κλπ., παρ' ἡμῖν ἔχει τελείως λησμονηθῆ. — εἰς τὸ παράγγελμα τοῦ κομίτε ρεάλ «λέβ - ρέμι» ἐκράτουν πρὸς τιμὴν τὰς κάπας πτερωμένας (Ραδ B 12). — (Jal 917, 926).

λεβάρω (οημ.). αἴρω, ἐκ τῆς Ιταλ. levare. — τύλιξα τὴ σέγοντα στὴ μέση μον κι' ἔτσι μὲ λεβάρανε καὶ μὲ πήρανε στὴ σκαμπαβία (Κοντ 95) — λεβάρανε τὴν ἀγκυρα νὰ σιμώσουν πιτερό τὴ στεριά (Μαγκ KA 110). — (NO 779 - Παλ 695 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

λένιο σάντο, τό· ἀγιόδευλον, ξύλον γατάκης, ἐκ τῆς Ιταλ. legno santo.

— τὰ σκουλαρίκια τῆς τρότσας ἤταν γερά, καμωμένα ἀπὸ λένιο σάντο.

λεντία, ή· πλαγιοδέτης, ἐκ τῆς Ιταλ. lentia. — ἥρραξε εἰς τὴν νῆσον τῆς Μυτιλήνης, ἀφοῦ ἔδεσε λεντίας (Σπετσ Γ 12). — (NO 689 - Παλ 274 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

λεσεντζάρω (οημ.), καὶ λισεντζάρω ή λισετζάρω· ἔξαποστέλλω, ἀπελευθερώνω, ἐκ τῆς Ιταλ. licenziare. — τὴν βάρκαν ἀν ἔχετε ἐμποδισμένην, νὰ τὴν λεσεντζάρητε μίαν ὕδραν ἀρχήτερον νὰ ἔλθῃ (Σπετσ B 374) — τοὺς ἐλισετζάρισε δίνοντάς τους τὴν ἀδειαν νὰ ἔλθουν εἰς "Υδραν" (ΑΚΥ 1197).

λέτο, τό· κλίνη πυροβόλου, ἐκ τῆς Ιταλ. letto. — καὶ δὲν εῦδομεν οὕτε

τρία πυροβόλα χωρὶς λέτα, γεράδ (Σπετσ Γ 359).

ληγαδούρα, ἡ· δετηρία, ἐκ τῆς ἐνετ. ligadura. — ἡ ληγαδούρα πουλιέται σὲ κουβάρια. — (NO 325 - Παλ 420 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ). **ληγάρω** (ρημ.). ἐπιδένω διὰ δετηρίας, ἐκ τῆς ἐνετ. ligar. — ληγάρουμε τὴν ἀκρη τοῦ σχοινιοῦ γιὰ νὰ μήν ἀνοίξουνε τὰ ἔμπουλα. — (NO 409 - Hess).

λίμα, ἡ· ρίνη, ἐκ τῆς Ιταλ. lima. — ξαναπήρε τὴν λίμα κι' εἶπε χαμογελῶντας... (Ραδ Α 10). — (Ανδρ). **λίμπο**, τὸ· κουφισμός, ἐκ τῆς ἐνετ. libo. — δὲ λιμενάρχης τοὺς σύστησε νὰ κάνουνε λίμπο γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ξεκαθίσῃ τὸ καράβι. — (ΜΕγκ). **λίνεα**, ἡ, καὶ λίνια· γραμμὴ τοῦ Ἰσημερινοῦ, στήλη νηοκομπῆς, ἐκ τῆς Ιταλ. linea. — πλησιάζουμε τὸν Ἰσημερινό, τὴν «Λίνεα» δπως λένε (Αλουπ 40) — ποὺ πέρασες εἴκοσι φορὲς τὴν λίνεα πάνου - κάτου (Καβ Β 97) — δὲν είχαν ἀρκετὴ ταχύτητα γιὰ νὰ πιάσουν τὴν λίνια τῆς νηοκομπῆς (Φωτ ΩΣ 101).

λισεντζάρω (ρημ.). βλ. λ. λεσεντζάρω.

λισετζάρω (ρημ.). βλ. λ. λεσεντζάρω.

λογκάδος, δ (ἐπιθ.). μακρυνός, μακρός, ἐκ τῆς Ιταλ. lungo + ἀδος. — πότε μὲ λογκάδες καὶ πότε μὲ κοντινὲς σφυριγματιές (Κουλ 72) — ξεχνιέται δὲλο τὸ θαλασσόδασμα τοῦ λογκάδου ταξειδιοῦ (Κουλ 39).

λοστρόμος, δ· ναύκληρος, πρωρεὺς, ἐκ τῆς Ιταλ. nostròmo. — ἔτρεχε δὲλοστρόμος γιὰ τὴν τιμονιέρα νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν παρέκτα (Βλαμ 155) — δὲλοστρόμος φέροντες βόλτα κάνει κονμάντο (Βεν 227) — τὸ λοστρόμο

ποὺ είναι δινθρωπος τοῦ βαποριοῦ (Κουλ 48). — (NO 1460 - Παλ 436 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Kah Sm spr 106 - Ανδρ).

λούγκα κόστα· κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς, ἐκ τῆς Ιταλ. lunga costa. — λούγκα κόστα ψάχνανε μὲ τὸ γναλὶ γιὰ χταπόδια.

λουκέτο, τό· κλειθρον κρεμαστόν, ἐκ τῆς Ιταλ. lucchetto. — δὲλπόλογος βρῆκε τοῦ μπαλασόρου τὸ λουκέτο σπασμένο. — (Ανδρ).

λουμπάρι, τό, καὶ **ρουμπάρι**· ἐπίβλημα, πῶμα, ἐκ τῆς Ιταλ. tombaglio. — κι' δταν φορτσάρισε ἡ θάλασσα δὲ καπετάνιος πρόσταξε νὰ βάλονταν τὰ λουμπάρια στὶς μπονκαπόρτες. — (Jal 1296, 1425 - Μεγρ Ngrst 446).

λουνάδα, ἡ· σιμότης, ἐκ τῆς ἐνετ. lunada. — λουνάδα πλώρη δίνει ἀσχήμια στὸ σχέδιο τοῦ καραβιοῦ. — (NO 85 - Παλ 664 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

M

μαβής, δ, καὶ **μαβύς**· δ ἔχων χρῶμα κυανοῦν δαθύ, ἐκ τῆς Ιταλ. mavi. — τὰ νερὰ στὸ πέλλαγο ἀνακατώνονται, μιὰ γίνονται μαβιά, μιὰ πρασινίζονται (Κοντ) — πάνω στὸ μαβί, τὸ δσπρο καὶ κόκκινο τῆς τσιμινιέρας γραφόταν σκοτεινὰ (Βεν 226). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

μαγγάρω (ρημ.), καὶ **μαγκάρω**· βλ. λ. μανκάρω.

μαγκιόρα, τά· μείζονα ἰστία, ἐκ τῆς

Ιταλ. (*vele*) maggiori.— ὁ καπετάνιος είχε προστάξει νὰ κατεβεῖ τὸ μαγγιόρο πανί (Μαγκ ΚΑ 49).— (NO 592 - Παλ 437 - ΜΕγκ - Hess). μαδέρι, τό, καὶ μαντέρι ἐπηγκενίς, ἐκ τῆς ἔνετ. madier.— ὁ καθένας ξαπλώθηκε δπως μποροῦσε στὰ ἀβολα μαδέρια (Φωτ ΜΚ 59) — χτυπάει τὸν ἀγιοντάντη καὶ τὰ μαδέρια (Μαγκ ΚΑ 48).— (NO 58 - Παλ 95 - Ηπ - Hess - Ανδρ).

μαδέρι, τό· διαβάθρα, ἐκ τῆς ἔνετ. madier.— ἔσκυψε ἀπὸ τὴν κουβέρτα πρὸς τὸ μαδέρι, ποὺ ἔνωνε τὴν κουπαστή μὲ τὸν βράχο (Κατηφ) — σὰν τοιμαζότανε νὰ πατήσῃ τὸ μαδέρι, νὸ περάσῃ στὸ καΐκι ἀπὸ τὸ μῶλο (Λεβ) — τὸ μικρὸ μαδέρι τραβήχτηκε, οἱ κάροι λύθηκαν κι' ὁ «Κατσώνης» ξεμάκρωνε (Τσουκ 33).

μαζούτ, τό· ναφθέλαιον, ἐκ τῆς γαλλ. mazout. — στὴ σκάλα τοῦ Ἀγτεν ἔπλεπε νὰ κάνονυμε μαζούτ. — (ΜΕγκ).

μάίνα! χάλα!, όφες!, ἐκ τῆς ἔνετ. maina! — μάίνα τὸ πανί! δεξιὰ τὸ τιμόνι! μπόρεσε ν' ἀκούσει τὴ φωνὴ τοῦ καπετάνιου (Σουκ 11) — ἀκούω

τὴ φωνὴ τοῦ καπετάνιου: μάίνα τὰ πανιά! (Καρκ 13) — μάίνα τὴ σκάλα! (Καρβ Β 137). — (NO 1600 - Ανδρ).

μαϊνάρω (εργμ.)· χαλῶ, όφίμι, ἐκ τῆς ἔνετ. mainat. — ὁ καιρὸς είχε μαϊνάρει τώρα (Σουκ 91) — μὲ εἰδὲ ψηλὰ νὰ μαϊνάρω τὸν τερίγυρο (Καρκ 16) — δὲν είχαν ἀκόμη καλὰ μαϊνάρει οἱ ναῦτες τὴν τουρκείνα (Βλαμ 9). — (NO 791 - Jal 116 - Παλ 28 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

μαϊστρα, ἡ· μεγίστη 1. κεραία, 2. ιστίον, ἐκ τῆς ἔνετ. maistra. — πρόσταξε γοργὰ τοὺς ναῦτες νὰ κατσάρονταν τὴ μαϊστρα (Καρκ 134) — τόνε βάρεσε ἡ μαϊστρα στὸν γοφό

καὶ τὸν πέταξε στὴ θάλασσα (Βλαμ 13). — (NO 566 - Jal 956 - Παλ 367 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μαϊστράλι, τό· σκίρων μέτριος, ἐκ τῆς ἔνετ. maistrale. — ἀρμενίζοντας δλη τὴ νύκτα μὲ ἀεράκι ἥσυχον μαϊστράλι (Σπετσ Γ 106) — καὶ στὸ μαϊστράλι τὰ σκοινιά χαρούμενα ἐσφυρίζαν (Πορφ 49) — ἥλιος μὲ ποδάρια, νοτιᾶς μὲ μαϊστράλια (Μαγκ ΚΘ 88). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

μαϊστράντζα, ἡ· σύνολον τῶν ὄπαξιωματικῶν πλοίου, ἐκ τῆς Ιταλ. maistranza. — στὴ μαϊστράντζα τοῦ καραβιοῦ μας ἤτανε δλοι καλοί.

μαϊστρος, δ· σκίρων, ἐκ τῆς ἔνετ.

maistro. — ὁ ἀέρας είχε ψηλώσει στὸ μαϊστρο καὶ σβούριζε στὸ μπονγάζι τοῦ Τσιρίγον (Φωτ ΩΣ 20) —

κι' ἀν δ μαϊστρος μάνιαζε καὶ τὰ κύματα σπύνσανε (Βλαμ Γ 76). —

(NO 1191 - Παλ 483 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

μάκινα, ἡ, καὶ μάκινα· μηχανή, ἐκ τῆς Ιταλ. macchina. — ἀντε βάλε τὴ μάκινα μπρός νὰ ἰδοῦμε τὸ θάγινη. — (Hess - Ανδρ).

μακινέτο, τό· μηχάνημα βοηθητικόν, μηχάνημα κινήσεως τοῦ πηδαλίου, ἐκ τῆς Ιταλ. macchinetta. — καὶ δὲν μποροῦσες νὰ μᾶς δώσης λίγο νερό μὲ τὸ μακινέτο; (Σουκ 25) — ἔνωνυν μὲ τὸ μακινέτο, τὸ μηχάνημα κινήσεως τοῦ πηδαλίου (Αλουπ 93) — τὸ μακινέτο τοῦ τιμονιοῦ μονγγάνιζε κούφια καὶ ἡ ρόδα γυρόστρεφε ἀνώφελα. (Φωτ ΩΣ 165). — (βλ. λ. σερβομοτέρ).

μαλαστρόπι, τό, καὶ μπαλαστρόπι· στρόφιον, ἐκ τῆς Ιταλ. balla a stroppe. — έμβυσμα τῶν παλαιῶν ἐμπροσθογεμῶν πυροβόλων. — (Παλ 291 - Hess).

μαλτσίνα, ή, και **μαντσίνα**: ιστοθέτις, έκ της Ιταλ. *mancina*. — τώρα μᾶς μένει νέρθη ή μαλτσίνα για τὰ στήσουμε τ' ἄλμπουρα. — (ΝΟ 1330-
Jal 950 - Παλ 433 - ΜΕγχ - Ήπ.).

μαναβέλα, ή, και **μανοβέλα** ή **μανέλα**: σκυτάλη, έκ της Ιταλ. *manovella*. — δεντερος μηχανικδς στέκεται στὴ μαναβέλα τοῦ ἀτμοφράκτη (Φωτ ΜΚ 134) — και σπρώχναμε κι' ἐμεῖς τὶς μανέλες στὸν ἀργάτη (Κοντ). — (ΝΟ 468 - Jal 225 - Παλ 75 - Ήπ - Hess).

μανέλα, ή βλ. λ. **μαναβέλα**.

μανετζάρω (εημ.) και **μανιτζάρω**: χειρίζομαι, τακτοποιῶ, κανονίζω, έκ τῶν ἔνετ. *manizare* και Ιταλ. *maneggiare*. — δλα **μανιτζάρονται** μὲ κονσόλους, κανισελιέριδες και λοιπά (Σπετσ Β 415). — (Jal 963 - Hess).

μανιτζέβελος, δ· βλ. λ. **μανιτζέβελος**.

μάνικα, ή: σωλήν θθόνινος ή σκύτινος, έκ της Ιταλ. *manica*. — είχε μαγγωμένη τὴ μάνικα στὰ σκέλια του και ἔπλενε τὶς μπογιές (Φωτ ΩΣ 22) — ή μάνικα ἔδινε πετρέλαιο στὸ καράβι (Βεν 130) — κι' ἔπειτα τὰ σάρωνε μονομιᾶς ή μάνικα τοῦ νεροῦ (Καβ Β 10). — (ΝΟ 307 - Παλ 439 - ΜΕγχ - Ήπ - Hess).

μάνι - μάνι (ἐπιφρ.). απὸ χέρι σὲ χέρι, γρήγορα, έκ της γενουατ. *maniman*. — τοὺς ἑσφηγώνει μάνι - μάνι κι' δ «Κατσώνης» ξαναβρέσκει τὴν πορεία του (Τσουκ 47) — (Παλ 435 - ΜΕγχ - Ανδρ.).

μανιτζάρω (εημ.): βλ. λ. **μανετζάρω**.

μανιτζέβελος, δ· (ἐπιθ.), και **μανιτζέβελος**, ή **μπονατζέβελος**: εὐχειρίστος (λέγεται ἐπὶ πλοίου και ἀνέμου), έκ της Ιταλ. *maneggevole*.

— ἐμισεύσαμεν μ' ἀεράκι **μαΐστραλι** μπονατζέβελον (Σπετσ Γ 89) — θὰ πάρω ποὺ λές βαρκούλα **μανιζέβελη** (Φωτ ΜΚ 76). — (Παλ 440 - Hess).

μανιφατούρα, ή: βιομηχανικὸν προϊόν, οφασμα, έκ της Ιταλ. *manifattura*. — 14 κόφαις **μανιφατούρες**... 2 κόλλα **μανιφατούρες** μπρούντζινες (Σπετσ Α 912) — τὸ εἰς **μανιφατούραν** πρᾶγμα τὸ **χατασχεθὲν εἰς Ἀγγλικὸν πλοῖον** (Σπετσ Γ 537).

μανιφέστο, τὸ δηλωτικὸν φορτίου, έκ της Ιταλ. *manifesto*. — τὴν οἰκονομικὴν φανέρωσιν (**μανιφέστον**) και φορτωτικὴν (Σπετσ Α 908). — (ΜΕγχ ναυτιλιακός).

μανικάρω (εημ.), και **μαγκάρω** ή **μαγγάρω**: ἀποτυγχάνω, σφάλλω, ἐλαττώνω, κοπάζω (ἐπὶ ἀνέμου), έκ της Ιταλ. *mancare*. — οἱ καιροὶ δμως εἶναι πολλὰ ἐναντίοι, σήμερον δμαγκάροισαν δλίγον (Σπετσ Γ 397) — μιὰ φέρνει νὰ μᾶς πνίξει (δ καιρός), μιὰ μαγκάρει (Καρχ 168) — δην μαγκάρει τὸ πρῶτο, θ' ἀνοίξομε δρόμο (Καβ Β 29). — (ΜΕγχ).

μανοβέλα, ή βλ. λ. **μαναβέλα**.

μανούβρα, ή: χειρισμός, ἐλιγμός, κυβέρνησις πλοίου, έκ της ἔνετ. *manvra*. — δὲν ἀκούει πιὰ διόλου τὸ τιμόνι και **μανούβρα** δὲν μπορεῖ νὰ γίνη (Μαγκ ΚΑ 50) — παίρνει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν πρωτοβουλία τῆς **μανούβρας** (Κουλ 27) — δ **Γάλλος πιλότος** ἀνέβηκε, ἀργά - ἀρχίζοντας οἱ **μανούβρες** (Βεν 135). — (ΝΟ 778 - Παλ 442 - ΜΕγχ - Ήπ - Hess - Ανδρ.).

μανούβρα γκιορνάτας, ή: ἐργασία ἡμερομισθίου, έκ της Ιταλ. *mandriva di giornata*. — εἰς ἔξοδα εἰς τὴν **μανούβρα γκιορνάτας** (Σπετσ Γ 459).

μανουθράρω (*ρημ.*): χειρίζω, έλισ-
σομαι, κυβερνῶ, ἐκ τῆς ἔνετ. μα-
νυγατ. — μὲ τὸ μισό μον τσοῦχο
μαγονθράριζα (Βλαμ. Γ' 38) — νὰ
λυκοδένοντα πανιά, νὰ μανονθρά-
ρονν (Βλαμ. Γ' 27). — (ΝΟ 778 -
Παλ. 442 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ανδρ.).
μαντάτο, τό· παραγγελία, νέον, ἐκ
τῆς λατιν. *mandatum*. — οἱ ξένοι
Naνάρχοι στείλανε μαντάτο (Ραδ
Α 9) — δόλοι μολώξαν μόλις ἡ σει-
ρήνα ξαμόλησε τὸ μαντάτο τῆς δ-
μίχλης (Φωτ ΩΣ 131). — (Ανδρ.).
μανταφούντια, τά, καὶ **μαραφούν-**
τια· σειράδια, παραδέται, ἐκ τῆς
Ιταλ. *maraſioni*. — ἡ ἀγγαρέλα ἔδε-
σε καλὰ τὰ μαραφούντια, γιὰ νὰ
στερεώσῃ τὴ σκηνὴ. — (ΝΟ 771 -
Παλ 377 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

μαντιζέλο, τό· ἔκφορος, ἐκ τῆς
ἔνετ. *mantescelo*. — σφίξαμε τὰ μαγ-
τιζέλα, μουδάραμε τὸ παροκέτο
(Κοντ ΑΔ 346). — (ΝΟ 751 - Παλ
504 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

μαντίκι, τό· κεροίαξ, ἐκ τῆς ἔ-
νετ. *manticio*. — οἱ γαῖτες κάνανε
ἄλλες δονλειές, κατραμάναντε τὶς
μάννες στὰ μαντίκια τῆς ἀντένας.
μαντοκαμπάνα, ἡ· πρόσθετος ἐπί-
τονος, ἐκ τῆς Ιταλ. *manta a cam-
pane*. — θὰ γείρουμε τὸ καράβι καὶ
γι' αὐτὸ πρέπει νὰ δυναμώσουμε
καὶ νὰ στηρίξουμε μὲ μαντοκαμπά-
νες τὶς κολόμπες, ἐξηγησε ὁ λο-
στρόμος. — (Παλ 515 - Jal 970).

μάντος, δ· πολύσπαστον, ἐκ τῆς
ἔνετ. *mante*. — δλα αὐτὰ είναι πολὺ^ν
βαρειά, μόνο μὲ μάντο θὰ τὰ λε-
βάρετε. — (ΝΟ 447 - ΜΕγκ - Ήπ-Hess
- Del Carav).

μαούνα, ἡ· φορτίς, ἐκ τῆς Ιταλ.
maona. — μαῦρες μαούνες καρβου-
νιάρικες σέργουνται ἀργά (Βεν 9)

— ἐσὺ κατάντησες ἵδια μπαταρισμένη
μαούνα (Φωτ ΩΣ 90). — (ΝΟ 1389'
- Παλ 434 - Jal 971 - ΜΕγκ - Ήπ - Ανδρ.).
μάπα, ἡ· πόρπη, ἐκ τῆς γενοβατ.
mappa. — ἔπειτα πέρασα τὸ λιανό-
σχοινο ἀπὸ τὸ δαχτυλίδι τῆς μά-
πας. — (ΝΟ 131 - Παλ 532 - ΜΕγκ -
Ηπ - Hess).

μαραγκός, δ· ξυλουργός, ἐκ τῆς ἔ-
νετ. *margangón*. — είναι μεγάλη καὶ
ἀφευκτος ἡ χρεία μαραγκῶν (ΑΚΤ
Ι 102) — ξύπνα τὸν μαραγκὸ λέει
τοῦ Θεοδόση (Σουκ 96). — (ΜΕγκ -
Ηπ - Ανδρ - Hess).

μαραφούντια, τά· βλ. λ. **μαντα-**
φούντια.

μαργαρίτα, ἡ· ἀλυσίδεσμος, ἐκ τῆς
ἔνετ. *margarita*. — Ό Παλάσκας δί-
δει τὸν δρον ἀλυσίδεσμος (*tour de
chaîne*), δ δὲ Jal ἀπεραντολογεῖ ἐπὶ^ν
τοῦ ἑτύμου, χωρὶς τίποτε τὸ θετι-
κόν. Πάντως πρόκειται περὶ κόμ-
βουν, δ ὅποιος ἐγίνετο εἰς κάλω ἢ
γούμεναν ἢ καὶ ἄλλο σχοινίον, Ινα
ένδυναμωθούν σημεῖα ἐφθαρμένα ἢ
διά νὰ βραχινθῇ τὸ μῆκος αὐτῶν.
Ο γράφων ἡκουούσεν τὸν καπετάνιον
ρυμουλκούν νὰ λέῃ εἰς ένα ναύτην
του: — μωρέ, κάνε του μιὰ δυὸ μαρ-
γαρίτες γιὰ νὰ κοντύνῃ! — (Παλ 143-
Jal 975).

μαρέα, ἡ· παλίρροια, παλιρροιακὸν
ρεῦμα, ἐκ τῆς Ιταλ. *marea*. — πῶς
είναι τώρα ἡ μαρέα; *Σημείωσα τὸ
στίγμα* (Φωτ ΜΚ 20) — πρέπει νὰ
περιμένουμε τὴ μαρέα τὶς αὐγές,
γιὰ νὰ μπουκάρουμε (Κουλ 103). —
(ΜΕγκ).

μαρίνα, ἡ· ναυτικόν, πλήρωμα ναυ-
τικόν, ἐκ τῆς Ιταλ. *marina*. — μ' δ-
λους τοὺς ἀξιωματικοὺς ἐν αὐτῷ
καὶ ἀναγκαίαν μαρίναν. — (Σπετσ
Γ 510).

μαρίνα, ή· ζωγραφικός πίναξ μὲ θέμα θαλασσινόν, ἐκ τῆς γαλλ. marine. — στήν ἔκθεσι τοῦ X... εἶχε ώραιότατες μαρίνες.

μαρίνα, ή· λιμενίσκος ή ὑπήνεμος ἀκτὴ πρὸς ἀγκυροβολίαν γιώτ, καταβαθμός, ἐκ τῆς γαλλ. marine. — διλιμενίσκος τῆς Μουνυχίας εἶναι μαρίνα.

μαρινάρης, δ., καὶ μαρινέρος ή μαρνέρος ναυτικός, ἐκ τῶν ιταλ. marinaro καὶ ἐνετ. mariner. — ἐθνισθησαν μὲ αὐτὴν εἰς Ἀγγλος

δέιιωματικὸς καὶ ἐννέα μαρινάροι (Σπετσ Α 587) — ἔξετάσοντες τοῦ ίδιου καπετάνιουν ἔνα μαρινάρον Γραικὸν (Σπετσ Β 187). — (Hess - Ανδρ - Somaw 1709 - Kah Onm 145-6).

μάρκα, ή· σημείον, σῆμα, ἐκ τῆς ιταλ. marca. — δλα τὰ δέματα εἴχανε πάνω τὴν μάρκα τους. — (Ανδρ.).

μαρκάδος, δ· σημειωμένος, καταγεγραμμένος, ἐκ τῆς ιταλ. marcato. — οἱ δροῖοι εἶναι βούλλωμένοι καὶ μαρκάδοι (ΑΚΥ 2-11).

μαρκάρω (ρημ.)· σημειώνω, σημαίνω, καταγράφω, ἐκ τῆς ιταλ. margare. — δ Γραμματικὸς μαρκάριζε σ' ἔνα δευτέρῳ δλα τὰ δέματα ποὺ φόρτωναν. — (Ανδρ.).

μαρκόνης, δ· βλ. λ. μαρκονιστής. μαρκόνι, τό· ραδιοτηλεγράφημα, ἐκ τῆς ιταλ. marconi. — δλες τὶς ρουκέτες τώρα κάρτες καὶ μαρκόνι στεῖλε τὸ S.O.S. (Καβ 76).

μαρκονιστής, δ., καὶ μαρκόνης· ἀσυρματιστής, ραδιοτηλεγραφητής, ἐκ τῆς ιταλ. marconista. — στὸ Τσάρτ - ρούμ μπῆκε δ μαρκονιστής, βαστῶντας τὸ μήνυμα (Βεν 231) — δ μαρκόνης βαράει κείνο τὸ ματσακόνι γερνέ (Καβ Β 34).

μαρνέρος, δ· βλ. λ. μαρινάρης.

μαρτῆγος, δ, καὶ μαρτίγος, ή μαρτιγάνα, ή· τόπος μικροῦ ίστιοφόρου, ἐκ τῆς ιταλ. marticana. — ἀπόψες ἥλθεν ἐκ Σύρας εἰς μαρτίγος ἐντόπιος (Σπετσ Γ 371). — (ΜΕγκ - Παλ 135 - Kah Sm spr 120 - 1).

μαρτιγάνα, ή· βλ. λ. μαρτῆγος. μαρτίγος, δ· βλ. λ. μαρτῆγος.

μασίνι, τό· μηχάνημα, ἐκ τῆς γαλλ. machine. — σὲ ξένα καράβια βάζουν τὸ πρεπούμενο μασίνι καὶ κοιμᾶσαι σὰν νᾶσαι σὲ ψυγεῖο (Φωτ ΩΣ 143).

μάσκα, ή· παρειά, ἐκ τῆς ιταλ. masca. — θὰ πάρωμε στὴν μάσκα τὸν καιρό καὶ θὰ μᾶς χορέψῃ ή τραμουντάνα (Φωτ ΩΣ 23) — ἔνας ἐλαφρός πονυνετάκος χτυπάει στὴν μάσκα τὴν «Καπετάνα» (Μαγκ ΚΑ 33) — τὰ κύματα χιυπούσαν πάνω στὶς μάσκες τοῦ καραβιοῦ (Βλαμ 100). — (ΝΟ 5 - Παλ 405 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μασκαρέ, τό· ἀνάχυσις (ή κατὰ Στράβωνα «ἀναδρομή»), ἐκ τῆς γαλλ. mascaret. — Παλιρροιακὸν φαινόμενον ἐκδηλούμενον εἰς τὰ στόμια μερικῶν μεγάλων ποταμῶν, συνιστάμενον εἰς μεγάλην μᾶζαν ὅδατος χωρούσαν ἀπό τῆς ἐκβολῆς πρὸς τὴν κοίτην, ἐκσπάσαν εἰς τὰ ἀβαθή, κυλινδουμένην θορυβωδῶς καὶ ἀφρίζουσαν ὑπερμέτρως. Τὸ φαινόμενον τούτο ἀποτελεῖ κίνδυνον εἰς τὴν ναυτιλίαν. — δ καπετάνιος ἔξηταζε τοὺς πίνακες παλιρροιῶν γιὰ νὰ ίδῃ τὶ ήταν σημειωμένο γιὰ τὸ μασκαρέ τοῦ Ἀμαζόνιου. — (ΜΕγκ).

μασκάρω (ρημ.)· ἀποκρύπτω, καλύπτω, ἐκ τῆς ιταλ. mascare. — τὸ μεγάλο ἐκείνο λίμπερτν μασκάριζες ἐντελῶς τὸ πλοῖο τῆς συνοδείας του. — (ΜΕγκ).

μαστέλο, τό· κάδος, ἐκ τῆς ἑνετ.
mastela.—είδα τὴν καρδιά τοῦ καρ-
χαρία νὰ σπαρταρᾶ σ' ἔνα μασιέλο
γεμάτο θαλασσινὸν νερὸν (Καβ Β 73).
— (NO 304 - Παλ 67 - Ηπ - Hess).

ματζαρόλι, τό· βλ. λ. μετζαρόλι.
μάτζο, τό, καὶ **μάτσο**· δέσμη, ἐκ
τῆς Ιταλ. mazzo.—είχε πραγμα-
τείας...115 μάτζα κόφαις ἄδειες
(Σπετσ Γ 420) — σηκώθηκε ὀλόρ-
θος στὴν τρύπα τῆς πλώρης μὲν μά-
τσο τοὺς σπάγγους στὰ χέρια
(Κατηφ). — (Ανδρ.).

μάτσο, τό· βλ. λ. μάτζο.

ματσόλα, ἡ· καλόσφυρα, τυπάς, ἐκ
τῆς ἑνετ. mazzola. — εἶχανε μιὰ μα-
τσόλα καὶ μιὰ καβίλια (Κουλ 54)
— καὶ μεῖς, τοῦ λέει, ἔχονυς τὸν
γάντζο καὶ τὴν ματσόλα (Σουκ 87).
— (NO 340 - Jal 955 - Παλ 435 -
ΜΕγκ-Ηπ-Hess-Kah Μτωρτ 539).
μενοῦτο, τό, καὶ **μινοῦτο**· ἀμμωτόν,
λεπτὸν τῆς ώρας, πρῶτον τῆς μοι-
ρας, ἐκ τῆς ἑνετ. minuto.—δῆλα βλέ-
πεις κρέμονται στὸ μινοῦτο (Βλαμ
Γ 36) — ἔνα μινοῦτο ν' ἀποσώσω,
καπετά - Μερᾶ (Καβ Β 38) — γράδα
καὶ τριάντα μινοῦτα βορινὸν πλάτος
(Κοντ 247). — (NO 1171 - Παλ 30,
611 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μέντζα, τά, καὶ **μέτζα**· μέσοι συστο-
λεῖς, ἐκ τῆς Ιταλ. mezzi (πληθ.).—
καὶ τώρα, πιάσ' τε τὰ μέντζα καὶ
καλά! φύναξε ὁ ναύκληρος. — (NO
753 - Παλ 136 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).
μεντζανία, ἡ· μέσον τοῦ πλοίου,
ἐκ τῆς Ιταλ. mezzania καὶ mezzania.
—Ο δρος οὐτος σπανιώτατα χρησι-
μοποιεῖται.—στὸ καπνιστήριο ποῦ-
τανε στὴ μεντζανία μαζεύονταν τὸ
βράδυ οἱ περισσότεροι ἐπιβάτες
(Βλ. λ. μέτζα νάβε). — (Jal 1007-
Hess).

Ναυτικοὶ ὅροι

μέντζο, τό, καὶ **μεντζοκάρτο**· ἡ-
μιρρόμβιον, ἐκ τῆς Ιταλ. mezza
quarta. — μὴ φύγεις καθόλου ἀπ'
αὐτὸ τὸ μέντζο! εἰπε ὁ δεύτερος
στὸν τιμονιέρη. — (NO 1002 - Παλ
234 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μεριντιάνα, ἡ· μεσημβρινός, ἐκ τῆς
Ιταλ. meridiana. — σχεδιάσαμε μιὰ
μεριντιάνα πάνω στὴν κουβέρτα
(Κοντ ΑΔ 131).

μερλίνο, τό· μέρμιθος, σπάγγος, ἐκ
τῆς ἑνετ. merlin. — ἔμαθα τὴν ληγα-
δούρα, τὴ γούμενα, τὴ λαντζάνα,
τὸ μερλίνο (Φαλτ 86). — (NO 327 -
Jal 999 - Παλ 458 - ΜΕγκ-Ηπ-Hess).

μέτζα, τά· βλ. λ. μέντζα.

μετζαβόλτα, ἡ, καὶ **μετζοβόλτα**·
ἡμιδεσμος, ἐκ τῆς Ιταλ. mezzavolta.
—τὴ μετζαβόλτα τὴν χρησιμοποιοῦ-
με, δταν θέλουμε νὰ δέσωμε βιαστι-
κὰ τὴν βέτα ἐνὸς σχοινιοῦ πάνω σ'
ἔνα στερεὸ ἀντικείμενο.—ἀκολουθού-
σαν ἀμέσως πλῆθος σοφῶν κόμπων,
ἡ μπέζα, ἡ μετζοβόλτα (Φαλτ 86).
— (NO 353 - Παλ 234 - ΜΕγκ - Ηπ -
Hess).

μετζάνα, ἡ· ίστος τοῦ ἐπιδρόμου,
ἐκ τῆς ἑνετ. mezana. — σᾶς φανε-
ρώνομεν ὅτι διὰ τὸ κατάρτι τῆς
μετζάνας τῆς κρουβέτας τοῦ Χον-
σείν (ΑΚΥ 1199) — τὰ τελώνια σκα-
λώσαν στὴ μετζάνα, στὸ πίπολο
(Βλαμ 131). — (NO 482 - Παλ 451 -
ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μέτζα νάβε· εἰς τὸ μέσον τοῦ
πλοίου, ἐκ τῆς Ιταλ. a mezza nave.
— μέτζα νάβε στέκεται ἡ τιμινιέρα
στὰ περισσότερα καράβια. — (Πρβλ.
πρὸς ὄρον μεντζανία).

μετζαρόλι, τό, καὶ **ματζαρόλι**· ἀμ-
μωτόν ἡμιώριον, ἐκ τῆς Ιταλ. mezz-
zaruola. — μετζαρόλι, μὰ ὁ ἀμμος
δὲν βολεῖ νὰ περάσῃ (Καβ Β 116)

— μὰ αὐτὸς ποὺ βαστάει τὸ ματζαρόλι (Μαγκ ΚΘ 36). — (ΝΟ 1171 - Παλ 611 - Jal 1302 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μετζάστα, ἡ, καὶ **μετζάστρα**: σημαία ἐπηρμένη μεσιστίως, ἐκ τῆς Ιταλ. *mezz'asta*. — μακρὺν εἴδαμε τὴ σημαία τὸν μετζάστρα (Καρκ 95) — ἡ σημαία ποὺ κρεμόταν μετζάστρα, θύμιες πώς ἡ ζωὴ στὸ καράβι είναι μιὰ κατάστασι προσωρινότητας (Φωτ ΩΣ 186). — (ΜΕγκ - Παλ 84 - Jal 1347 - Hess - Kah Mgwört 540).

μετζάστρα, ἡ· βλ. λ. **μετζάστα**.
μετζοβόλτα, ἡ· βλ. λ. **μετζαβόλτα**.
μετζοκάσσαρο, τό· κατάστρωμα ἀνυψωμένον, ἐκ τῆς Ιταλ. *mezzocassaro*. — στὸ μετζοκάσσαρο, στὰ ποστάλια, είναι πολλὲς φορὲς τὸ μπάρ καὶ τὸ καπνιστήριο.
μετζομινοῦτο, τό· ἀμμωτὸν ἡμιλέπτου διαρκείας, ἐκ τῆς ἑνετ. *mezzominuto*. — Ἐχρησιμοποιείτο εἰς τὰ πλοῖα τῶν δλλοτε ναυτικοῦ. — (ΝΟ 1170).

μετζοτονελάδα, ἡ· ἡμικόριον, ἐκ τῆς Ιταλ. *mezzo tonelata*. — πόσο; τετρακόσες δκάδες; ρώτησε δ λοστρόδρομος, δηλαδὴ μιὰ μετζοτονελάδα. — (ΝΟ 303 - ΜΕγκ - Hess).

μήκια, ἡ· ἄπτρα, ἐκ τῆς Ιταλ. *micsia*. — εἰς τὸ καμπούνι διετηρείτο ἀνημένη ἡ ἄπτρα (*μήκια*) ἐν τῇ ἄπτροθήκῃ (Σεγδ ΚΙΠ 185). — (Παλ 454).

μίνα, ἡ· ὑπόνομος πρὸς ἀνατίναξιν, ἐκ τῆς Ιταλ. *mina*. — ἔδωσαν φωτιάν τῆς μίνας καὶ ἥλθον ἀνω - κάτω (Σπετσ Β 244) — εἰς τὸ Μεσολόγγι *ξβαλον* φωτιάν εἰς μίναν νέαν μίναν (Σπετσ Γ 493). — (Ανδρ).

μινεράλι, τό· μετάλλευμα, ἐκ τῆς

Ιταλ. *minerale*. — θὰ φορτώσουμε μινεράλι γιὰ τὴν Ἀμέρικα (Βεν 44). **μίνιον**, τό· ἄμμιον, ἐρυθρὸν τὸ μολύβδου, ἐκ τῆς Ιταλ. *minio*. — φάνηκε τὸ πρῶτο μίνιο ποὺ χρωμάτισαν τὴν τσιμινέφρα (Φωτ ΜΚ 143) — ρίχνοντάς τον ἐτσι καὶ μιὰ πρέζα μίνιο, γιὰ νὰ τοῦ δώσω λιγούλακι χρῶμα (Σεγδ ΨΘ 177).

μινιστέριον, τό· ὑπουργεῖον, ἐκ τῆς Ιταλ. *ministerio*. — πρὸς τὸ Ὑπέρτατον *Ministeriorum* τῶν *Nauticarum* (Σπετσ Γ 633) — διπλοῦν κατάλογον πρὸς τὸ *Ministerium* τῆς Οἰκονομίας (Σπετσ Α 493).

μινοῦτο, τό· βλ. λ. **μενοῦτο**.

μιντάρω (ρημ.). ἀναλαμβάνω, ἐκ τῆς ἑνετ. *mendar*. — πρέπει νὰ μιντάρουμε τὴ γούμενα γιὰ νὰ τεντώσῃ. — (ΝΟ 787 - Παλ 594 - Ηπ-Hess). **μισεύω** (ρημ.). ἀναχωρῶ, ἐκ τῆς λατιν. *missum + catal. eūw.* — ἐμισεύσαμεν μ' ἀεράκι μαϊστράλι (Σπετσ Γ 89). — (Ανδρ).

μίστικο, τό· τριγωνικὸν ἰστίον, τύπος ἑκλιπόντος ἰστιοφόρου, ἐκ τῆς Ιταλ. *mistico*. — Ο Καρκαβίτσας γράφει μύστικο. — τὸ δόποιον μαθὸν ἐν μίστικον φαριανὸν ἥλθε νὰ φέρῃ τὴν εἰδησιν (Σπετσ Α ζα') — φούσκωσε ἀμέσως τὸ ράθυμο πανὶ καὶ τὸ μύστικο πέταξε (Καρκ 198). — (Παλ 463 - ΜΕγκ - Ηπ).

μόλα! ! ξα! ! ἐκ τῆς ἑνετ. *mola*! — Προστακτ. τοῦ ρημ. μολάρω. — ἄλα, μόλα γάμπια! (Καρκ 72). — (ΝΟ 1598 - Jal 1012 - ΜΕγκ - Hess-Ανδρ). **μόλα ιπάντο!** μόλα μπάντου! ξα πάντη! ἐκ τῆς Ιταλ. *mola in bando*! — μόλα ιπάντο! (Καβ Β 178). — (ΜΕγκ ἀμπαντονάρω).

μόλα μπάντου! βλ. λ. **μόλα ιπάντο!** μολάρω (ρημ.). ἄδ, ἀφίημι, ἀπο-

λόγω, χαλαρώ, ἐκ τῆς ἔνετ. molag. — δι καπετάνιος διάταξε νὰ μολάρουνε τὴν γάμπια. — (NO 788 - Jal 1012 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

μολάρω πέρ δύκιο ἀκραφετῶ ἄλυσιν, ἐκ τῆς ίταλ. mollare per occhio. — δὲν προφταίνουμε νὰ σαλπάρουμε, φώναξε δι καπετάνιος. Μολάρισε πέρ δύκιο καὶ γλίγωρα. — (NO 670 - Παλ 320 - Ηπ μολάρω - ΜΕγκ - Hess).

μονέδα, ἡ· νόμισμα, ἐκ τῆς ἔνετ. moneda. — κι' ἐσᾶς καὶ τῇ μονέδᾳ καὶ τὴν παντιέρα σας (Καβ Β 62) — ξέρουνε ως πέρα δλοι τους τὴ λέξη μονέδα (Μαγκ ΚΘ 18). — (ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ).

μονιτσιόνα, ἡ· πολεμοφόδιον, ἐκ τῆς ίταλ. muniziōne. — μᾶς γράφουν νὰ τοὺς προφθάσωμε ἄλλες μονιτσιόνες (Σπετσ Α 173).

μονταδόρος, δ· ἐφαρμοστής, ἐκ τῆς ίταλ. montatore. — ήρθε δ μονταδόρος καὶ δρχισε νὰ μοντάρῃ τὰ διάφορα ἔξαρτηματα.

μοντάρω (οημ.). ἀρμόζω, συναρμόζω, ἐκ τῆς ίταλ. montare. — είχαμε ἐτοιμάσει δλα τὰ ἔξαρτηματα καὶ περιμέναμε τὸν μονταδόρο γιὰ ν' ἀρχίσῃ νὰ μοντάρῃ. — (Παλ 467).

μοντέλο, τό· πρότυπον, ἐκ τῆς ίταλ. modèllo. — είχε πετάξει σὲ μιὰν ἄκρη σκαρπέλα, τριβέλια καὶ μοντέλα (Ραδ Α 40). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

μόρσο, τό· καὶ μούρσος, δ. ἡ μόρσος: ὑποστάτης λέμβου, ἐκ τῆς ίταλ. morsa. — οἱ βάρκες ἤταν πιασμένες στοὺς μόρσους (Φωτ ΩΣ 161) — ἔνα κῦμα ἥρθε καὶ μᾶς ἀρπάξει τὴ μικρὴ βάρκα ἀπὸ τοὺς μούρσους (Καρφ 39). — (NO 1003 - Παλ 146 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μόρσος, δ· βλ. λ. μόρσο.

μόρτο, τό· προκάθεμα, ἐκ τῆς ίταλ. morto. — τὸ μόρτο πρέπει νὰ είναι μεγαλείτερο ἀπὸ τὸ βάθος ποὺ θὰ φουντάρουμε. — (NO 642 - Παλ 88 - Ηπ - Hess).

μοστράρω (οημ.)· δείχνω, ἐκ τῆς λατιν. mostrare. — οἱ ἐφημερίδες μοστράριζαν φωτογραφίες, ποὺ μαρτυροῦσαν τὴν κατάντια (Φωτ ΩΣ 17) — τὸ σίδερο νάχη τὴ δύναμι νὰ σοῦ μοστράρῃ δσα δὲν μπορεῖ νὰ πιάσῃ τὸ μάτι τοῦ ἀνθρώπου (Φωτ ΩΣ 136).

μοτόρι, τό· κινητήρ, μηχανή, ἐκ τῆς ίταλ. motore. — λύσανε τὸ παλαμάρι τοῦ καϊκιοῦ καὶ βάλανε σ' ἐνέργεια τὸ μοτόρι (Μαγκ ΚΘ 93). — (Ανδρ).

μουβάρω (οημ.)· μετακινοῦμαι, ἀλλάσσω θέσιν, ἐκ τῆς ίταλ. mudare, πονερε, πονερε. — γιὰ νὰ είμαι σίγουρος μουβάρισα θέσι (Κουλ 138).

μούδα, ἡ, καὶ μοῦδο, τό· σειρά, ἐκ τῆς ἔνετ. muda. — διπισθοδρομήσαμεν δένοντας τὰς γάμπιας μούδας τριτζαρόλια (Σπετσ Γ 8) — ἐπιρεπε νὰ δέσῃ μούδες στὸ πανί, μὰ ποιὸς θάμενε στὸ τιμόνι (Φωτ ΩΣ 86) — είχανε κατεβάσει καὶ τὸ σακολεύι, ποὺ πιάσανε διπλὸ καὶ τριπλὸ μούδο (Μαγκ ΚΑ 47). — (NO 542 - Παλ 601 - Jal 1287 - ΜΕγκ - Ηπ - Hes - Kah Mrwört 569).

μουδάρω (οημ.)· σειροδετῶ, ἐκ τῆς ἔνετ. muda + καταλ. ρω. — ἄλλοι μείνανε γιὰ νὰ μουδάρουν τὰ στιγγαρισμένια πανιά (Βλαμ 9) — γρήγορα μουδάρετε τὸ πανί κι' ἔρχεται (Σουκ 109). — (Παλ 601).

μούδο, τό· βλ. λ. μούδα.

μουνί, τό· ἀγκύλη εἰς τὸ μέσον σχοινίου, ἐκ τῆς ἔνετ. monín (de gassa). — ἀναφέρεται μόνον ὑπὸ τοῦ Pernot 471.

μούρα, ή· πρόπους τετραγώνων ίστιων, ἐκ τῆς ίταλ. amura. — κατὰ δυστυχία μας ἔσπασε ἡ μούρα καὶ ξεσκιστήκε τὸ πανὶ (Κοντ ΑΔ 293). — (ΝΟ 749 - Jal 122 - Παλ 30 - ΜΕγκ-Ηπ - Hess).

μούρα! πόδου! ἔντεινε!, ἐκ τῆς ίταλ. amura! — Προστακτ. τοῦ ρημ. μουράρω. Κέλευσμα πρὸς πόδωσιν τῶν ίστιών. — (Παλ 30).

μουράγιο, τό· τοίχος τῆς πλευρᾶς τοῦ πλοίου, ἐκ τῆς ἔνετ. muragia. — τὸ κῦμα ἀρπαξε τὴν φαλαινίδα καὶ τὴν χτύπησε πάνω στὸ μονφάγιο τοῦ καραβιοῦ (Πρβλ. πρὸς λ. μουράδα). — (Παλ 473 - Ανδρ).

μουράγιο, τό, καὶ μουράλιο· προκυμαία, κρηπίδωμα λιμένος, ἐκ τῶν ἔνετ. muraglia. — κι' ἔπειτα σέρνοντας τὰ πόδια τον πάνω στὶς πέτρες τοῦ μονφάγιον (Σεγδ ΨΘ 124) — κι' ἀν διαίστρος μάνιαζε καὶ τὰ κύματα σπούσανε στὰ μονφάγια (Βλαμ Γ 76) — σκυμμένος στὴν κουπαστὴ κοίταζε τὸ μονφάγιο τοῦ Λιβρόνου (Βεν 18). — (ΜΕγκ - Ανδρ - Ηπ μουράλια - Hess).

μουράδα, ἡ, καὶ μουράτα· πλευρὰ πλοίου, ἴδιως δὲ ἡ ἔσω αὐτῆς ἐπιφάνεια, ἐκ τῆς ίταλ. murata. — ενῶ ἡ ζωὴ τῶν κυμάτων ποὺ ἔσπαζαν στὶς μονφάδες τοῦ καραβιοῦ (Φαλτ 18) — τὴν χνουδωτὴν σκούψια καὶ ἀδιάφορα τὴν πετᾶ στὴ μονφάδα (Κουλ 179) — (Πρβλ πρὸς μουράγιο). — (Jal 1026).

μουράλιο, τό· βλ. λ. μουράγιο.

μουράρω (ρημ.)· ποδῶ ίστιον, ἐκ τῆς ίταλ. amurare. — καὶ ἐμουράραμεν πανιὰ κατ' ἐπάνω τον (Σπετσ Β 184). — (Παλ 30 - Jal 123 - Hess).

μουράρω (ρημ.)· πηγαίνω μὲ τὴν

μούρη ἐμπρός, ἐκ τῆς γενουατ. μυγο + καταλ. ρω. — καὶ τὸ σκάφος μουράριε πάνω στὴν γκρίζα λάσπη τῆς ἀτμομάζας (Φωτ ΩΣ 133). — (Meyg NgSt. 3.33).

μουράτα, ἡ· βλ. λ. μουράδα.

μουρέλο, τό· καὶ μπουρέλο· ἐμβόλαιον, ἐκ τῆς ἔνετ. borelo. — καὶ τώρα γιὰ νὰ ἐνώσουμε πρόχειρα αὐτὰ τὰ δυὸ σκοινιά πρέπει νὰ μεταχειρισθοῦμε τὸ μουρέλο. — (ΝΟ 339 - Παλ 115 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μούρη, ἡ· πρόσωπον, ἐκ τῆς γενουατ. μυγο. — τὸ γκαζάδικο ἔπεισε μπρὸς μὲ τὴ μούρη (Βεν 138) — καὶ καθὼς ἡ μούρη τοῦ βαπτοριοῦ ἀρχισε νὰ πέρνη ἀριστερὰ (Κουλ 117). — (Ανδρ).

μουρσελάρω (ρημ.)· ἀγκτηριάζω, ἐκ τῆς ίταλ. ammorsellare. — οἱ ναῦτες καθισμένοι εἰς τὴν κουβέρτα ἐμουρσελάριζαν σχοινιά (Πρβλ πρὸς λ. μουσέλι). — (ΝΟ 391 - Παλ 355 - ΜΕγκ - Ηπ).

μούρσος, δ· βλ. λ. μόρσο.

μουρτάριον, τό· δλμοβόλον, ἐκ τῆς ίταλ. mortaio. — μᾶς δοθῶσι δύο καλὰ κανόνια καὶ προσέτι ἐν μουρτάριον. (Σπετσ Γ 402).

μουσέλι, τό· ἀγκτηριασμα, ἐκ τῆς ίταλ. moscello. — δ λοστρόμος ἐκαμε μουσέλι καὶ ἐνωσε τὰ δυὸ σκοινιά. Βλ. καὶ λ. μουρσελάρω. — (Del Car 500 - 3 - 5 - Panter 1614).

μουσκέτο, τό· εἶδος τυφεκίου, ἐκ τῆς ίταλ. moschetto. — χίλια μουσκέτα ἐμβασαν εἰς τὸ Μεσολόγγι (Σπετσ Α 127). — (ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ).

μούσκλι, τό· βρύον, ἐκ τῆς λατιν. musculus. — ἔνυον μὲ φασκέτες τὴν πίσσα καὶ τὰ μούσκλια (Φαλτ). — (Ανδρ).

μούσκουλο, τό· μῆς, ἐκ τῆς ίταλ.

mùscolo. — τὰ μούσκονδα μαστιγωμένα ἀπὸ τὸ νευρικὸ τάνυσμα (Φωτ ΩΣ 58).

μουστάκι, τό· υπήνη, ἐκ τῆς ἔνετ. mostaccio.—τὸ μουστάκι πιάνει ἀπὸ τὸ κοράκι τῆς πλώρης ἔως τὸ μπομπρέσσο.—(NO 707 - Παλ 636 - Jal 1372 - ΜΕγκ - Ήπ).

μοῦτσος, δ· ναυτόπαις, ἐκ τῆς Ιταλ. mozzo. — δώδεκα χρονῶν ἡτανε μοῦτσος μ' ἔνα καΐκι φρασινὸ κι' ἔπεσε ἀπὸ τὸ κατάρχει (Καβ Β 36).— (NO 1401 - Παλ 411 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ανδρ).

μπαγιέτο, τό, καὶ μπαλιέτο ἢ μπαλιέτα, ἥ· πλεκτὴ ζώνη, ρίπος, ἐκ τῶν ἔνετ. pagieto, Ιταλ. paglietto. — δ πρόκωπος στερέωσε τὴν μπαλιέτα κάτω ἀπὸ τὴν κουπαστὴ.— (NO 385 - Παλ 503 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

μπαγιονέτα, ἥ· λόγχη, βαθονίς, ἐκ τῆς Ιταλ. bajonetta, προελθούσης ἐκ τῆς γαλλ. bayonette, ἐτυμολογούμενης ἐκ τῆς γαλλ. Bayonne πόλεως τῆς ΝΔ Γαλλίας. — χίλια μουσκέτα ἔμβασαν εἰς τὸ Μεσολόγγι, ἐκ τῶν δποίων ἐπτακόσια εἶναι μὲ τὰς μπαγιονέτας των (Σπετσ Α 126) — ἀλύγιστα σὰν τὶς μπαγιονέτες τουφεκιῶν τὰ κορμιά (Κουλ 164).— (ΜΕγκ - Ήπ - Ανδρ).

μπαγκάζια, τά· ἀποκευαί, ἐκ τῆς ἔνετ. bagagia. — ol βαρκάρηδες ἀνέβαζαν τὰ μπαγκάζια ἀπὸ τὸν μπαρκαρῖο.— (Ανδρ).

μπαγκάτσα, ἥ· εἰδος νομέως τῆς γαλέρας, ἐκ τῆς ἔνετ. bancazza.—Ο Παλάσκας ἀναφέρει τὸν τύπον βρανγάτσα.— (Παλ 70 - Jal 276, 1023-Hess).

μπαγκέτα, ἥ (ὑποκορ. τοῦ μπάγκος) θρανίον, ἐκ τῆς ἔνετ. bancheta. — Όρος περιπεσῶν εἰς λησμοσύνην. — (Hess).

μπάγκος, ὁ, καὶ πάγκος· παρασκευαστήριον, ἐκ τῆς Ιταλ. banco.

— δ μαραγκὸς στερέωσε στὸν μπάγκο τὰ σανίδια κι' ἀρχισε νὰ πλανίζῃ.— (NO 1327-ΜΕγκ-Ανδρ-Ηπ).

μπάγκος, δ, καὶ πάγκος· σέλμα, ἐκ τῆς Ιταλ. banco. — στρωθήκαμε στὸν μπάγκο κι' ἀδράξαμε τὸ τεσσάρι (δηλ. 4 κονπιά) (Μαγκ ΚΘ 29) — τὰ μάτια τοῦ πλανήθηκαν στὸν μπάγκοντας, σ' αὐτοὺς ποὺ τραβούσαν κουπὶ (Σουκ 11) — κι'οἱ σκλάβοι κοιμήθηκαν κι' ἐκεῖνοι μέσα στὶς βαρειές ἀλυσίδες, ἐπάνω στὸν μπάγκοντας (Καρκ 29).— (NO 960 - Παλ 70 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

μπάγκος, δ· στήθος, ἀβαθές, ἐκ τῆς Ιταλ. banco. — παρθένος μπάγκος, τὸ σφουγγάρι σπαρμένο (Μαγκ ΚΘ 140) — γιατὶ περνοῦσε πάνω ἀπὸ ειχοπατιές καὶ μπάγκοντας (Κουλ 347).— (Παλ 70 - ΜΕγκ - Ήπ).

μπαδέρνα, ἥ· πλεκτή, ρίπος, ἐκ τῆς Ιταλ. baderna. — Όρος τελείως λησμονηθείς. — (Jal 215 - Hess).

μπακαλάος, δ· γάδος ἢ μορούη (μπακαλιάρος), ἐκ τῶν πορτογ. bacalhao ἢ ισπ. bacallao. — νὰ μᾶς προφτάσετε καὶ τὸ ψωμὶ καὶ μπακαλάο (Σπετσ Β 517) — ἔμεις στὸ νησὶ μπακαλάο τὸν λέμε (Σεγδ ΨΘ 24).

μπακαλάροι, οἱ· δίπλακες, ἐκ τῆς Ιταλ. baccalari (πληθ.). — καὶ τώρα, ἐξήγησε δ· ναυπηγός, πρέπει οἱ μπακαλάροι νὰ πιάσονταν πάνω στὰ σκέλια τῶν πόστων. — (NO 50 - Παλ 65, 141 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

μπακοτίλια, ἥ, καὶ πακοτίλια· μικρεμπόριον ναυτικοῦ δι' ίδιον λογαριασμὸν, ἐκ τῆς ἔνετ. pacotiglia. — δ καπετάνιος δὲν εἶχε ἐπιτρέψει στὸ τσοῦρμο του νὰ μεταφέρῃ μπακοτίλια. — (Ήπ - Ανδρ - Hess).

μπάλα, ή· δίσκος τούς Πλίμσολ, δίσκος γραμμῆς φορτώσεως, ἐκ τῆς Ιταλ. balla. — πρώτη κουβέντα θὰ είναι πώς πάτησα τὴν μπάλα (δηλ. ὑπερέβην τὴν ἐπιτρεπομένην γραμμὴν φορτώσεως) (Φωτ. ΩΣ 159). **μπάλα**, ή· καὶ πάλα· σφαῖρα (βλήμα πυροβόλου), ἐκ τῆς Ιταλ. balla. — νὰ ἐμβαρκάρετε εἰς τὰ πολεμικὰ δσας πάλας κανονίων (Σπετσ Α 1037)· καὶ ἐπώλησεν εἰς τὸν Κοντονιώτην τὰς μπάλας κανονίων (Σπετσ Β 185). — (Ανδρ.).

μπάλα, ή· δέμα συσκευασμένων ἐμπορευμάτων, ἐκ τῆς Ιταλ. balla. — ὁ Γραμματικὸς ἔστεκε στὸν μπαρκαρίζο καὶ μαρκάριζε στὸ βιβλίο τοῦ τίς μπάλες ποὺ ἔφερτωναν. — (Παλ. 71 - ΜΕγκ - Ανδρ - Ηπ.).

μπαλαδούρος, δ· συσκευαστής δεμάτων, ἐκ τῆς ἐνετ. imbalador. — "Ορος τελείως λησμονηθείς. — (Σοματ. 1709).

μπαλανσάρω (ρημ.). αἰωρῶ, ἐκ τῆς γαλλ. balancer. — ὁ βολιστής μπαλανσάρει ἀρχικῶς τὴν βολίδα καὶ κατόπιν περιστρέφει αὐτήν.

μπαλαντέζα, ή· φορητή λυχνία, ἐκ τῆς γαλλ. baladeuse. — κι' ὁ δεύτερος μηχανικὸς μὲ τὴν μπαλαντέζα προσπάθησε νὰ φωτίσῃ τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ τουνελιοῦ.

μπαλαούρος, δ· ἀποθήκη κύτους, ἐνθέμιον, ἐκ τῆς Ιταλ. ballauro. — ὑγρὸ σχοινὶ ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἀποθηκεύεται στὸ μπαλαούρο, πρέπει νὰ είναι στεγνός· δ ὑπαρχος διάταξε νὰ τὸν κλείσουνε στὸ μπαλαούρο. — (Jal 386 - ΜΕγκ - Hess).

μπαλαρμάδες, οἱ, καὶ **μπαρλαρμάδες**· σφαῖραι ραβδόδετοι, ἐκ τῆς ἐνετ. balla ramada. — 'Ἐχρησιμοποιούντο ὑπὸ τοῦ πυροβολικοῦ τοῦ

ἄλλοτε ναυτικοῦ. — μὲ μιὰ μπαταρέλα μπαλαρμάδες τοὺς κομματιάσαμε στάντζους, στράλια καὶ ξάρτια. — (ΜΕγκ - Ηπ.).

μπαλαστρόπι, τό· βλ. λ. **μαλαστρόπι**.

μπαλέστρα, ή· ὀκτάς, ἔξας, ἐκ τῆς ἐνετ. balestra. — δ ἀνθυποπλοίαρχος μὲ τὸ δεξὶ μάτι κολλημένο στὴν μπαλέστρα ἔπαιρεν τὸ ὑψος τοῦ ἥλιου. — (ΜΕγκ - Hess).

μπάλι, τό· μέγα βυτίον, ἐκ τῆς Ιταλ. baglio. — Βυτίον εἰς τὸ δόποιον ἀποθηκεύετο ὅντωρ πρὸς χρῆσιν τοῦ πληρώματος. — "Ορος ἄχρηστος νῦν.

— τὸ τσούρμο ἔπαιρεν νερό ἀπὸ τὸ μπάλι γιὰ τὴ λάτρα του. — (Hess).

μπαλιέτα, ή· βλ. λ. **μπαγιέτο**.

μπαλκόνι, τό· ἔξωστης τῆς πρύμνης, ἐκ τῆς Ιταλ. balcone. — στὰ 1800 τὰ μεγάλα ιστιοφόρα εἶχανε μπαλκόνι στὴν πρύμη. — (Παλ. 339 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ.).

μπαλόνι, τό· παράβλημα σφαιρικόν, ἐκ τῆς ἐνετ. balón. — ρίξτε τὰ μπαλόνια! φώναξε δ καπετάνιος ἀπὸ τὴ γέφυρα, ἐνῶ τὸ καράβι ἡρέμα μπουνάριζε στὸν 'Ιαθμό! — (ΜΕγκ μάλαγμα).

μπαμπαφίγος, δ· βλ. λ. **παπαφίγος**.

μπάνιο, τό· κάτεργον, φυλακή, ἐκ τῆς ἐνετ. bápyo. — ὡς κατάδικοι μέσα εἰς τὸ κιρλαγκίτζι καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὸ μπάνιον (ΑΚΥ 1.40). — (Kah Onn 49 - 50).

μπάντα, ή· καὶ **πάντα**· μέρος, θεσίς, τοποθεσία, ἐκ τῆς Ιταλ. banda. — ἀφῆσε καὶ ἔνα πρίκι μεγάλο 12 κανονίων πέρα πάντα (κατὰ μέρος) διὰ νὰ τὰς ἀκκομπλανιάρῃ (Σπετσ Γ 419). — (Ανδρ.).

μπάντα, ή, και πάντα· δξωτερική πλευρά πλοίου, έκ της ιταλ. banda.— ή θάλασσα νά χτυπάρη μὲ χλαπαταγή τις μπάντες τοῦ καραβιοῦ (Σουκ 9) — ἀγοίξανε δλα τὰ πανιά, ἀκόμα καὶ τις κοντελάτσες καθώς πήρε δ ἀγέρας ἀπὸ τὴ μπάντα (Βλαμ 206) — πέρασε ἀρκετὰ μέτρα μακριὰ ἀπὸ τὴ δεξιά μας μπάντα (Κουλ 161). — (ΝΟ 6 - Ήπ - Παλ 94).

μπαντίδος, δ, και σμπαντίδος· ληστής, έκ της ιταλ. bandito. — ητανε Ντουλτσινιώτες, καταγωγῆς φυσικοὶ μπαντίδοι (Ραδ ΑΒ).

μπαντιέρα, ή, και παντιέρα· σημαία, έκ της ιταλ. bandiera. — Μεταφ.: «σήκωσε μπαντιέρα», δηλ. έγινε ἀντάρτης, ἐπαναστάτης. — στὸ τσιμπούκι τοῦ κόντρα - μπέλμπερη τῆς πρόμης καμαρώνει φαρδειὰ πλατειὰ ἡ παντιέρα τῆς πολιτείας (Βλαμ 62) — σηκώσαμε μπαντιέρα στ' ἄλλα καΐκια πώς ἔχει ψάρι καὶ βγάλαν τοὺς μηχανικοὺς καὶ φύγαμε (Βεν 190). — (Jal 1848 - Παλ 516 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ανδρ - Μαχ 1238).

μπάντου! πάντη!, έκ της ιταλ. (in) bando! — μπάντου! φώναξε δ ἀνθυπολοίαρχος. — (ΝΟ 800 - Παλ 71 - Ήπ).

μπάρα, ή· κιγκλίς ἐσχάρας, ράβδους μεταλλική, έκ της ιταλ. barraga.—κι' ἀρματωμένοι μὲ κάτι σιδερένιες μπάρες ποὺ μπορέσανε νά κόψουνε (Κοντ). — (Ανδρ).

μπαραταρία, ή· ναυταπάτη, έκ της ἐνετ. barataria, baratharia. — πώς θές νά μήν είναι ἀργός! φιθύρισε δ ὥπαρχος. Δυὸς φορές ἔχει δικαστῆ γιὰ μπαραταρία. — (Kah Onm 55).

μπαρκαμάδα, ή· δξωπλισμένη ὅκατος, έκ της ἐνετ. barca armata. —

δρος ἄχρηστος νῦν. — Πρβλ πρὸς λ. λαντσόνι. — (Jal 1023).

μπαρκαρίζος, δ· θυρίς ἐπιβιβάσεως, ἐκ της ιταλ. barcarizzo. — οἱ βαρκάρηδες ἀνέβαζαν τὰ μπαγκάζια ἀπὸ τὸν μπαρκαρίζο. — (Kah Onm 58 μπαρκαροῦτσος).

μπαρκάρω (εημ.) καὶ ἐμβαρκάρω ή ίμβαρκάρω· ἐπιβιβάζομαι πλοίου, ἐπιβιβάζω ἐπὶ πλοίου, έκ της ιταλ. imbarcare. — νά καταφέρει τὸν πατέρα του νά τὸν μπαρκάρει μούτσο (Βλαμ Γ 25) — πέστε στὸν καπετάνιο σας νά μπαρκάρω μαζύ σας (Βεν 131.) — καὶ μπαρκάρησα ναύτης μὲ τὸ σπανιόλικο (Καβ Β 6) — τὰ μπαρουτόβολα, παιδιά, νά ἐμβαρκάρητε εἰς... (Σπετσ Γ 516). — (Παλ 273 - ΜΕγκ - Ήπ - Ανδρ).

μπαρκέτα, ή, και παρκέτα ή παρουκέτα· δρομόμετρον, έκ της ιταλ. barchetta. — ἔτρεχε δ λοστρόμος γιὰ τὴν τιμονιέρα νά ἐτοιμάσῃ τὴν παρκέτα (Βλαμ 155) — τὴν μπαρκέτα τὴν ἔκοψε κυνηγός, μπορεῖ καὶ σκυλόφαρο (Καβ Β 116) — οἵξανε στὴ θάλασσα τὴν παρουκέτα (Μαγκ ΚΑ 143). — (ΝΟ 1164 - Jal 604, 1134 - Παλ 425 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

μπάρκο, τό· μυοδρόμων, έκ της ἐνετ. bargo. — Μπάρκο καλεῖται δ μυοδρόμων μὲ διπλοῖς δόλωνας, δ δὲ μὲ ἀπλοῖς Γαβάρα. — οἱ Ἰταλιάνοι βλέποντας τὸ θεόρατο μπάρκο βουβαθήκαν (Βλαμ 79) — πέντε ἔξη δργυιές τὰ μπάρκα τους κι' δμοια τόσο πολὺ (Καβ 56) — τὸ μπάρκο ἔχει δυὸς τρόμπες, μιὰ πρύμη, μιὰ πλώρη (Καρκ 44). — (ΜΕγκ - Hess - Ανδρ).

μπαρκομπέστια, τό· είδος μυοδρόμωνος, έκ της ιταλ. barco bestia.—

ἔχτισε τὸ μπαρκομπέστια καὶ φόρτωνε γιὰ λογαριασμό του (Καρκ 67) — τὸ μπαρκομπέστι δὲν ὑπῆρχε πειά, ἡ φουρτούνα τῶν πάρει μαζύ της (Σουκ 95). — (ΜΕγκ - Κοτσ).

μπαρλαμάδες, οἱ· βλ. λ. μπαλαρμάδες.

μπαρμπαρέσα, ἡ· ἀπολάβειον, ἐκ τῆς ίταλ. *barbaresca*. — μὲ τὶς μπαρμαρέσες μποτσάρονται ἡ ἀλυσίδα τῆς ἄγκυρας, πρυμάτεσς, μπατικοῦλα τοῦ ταιμπουκιοῦ κλπ. — (NO 635 - Jal 317 - Παλ 97 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

μπαρούμα, ἡ, καὶ παρούμα· πειραμάτιον λέμβου, ἐκ τῆς ίταλ. *barotma*. — ἀνεμόσκαλα καὶ μπαρούμα σταθέντο (Καβ Β 132) — κανένα κομμάτι σχοινὶ γιὰ μπαρούμα τῆς βάρκας (Κουλ 214) — ἔλυσαν τὴν μπαρούμα κι' ἄφησαν τὸ σκάφος ξυλάριμενο (Τσουκ 46). — (NO 992 - Παλ 98, 118 - ΜΕγκ - Ήπ).

μπασαμέντο, τό· κρηπίδωμα μηχανῆς, ἐκ τῆς ίταλ. *basamento*. — στέργιωσαν πρῶτα τὸ μπασαμέντο καὶ τὸ ἔτοιμασαν γιὰ νὰ στήσουν τὴν μηχανή.

μπάσο γάπια, ἡ· δικατώτερος σταθερὸς δόλων, ἐκ τῆς ίταλ. *basso gabbia*. — πιάνουνε μοῦδες στὶς μπάσο γάμπιες (Φαλτ ΝΕ). — (ΜΕγκ). μπάσο μούδα, ἡ· ίστιον δόλοσείρως σειροδετημένον, ἐκ τῆς ἐνετ. *basso muda*. — δταν λέμε πῶς ἔνα πανὶ εἶναι μπάσο μούδα, σημαίνει πῶς δλεις τον οἱ μοῦδες εἶναι πιασμένες. — (Παλ 601 - ΜΕγκ).

μπαστένα, ἡ, καὶ παστένα· ἔντροχον, ἐκ τῆς ἐνετ. *basteca*. — περάστε γερήγορα τὸ σύρμα ἀπ' ἵην παστένα (Κουλ 27). — (NO 441 - Παλ

89, 155, 515 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess). μπαστιγκάκι, τό· δρύφακτον, ἐκ τῆς ίταλ. *bastingaglio*. — Ὄρος ἀχρηστος νῦν. — (Hess).

μπαστιμέντο, τό· πλοιον, ἐκ τῆς ίταλ. *bastimento*. — ἔκρινε καλὸν νὰ πωλήσῃ τὸ μπαστιμέντο του μὲ σκοπὸν νὰ ἐπιστρέψῃ σίγουρος (ΑΚΥ 1264).

μπαστιόνα, ἡ, καὶ μπαστούνα· δχυρόν, ἐκ τῆς ίταλ. *bastione*. — καὶ ἡμεῖς ἀπὸ ἑδῶ ἐκάμαμεν μπαστούναις εἰς τὸν Μόλον (Σπετσ Α 216). μπαστούνι, τό· δοράτιον, ἐκ τῆς ἐνετ. *bastón*. — τὰ σπίτια τῆς ἀκρογιαλιᾶς ἦταν τόσο κοντά, ποὺ τὰ μπαστούνια τῶν καραβιῶν φτάνανε ἵσαμε τὰ παράθυρα (Κοντ 260). — (NO 504 - Παλ 80, 104 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

μπατάγια, ἡ, καὶ μπατάλια· μάχη, ἀγών, ἐκ τῆς ίταλ. *battaglia*. — εἰς τὴν τρίτην μπατάγιαν τοὺς ἔγινε διερισσότερος θρῆνος (Σπετσ Α 387) — λοιπόν, ἡ μπατάλια είμεθα πληροφορημένοι δτι θέλει δοθῆ πρὸς τὰ μέρη μας (Σπετσ Γ 600).

μπαταρία, ἡ· πυροβολείον πλοίου τοῦ ἄλλοτε ναυτικοῦ, πυροβολείον φρουρίου, ἐκ τῆς ἐνετ. *bataria*. — ἀν ρωτᾶς γιὰ τὶς κουπαστές καὶ τὶς μπαταρίες τους (Καρκ 28) — τὸ καράβι ἐπλησίασε κατὰ τὴν μπαταρίαν τοῦ Καστελλίου (Σπετσ Α 591).

μπαταρία, ἡ· διμαδικὴ συμπυροκρότησις πυροβόλων, ἐκ τῆς ἐνετ. *bataria*. — καὶ νὰ οίγουμε ἀπὸ μιάδυνδο μπαταρίες (Μαγκ ΚΑ 111) — μᾶς οίξανε μιὰ μπαταριά, ποὺ ἔκανε τὶς νάρβες νὰ τὶς κλατὴ ἀνθρωπος (Κοντ). — (Περβλ πρὸς λ. μπορντάδα).

μπαταρία, ἡ· ἡλεκτρική συστοιχία, ἐκ τῆς ἔνετ. *bataria*. — πάω νὰ βγάλω τὶς μπαταρίες (Καβ Β 7) — φροτίζοντες λιγότερες ώρες τὶς μπαταρίες (Τσουκ 45). — (ΜΕΓΧ - Ανδρ.).

μπατάρω (θημ.) καὶ **μπατέρνω** ἀνατρέπομαι, ἀνατρέπω, ἐκ τῆς ἔνετ. *bater*. — τὸ πρόλαβαν νὰ τὸ δέσουν στὸν τάκο πρὶν νὰ μπατάρει ἡ βάρκα (Σουκ 60) — τὸ καραντί... τὸ καραντί θὰ μᾶς μπατάρει (Καβ 68). — (ΜΕΓΧ - Ανδρ.).

μπατάρω (θημ.) καὶ **μπατέρνω** μεταβάλλω πέτασμα, ἐκ τῆς ἔνετ. *bater*. — τὰ πανιὰ μπατάρουνε σὰν τὶς φτερούγες τοῦ πουλιοῦ ποὺ φτεροκοπᾶ (Κοντ.). — (ΜΕΓΧ).

μπατέλο, τὸ μικρὸν πλοῖον, ἐκ τῆς Ιταλ. *batella*. — ἀμέ τὰ μικρὰ καράβια φελούκες, κουρίτες, μπατέλα, τράτες (Κοντ.).

μπατέρνω (θημ.) βλ. λ. **μπατάρω**. **μπατικοῦλο**, τό, καὶ **μπατικοῦλος**, δ· ἀνάγουσα, ἐκ τῆς Ιταλ. *batticulo*. — μὲ τὸ **μπατικοῦλο** μποροῦμε νὰ κατεβάσουμε τὰ τσιμπούκια τῆς γάπιας καὶ τοῦ μεγάλου παπαφίγκου καὶ νὰ βάλουμε στὴ θέσι τους τὰ μπαστούνια τοῦ μπομπρέσον. — (ΝΟ 724 - Ιαλ 810, 1143 - Παλ 373, Ηπ - Hess).

μπαφίγος, δ· βλ. λ. **παπαφίγος**. **μπέης πατρόνας**, δ, καὶ **πατρονάμπεης** ἡ πατρώνα μπέης· κομμοδόρος μοίρας γαλερῶν, ἐκ τῶν τουρκ. *bey* καὶ Ιταλ. *patrona*. — δὲ θὰ μπορέσω νὰ ξεχάσω καὶ τὴ φρεγάδα τοῦ Πατρονάμπεη ποὺ βούλιαξε (Ραδ Α 93) — εὗρεν ἐκεῖ ἀραγμένον τὸν ἐνδοξότατον πατρόνα μπέην (ΑΚΥ 1267). — (ΜΕΓΧ - Σομαν 1709).

μπέλμπερης, δ· φωσωνίς, ἐκ τῆς Ιταλ. *belvedere*. — ὁ **μπέλμπερης** λέσσεται στὶς νάρβες ἀνάμεσα στὴν κοντραμετζάνα καὶ στὸν κόντρα μπέλμπερη. — (ΝΟ 571 - Ιαλ 1164 - Παλ 522 - ΜΕΓΧ - Ηπ - Hess).

μπενζίνα, ἡ· ἄκιτος βενζινοκίνητος, ἐκ τῆς Ιταλ. *benzina*. — μιὰ μικρὴ μπενζίνα ξεκόλλησε ἀπὸ τὸ μουράγιο (Βεν 126) — κατεβάσαν τὸ φροεῖο στὴ μπενζίνα (Βεν 274).

μπερές, δ· είδος σκούφου, ἐκ τῆς γαλλ. *béret*. — τριγύριζε μὲ τὰ χέρια δεμένα πίσω καὶ τὸν μπερὲ φιγμένο χαμηλὰ (Φωτ ΜΚ 18). — (Ανδρ.). **μπίγα**, ἡ· ἀνυψωτικός γερανός, ἐκ τῆς Ιταλ. *bigha*. — ὁ ἀνθυποπλοίαρχος στεκότανε πλάι στὴν μπίγα τοῦ πρώτου ἀμπαριοῦ (Βεν 31) — ὅταν μὲ τὶς μπίγες ὑψωμένες ψηλὰ στὸν ἀέρα σὰν παμμέγιστα μπράτσα (Κουλ 225). — (Ιαλ 1023 - ΜΕΓΧ - Ηπ - Hess).

μπιγύστα, ἡ, καὶ **μπουγύτα**· λοβός, ψέλλιον ξύλινον, ἐκ τῆς Ιταλ. *bigotta*. — νὰ φερμάρουν τὶς μπουγύτες (Βλαμ 62). — (ΝΟ 438 - Ιαλ 1026 - Παλ 86, 468 - ΜΕΓΧ - Ηπ - Hess).

μπιέλλα, ἡ· διωστήρ, ἐκ τῆς Ιταλ. *biella*. — δ πρῶτος μηχανικὸς εἰπε δτὶ δὲν τοῦ ἀρεσε ἔνα μικρὸ σύρσιμο ποὺ ἔκανε ἡ μπιέλλα.

μπιλιέτο, τὸ εἰσιτήριον α/π ἡ σιδηροδρόμου, ἐκ τῆς Ιταλ. *biglietto*. — δ βοηθὸς τοῦ Οίκονομικοῦ ἐπαιρετε τὰ μπιλιέτα ἀπὸ τοὺς ἐπιβάτες καὶ ὥριζε τὶς κουκέτες στὸν καθένα.

μπίμπιλο, τό, καὶ **πίπολο**· ἐπήβολος Ιστός, ἐκ τῆς Ιταλ. (albero a) *pibile*. — τὰ τελώνια σκαλώσαν στὸ πίπολο, στὰ πίκια (Βλαμ 131) — ποὺ καὶ ποὺ ξεχώριζαν τὰ πίπολα τῶν καταρτιῶν (Ραδ Α 46). — (Ιαλ 1170 - Παλ 526 - ΜΕΓΧ - Ηπ).

μπίντα, ή· κίων καταστρώματος, κίων προσδέσεως ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ἐκ τῆς ίταλ. *bitta*. — τέσσαρες-πέντε *Κινέζοι καπελλώσανε τὶς γάσεις στὶς μπίντες* (Καβ Β 136) — τράβηξε πρύμα, κάθησε σὲ μιὰ μπίντα (Καβ Β 138). — (Πχλ 87 - Ηπ - Hess).

μπίντα, ή· σειρά, ἐκ τῆς ἑνετ. *binda*. — Πρβλ. πρὸς τὸν πλέον ἐν χρήσει δρον μοῦδα. — (NO 542 - Jal 1277 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μπλάβιος, δ, γαλανός, ἐκ τῆς ίταλ. *blavo*. — μὲ τὸ μπλάβο χρῶμα τοῦ δειλινοῦ (Φωτ ΜΚ 14). — (Ανδρ).

μπλίκος, δ, καὶ **πλίκος**: φάκελλος, ἐκ τῆς ίταλ. *plico*. — μὲ γράμματα δύο πλίκους καὶ λοιπὰ ἄλλα. (Σπετσ Α 438).

μπλοκάρω (ρημ.). ἀποκλεῖω, ἐνεργῶ ἀποκλεισμόν, ἐκ τῆς ίταλ. *blocare*. — τὰ καράβια καὶ τὰ καΐκια μας δύο μπλοκάρουν (Σπετσ Α 532) — ἡ εἰδησις δτι τὰ ὑποβρύχια ἔχοντα μπλοκάρει τὴν μπούκα (Κουλ 345). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

μπλόκο, τό, **μπλόκος**, δ καὶ **πλόκος**: ἀποκλεισμός, ἐκ τῆς ίταλ. *blocco*. — Ο Βοεριο ἀναφέρει ἀμπλόκο, ἐκ τῆς ἑνετ. *ablóco*. — δευτέρα πηγαίνομεν διὰ τὸν πλόκον τοῦ *Ναυπλίου* (Σπετσ Α 263) — ἐκεὶ νὰ ἰδῆς μπλόκο ! Ἀπὸ κάθε γωνιὰ πρόβαιλνε κανόνι, πολυβόλο (Καβ Β 93) — τὰ καταχωνιάζαμε στὰ στραβόξυλα τῆς βάρκας γιὰ νὰ σκαπουνλάμε τὸ μπλόκο τοῦ Γερμανοῦ (Φωτ ΩΣ 114). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

μπλούζα, ή· χιτών, ἐκ τῆς γαλλ. *blouse*. — κολλαριστὲς μπλούζες οἱ καμαρῶτοι (Αλουπ 56). — (Ηπ - Ανδρ).

μποκαδούρα, ή, καὶ **μπουκαδούρα**: ἐγκολπίας ἄνεμος, ἐκ τῆς ίταλ. *imboccatura*. — Ο μετρίας ἐντάσεως ἐγκολπίας ἄνεμος λέγεται ἐμβάτης, μπάτης. — ἡ μποκαδούρα είχε πιὰ κοπάσει (Μαγκ ΚΘ 21). — (ΜΕγκ - Hess).

μποκαδούρα, ή, καὶ **μπουκαδούρα**: στόμιον ὀργάνου ἔξαγωγῆς ἀερίων, στόμιον ἀνεμοδόχου, ἐκ τῆς ίταλ. *imboccatura*. — οἱ μποκαδοῦρες ἐξέργαναν τὸν ζεστὸ καὶ πνιγηρὸ ἀέρα ποδοχονταν ἀπὸ τὰ βάθεια τοῦ καραβιοῦ. — (Βασ).

μπόμπα, ή· βόμβα, ἐκ τῆς ίταλ. *bomba*. — λές νᾶχης μιὰ μπόμπα νὰ κάψης δσους χαίρονται (Φωτ ΜΚ 38). — (Jal 306 - Παλ 92 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ - Kah Οντ 68).

μπόμπα, ή· βλ. λ. **πόμπα**.

μπομπάρδα, ή· μυοπάρων, ἐκ τῆς ίταλ. *bombarda*. — περιμένονται ἄλλα δύο ἄγγικα καράβια καὶ μία μπομπάρδα (Σπετσ Β 405) — μπροστὰ πήγαινε ἡ μπομπάρδα καὶ πίσω τὸ τσερνίκι (Κοντ 121). — (NO 1377 - Παλ 92 - Jal 306 - Κατσ - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

μπομπάρω (ρημ.). βλ. λ. **πομπάρω**.

μπομπρέσο, τό, καὶ **πομπρέσο**: πρόβολος, ἐκ τῆς ίταλ. *bomppresso*. — τὸ πομπρέσο είχε σκαλισμένον ἔνα σταυρὸ στὴν ἄκρη (Καρκ 203) — ποὺ θὰ τὸ βούλιαξ ἀν δὲν κόβαμε τὸ μπομπρέσο (Κοντ). — (NO 483 - Παλ 83 - Jal 279 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μπονατζέβελος, δ· βλ. λ. **μανιτζέβελος**.

μπονάτσα, ή, καὶ **μπουνάτσα**: γαλήνη, ευδία, νηνεμία (ἐπὶ θαλάσσης), ἐκ τῆς ἑνετ. *bonazza*. — μᾶς ἀφῆσε μπονάτσα ἔως τὸ βράδυ καὶ δλην τὴν νύχτα (Σπετσ Γ 189) —

στὶς τέσσαρες εῖμαστε δίπλα στὰ Cocos. Μπουνάτσα (Καβ Β 161). — (Jal 307 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ - Hess). **μπονάτσα κάλμα,** ἡ· λιπαρὰ γαλήνη, ἐκ τῶν ἔνετ. bonazza καὶ ίταλ. calma. — Πρόκειται περὶ ἔνδος ἐκ τῶν δρων, ποὺ Ἐλληνες συνθέσαν ἔξι ίταλικῶν λέξεων. — Ή λιπαρὰ γαλήνη εἰς τὴν ιταλικὴν λέγεται calma piatta. — μᾶς ἄφησε μπονάτσα κάλμα καὶ ὀλην τὴν νύχτα (Σπετσ Γ 96).

μπονατσάρω (ρημ.)· ἡ μπουνατσάρω· γαληνεύω, υδιεάζω, καλωσυνεύω (παντοτε ἐπὶ καιρού), ἐκ τῆς ἔνετ. bonazzag. — ἐμπονατσάρισε καὶ ἐσαλπάραμε τὴν μίαν ἄγκυραν (Σπετσ Γ 157) — δ καιρὸς μπουνατσάριζε δσο πήγαινε (Τσουχ 143) — τὰ χαράματα μπονατσάρησε (Βεν 225). — (Ανδρ).

μπόφα, ἡ· βορέας, καταιγίς, θύελλα, ἐκ τῆς ἔνετ. bórga. — ἐδῶ ὥναι οἱ γέροι γαντικοὶ ποὺ μπόρες ἀντικρύσσαν (Πορφ 72) — δ ἀγέρας ξεθύμαινε μὲ μπόρα καὶ μὲ βροχὴ (Κοντ). — (Ανδρ).

μπορδεζάδα, ἡ, καὶ **μπορντετζάδα·** διαδρομή, ὄλόπλευρον πῦρ, ἐκ τῆς ίταλ. bordèggio + καταλ. áda. — Αχρηστοι ἀμφότεροι οἱ δροι. Διὰ τὸ περίεργον σημειοῦται δτι τὴν μόνην φοράν ποὺ ἱκουσεν δ γράφων τὸν δρον τοῦτον μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς διαδρομῆς, ἦτο εἰς Ζάκυνθον τῷ 1933. — Πρβλ πρὸς λημμ. βόλτα καὶ **μπορντάδα.** — (Παλ 96).

μπορντάδα, ἡ· διαδρομή, ἐκ τῆς ίταλ. bordata. — καὶ μὲ μιὰ μοναχὰ **μπορντάδα περάσαμε τὴν ἀμμόξερα** (Κοντ ΑΔ 141) — Πρβλ. πρὸς λ. βόλτα. — (ΝΟ 904 - ΜΕγκ - Ηπ).

μπορντετζάδα, ἡ· βλ. λ. **μπορδεζάδα.**

μπότα, ἡ· ύψηλὸν ὑπόδημα, ἐκ τῆς γαλλ. botte. — καὶ φορούσαν μπότες ψηλές (Φωτ ΩΣ 22). — (Ανδρ).

μποτσάρω (ρημ.)· βλ. λ. **ἀμποτσάρω.**

μπότσος, δ· δέτης, ἐκ τῆς ίταλ. bozza. — γι' αὐτὸ δη βάρκα δὲν ἡταν στοὺς μπότσους (Φωτ ΩΣ 63).

μπουγάδα, ἡ· πλύσιμον, ἐκ τῆς ἔνετ. bugada. — ἡ θάλασσα ἔκανε σωστὴ μπουγάδα ἐπάνω του (Φαλτ 18) — Σάββατο ἀπόγεμα ἡ τῇ Κυριακῇ γίνεται μπουγάδα (Αλουπ 91). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

μπουγέλο, τό· ξύλινος κάδος, ἐκ τῆς ίταλ. bugliolo. — γύρενε τὸ μπουγέλο νὰ ἀδειάσῃ τὰ νερὰ ἀπὸ τὸ πανιόλο (Σουχ 13) — ἀπὸ κάτω ἔνα μπουγέλο θολὸ νερὸ (Καβ Β 30) — κρεμότανε ἀπὸ ἕτα διπλογυρισμένο γάντζο τὸ μπουγέλο τοῦ νεροῦ (Κουλ 321).

μπουγιαμπέσα, ἡ· τρόπος παρασκευῆς φαγητοῦ ἔξι λχθών, ἐκ τῆς γαλλ. bouillabaisse. — σὰν καβονράκι μυροκοποῦνε, σὰν μπουγιαμπέσα (Βεν 228).

μπούγιο, τό· δρμή, δρμημα, φορά πρὸς τὰ πρόσω, πρώτη κίνησις, ἐκ τῆς ίταλ. buio. — ἔβλεπε τὰ βαπόρια καὶ θαύμαζε τὸ μπούγιο τους (Φωτ ΩΣ 75). — (Ηπ - Ανδρ).

μπουγότα, ἡ· βλ. λ. **μπιγότα.**

μπούκα, ἡ· στόμιον πυροβόλου, ἐκ τῆς ίταλ. bocca. — ἔφθαρε σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὴν μπούκα τῶν κανονιῶν (Φαλτ 6) — μὲ τὰ κανόνια τῶν 28 ποὺ είχαν γυρισμένες τὶς μπούκες των (Φαλτ 5) — ἐπροσορμίσθησαν καὶ ἀπὸ τὴν μπούκαν (ἔννοει τῶν πυροβόλων) 25 τῶν ἔχθρων καραβιῶν (Σπετσ Α 127).

μπούκα, ἡ· στόμιον λιμένος, ἐκ τῆς

ιταλ. *bocca*. — μὲ τὴν ψυχὴ στὰ δόντια νὰ βρῆς τὴν μπούκα (Βλαμ Γ 36) — ἀριστερὰ στὴ μπούκα τοῦ κόλπου (Βεν 259) — καὶ κεῖνο τὸ ξεσχισμένο νησὶ στὴν μπούκα τοῦ πόρτου (Καβ 86) — ἔξω ἀπὸ τὰ συρματοπλέγματα τῆς μπούκας τοῦ λιμανιοῦ (Κουλ 73).

μπουκαδούρα, ἡ· βλ. λ. **μποκαδούρα.**

μπουκαπόρτα, ἡ· κανονιοθυρίς, ἐκ τῆς ιταλ. *boccaporta*. — τὸ πυγαῖο ἐνὸς κανονιοῦ, ποὺ δ σωλήνας του ἔχανετο στὸ ἄνοιγμα τῆς μπουκαπόρτας (Φαλτ 43). — (NO 207 - Jal 1302 - Παλ 611 - ΜΕγκ - Ανδρ - Ηπ - Hess).

μπουκαπόρτα, ἡ· θυρίς, ἐκ τῆς ιταλ. *boccaporta*. — βασιοῦσε τὰ χαρτιὰ τῆς μπουκαπόρτας γιὰ τὶς πραγμάτειες ποὺ μπαινοβγαίνουνε (Βλαμ 90) — οἱ ναῦτες τῆς κουβέρτας ἀνοιξαν τὶς μπουκαπόρτες (Βεν 74). — (Jal 1302 - Παλ 611 - ΜΕγκ - Ανδρ - Ηπ - Hess).

μπουκάρω (ρημ.). — εἰσπλέω, εἰσορμῶ, ἐμβαίνω, ἐκ τῆς ιταλ. *boccare*. — ἀπεφάσισαν καὶ ἐμπουκάρησαν εἰς τὰς 18 τὸ ἐσπέρας (Σπετσ Β 396) — γερήγορα ποὶν νὰ μπουκάρει ἡ φουρτούνα (Σουκ 104) — ἀπὸ τὸ Κεντρὶ μπουκάραν ἔνα - ἔνα τὰ καράβια (Βλαμ Γ 20). — (ΜΕγκ - Ανδρ - Hess).

μπούκλα, ἡ· πόρη, ἐκ τῆς γαλλ. *boucle*. — ἐσφιξε τὴ μπούκλα καὶ στερέωσε τὴ ζώνη (Πρβλ. πρὸς λ. φιούμπτα). — (Ανδρ).

μπουλβεδέρι, τό· ἐπιστήλιον φωσωνίδος, ἐκ τῆς ιταλ. *belvedere*. — Ἀχρηστον νῦν. — (Jal 1024 - Hess).

μπουλόνι, τό· βλητρον, γόμφος, ἐκ

τῶν ιταλ. *bollone*, γαλλ. *boulon*. — καὶ μὲ τὸ κλειδὶ πῆρε νὰ σφίξῃ δλα τὰ μπόσικα μπουλόνια. — (ΜΕγκ). **μπούμα,** ἡ· ἐπίδρομος, ἐκ τῆς ιταλ. *boma*. — ἔπεσαν κάτω οἱ κοῦντροι, σφιχτοδέθηκε ἡ μπούμα (Καρχ 133) — μὲ τὴ μαΐστρα καὶ μὲ τὴ μπούμα ἡ μπουμπάρδα ἀγαντάριζε (Κοντ 119). — (NO 584 - Παλ 92, 110 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μπουνάτσα, ἡ· βλ. λ. **μπονάτσα.**

μπουνατσάρω (ρημ.). — βλ. λ. **μπονατσάρω.**

μπούνια, τά· εὐδίαιοι, ἐκ τῆς ιταλ. *bugne* (πληθ.). — ἡ θάλασσα ἐμπαινεῖ ἀπὸ τὰ δκια καὶ τὰ μπούνια (Κοντ ΑΔ 346) — τὸ καράβι πατημένο μέχρι τὰ μπούνια (Κοντ ΑΔ 363) — ἡ «Παντάνασσα» φορτωμένη ὡς τὰ μπούνια (Καρχ 131). — (NO 214 - Jal 563 - Παλ 219 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ - Hess).

μπούνιες, αἱ· ποδεώνες μειζόνων ιστίων, ἐκ τῆς ιταλ. *bugne*. — μπούνιες εἶναι οἱ ἐπάνω γωνιὲς τῶν τετράγωνων πανιῶν, ποὺ σχηματίζονται ἀπὸ δυὸ γραντιά, τῶν κοντὰ στ' ἄλλο. — (NO 548 - Jal 1911 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μπουντέλια, τά· βλ. λ. **πουντέλια.**

μπουράσκα, ἡ· καταγίς, ἐκ τῆς ιταλ. *burasca*. — ποτάμι κατάκρυο ἡ μπουράσκα μούσκενε τὸ κορμὶ τοὺς (Σουκ 70). — (Jal 325 - Hess).

μπούρδα, ἡ· σάκκος, τσουβάλι, ἐκ τῆς ἐνετ. *burda*. — τὴν είχε κάνει ἀπὸ μιὰ μπούρδα ζάχαρης ποὺ ἐφτανε (Κοντ 44). — (Hess).

μπούρδος, δ· τοῖχος τῆς πλευρᾶς πλοίου, ἐκ τῆς ιταλ. *bordo*. — στὰ παλῇ ἴστιοφόρα ζωγράφιζαν τὸν μπούρδο ἀπ' ἔξω, ὅπως στὶς φρεγάτες καὶ στὶς κορβέτες. — (NO

64 - Παλ 94, 473 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).
μπουρέλο, τό· βλ. λ. μουρέλο.

μπουρίνα, ή· πλαγιαστήρ, ἐκ τῆς ἑνετ. *burina*.—τραβήξαμε τὶς μπουρίνες κατὰ τὴν πλώση γιὰ ν' ἀμενίσουμε τόκα-μπουρίνα.—(NO 750 - Παλ 101-Jal 323-ΜΕγκ - Ηπ - Hess).
μπουρινάρω (ῥημ.)· ἔλκω τὸν πλαγιαστήρας, πλαγιάζω, ἐκ τῆς ἑνετ. *burinat*. — ὁ καπετάνιος διάταξε νὰ μπουρινάρουμε καὶ ἀρχίσαμε ν' ἀμενίζουμε τόκα - μπουρίνα. — (NO 819 - Παλ 101 - Jal 323 - ΜΕγκ - Ηπ).

μπουρίνι, τό· καταιγίς, σφοδρός ἄνεμος, ἐκ τῆς ἑνετ. *borín*. — τὸ «*Mantò*» ἔπεσε μέσα σὲ μπουρίνι (Βεν 206) — μὰ κι' ὅταν τὸ μπουρίνι τὸν εὐρισκε καταμεσῆς πελάγουν (Βλαμ Γ 19) — ἔπαιραν μπουρίνια τὰ πανιά καὶ αὐλακώναμε τὴν θάλασσα (Καρκ 170). — (ΜΕγκ - Ανδρ - Ηπ - Hess).

μπουρλότο, τό· πυρπολικόν, ἐκ τῆς ἑνετ. *burloto*. — τὸ μπουρλότον δρμᾶ κατεπάνω τὸν καὶ ἐκόλλησεν εἰς τὸ βομβέσον (Σπετο Γ 106) — νὰ παραδώσῃς τὸ καράβι στὸν Κωνσταντῖνη Νικόδημο, νὰ τὸ φτιάξῃ μπουρλότο (Ραδ Α 218). — (NO 1353 - Jal 1024 - Παλ 113 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

μπούσουλας, ὁ· πυξίς ναυτική, ἐκ τῆς Ιταλ. *bussola*. — λάβετε ἀπὸ τὸν παρόντα γραμματοκομιστὴν δύο μπούσουλας (ΑΚΥ 1240) — τὰ μάτια τοῦ Γαβρίλη λαμποκοπούσαν πάνω ἀπ' τὸν μπούσουλα (Βεν 174)

— ὁ μπούσουλας ἔκανε σὰν μεθυσμένος. 'Ο βουλκάνος τῆς θάλασσας τὸν ξεστράτιε ὥρα τὴν ὥρα (Βλαμ 135). — (NO 1178 - Παλ 103 - Jal 1024 - Ανδρ - Ηπ - Hess - ΜΕγκ).

μπουταφόγος, ὁ· ἀνάπτης, πυροδότης, ἐκ τῆς ἑνετ. *batafogo*. — ἔχρησιμο ποιεῖτο ὑπὸ τῶν πυροβολητῶν τοῦ ἄλλοτε ναυτικοῦ. — οἱ κανονιέρηδες ἔστεκαν δίπλα στὰ κανόνια μὲ τοὺς μπουταφόγους ἔτοιμους στὸ χέρι. — (Παλ 104).

μπουταφόρα, ή· δλκός λέμβου, ἐκ τῆς ἑνετ. *batafora*. — φέρμα καλὰ τὴν μπουταφόρα γιὰ νὰ μὴ τραβάῃ ἡ βαρδαλάντζα κατὰ τὴν πλώρη. — (Παλ 85, 106 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μπραβούρα, ή· γενναιότης, θάρρος, ἐκ τῆς Ιταλ. *bravura*. — καὶ ἡ μπραβούρα τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν καὶ ναυτῶν τῶν πλοίων ποὺ περιπολούσαν (Φαλτ 7).

μπραγκόδζο, τό, καὶ μπραγκότσο· ἀλιευτικὸν πλοιάριον τῆς Ἀδριατικῆς, ἐκ τῆς ἑνετ. *bragazzo*. — οἱ φαρόβαρκες τῆς Κέρκυρας εἶναι δμοιες μὲ τὰ Ιταλικὰ μπραγκόδζα. — (ΜΕγκ).

μπράντα, ή· αἰώρα, ἐκ τῆς Ιταλ. *branda*. — οἱ θερμαστάδες είχαν κρεμάσει τὶς μπράντες των καὶ ἤσαν πεσμένοι μέσα νὰ κοιμηθοῦν (Φαλτ 17). — (NO 606 - Jal 817 - Παλ 376 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

μπρατσάρω (ῥημ.)· κερουλκῶ, ἐκ τῆς Ιταλ. *bracciare*. — ἀπλώσανε τὰ πανιά, μπρατσάρανε τὶς ἀντένες (Κοντ ΑΔ 343) — ἡρθε κοντά μας, μπρατσάρισε κόντρα τὰ πανιά τὸν καὶ τὰ δυὸ καράβια σταθήκανε ἀλακάπα (Κοντ ΑΔ 344). -- (NO 815 - Jal 337 - Παλ 107 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

μπρατσάρω κόντρα βλ. λ. κοντραμπρατσάρω.

μπρατσάρω σταυρό, καὶ μπρατσάρω τρέσα· ἐγκαρσιῶ κεραίαν ἢ ίστιον, ἐκ τῶν Ιταλ. *bracciare* καὶ

ένετ. tresso. — τὴ στιγμὴ ἔκείνη φώναξε ὃ δεύτερος νὰ μπρατσάρουντε τρέσα. — (NO 825 - Ήπ).

μπρατσέρα, ή· βλ. λ. **βρατσέρα**.
μπρατσέρόνι, τό· μεγάλη γαυλίς, ἐκ τῆς ένετ. **brazzegón**, δηλαδή μεγάλη **brazzera**, τῆς καταλήξεως οπούδηλούστης μεγέθυνσιν. — Τὸν δρον τοῦτον ὁ γράφων ἀπήντησε χρησιμοποιούμενον εἰς Ἀνδρον, Τῆνον καὶ Ρόδον, τὸ έτος 1953.

μπράτσο, τό· βραχίων, λιμενοβραχίων, ἐκ τῆς ένετ. **brazzo**. — ἔνα πετρελαιοφόρο, κομμένο στὸ δυσ, ἀκούμποῦσε στὸ μπράτσο τοῦ μουράγιου (Φωτ).

μπράτσο, τό· ὀλκὸς κεραίας, ἐκ τῆς Ιταλ. **braccio**. — τρέχουν οἱ ναῦτες ἄλλοι στὰ μπράτσα, ἄλλοι στὰ στράλια (Καρκ 72). — (Jal 336 - Παλ 106 - Hess).

μπρατσόλια, τά· ἀγκῶνες, ἐκ τῆς Ιταλ. **braccioli**. — βιδωτὴ σ' ἔνα μπρατσόλι κρεμόταν μιὰ χάλκινη λάμπα (Καβ Β 1). — (NO 55 - Jal 537 - Παλ 202 - Ήπ - Hess).

μπριγκαντίνι, τό· βλ. λ. **βεργαντίνον**.

μπρικέττα, ή· πλακοῦς λιγνίτου, ἐκ τῆς γαλλ. **brûquette**. — οἱ μπρικέττες ἔχουντε πολὺ λιγότερη ἀπόδοσι τὸ κάρβουνο. — (ΜΕγκ).

μπρίκι, τό· βλ. λ. **βρίκι**.

μπρικογολέττα ή· βλ. λ. **γολεττόβρικο**.

μπρούλια, τά· συστολεῖς, ἐκ τῆς Ιταλ. **imbrogli** (πληθ.). — τὰ μπρούλια, τὰ ξάρτια λασκάρανε καὶ τὰ πανιά ξεδιπλώνονταν (Βλαμ 133) — καὶ μόνο τὰ μπρούλια τοὺς ἀνάδεναν καμμιὰ φορὰ (Καρκ 28). — (ΜΕγκ στίγγος - Hess).

μπρουλιάρω (ρημ.)· συστέλλω, ἐκ

τῆς Ιταλ. **imbrogliare**. — ἡ φούχτα τῶν ναυτῶν μπρουλιάρει τοὺς παπαφίγκους (Φαλτ ΝΕ) — ἐπεχείρησε νὰ μπρουλιάρῃ τοὺς παπαφίγκους καὶ τὰς μαΐστρας τον διὰ νὰ ἀράξῃ (Σπετσ Α 590). — (Παλ 119 - Hess).

μπροῦτο, τό· βάρος μικτόν, ἐκ τῆς ένετ. **bruto**. — δλα τὰ δέματα ἥταν λογαριασμένα σὲ βάρος μπροῦτο. — (ΜΕγκ).

μῶλος, δ· προκυμαία, προβλής, βραχίων, ἐκ τῆς Ιταλ. **molo**. — καθὼς ἡ βάρκα εἶχε πιάσει στὸ μῶλο, πήδησε στὴ στεριά (Βλαμ 12) — ἐφτάξαμε στὸ Καστελλόσιζο, διπλάραμε στὸ μῶλο (Βεν 176). — (Jal 1012 - Παλ 465 - ΜΕγκ - Ανδρ - Ήπ - Hess).

N

νάβα, ή, καὶ **νάβε**· δρόμων, ἐκ τῆς Ιταλ. **nava**. — ὡμορφη σὰν ζωγραφιὰ ἀλλόγεσε ἡ γέρικια νάβα (Φωτ ΜΚ 150) — ἐπλησίασεν εἰς τὴν αὐτὴν νάβη, ὑψώσασαν τὴν Ἀγγικήν σημαίαν (Σπετσ Β 187) — οἱ ἀκατάλυτες αὐτές νάβες ἀφῆλες σὰν Κάστρα (Κοντ 268) — ποὶν τρακόσια χρόνια Οὔλλανδοι μὲ τὶς νάβες φτάσανε στὸ ἀκρωτήριο τῆς καλῆς Ἐλπίδας (Ἀλουπ 45). — (Παλ 80 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Κουκ Ναυτ 21 - Meyr Ngrst 347).

ναβέτα, ή, καὶ **ναυέτα**· ὑποκορ. τοῦ νάβα, ἐκ τῆς Ιταλ. **navetta**. — εἴρομεν 20 πολεμικά, μαζή δὲ καὶ τὴν ναβέταν μὲ τὸ πυρπολικὸν (Σπετσ

Ανα') — σήμερον μανθάνονταν ἀπό τὴν ναυέταν Σπετζιώτων (Σπετσ Β 206). **ναβιγκατσιόνε**, ἡ· πλοῦς, ναυτιλία, ναυτιλιακή ἑταιρεία, ἐκ τῆς Ιταλ. navigazione. — δὲν εἶναι δουλειά τοῦ κοινοῦ διὰ τὰ ἵντερέσσα τῆς ναβιγκατσιόνες τῶν πατριώτων (ΑΚΥ 1196). **νατσιόνα**, ἡ· έθνος, ἐκ τῆς Ιταλ. nazione. — νὰ σοῦ πῶ τὴν νατσιόνα τῆς καθεμιᾶς (Καβ Β 42) — παίρνονταν συντρόφους κάθε νατσιόνας ἀποβράσματα (Φωτ ΩΣ 31).

ναυέτα, ἡ· βλ. λ. ναβέτα.

νεγότζιο, τό· ἐμπόριον, ἀγορά, κατάστημα, ὑπόθεσις, ἐκ τῆς Ιταλ. περιοδίο. — νὰ ἀποκαταστήσετε εἰς τὴν ἡσυχίαν τοῦ νεγοτζίου τῶν πατριώτων σας (ΑΚΥ 2208).

νεροφρούμο, τό· αιθάλη, καπνιά, ἐκ τῆς Ιταλ. nerofumo. — τὸ νεροφρούμο ἔχεννότανε καὶ τὰ βρώμικε δλα.

νετάρω (ρημ.)· εὐτρεπίζω, καθαρίζω, τελειώνω, ἐκ τῆς Ιταλ. nettare. — μένω ἐγώ, εἰπε δὲ Κοσμάς, πον' χε νετάρει τὴν πλάρη (Βλαχ 9) — εἰχαν νετάρει κι' οἱ δύο δόκιμοι θὰ βγαίναν ὅξω μαζὺ (Βεν 74) — ἀπόξω νετάραρε τοὺς κάρβους ἀπό τὶς δέστρες (Καβ Β 178) — νὰ νετάρετε τὴν ἀντένα τοῦ τρίγκου (Κοντ ΑΔ 303). — (Ανδρ.). **νέτο**, τό· βάρος καθαρόν, χῶρος ἐλεύθερος, ἐκ τῆς Ιταλ. netto. — τὸ μολύβι εἶναι νέτον δκάδες ἔκατὸν (Σπεστ Α 364) — διαπιστώνομε διτὶ ηλθαμε δεξιὰ καὶ εἰμαστε στὰ νέτα (Κουλ 184).

νιτσεράδα, ἡ· κηρωτὸς μανδύας, ἀδιάβροχον, ἐκ τῆς Ιταλ. incerata. — δὲ Γραμματικὸς ἔβγαλε τὴν νιτσεράδα τοῦ καὶ τὴν κρέμασε (Καβ Β 34) — δὲ Στεφανῆς ἦτο μὲ τὴν νιτσεράδα τοι (Παπδμ.). — (Ηπ.).

νότα, ἡ· σημείωσις, λογαριασμός,

ἐκ τῆς Ιταλ. nota. — καὶ ἀκολουθεῖ ὡς ἡ νότα εἰς τὸ κ.θε μηνιαῖον διαλαμβάνει (Σπετσ Γ 459).

νταμεντζάνα, ἡ· βλ. λ. δαμιτζάνα.

νταμιτζάνα, ἡ· βλ. λ. δαμιτζάνα.

ντάνα, ἡ· σειρά προσωριμούνων πλοίων πλευράν πρὸς πλευράν, ἐκ τῆς Ιταλ. adana. — πλῆθος ἴστιοφρόων ἥτο ἡγκυροβολημένον εἰς τρεῖς σειρὰς (ντάνες) εἰς τὸν λιμένα τῆς Σύρου (Σεγδ ΚΙΠ 233). — (ΜΕγκ - Hess).

ντάρα, ἡ· βλ. λ. τάρα.

ντελίνι, τό· βλ. λ. δελίνι.

ντεμπαρκάρω· βλ. λ. δισβαρκάρω.

ντεμπάρκο, τό· βλ. λ. δισβάρκο.

ντεπόζιτο, τό· ὑδαταποθήκη, ἀποθήκη μικρά, παρακαταθήκη, ἐνθέμιον, ἐκ τῆς Ιταλ. deposito. — πρᾶγμα τὸ κατασχεθὲν εἰς τὸ Ἀγγλικὸν πλοϊον ἢντα στέκη εἰς ντεπόζιτον, ἔως ὅτου ζητηθῇ (Σπετσ Γ 537) — ζαρωμένος είχε ἀπαγκιάσει μὲ τὴν ράχη στὸ ντεπόζιτο τῆς βάρκας (Σουκ 49). — (ΜΕγκ - Ανδρ - Ηπ - Hess).

ντεσένιο, τό· σχέδιον, ἐκ τῆς Ιταλ. disegno. — στὸ ντεσέριο ἤτανε χαραγμένες οἱ γενικὲς γραμμὲς τοῦ καρβού. — (Hess).

ντεσιφράρω (ρημ.)· ἀποκρυπτογράφω, ἐκ τῆς Ιταλ. decifrare. — δὲ ὑπασπιστὴς πῆγε στὴν καμπίνα τοῦ νὰ ντεσιφράρῃ τὸ τηλεγράφημα.

ντισμπαρκάρω (ρημ.)· βλ. λ. δισβαρκάρω.

ντισμπάρκο, τό· βλ. λ. δισβάρκο.

ντόγα, ἡ· βλ. λ. δόγα.

ντοκουμέντα, τά· ναυτιλιακὰ ἔγγραφα, ἐκ τῆς Ιταλ. documenti (πληθ.). — καὶ ηρδαμεν εἰς τὰ ντοκουμέντα τον διτὶ τὸ φορτίον του εἶναι τῶν Μωαμεθανῶν (Σπετσ Β 220).

ντούγια, ἡ· βλ. λ. δόγα.

ντράγα, ή· βλ. λ. δράγα.

ντραγάρω (*ρημ.*)· βλ. λ. δραγάρω.

ντραμουντάνα, ή· βλ. λ. τραμοντάνα.

ντρίτσα, ή· ύπέρα, είδος συσπάστου, ἐκ τῆς Ιταλ. *drizza*. — Συνώνυμον, μαντάρι. — στις βάρφες στερεώνουμε τις ντρίτσες πάνω στοὺς μπάγκοντς. — (ΜΕγκ - Παλ 256).

ντριτσάρω (*ρημ.*)· αἱρω τὴν ύπέραν ιστίου, ἐκ τῆς Ιταλ. *drizzare*. — δ λέμβαρχος μᾶς φώναξε νὰ ντριτσάρουμε. — (ΜΕγκ - Hess).

ντρότσα, ή, και τρότσα· ίμάς, τρόπος, ἀγκοίη, ἐκ τῆς Ιταλ. *trozza*. — οἱ ντρότσες φτειάνονται ἀπὸ ἔμποντα ἡ τουρνέλες. — (NO 732 - Jal 1075 - Παλ 85 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

βοκύρη (Βλαμ Γ 150) — (ΜΕγκ - Χρ bat 220 - Σαθ. Tutle δρδινο). —

δρτζαλαμπάντα, ή, και δρτσαλαμπάντα ή δρτσαλαπάντα· προσαγωγή τῆς προσηνέμου πλευρᾶς μέχρις οὐ καταστῇ ύπηνεμος, ἐκ τῆς Ιταλ. *orza alla banda*. — ἥρθε δ καπετάνιος μὲ τὴν βάρκαν και ἐστάθημεν δρτζαλαμπάντα (Σπετσ Γ 102) — γυρίζω τὸ καραβόσκαρο δρτσα - λαμπάτα και βάζω ρότα (Μαγκ ΚΜ 123). — (Παλ 695 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

δρτσα! πρόσαγε!, ἐκ τῆς Ιταλ. *orza*. προστακτ. τοῦ ρημ. *orzare*. — δρτσα δσο νὰ κάνη μάτι ὁ καιρός και νὰ μπουκάρουμε (Βλαμ Γ 58) — "Ο δ δρτσα, φωνάζει ἄγρια, τράβα τις σκότες (Μαγκ ΚΑ 50). — (Jal 1097 - Παλ 426, 489, ΜΕγκ - Ανδρ - Ηπ - Hess).

δρτσαλαμπάντα, ή, και δρτσαλαπάντα· βλ. λ. δρτζαλαμπάντα.

δρτσα - πόντζα (*ἐπίρρο*). πότε πρὸς τὴν κοίτην τοῦ ἀνέμου και πότε ἀντιθέτως, ἐκ τῆς ἐνετ. *or zapoza*. — Λέγεται και ἐπὶ ἀτόμου, ποὺ ἄλλα λέγει τὴν μίαν στιγμὴν και ἄλλα τὴν ἄλλην. — αὐτὸ τὸ κατίκι πάει σὰν μεθυσμένο, μία δρτσα, μία πόντζα. — (Somav 1709 *orza*).

δρτσάρω (*ρημ.*)· προσάγω, ἐκ τῆς Ιταλ. *orzare*. — ἕνα μέτρο νὰ μὴν δρτσάριζα θὰ μᾶς ἔσκιε στὰ δυὸ (Μαγκ ΚΘ 132) — δίχνεται ἐπάνω στὸ δοιάκι γιὰ νὰ δρτσάρῃ (Καρχ 163) — δρτσάρετε τὰ πανιά, παιδιά, νὰ τὸ προσπεράσσουμε (Βλαμ 205). — (NO 875 - Jal 938, 1097, Παλ 426, 498 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ - Hess).

δστρια, ή· νότος, ἐκ τῆς Ιταλ. *ostria*.

— δταν μάνιαζε ή δστρια στὸ μπουγάζι (Φωτ. ΜΚ 153) — εἴτε, ἐκεῖ ποὺ τὸν γυρεύω κατὰ τὴν δστρια, τὸν

O

δκιο, τό· δφθαλμός, ἐκ τῆς ἐνετ. *occhio*. — τὸ τσιμέντο σπασμένο στὰ δκια (Καβ 29) — πρόσμενε νὰ φτάσῃ η ἀγκουρα στὰ δκια (Βλαμ Γ 131) —

η ἀγκουρα ξέφυγε και ἀδίστακτα πήδησε ἀπὸ τὸ δκιο στὴ θάλασσα (Κουλ 213). — (NO 212 - Jal 615 - Παλ 268 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

δκκαζιόνε, ή· εὐκαιρία, ἐκ τῆς Ιταλ. *occasione*. — εὐδόντες δκκαζιόνε τὴν αὐτόθι ἐρχομένην σακκολεβίτσαν (Σπετσ Α 117).

δρδινο, τὸ και δρντινο· διαταγή, ἐντολή, ἐκ τῆς Ιταλ. *ordine*. — μοῦ στέρνει δρντινα μονάχα μὲ τὸ καμαροτάκι (Καβ 80) — κι' ἄλλα μ' ἀνοιγμένα τὰ πανιά περιμένουνε δρντινο τοῦ καρα-

βρίσκω ξαφνικά... (Κοντ). — (NO 1188 - Jal 1100 - Παλ 641 - ΜΕγκ - Ανδρ - Ηπ - Hess).

δστριαστιρόκος, δ· εύροντος, ἐκ τῆς ίταλ, ostria sircoco. — μόλις βγήκαμε ἀπὸ τὸ στενὸ τοῦ Ὄρεάντο μᾶς ἔπιασε ἔνας δστριαστιρόκος καὶ μᾶς χόρεψε γιὰ καλά. — (NO 1196 - Παλ 641 - ΜΕγκ - Μπ).

δττάντε, δ· ὀκτᾶς, ἐκ τῆς ίταλ. ottante. — μὲ τὸν δττάντε παλαιότερα μόλις μπορούσαν νὰ μετρήσουν τὰ μεσημβριὰ ὥρη. — (NO 1223 - Παλ 489 - ΜΕγκ - Hess).

Π

πάγα, ἡ· πληρωμή, μισθός, ἀμοιβή, ἐκ τῆς ίταλ. paga. — ἂν δὲν βάλουν εἰς χεῖρας τὴν πάγαν νὰ μὴν ἔβγουν (Σπετσ Α 457) — φθάνοντες αὐτοῦ, τὴν δευτέραν ήμέραν νὰ πληρωθοῦν αἱ πάγαι των (Σπετσ Β 357). — (Jal 1108 - ΜΕγκ).

παγάδα, ἡ· γαλήνη, γαλήνη ἀτμοσφαίρας, ἐκ τῆς ἔνετ. pagare, ἡ δποla σημαίνει ήσυχάζω. — σήμερα, μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες ἀνοξιάτικες μέρες, μὲ μιὰ παγάδα ἀφάνταστη. — (Ηπ - Ανδρ - Hess).

παγιόλο, τό, καὶ **πανιόλο**· ἐπιφράκτης, ἐκ τῶν ἔνετ. pagiol καὶ ispi. rapol. — νὰ σωριάζεσαι ξυλιασμένος χάμους στὴ βάρκα, στὸ πανιόλο (Σουκ 10) — νεοδὲ καλάρει τὸ fore peak, νερὸ καὶ τὰ πανιόλα (Καβ 85). — (NO 241 - Παλ 508 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

Nautikoi δροι

πάγκος, δ· βλ. λ. μπάγκος.

πακέτο, τό· ταχύπλουν ἐπιβατικόν, ἐκ τῆς ίταλ. pacchetto. — χθὲς ἐφθασεν τὸ Ἰγγλέζικο πακέτο ἀπὸ Σμύρνην καὶ Ψαρρά (Σπετσ Β 379) — ἔκει ἤτανε φουνταρισμένο ἔνα Καλύμνικο πακέτο (Μαγκ ΚΑ 153). — (Jal 1111 - ΜΕγκ - Hess).

πακέτο, τό· μικροδέμα, ἐκ τῆς ίταλ. pacchetto. — κονβαλούσαν τὰ σένια τους σὲ ἔνα πακέτο, δεμένο μὲ σπάγγο (Φωτ ΩΣ 61). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

πακοτίλια, ἡ· βλ. μπακοτίλια.

πάλα, ἡ· βλ. λ. μπάλα.

πάλα, ἡ· πλάτη κώπης, ἐκ τῆς ίταλ. pala. — δρος ἄχρηστος νῦν, πλὴν διγράφων ἥκουσεν αὐτὸν εἰς τὸ Στρατώνιον τῆς Χαλκεδικῆς τῷ 1949. — (Jal 1115 - Somav πάλο).

παλάγκο, τό, καὶ **παράγκο**· σύσπαστον, ἐκ τῆς ίταλ. palanco. — παλάγκα, μακαράδες κείτονται χάμου, γιὰ κρέμονται στὰ δοκάρια (Κοντ). — (NO 446 - Jal 1113 - Παλ 504 - ΜΕγκ - Ηπ).

παλαμάντα, ἡ, καὶ **παλαμέντο**, τό· ταρρός, ταρσός, σύνολον τῶν κωπῶν πλοίου, ἐκ τῆς ίταλ. palamento. — ἐκράτον πρὸς τιμὴν τὰς κώπας, δλην τὴν παλαμάνταν (Ραδ Β 12). — (Jal 1112 - Hess).

παλαμάρι, τό· πεῖσμα, ἀπόγειον, κάλως, ἐκ τῆς ίταλ. palamara. — τὸν πετάξαμε τὸ παλαμάρι καὶ τὸ δέσσανε στὸν κρίκο (Μαγκ ΚΘ 26) — ἐιψήγησαν στὸ παλαμάρι (δηλ. πέθαναν ὡς ναυτικοὶ) (Καρκ 10) — στὴν ἀποθηκούλα βάζουν τὰ σκοιωιά, τὰ παλαμάρια (Σουκ 60). — (NO 684 - Jal 1112 - Παλ 27 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ).

παλαμάρω (ρημ.) καὶ **παλαμίζω** ἡ σπαλμάρω· ἐπαλείφω διὰ παλά-

μης (ἀλείμματος), ἐκ τῆς ίταλ. spalmare .— στὸν κόρφο τῆς Ὀντούρας παλαμίσαμε τὴ σκούνα (Κοντ ΑΔ 47). — (NO 1300 - Jal 1113 , 655 - Παλ 293 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ παλαχμάρω). παλάμη , ή , καὶ παλάμι , τό , ή σπάλμο· ἐπάλειμμα , ἐκ τῆς ίταλ. spaismo . — μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία , πρέπει νὰ περάσουμε μὲ παλάμι τὰ βρεχάμενα . — (ΜΕγκ - Ηπ).

παλαμίζω· βλ. λ. παλαμάρω . πᾶλος , δ' κίων προσδέσεως , ἐκ τῆς λατιν. palus . — τὰ ποδάρια τον στεκόντανε στερεὰ σὰν τοὺς πάλους ποὺ δένουντε τὰ καράβια στὰ μουράγια (Κοντ).

πανιόλο , τό· βλ. λ. παγιόλο .

πάντα , ή· βλ. λ. μπάντα .

παντερόλι , τό· ἀνεμούριον , ἐκ τῆς ἐνετ. banderola . — τὸ παντερόλι δείχνει τὴν διεύθυνση μόνον τοῦ φαινομένου ἀνέμου . — (NO 774 - Jal 1158 , 1124 - Παλ 71 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

παντιέρα , ή· βλ. λ. μπαντιέρα .

παντιέρα ντονιβέντο· σημαία ἄστατος (λόγῳ τῆς διαρκούς ἀλλαγῆς τῆς κοίτης τοῦ ἀνέμου), ἐκ τῆς ίταλ. bandiera d'ogni vento . — 'Αναφέρεται μόνον ὑπὸ τοῦ Γ. Κοτσοβίλλη , παρ' οὐ φαίνεται τὸ παρέλαβεν δ Hesselung . — (Κοτσ - Hess).

παπαφίγος , δ , καὶ παπαφίγκος , ή παφίγος ή μπαμπαφίγος ή μπαφίγος· φώσων , ἐκ τῆς ίταλ. parafigo .— ἐφορτσάρισεν δέοντας καὶ ἐφορτσάραμεν τοὺς παπαφίγκους (Σπετσ Γ 109) — εἰχαν ἀπλωμένα δλα τὰ πανιά , παπαφίγκοι καὶ τρίγκοι δλοι στὴ θέσι τοὺς (Καρχ 28) — ἐμαϊνάρισεν δ καιρός καὶ ισάραμεν τοὺς παπαφίγκους (Σπετσ Γ 111).— (NO 570 - Jal 1126 , 1163 - Παλ 522 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

παπόρι , τό· βλ. λ. βαπόρι .

παραβάν , τό· παραπλωτήρ , ἐκ τῆς γαλλ. paravane . — μὲ δύο παραβάν , ἔνα δεξιά κι' ἄλλο ἀριστερά , ἔνα πλοϊο μπορεῖ νὰ ταξιδεύῃ μέσα σ' ἔνα ναρκοπέδιο ἀσφαλῶς . — (ΜΕγκ).

παράγκο , τό· βλ. λ. παλάγκο .

παράντζα , ή· ἀλιευτικὸν δίκτυον βυθοῦ , ἐκ τῆς Ισπαν. paranza . — οἱ παράντζες κάνουντε σπουδαῖες καλάδες .

παραπέτο , τό· δρυφάκτον , ἐκ τῆς ίταλ. parapetto . — βροντᾶ τὸ νερὸ διπό στὸ παραπέτο καὶ ξεχύνεται ἀφρισμένο στὴν κουπαστὴ (Φωτ ΜΚ 29) — δλο τὸ πλήρωμα ποὺ βρίσκεται πίσω ἀπὸ τὰ παραπέτα (Κουλ 206). — (NO 227 - Παλ 209 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

παράτα , ή· παρέλασις , ἐκ τῆς ίταλ. parata . — θωρεῖ τὸν γιορτοφορεμένο λαὸ καὶ τὴν παράτα (Βλαμ Γ 120). — (Ανδρ).

παρέλα , ή· συμβολή , ἔνωσις , ἐκ τῆς ίταλ. parella . — τὰ ὄνδρατα πέφτανε βροχή : παραπέτο , μουράδες , τσάπα , παρέλα... (Φαλτ 85). — (Παλ 22 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

παρέλεις , αἱ· σύσκευα , ἐκ τῆς ίταλ. appareglio (πληθ.), pariglie (πληθ.).

— τὸ καράβι εἰχε δλες τον τὶς παρέλεις ἐν τάξει . — (NO 444 - Jal 1113 - Παλ 37 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

παρκέτα , ή· βλ. λ. μπαρκέτα .

πάρλα , ή· φλυαρία , ἐκ τῆς ίταλ. parla . — ἐσν τράβα νὰ πνίξωε τὴ ματισιά καὶ παράτα τὶς πάρλες (Φωτ ΜΚ 149). — (Ανδρ).

παρλάτα , ή· δμιλία , ἐκ τῆς ίταλ. parlata . — ημεῖς ἔως τώρα δὲν εἰδομεν οὔτε παρλάτας , οὔτε δημοσιακοὺς λόγους (Σπετσ Β 415).

παρμπρίζ , τό· ἀλεξήνεμον , ἐκ τῆς γαλλ. pare - brise . — τὰ ἀλάτια εἰχα-

νε καθίσει στὸ παρμπρὶς τῆς βενζινα-
κάτου.

παροκέτο, τό, καὶ **παρουκέτο** δο-
λώνιον, ἐκ τῶν ίταλ. parochetto,
paruchetto. — καὶ μάλιστα τὸ παρο-
κέτο ἔξεσχισθή ἀπὸ ἔκεινον τὸν σφο-
δὸν ἀνεμον (Σπετσ Γ 32) — μὲ τὰ
σκουνιὰ κομμένα τ' ἀμπάσο παρουκέ-
το τοῦ πλωαιοῦ ἔπεσε (Βλαμ 179)
— (NO 569 - Jal 389 - Παλ 386 -
ΜΕγκ - Hess).

παρόλα, ἡ· δομιλία, λόγος, ἐκ τῆς
ίταλ. parola. — μωρὲ τὶ σαράντα μί-
λια καὶ παρόλες (Φωτ ΩΣ 21).

παρουκέτα, ἡ· βλ. λ. **μπαρκέτα**.

παρουκέτο, τό· βλ. λ. **παροκέτο**.

παρούμα, ἡ· βλ. λ. **μπαρούμα**.

παρτέντζα, ἡ, καὶ **παρτέντσα** ἀ-
ναχώρησις, ἀπόκλους, σῆμα ἀπό-
πλου, ἐκ τῆς ίταλ. partenza. — καὶ
στὸ πλωαιό τὴν παρτέντζα (Βλαμ Γ
118) — νὰ εἴμαστε ἔτοιμοι γιὰ παρ-
τέντζα τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωΐ (Κουλ
358) — ωστόσο οἱ ἀνθρωποι φοβή-
θηκαν τὴν παρτέντσα τοῦ καπετάν -
Περικλῆ (Μαγκ ΚΑ 44). — (ΜΕγκ).

παρτζινέβελος, ὁ, καὶ **παρτσινέ-
βελος**: συνιδιοκτήτης, ἐκ τῆς ἑνετ.
partcenepole. — πέμψατε κάθε καπι-
τάνιος τὴν σημείωσιν εἰς τὸν παρτσι-
νέβελόν τον (Σπετσ Β 369) — δομο-
λογεῖ ὁ σιδὸς Ἀναστάσιος Λαζάρου
παρτζινέβελος τῆς πονλάκας (ΑΚΤ
1109) — κανένας δὲν θὰ τὸ χαμπάριζε
ἄν δὲν τὸ μπιστευόμαστε εἰς τὸν παρ-
τσινέβελο (Φωτ ΩΣ 114). — (Jal
1136 - Παλ 168 - Ανδρ - Hess).

πάρτη, ἡ· μέρος, μερίς, ἐκ τῆς ίταλ.
parte. — πᾶς μπορεῖ νάναι βέβαιος
γιὰ τὴν πάρτη τονς (Λεβ 17) — νὰ
σὲ ξεφορτωθῶ κι' ἔπειτα θὰ φρόντιζα
γιὰ τὴν πάρτη μον (Φωτ ΜΚ 162).
παρτίδα, ἡ· μερίς, ἐκ τῆς ἑνετ.

partida. — αὐτὸς εἶχε δεῖ τὴν δική
τους παρτίδα (Φωτ ΜΚ 120). —
(Ανδρ).

παρτσινέβελος, ὁ· βλ. λ. **παρτζι-
νέβελος**.

πάσα! δῶσε! πέρνα! ἐκ τῆς ίταλ.
passa, προστακτ. τοῦ ρημ. passare. —
πάσα! φώναξε δ λοστούμος. Δὲν εί-
ναι ἀνάγκη νὰ ζυγώσης.

πασαγιέρος, ὁ, καὶ **πασαγιέρης**
ἐπιβάτης, ἐκ τῆς ἑνετ. pasagiero. —
ταύτην τὴν ὥραν ἔφθασαν ἀνθρωποι
πασαγιέροι μὲ ἐν καράβι (Σπετσ Β
361). — (Jal 1138 - Hess).

πασαδοῦρος, ὁ· διαβάθρα, ἐκ τῆς
ἑνετ. passadore. — Κατὰ Σ.Ε. Λυκού-
δην «ἀμπασαδοῦρος». — περπατούσα
ἄπαντα στὸν πασαδοῦρο καὶ πήγαινα
ὡς τὴν ἄκρη τῆς ἀντένας (Κοντ 269)
— μὲ τὰ πόδια μας ἀπάντα στὸν πα-
σαδοῦρο (Κοντ ΑΔ 347). — (NO
734 - Jal 1137 - Παλ 445 - ΜΕγκ -
Hess).

πασαμπάγκοι, οἱ· υποκόδια λέμ-
βων, ἐκ τῆς ίταλ. passabanco. — δ
κωπηλάτης πρέπει νὰ στηρίζῃ καλὰ
τὰ πόδια στοὺς πασαμπάγκους. γιὰ
νὰ μπορῇ νὰ κωπηλατῇ καλά. — (NO
985 - Παλ 445 - ΜΕγκ - Ηπ).

πασαμπάγκος, ὁ· παράσελμα, ἐκ
τῆς ίταλ. passabanco. — πρέπει νὰ
περάσουμε πρῶτα τὸν πασαμπάγκο
γιὰ νὰ στήσουμε τὸ κατάρτι. — (NO
961 - Παλ 70 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

πασαπόρτι, τό· ἄδεια ἀπόκλου, δια-
βατήριον, ἐκ τῆς ίταλ. passaporto.
— κανένας στὸ μονράγιο δὲν φωτᾶ
γιὰ πασαπόρτι (Βεν 81). — (Jal 1138
- Ανδρ - Hess).

πάσαρα, ἡ, καὶ **πάσσαρα**· κέλης,
στενή, ἐλαφρά, ταχύπλους λέμβος,
ἐκ τῆς ἑνετ. passera. — δ Μπαρούς
βγῆκε μὲ τὴν πόσσαρα νὰ τὴν πάρῃ

(Ραδ Α 38) — ἐδιώρισεν δὲ Καπετάνιος νὰ ὑπάγῃ ἢ πάσαρα ἔξω μὲ δ

ἀνθρώπους (Σπετα Γ 419). — (NO 949 - Παλ 707 - ΜΕγκ - Hess).

πασαρί, τό· λεπτόσχοινον, ἐκ τῆς ἐνετ. passarin. — Κάτι ἀνάλογον πρὸς τὸ μαραφοῦντι καὶ ληγαδούραν, τὸ ἀπήντησεν δὲ γράφων εἰς Κέρκυραν καὶ Ζάκυνθον. — (Βλ. καὶ λ. μαραφοῦντι, ληγαδούρα).

πασάρω (οημ.)· δίνω στὰ χέρια, περνῶ, μεταβιβάζω, ἐκ τῆς ίταλ. passare. — κι' ὁ καμαρότος τὸ πασάρησε μεταλλαγμένο στὸν καπετάνιο (Φωτ ΩΣ 103) — ἄλλοτε ἡ Ἀμερικὴ εἶχε τοὺς Παραγονέζους νὰ πασάρη παληνοτύφεκα (Φωτ ΜΚ 17). — (Ανδρ).

πάσο, τό· βῆμα κοχλίου, ἐκ τῆς ίταλ. passo. — διαφέρει τὸ πάσο. Αὐτὸ ποὺ μοῦ δείχνεις εἶναι τὸ γερμανικό.

πάσσαρα, ἡ· βλ. λ. πάσαρα.

πάστα, ἡ· ζύμη, ἐκ τῆς ίταλ. pasta. — τοὺς Ρωμηοὺς μᾶς ἔχουν γιὰ πάστα διαφορετικὴ ἀπὸ τοὺς ἄλλους (Φωτ ΩΣ 143). — (Ανδρ).

παστέκα, ἡ· βλ. λ. μπαστέκα.

παστίλια, ἡ· δισκίον, χάπι, ἐκ τῆς ίταλ. pastiglia. — ἐμεῖς στὰ χρόνια μον δὲν εἶχαμε παστίλιες τοῦ ἀλατιοῦ ποὺ πασάρουν σήμερα γιὰ νὰ κρατάγ τὸ κορμὶ ντοῦρο (Φωτ ΩΣ 143). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

πατάκι, τό, καὶ **πατάκιο**· τύπος πλοιαρίου, ἐκ τῆς ίταλ. pataccio. —

πὲς τοῦ Γραμματικοῦ νὰ μὴ χάσουμε ἀπὸ τὰ μάτια μας τὸ πατάκι ποῦρχεται πίσω μας. — (Somav 1709).

παταράτσο, τό· παράτονος, ἐκ τῆς ίταλ. paterazzo. — τὸ παταράτσα στηρίζουνε τὶς καπελλαδοῦρες τῶν τσιμπουνιῶν, τῶν μπαστονιῶν καὶ τοῦ κόντρα μπαστονιοῦ τῶν φλόκων. —

(NO 704 - Jal 756 - Παλ 349 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

πατέλα, ἡ· γαβάθα, ἐκ τῆς ίταλ. patella. — δυὸ μεγάλες πυρακτωμένες πατέλες σκουριᾶς (Κουλ 321). — (Ανδρ).

πατέντα, ἡ· δίπλωμα, ἐκ τῆς ίταλ. patente. — παίρνοντας μαζὸν των καὶ τὰς πατέντας τῆς Μάλτας (AKΥ 1.50). **πατέντα**, ἡ· διγειονομικὴ πιστοποίησις, ἐκ τῆς ίταλ. patente (di sanità). — ἡ πατέντα εἶναι ἔνα ἀπὸ τὰ ἀπαραίτητα ναυτιλιακὰ ἔγγραφα, ποὺ πρέπει μαζὸν μὲ ἄλλα ἐννέα νὰ ἔχῃ κάθε πλοϊον ποὺ ταξιδεύει. — (ΜΕγκ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα).

πατερνάρω (οημ.)· περιελίσσω δετηρίαν περὶ σχοινίου, ἐκ τῶν ἐνετ. badernar, ίταλ. imbaronare. — γιὰ νὰ γίνη ἔνα καλὸ καὶ ἀπλὸ ἔαρτόδεμα πρέπει νὰ βάλωμε κορδόνι στὰ ἔμπουλα καὶ νὰ τὰ πατερνάρουμε. — (NO 349 - Παλ 335 - ΜΕγκ - Hess).

πατρόνα, ἡ· μοιραρχίς, ἐκ τῆς ίταλ. patrona. — ἡ « Ιουδὴ » δίνει τῆς πατρόνας ἀλλὰ αὐτὴ ἐφεργύει (Ραδ Α 85).

πατρονάμπεης, δ· βλ. λ. μπέης πατρόνας.

πατρώνα μπέης, δ· βλ. λ. μπέης πατρόνας.

παφίγος, δ· βλ. λ. παπαφίγος.

πέζο, τό· βάρος, ἐκ τῆς ίταλ. peso. — σ' ἐκεῖνο τὸ σεφέρι εἶχαμε τὸ πέζο μας ἐμεῖς (Φαλτ 88).

πένα, ἡ, καὶ **πέννα**· μονόστηλον ίστιοφόρον φέρον ὀτοειδὲς ίστιον, ὀτοειδὲς ίστιον, ἐκ τῆς ίταλ. penna.

— Ἰδίως τὸ ίστιον κελήτων καὶ φαλαινίδων. — καὶ τὸ τσερένικι τὸ 'κανε πένα ποῦναι ἀρματωσιά πιὸ βολικὴ (Κοντ 87). — (ΜΕγκ - Hess).

πένσα, ἡ· λαβίς, ἐκ τῆς ίταλ. pinza.

— θὰ σοῦ σπάσω τὸ κεφάλι μὲ τούτη τὴν πένσα (Καβ Β 88).

περαδούρι, τό· ἐγκαρσία σανίς, ἐκ τῆς ἐνετ. *parador*.—Ορος ἐν ἀχρηστίᾳ νῦν. — (Παλ 534).

περγαντίνι, τό, καὶ **περγαντίνον** βλ. λ. *βριγαντίνον*.

περίκολον, τό, καὶ **περίκουλον** κίνδυνος, διακινδύνευσις, ἐκ τῆς ιταλ. *pericolo*. — καὶ πόσα περίκουλα ἔχουν νὰ τραβήξουν (ΑΚΥ 1.77) — διὰ τὰ περίκολα ἀπ' αὐτοῦ ἔως ἐδῶ τῶν ἀνωθεν ὄνοματολογίων (ΑΚΥ 1196).

περίτης, δ· πραγματογνώμων, ἐκ τῆς ιταλ. *perito*. — ἥλθαν στὸ καράβι οἱ περίτες καὶ ἀρχισαν νὰ ἔξετάζουν τὶς ζημιές. — βλ. καὶ λ. **στιμαδόρος**. — (Βασ περίτται).

περίτσια, δ· πραγματογνωμοσύνη, ἐκ τῆς ιταλ. *perizia*. — ή περίτσια δὲν μᾶς ητανε καθόλου εύνοϊκή. — (Βασ περίτσια).

πεσκαδούρος, δ· ἀρπάγη, μασχαλιστήρ, ἐκ τῆς ἐνετ. *pescadore*. — ἔπειτα μὲ τὸν πεσκαδοῦρο φέραμε τὴν ἄγκυνθα στὴν ἐν πλῷ θέση της. — (NO 661 - Παλ 209 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

πεσκάρω (ρημ.). ἀγρεύω ἄγκυραν, ἐκ τῆς ιταλ. *pescare*. — τὸ καλλίτερο μέσον γιὰ νὰ πεσκάρουμε μιὰ ἄγκυνθα εἶναι τὸ πινέλο, ποὺ ἔτοντίζουμε μ' ἔνα δυνατὸ συρματόσχοινο. — (NO 672 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

πιάνο, τό· σχέδιον, ἐκ τῆς ιταλ. *piano*. — καὶ τοὺς ἐκτύπησαν, δύως δὲν ἐπέτυχαν καλὰ τὸ πιάνο (Σπετσ Α 386) — εὐγήκαν οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὸ Καστέλλι καὶ τοὺς ἔχαλασαν τὸ πιάνο (Σπετσ Β 225).

πιεδιπόρκο, τό· διχαλωτὸς μοχλός, ἐκ τῆς ιταλ. *piè di porco*. — Ορος ἐν ἀχρηστίᾳ νῦν.—(Jal 1175 - Hess). **πίκι**, τό· κέρας, ἐκ τῆς ἐνετ. *pico*.

— νὰ μὲ ἰδῆς στὸ πίκι κρεμασμένο, **Μπαρμπατρίμη**, ἀν βάλω (Καρκ 109)

— τὰ τελώνια σκαλώσαν στὰ πίκια, στὰ πινά (Βλαμ 131). — (NO 515 - Jal 520 - Παλ 191 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess). **πιλοτάγιο**, τό· πλοηγία, ἐκ τῆς ιταλ. *pilotaggio*. — σ' ἐκεῖνα τὰ στενά τὸ πιλοτάγιο ἦταν ὑποχρεωτικό. — (Jal 1173 - Παλ 528 - Hess).

πιλοτάρω (ρημ.) πλοηγῶ. ἐκ τῆς ιταλ. *pilotare*. — ἔχει ἀνάγλυφο τὸν χάρτη στὸ μναλό του καὶ πιλοτάρει ὑποχρεωτικά (Φωτ ΜΚ 22). — (Jal 1174 - Παλ 529 - ΜΕγκ).

πιλοτιέρα, ή, καὶ **πιλοτίνα** πλοηγίς, ἐκ τῆς ιταλ. *pilotina*. — δ· πιλότος κατέβηκε στὴν πιλοτίνα (Βεν 58) — ή μικρὴ πιλοτίνα πλεύσιε νὰ πάρῃ τὸν πιλότο (Βεν 135). — (NO 1348 - Παλ 79, 529 - ΜΕγκ - Ηπ).

πιλότος, δ· πλοηγός, ἐκ τῆς ιταλ. *piloto*. — πάει γιὰ τὴν 'Αυβέρσα . . . ἀντε νὰ περιμένης πιλότο μὲ τέτοιο πούσι (Φωτ ΜΚ 23) — ὡς τόσο ἥρθε δ· πιλότος καὶ μᾶς ἄραξε κατὰ τὰ Κοκκινάδια (Καρκ 54) — δ· πιλότος σαλτάρησε ἐπάνω στὸ « *Μαντώ* » (Βεν 260). — (NO 1482 - Jal 1173 - Παλ 529 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ - Hess).

πινά, τά· ἀκροκέραια, ἐκ τῆς ιταλ. *pennone*. — μιὰ νεροκολώνη τετράψηλη πηδάει ισαμε τὰ πινά τοῦ πλωριοῦ (Βλαμ 129) — ή ναυτουριὰ σκαφάλωνε στὰ πινά (Βλαμ Γ 57). — (NO 513 - Jal 1176 - Παλ 104 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

πινελάρω (ρημ.). ἴσχαζω ἄγκυραν, ἐκ τῆς ιταλ. *pennellare*. — γιὰ νὰ πινελάρουμε μιὰ ἄγκυνθα κάνονυμε κρικόδεσμο. — (NO 663 - Jal 627 - Παλ 276 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

πινέλο, τό· ἄγκυρα τύπου ισχάδος, ἐκ τῆς ιταλ. *pennello*. — κόπηκε ή

άλυσίδα τοῦ πινελιοῦ σὰν ἀγγοῦδι (Βελ 25) — φοῦντο τὶς δυὸς καὶ πρίμα βρέξε τὸ πινέλο (Καβ 79). — (NO 623 - Jal 627 - Παλ 276 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

πίπα, ἡ δοχεῖον, ύδροδοχεῖον, ἐκ τῆς ίταλ. pipa. — Οἱ πίπες ἡταν γεμάτες ξέχειλα. — (NO 296 - Παλ 530 - Ήπ - Hess).

πίπολο, τό· βλ. λ. μπίμπιλο.

πισίνα, ἡ δεξαμενή, ἐκ τῆς ίταλ. piscina, ἡ ὅποια κυρίως σημαίνει ἰχθυοτροφεῖον. — ἐλχενει στὴν πισίνα τοῦ πλοίου τοὺς ἐπιβάτες ποὺ περνῶντες γιὰ πρώτη φορὰ τὸν Ἰσημερινὸν (Αλουπ 40). — (Ανδρ).

πιστόνι, τό· ἔμβολον, ἐκ τῆς γαλλ. piston. — τὰ πιστόνια δούλεναν κανονικά, δὲν παρουσίαζαν τὸ παραμικρό. — (Jal 1178 - Hess).

πλάνια, ἡ· πλάνη, ρυκάνη, ἐκ τῆς ἐνετ. plania. — Ὄρος ἄχρηστος νῦν. (Meyr NgrSt 3.54).

πλάνο, τό· σχέδιον, ἐκ τῆς γαλλ. plan. — μονάχα τὸ πλάνο τῆς νηοπομπῆς (Κουλ 79) — τὸ πλάνο εἰχε μπῆ κάτω ἀπὸ πολὺ νωρίς (Κουλ 307). — (Ανδρ).

πλιάν, τό· δκλαδίας, ἐκ τῆς γαλλ. pliant. — οἱ καμαρόδοι μάζεψαν ὅλα τὰ πλιάν ἀπὸ τὴν κουβέρτα.

πλίκος, δ· βλ. λ. μπλίκος.

πλόκος, δ· βλ. λ. μπλόκος.

ποζάρω (ρημ.) ἐκτίθεμαι, παρουσιάζομαι, ἐκ τῆς ίταλ. posare. — καὶ ποζάρει χαμογελαστὴ στὸ ἡμερολόγιο ποὺ εἶναι στὸν τοίχο (Φωτ MK 11). — (Ανδρ).

πολίτζα, ἡ· ἀσφαλιστήριον συμβόλαιον, ἐκ τῆς ίταλ. polizza. — τὰ φορτωτικά του γράμματα, ἣτοι ἡ πολίτζα δὲ κάρικο καὶ μανιφέστο (Σπετσ Β 187).

πολίτσια, ἡ· ἀστυνομία, ἐκ τῆς ίταλ. polizia. — ἡ πολίτσια τῆς ἔκαμε τόπο γιὰ νὰ περάσῃ (Καβ Β 54). **πολλάκια**, ἡ, καὶ πολάκια ἡ πολλάκια ἡ πουλάκια δίστηλον ἡ τριστηλον ἰστιοφόρον μὲ επηβόλους ίστούς, ἐκ τῆς ίταλ. polacca. — εἰς τὸν καπετάν Γαβριὴλ Ἀντάνοβικ τῆς φωσοεμπορικῆς πολάκιας (Σπετσ Α 952) — καὶ ἡ τοῦ Παύλου Χ' Ἀναργύρου πουλάκα (Σπετσ Γ 59). — (Jal 1212 - Παλ 542 - Hess - ΜΕγκ ίστιοφόρον).

πόμολο, τό· ἐπίμηλον ἴστοιο, ἐκ τῆς ἐνετ. rómoło. — τὰ πόμολα ποὺ ἀφησαν φωτεινὴ γραμμὴ ψηλὰ (Καρκ 12) — βάγανε τὸ καφάβι ἀπὸ τὰ πόμολα τῶν καταρτιῶν ὡς τὰ νερά . . . (Κοντ ΑΔ 351). — (NO 503 - Jal 1195 - Παλ 543 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess). **πόμπα**, ἡ καὶ μπόμπα· ἀντλία, ἐκ τῆς ἐνετ. pompa. — ἡ λοιστόρμος δουλεύει τὴν πόμπα τῆς πλώρης (Καβ Β 119) — Πρβλ. πρὸς λ. τρόμπα. — (Hess - Ανδρ).

πομπάρω (ρημ.) καὶ μπομπάρω· ἀντλῶ, μεταδίδω, ἐκ τῆς ἐνετ. pompar. — ἡ παραξενιὰ αὐτῆς τῆς ἡωῆς μπομπάρισε καινοτόγιο κονράγιο (Κουλ 117).

πομπρέσο, τό· βλ. λ. μπομπρέσο.

πονέντες, δ, καὶ πουνέντες· Ζέφυρος, ἐκ τῆς ἐνετ. ponente. — κι' ἐδῶ πάνω μᾶς μάδησε ὁ πουνέντες (Φωτ MK 15). — (NO 1190 - Jal 1103 - Παλ 497 - ΜΕγκ - Ήπ - Ανδρ - Hess). **ποντάλι**, τό, καὶ ποντίλι· ὑποστήριγμα, ἐκ τῆς ίταλ. puntale. — σὰν νὰ λέμε τὴν βαστάνε μὲ ποντάλια (Βλαμ Γ 123) — φόρα τὸ πρυμιὸ ποντίλι . . . φόρα τὸ πλωρί . . . (Καρκ 23) — βλ. καὶ λ. πουντέλι.

ποντάρω (ρημ.) καταγράφω, στίζω,

ἐκ τῆς ἔνετ. pontar. — ὁ Γραμματικὸς ἐπρόσεχε καὶ ποντάριζε στὸ δευτέριο του.

πόντζα! καὶ **πόντσα·** ἐπίδος! ἐκ τῆς Ιταλ. poggia! — πόντζα! ἔλα πόντζα! ἔλα χιτά! διάταξε ὁ καπετάνιος. — (Παλ 50 - ΜΕγκ - Ήπ).

ποντόνι, τό· κάτεργον, ναυτοφυλακή, ἐκ τῶν ἔνετ. pontón, ιταλ. pontone. — πέρασε ἀπὸ Ναυτοδικείου καὶ ἀποτέλεσμα δυὸς χρόνια στὸ ποντόνι! — (Jal 1201 - ΜΕγκ - Hess).

πόντος, δ., καὶ **πούντος·** σημεῖον, ἐκατοστὸν τοῦ μέτρου, ἐκ τῆς ἔνετ. pontio. — ὁ δόκιμος πλοίαρχος, βουβός. κοίταξε τὸν πόντο του στὸν μπούσοντα (Βεν 208) — μὲ τὴν πορεία ποὺ χάραξα θὰ πέσω ίσα στὸ φανάρι χωρὶς παραλλαγὴ πόντο (Βεν 234). — (ΜΕγκ - Ήπ - Ανδρ).

πόντσα! βλ. λ. **πόντζα!**

πορτάδα, ἡ· ώφελιμον βάρος πλοίου, μεγάλης σημασίας γεγονός, ἐκ τῆς Ιταλ. portata. — ἡ πορτάδα του ἔως ὅχτιώμιση χιλιάδες κοιλὰ πολίτικα (ΑΚΥ 1282) — φάνηκε τυχερὸς καὶ μπήκε σὲ μεγάλη πορτάδα (Φωτ ΩΣ 26).

πορτέλο, τό· θυρίς, κλισιάς, ἐκ τῆς Ιταλ. portelo. — διότι τὸ πῦρ μεταδοθὲν ἀπὸ τὰ πορτέλα εἰς τὴν κάμεραν (Σπετσ Β 264) — βουβὲς θάλασσες, μεγάλες μὰ κούφιες, μπαίνανε ἀπὸ τὴν πλωριὰ χαριούζα, παιζανε λίγο στὸ ἀμπάρι καὶ χωνεύαν ἀπὸ τὰ πορτέλα (Καβ Β 21). — (ΝΟ 210 - Jal 969 - Παλ 443 - Ήπ - Hess-Ανδρ).

πόρτο, τό· λιμήν, ἐκ τῆς Ιταλ. porto. — ἐφθασεν εἰς τὸ πόρτο μας μία ἀγγίλική σκούνα (Σπετσ Α 453) — μιά βροδινὰ σὲ πόρτο ξενικό (Καβ 12) — σὲ κάθε πόρτο ποὺ πιάσαμε (Βλαχ 156). — (Ανδρ).

πορτογκέζα, ἡ· ψαλιδόδεσμος, ἐκ τῶν Ιταλ. portoghese, alla portuguese. — τὰ ἀντενοκάταρτα ποὺ χρησιμεύουν γιὰ γάρδιες δένονται μὲ πορτογκέζα. — (ΜΕγκ - Hess).

πορτολάνα, ἡ, καὶ **πορτολάνο,** τό, ἢ πορτολάνος, δ., καὶ **πορτούλανος·** χάρτης ναυτικὸς μὲ ὀδηγίας, χάρτης μεγάλης κλίμακος, ἐκ τῆς ἔνετ. portolán. — λάβετε ἀπὸ τὸν παρόντα καὶ ἔναν πορτολάνον ρωμέϊκον (ΑΚΥ 1240) — κλείδωνε τὴν παλὴ πορτολάνα, μὲ τὰ λιμάνια, τοὺς κόρφους (Βλαχ 75). — (Παλ 479, 549 - Del Port πορτολάνος - ΜΕγκ-Hess-Ανδρ).

πόρτο μαρίνα, τό· λιμήν πολυσύχναστος, λιμήν ἐλεύθερος διὰ τοὺς ναυτικούς, ἐκ τῆς Ιταλ. porto marino. — τὰ παλὴ χρόνια ἡ Ἀμβέρσα ἤτανε πόρτο - μαρίνα (Αλοουπ 83) — θὰ ξεμπαρκάω ὅπου βρεθῶ κι' ἄς μήν είναι πόρτο - μαρίνα (Φωτ ΩΣ 53).

πορτούζι, τό· δημάτιον, ἐκ τῆς γεννοντα. pertuso. — καὶ τώρα τὶς τρύπες αὐτές τῶν πανιῶν θὰ τὶς στερεώσουμε μὲ ληγαδούρα γύρα, σὰν δαχτυλίδι. Αὐτὸς είναι τὸ πορτούζι. — (ΝΟ 544 - Παλ 489 - ΜΕγκ - Ήπ).

πορτουλάνος, δ. βλ. λ. **πορτολάνα.** **πόρτο φράγκο,** τό· ἐλεύθερος λιμήν, ἐκ τῆς Ιταλ. porto franco. — πόρτο φράγκο ἤταρε. δροιοδήποτε καράβι μποροῦσε νὰ πιάσῃ ἐκεῖ.

πόστα, ἡ· διμάς ἐργατῶν ἐργαζομένη κατ' ἐναλλαγήν μὲ ἄλλας, ἐκ τῆς Ιταλ. posta. — γιὰ νὰ βγῆ ἡ δουλειὰ πρέπει νὰ δουλέψουμε μὲ πόστες. — (ΜΕγκ - Βασ).

πόστα, ἡ· ταχυδρομεῖον, ἐκ τῆς Ιταλ. posta — νὰ συστήσῃ ὅσον τάχιστα τακτικὸν ταχυδρομεῖον εἰς τὴν Ἐλλάδα καὶ ἔν ειδος πόστας μεταξὺ Πυρηνίου καὶ Ἀγκώνας (Σπετσ Β 453).

ποστάλε, τό, καὶ **ποστάλι**· ταχυδρομικὸν πλοίον, ἐκ τῆς Ιταλ. *postale*. — μέσ' τὰ ποστάλια πλήττεις, βλέποντας τουρίστες (Καβ 54) — τὸ ποστάλε ἐρχούμενο ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο πιάνει σκάλα στὸ νησὶ (Μαγκ ΚΘ 18). — (Hess).

πόστες, οἱ· νομεῖς, ἐκ τῆς ἐνετ. *coste* (πληθ.). — εἰχε φίξει πόστες καὶ καμάρια (Βλαμ 53). — (ΝΟ 24 - Παλ 201 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

πόστο, τό· καθωρισμένη θέσις, θέσις ἐπικαιρος, ἐκ τῆς Ιταλ. *posto*. — δῶλο τὸ πλήρωμα εἶναι στὰ πόστα του (Βεν 52) — οἱ ἄνθρωποι μας είχαν πάρει τὰ πόστα τους (Κουλ 114). — ἡ βάρδια μας είχε κι' δλας κατεβῆ στὸ πόστο της (Κοντ ΑΔ 329). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

ποτένζα, ἡ, καὶ **ποτέντζα**· δύναμις, ἐκ τῆς Ιταλ. *potenza*. — τὰ ταξίδια τῆς Εὐρώπης εἰς ταῖς φιλικαῖς ποτένζες (ΑΚΥ 1218) — καὶ μένομεν ἀδιάφοροι καὶ φίλοι μὲ δλας τὰς ποτέντζας (ΑΚΥ 1276).

ποτζαλαμπάντα, ἡ· ὑποστροφή, ἐπίδοσις, ἐκ τῆς Ιταλ. *poggia alla banda*. — καὶ *μαγνονθράρουμε* νᾶρθουμε ποτζαλαμπάντα γιατὶ ἡτανε κοντά ἡ στεργά. — (Παλ 695 - Ηπ πόντσα, Kah Mrwört 575).

πότο, τό· δοχεῖον, βάζον, ἐκ τῆς γαλ. *pot*. — κανένα πότο ἀσπρη λαδομπογιά (Κουλ 214) — ἔχω σκοπὸν νὰ ζητήσω τοῦ Γραμματικοῦ ἔνα ποτάκι (ὑποκ. τοῦ πότο) μὲ μπογιά. (Φωτ ΜΚ 76).

πουλάκα, ἡ· βλ. λ. **πολάκα**.

πουνέντες, δό· βλ. λ. **πονέντες**.

πουνεντογάρμπης δό· λιβοζέφυρος, ἐκ τῶν Ιταλ. *ponente* καὶ ἐνετ. *garbini*. — δ πουνεντογάρμπης χύθηκε

βονίζοντας στὴ βάρκα (Σουκ 71). (ΜΕγκ).

πούντα, ἡ· ἄκρα ἀκρωτηρίου, ἐκ τῆς Ιταλ. *punta*. — οἱ τράτες πέρασαν τρεῖς γουμενιές ἔξω ἀπὸ τὴν πούντα. — (Παλ 541 - ΜΕγκ - Hess).

πουντελάρω (οημ.), καὶ **πουντελάζω** ὑποστυλώνω, ὑποστηρίζω δι' ἀντηρίδος, ἐκ τῆς Ιταλ. *puntellare*. — μετά, πουντελάραμε τὴν κονθέρτα — τὸ καράβι στὴ δεξαμενή, τὸ πουντελάρον μὲ προσοχή. — (Jal 642 - Παλ 228 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

πουντέλια, τά, καὶ **μπουντέλια**· στυλίσκοι, ἀντηρίδες, ὑποστηρίγματα, ἐκ τῶν Ιταλ. *pontelli*, *puntelli* (πληθ.). — κάτω ἀπὸ τὶς λινές τέντες ποὺ είχαμε ἀπλώσει πάνω ἀπὸ τὰ πουντέλια τῆς κονθέρτας (Φαλτ 59) — ἀπὸ σκοινὶ σὲ σκοινὶ, ἀπὸ μπουντέλι σὲ μπουντέλι (Λεβ.). — βλ. λ. **ποντάλι**. — (ΝΟ 57 - Jal 641 - Παλ 288 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Kah Sm spr. 122-4).

πουντελιάζω (οημ.)· βλ. λ. **πουντελάρω**.

πούντος, δό· βλ. λ. **πόντος**.

πούντος, δό, καὶ **πόντος**· ἔκαστος τῶν ἀριθμῶν παιγνιοχάρτων, κάτι τὸ κερδισμένον, ἐκ τῆς Ιταλ. *punto*. — ἡ σωτηρία τῆς θαλάσσης συνίσταται εἰς τὸ νὰ βαστάξῃ τοῦτον τὸν πούντον τῆς θαλάσσης (Σπετσ Γ 436) — καὶ μετὰ φρονήσεως νὰ βαστάξετε αὐτὸν τὸν πούντον καὶ ώς καλοὶ πατριώται (Σπετσ Γ 473). — (ΜΕγκ).

πούπα, ἡ· πρύμνη, ἐκ τῆς ἐνετ. *pupa*. — "Ορος ἄχρηστος νῦν. — (Kah Sm spr 107 - Krets Byz Z 404 - Hess).

πουργάς, δό· **ΐντσα**, δάκτυλος, ἐκ τῆς ἐνετ. *purgada*. — "Ορος ἄχρηστος νῦν. (Παλ 551, 632 — Kah Mrwört 575-6 πουρσάδα).

πρατηγάρω (*ρημ.*) και **πρατιγάρω**: ἐλευθεροκοινωνῶς, ἐκ τῆς Ἰταλ. *praticare*. — νὰ πρατιγάρωμε λέει, νῷρθη τὸ τελωνεῖο κι' ὑστερεῖ τὰ γράμματα (*Φωτ ΩΣ 102*) — πρατηγάραμε κι' ἔνας-ένας ἀρχισε νὰ φοράῃ τὰ γιορτινά του καὶ νὰ φεύγει (*Καβ Β 106*). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

πράτιγο, τό· ἐλευθεροκοινωνία, ἐκ τῆς Ἰταλ. *pratica*. — μὲ τὸ νὰ λείπῃ τὸ σεις ἡμέρες τοῦ ἐδώσαμεν τὸ πράτιγο (*ΑΚΥ 1254*) — ἐπειδὴ εἶναι ὁ τόπος μας καθαρὸς ἀπὸ κάθε λοιμωχὴν νόσου, ἃς ἔχῃ τὸ πράτιγον (*Σπετσ Α 453*). — (Jal 1218 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ - Hess).

πρεβέντζα, ἥ, και **προβέντζα**: αἰφνιδία μετάπτωσις ὀνέμου ἀπὸ βορείου εἰς νότιον, ἐκ τῆς ἐνετ. *provenza*. — στὴν *Κασσάντρα* μᾶς ἔπιασε μιὰ πρεβέντζα ποὺ μᾶς ἐπόδισε. — (Παλ 103 - Jal 1219, 1321 - ΜΕγκ). **πρέζα**, ἥ· λεία, ἐκ τῆς ἐνετ. *presa*. — μόλις σιγουράρανε τὴν πρέζα (*Βλαμ Γ 99*) — ἐπεσε στὰ χέρια τῶν κονρσάρων μιὰ πρέζα ως 40 χιλ. δονκάτα (*Κοντ ΑΔ 11*). — (Jal 1223 - Παλ 559 - Hess).

πρέσ-α - πόκο (*ἐπιρρο.*): ως ἔγγιστα, ἐκ τῆς Ἰταλ. *press'a róco*. — νὰ τὸ σπεκονύλαρεις πρέσ'-α - πόκο (*Μαγκ ΚΑ 64*).

πρεσάρω (*ρημ.*): πιέζω, ἐκ τῆς Ἰταλ. *pressare*. — πρεσάρισαν ἀέρα στὰ καπνοτοῦμπα νὰ τὰ καθαρίσουν (*Φωτ ΩΣ 120*).

πρεστίτζιο, τό· γόντρον, ἐκ τῆς Ἰταλ. *prestiglio*, — τὸ πρεστίτζιο τῆς πατρίδας θὰ σώσης ἐσύ; (*Μαγκ ΚΑ 64*).

πρόβατα, ἥ· ἔξετασις, δοκιμή, δοκιμασία, ἐκ τῆς Ἰταλ. *prova*. — Πρόκειται περὶ διεθνοῦς δρου, τοῦ

δοπίου δμως ἡ χρῆσις μεταξὺ τοῦ ναυτικοῦ κόσμου τείνει νὰ ἐκλείψῃ δλοσχερῶς, ἐνδιέξεται ἀντιθέτου χρησιμοποιεῖται ἀκόμη ὑπὸ τῶν μὴ ναυτικῶν. — (ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ).

προβάρω (*ρημ.*): παραβάλλω, δοκιμάζω, προβάλλω, ἔξετάζω, ἐκ τῆς Ἰταλ. *provare*. — βλ. σημείωμα προγονούμενου λήμματος πρόβα - (ΝΟ 772 - Παλ 557 - Hess - Ανδρ).

προβεζίόνα, ἥ, και **προβιζίόνα**: προμήθεια, ἐκ τῆς Ἰταλ. *provisione*. — εἶναι συνωδευμένος μὲ 40 τρασπόρτια προβεζίόνες (*Σπετσ Α 462*) — οἱ Ὑδραιοὶ μὲ τὸ νὰ προσμένουν τῆς προβιζίόνες και τοὺς μισθούς (*Σπετσ Β 276*).

προβέντζα, ἥ· βλ. λ. πρεβέντζα.

προβιζίόνα, ἥ· βλ. λ. προβεζίόνα.

πρόντο: ἔτοιμος, ἐκ τῆς Ἰταλ. *pronto*. — ἔκανα λίγο ἀπότρει τοῖς ἄγκυρας νάναι πρόντο (*Καβ Β 121*).

προύβα, ἥ· πρώρα, ἐκ τῆς ἐνετ. *prova*. — Ὁρος ἀχρηστος νῦν. — (Jal 1232 - Hess).

P

ραγάνι, τό· τυφῶν, στρόβιλος καταιγίζων, ἐκ τῶν Ἰταλ. *uragane* και γαλλ. *ouragan*. — νὰ τραβερσώνωμε τὶς μακρυνές θάλασσες, κόντρα στὰ χονδρὰ ραγάνια (*Φωτ ΩΣ 15*) — θὰ χάσωμε τὴν ναύλωσι μὲ τοῦτο τὸ ραγάνι (*Φωτ ΜΚ 133*). — (ΜΕγκ - Βασ).

ράδα, ἥ, και **ράντα**: ὑφορμος, ἀνοι-

κτὸν ἀγκυροβόλιον, προλιμὴν ἀνοικτός, ἐκ τῆς Ιταλ. rada. — τὸ « *Mantua* » ἡταν τώρα στὴ ράδα, ἔξω ἀπ’ τὸ λιμάνι τῆς Μπόνας (Βεν 72) — τὰ ἴδια ποὺ δύο οἱ ναυτικοὶ λένε στὴ ράδα (Καβ 56) — οὐδὲ τὸ καλοκαίρι φαρεύονται ἀνοικτὰ ράντα (Μαγκ ΚΘ 34). — (Jal 1251-ΜΕγκ-Βασ - Hess).

φαδάντζα, ή, καὶ **ρούδάντζα**: ψέλλιον, ἐκ τῆς Ιταλ. radancia. — ἡ φαδάντζα ἔχει αὐλάκι στὴν ἔξω ἐπιφάνεια γιὰ νὰ μὴ γλυνστράνε τὰ σχοινιά. — (ΝΟ 425 - Jal 529 - Παλ 194 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

φαλαντί, τό: ταχύτης ἀφόρτου λειτουργίας, ἐκ τῆς γαλλ. ralenti — βρίσκω πῶς τὸ φαλαντί εἶναι πολὺ ἀργό καὶ φοβᾶμαι μὴ σβήσῃ τὸ μοτέρο. **ράντα**, ἡ: βλ. λ. **ράδα**.

ράντα, ἡ: κέρκος, ἐκ τῆς Ιταλ. rampa. — καταπιάστηκε δὲ ἴδιος νὰ ἔφυλλάρῃ τὴ ράντα (Φωτ ΩΣ 86) — ἐσήκωσε παντιέραν, μίαν στὸ ἄλμπουρο τῆς πορύμνης καὶ ἄλλην εἰς τὴν ράνταν (Σπετσ Α 591).

φαπορτάρω (ρημ.) καὶ **ρεπορτάρω**: ἀναφέρω, ἐκθέτω, ἐπαναλαμβάνω, ἐκ τῆς Ιταλ. rapportare. — ἔγα *'Iggelé-ζικο φορτηγὸ ωροποτάρησε πῶς τὸ ξετίναξε χοντρὴ φουριούνα* (Φωτ ΜΚ 106) — κάμποσοι ἀπὸ τὸ πλήρωμά μιας φαπορτάρανε διτὶ εἰδανε ἀεροπλάνο (Κουλ 112)

φαπόρτο, τό, καὶ **ρεπόρτο**: ἔκθεσις, ἀναφορά, δελτίον, ἐκ τῆς Ιταλ. rapporto. — ἔδωσε φαπόρτο, εἶχε πάρει τὴ θερμοκρασία τῆς θάλασσας (Βεν 201) — σάμπως δὲν εἶχε φεπόρτο νὰ ξέρῃ τὸ καιρό; (Φωτ ΜΚ 15) — γειά σου, σοῦστειλα τὸ φεπόρτο (Καβ Β 8) — ἔδωσε τὸ φεπόρτο του (Κουλ 60). — (Ανδρ).

ρασκέτα, ἡ: ξέστρα, ἐκ τῆς Ιταλ. raschietta. — μιὰ διυδὸ φτυαριές καὶ ξάπλα, φασκέτα καθόλου (Καβ Β 51) — ἀφίνοντας τοὺς λοστοὺς καὶ τὶς φασκέτες (Κουλ 24). — (Βασ).

ράσπα, ἡ: τρίπτης, ξυλοφάγος, λείαντρον, ἐκ τῆς Ιταλ. raspa. — μὲ τὴ φάσπα πῆρε ἐλαφρὰ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ξύλου καὶ τὴν ἔστρωσε. — (ΜΕγκ).

ράτσα, ἡ: φυλή, ἐκ τῆς Ιταλ. razza. — μὰ ἐμεῖς εἴμαστε μιὰ ράτσα ποὺ θεριεύει στὸ γινάτι (Φωτ ΩΣ 102). — (Ανδρ).

ρατσιόνι, τό, καὶ **ρατσιούνι**: μερίς, ἐκ τῆς Ιταλ. razione. — *"Ορος ἄχερστος νῦν"*. — (Jal 1264 - Hess).

ραφάλα, ἡ: ριπή, λαῖλαψ, καταιγίς, ἐκ τῆς γαλλ. rafale. — οἱ ραφάλες ἔρχονται ἐπανωτές καὶ τὸ καράβι πήγαινε ξυλάρμενο. — *Πρεβλ.* πρὸς λ. **ρέφουλα**. — (Jal 1253 - Hess).

ρεάλε, ἡ, καὶ **ριάλα**: γαλέρα διὰ βασιλεῖς, πρίγκηπας, ἀνωτάτους ἀξιωματούχους, ἐκ τῆς Ιταλ. reale. — διὰ τὴν ριάλα τὴν ἀλικόντησε, ὅμως σαντζάκι δὲν τοῦ ἔβαλε (ΑΚΥ 1150).

ρεβάρω (ρημ.): βλ. λ. **ἀρριβάρω**.

ρέγουλα, ἡ, καὶ **ρέγουλο**, τό: ρυθμός, τάξις, ἐκ τῆς λατιν. regula. — ἔη ὥρες βασανίστηκε κι' ἀντὸς ὅσο νὰ φέρουν σὲ φέγουλο τὴ μηχανή (Φωτ. ΩΣ 22) — οἱ βαρκαρέοι τραβούσαν τὰ τὰ κοντιὰ μὲ φέγουλο (Κοντ 136). — (ΜΕγκ - Hess - Ανδρ).

ρεζέρβα, ἡ: ἐφεδρεία, ἀπόθεμα, ἐκ τῆς Ιταλ. riserva. — οἱ φεζέρβες μας ητανε ἀρκετές καὶ δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ ὀρίσουμε μερίδες. — (ΜΕγκ - Hess - Ανδρ).

ρεκουπεράρω (ρημ.): ἀναλαμβάνω, διασώζω, ἀνακτῶ, ἐκ τῆς Ιταλ. ricuperare. — μὰ θὲ νὰ τανε τρυπωμένοι

σὲ καμιὰ καλύβα γιὰ νὰ φεκουπερά-
φουντε (Κοντ 158).

ρελεβάρω (ρημ.). διοπτεύω διὰ τῆς
πυξίδος, λαμβάνω τὴν ἀντιστοιχίαν
διὰ πυξίδος, ἐκ τῆς ἵταλ. *rilevare*.—
ὅ ἀνθυποπλοίαρχος ἀνέβηκε στὴ γέ-
φυρα γιὰ νὰ φελεβάρῃ. — (NO 1213 -
Παλ 588 - Ηπ - Hess - ΜΕγκ).

ρελέβο, τό· διόπτευσις διὰ τῆς πυ-
ξίδος, λῆψις ἀντιστοιχίας διὰ τῆς
πυξίδος, ἐκ τῆς ἵταλ. *rilevo*. — γιὰ
νὰ πάρω κανένα φελέβο καὶ νὰ ἴδω τὶ
γίνεται γύρω (Κοντ 199) — μὲ τὸ πα-
λινόριο ἔπαιρνε φελέβο γιὰ νὰ τσεκάρῃ
τὸ σκαρτάροσμα τοῦ μπούσουλα (Κοντ
205). — (NO 1213 - Παλ 588 - Ηπ -
Hess - ΜΕγκ).

ρελία, τά· ρίζαι θωρακίου, ἐκ τῆς
ἐνετ. *reli* (πληθ.). Ὁ Jal ἀναφέρει
τὸν τύπον ρεγλιές, ἐκ παρεννοήσεως
μᾶλλον. — ἔσκυψε, πέρασε τὸ κεφάλι
του στὰ δέλια κι ἄρχισε νὰ ἔσερνά
(Καρβ Β 66) — (NO 719 - Παλ 350 -
Jal 765 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

ρεμέζο, τό· βλ. λ. **ρεμέτζο**.

ρεμέτζα, τά· πείσματα, ἐκ τῆς ἵταλ.
remeggi. — τὰ φεμέντζα εἶναι μοναχὰ¹
γιὰ τὸ ἄραγμα καὶ κάνουν καὶ γιὰ
οινούλχιο. — (ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

ρεμεντζάρω (ρημ.) καὶ **ρεμιντζάρω**.
δρυμίω, δένω πλοῖον, ἐκ τῆς ἵταλ.
remeggiare. — Ὁ Delatre (Portulans)
ἀναφέρει ἀρμετζάρω ἐκ τῆς ἐνετ.
armizzare. — ὁ καπετάνιος μανούβρα-
ριζε γιὰ νὰ φεμεντζάρῃ. — (NO 677 -
Jal 115 - Παλ 27 - Μεγκ - Ηπ - Hess).

ρεμέντζο, τὸ, καὶ **ρεμέζο**. δρυμηή-
ριον, θέσις προσδέσεως, ἐκ τῆς ἵ-
ταλ. *remeggio*. — χθὲς ἔκειολλήσαμε
ἀπὸ τὸ φεμέζο τοῦ παροπλισμοῦ
(Φωτ ΩΣ 37)

ρεμέντιο, τό· φάρμακον, ἐκ τῆς ἵ-
ταλ. *remedio*. — δὲν χρειάζομαι φεμέν-

τια! εἴπε ὁ λοστρόμος (Φωτ ΩΣ 116).
ρεμιντζάρω (ρημ.). βλ. λ. **ρεμεν-
τζάρω**.

ρεμουλκιαδόρος, δ· ρυμουλκόν, ἐκ
τῆς ἵταλ. *rimurchiatore*. — περιμένα-
με τὸν ρεμουλκιαδόρο ναδρήη νὰ μᾶς
ἀλλάξῃ πόστο. — (ΜΕγκ ρυμουλκόν).

ρεμουλκιάρω (ρημ.). ρυμουλκῶ, ἐκ
τῆς ἵταλ. *rimurchiare*. — μὲ τὸ χάσι-
μο τῆς προπέλλας, εἴμαστε ἀκυβέρνη-
τοι καὶ μᾶς φεμουλκιάρανε στὸ πιό
κοντινὸ πόρτο. — (Jal 1276).

ρεμούλκιον, τό, καὶ **ρεμούρκιον** ρυ-
μούλκιον, ἐκ τῶν ἵταλ. *rimurchio*
καὶ ἐνετ. *rimurcio*. — Πρόκειται πε-
ρὶ ἑλληνικῆς λέξεως ἔξιταλισθείσης
καὶ ὑπὸ τὴν ἔξιταλισμένην μορφήν
της ἐπιστραφείσης εἰς τὴν ἑλληνι-
κήν. Τὸ αὐτὸ διχύει καὶ διὰ τὰ λήμ-
ματα ρεμουλκιαδόρος, ρεμουλκιάρω.
— οἱ πιὸ ἀνυπόμονοι καπετάνιοι ἔβα-
λαν τὶς βάρκες νὰ σύρουνε φυμούλκιο
(Καρφ 67). — (Jal 1275 - Παλ 589 -
ΜΕγκ).

ρεμπέλιο, τό· ἀνταρσία, ἀνυποταξία,
ἐκ τῆς ἐνετ. *rebelio*. — μανθάνομεν νὰ
εἶναι δλα τὰ πράγματα εἰς μίαν ἀτα-
ξίαν καὶ φεμπέλιο (ΑΚΥ 177).

ρέμπελος, δ· ἀντάρτης, ἄτακτος, ἐκ
τῆς ἵταλ. *rébelo*. — ὁ πατέρας δὲν
χρειαζόταν τὰ λεφτά τοῦ φέμπελον
(Μαγκ ΚΑ 187). — (Ανδρ).

ρεπορτάρω (ρημ.). βλ. λ. **ραπορ-
τάρω**.

ρεπόρτο, τό· βλ. λ. **ραπόρτο**.

ρεπουλίνα, ᷂, καὶ **ριπολίνα**. ριπο-
λίνη (εἰδίκιον ἐλαιόχρωμα τοῦ Οίκου
Lefranc), πᾶν στίλβον καὶ ταχέως
ξηραινόμενον ἐλαιόχρωμα, ἐκ τῆς
γαλλ. *ripline*. — δέρας τρεμουλιά-
ζει τὴν ἀχτινοβολία τῆς ἀσπρῆς φε-
μενίνας (Φωτ ΩΣ 92) — δ· ἀνθυ-
ποπλοίαρχος τὴν ἔβαφε μὲ φεπολίνα

χρῶμα φυσικὴ (Βεν 223).— (ΜΕγχ).
ρεσάλτο, τό, καὶ ρισάλτο· εἰσπήδησις, ἐκ τῆς Ιταλ. risalto.— ὅποι εἶναι ἀδύνατον νὰ τοὺς τρακάρωμεν μὲ φεσάλτον (Σπετσ Β 223) — οἱ κουρσάροι εἰδὼν πώς τὸν πύργο τοῦ Μονθελᾶ δὲν τὸν παίρονυν μὲ φεσάλτο (Βεν 123) — ξυπνοῦν οἱ ναῦτες τοῦ βυθοῦ ρισάλτο νὰ βαρέσουν (Καβ 78).— (ΜΕγχ - Hess).

ρεσπέντζα., ἡ· βλ. λ. **δεσπέντζα.**
ρεσπέτο, τό· ἀμοιβόν, ἀνταλλακτικόν, ἐκ τῆς ἔνετ. respetto.— μπρίκια ποὺ ἀρριβάρουν μὲ τὰ φεσπέτα (Βλαμ Γ 150) — καὶ τούδειχνε τὰ φεσπέτα κουπιὰ στὰ πόδια του (Σουχ 14).— (ΝΟ 775-Παλ 581-ΜΕγχ-Ηπ-Hess).

ρέστο, τό· κράτησις, ἐκ τῆς Ιταλ. résta.— καὶ εἰς γέστον βαλμένον τὸν Δεσπότην των, τὸν ὅποιον εδγαλαν οἱ Καπεταναῖοι (Σπετσ Γ 116).

ρέστος, δ· ὑπόλοιπος, ἐκ τῆς Ιταλ. resto.— ἐπούλησε βαρέλια 17 εἰς κάποιον Ἀντωνόπουλον καὶ διὰ τὸ φέστο πρᾶγμα (Σπετσ Β 185) — ἄλλοι στ' ἀμπάρι, ἄλλοι στὴ μῆχανή, οἱ γέστοι βάρδια στὴν κουβέρτα (Τσουχ 135). — (Ανδρ).

ρετάλι, τό· ὑπόλοιπον δέματος ὑφάσματος, ἐκ τῆς Ιταλ. ritaglio.— Μεταφορικῶς λέγεται μὲ σκωπτικὴν χροιάν, ἐπὶ πραγμάτων ποὺ δὲν ἀξίζουν.— Θὰ ξεράσουν πρὶν φτάσουν στὴν κόφα τοῦ ἀρμπονδού, γεμιτζῆδες φετάλια (Φωτ ΩΣ 15).— (Ανδρ).

ρετράτα, ἡ· ἀποχώρησις, σῆμα διὰ κανονιοβολισμοῦ διὰ τὴν ἐναρξιν νυκτερινῆς ὑπηρεσίας, ἐκ τῆς Ιταλ. ritratta. — "Ορος ἀχρηστος νῦν. — (Jal 1281 - Hess).

ρεφόρτσο, τό· ἐνδυνάμωσις, ἐκ τῆς Ιταλ. rinforzo.— πῆγα πρόμα τὰ φε-

φόρτσα τοῦ τιμονιοῦ (Καβ Β 21).— (Hess).

ρέφουλα, ἡ ρεφουλιά, ἡ, καὶ ρεφοῦλι, τό, ἡ ρέφουλας, δ· ριπή ἀνέμου, ἐκ τῆς ἔνετ. réfolo.— στὴ μπονάτσα ἡ θάλασσα σπιθοβολᾶ καὶ στὴ φουργούνα γίνεται ρέφουλας σκοτεινός (Φωτ ΩΣ 85).— Πρεβλ. λ. **ραφάλα.** — (Παλ 573-ΜΕγχ-Hess). ρεφρούτζιο, τό· ἀγκυροβόλιον καταφυγῆς, ἐκ τῆς Ιταλ. rifugio.— ἡ τρικυμία μᾶς ἔκανε νὰ πιάσουμε στὸ πιὸ κοντινὸ φεφούτζιο.— (ΜΕγχ).

ρίβα, ἡ· δχθη, ἀποβάθρα, ἐκ τῆς Ιταλ. riva.— ἡ ρίβα ἦταν πολὺ κρημαστή καὶ δύσκολα ζύγωναν βάρκες. — (Πασχ).

ρίγα, ἡ, καὶ ρίγλα· διπαράλληλος κανῶν, χάρακας, ἐκ τῶν λατιν. regula καὶ Ιταλ. rigla.— ἡ ρίγλα ζαβωμένη (Καβ Β 116).— (Ανδρ).

ρίζιγο, τό, καὶ ρίζικο ἡ ρισικό· κίνδυνος, ἐκ τῆς Ιταλ. rischio.— τὰ δὲ ρίζικα τῆς θαλάσσης καὶ ὁ κίνδυνος (ΑΚΥ 1.75) — ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ρίζιγα τῆς θαλάσσης, τὰ ὅποια ἀγροκοῦνται (ΑΚΥ 1.76).

ριπολίνα, ἡ· βλ. λ. **ρεπουλίνα.**

ρισκάρω (οημ.)· διακινδυνεύω, ἐκ τῆς Ιταλ. rischiare.— ρισκάραμε τὴ ζωή μᾶς ἀνέμελα καὶ πήραμε τὸν πόλεμο οτ' ἀστεῖα (Φωτ ΩΣ 100).

ρίτσες, οἱ· δεσμοὶ λέμβου, ἐκ τῆς Ιταλ. rizze (πληθ.). — μποτοσάραμε μὲ ρίτσες τὶς μορσαρισμένες βάρκες. — (Paasch 355 rizza).

ρόδα, ἡ· τροχός, ἐκ τῆς ἔνετ. roda.— ἡ ρόδα τοῦ τιμονιοῦ στριφογύριζε ἀδιάκοπα (Φωτ ΩΣ 159) — καὶ τὰ ροζασμένα χέρια του γυροφέρονυν νευρικὰ τὴ ρόδα (Φωτ ΜΚ 15).— (Ανδρ).

ροδάντζα, ἡ· βλ. λ. **ραδάντζα.**

ροκέτα, ἡ, καὶ ρουκέτα· σκυταλίς,

πύρωντος, ἐκ τῆς ἵταλ. rochetta. — προνυμύτισε καὶ ξεβίδωσε τὴν τάπα ποιῶν τις ρουκέττες (Σουκ 50) — ὅλες τις ρουκέτες τώρα κάφτες καὶ μαροκόνι στείλε τὸ S.O.S. (Καβ 76). — (ΝΟ 1884 - Παλ 341 - ΜΕγχ - Ηπ- Hess - Ανδρ).

ρόλος, δ· ναυτολόγιον, πίναξ τοῦ πληρώματος, ἐκ τῆς ἵταλ. ruolo (di equipaggio). — τὰ δὲ ὄνόματα αὐτῶν ἐγγράφησαν εἰς τὸν ρόλον, δπως τῶν ἄλλων (Σπετσ Γ 111).

ροντέλλα, ἡ· παράκυκλος, ἐκ τῆς ἵταλ. rondella. — βάζοντες πρῶτα ροντέλλα κι' ἐπάνω τὸ παξιμάδι κι' ἔπειτα σφίγγοντες.

ροπάρω (ρημ.) διατρυπῶ πλοίον, ἐκ τῆς ἵταλ. rombare. — ἀνοίξαμε τρύπες στοὺς μπούνδους καὶ ροπάραμε τὸ καράβι. — (Παλ 612).

ρότα, ἡ· πλοῖος, πορεία, πλεῦσις, ἐκ τῆς ἵταλ. rotta. — μίαν φρεγάταν, ἡ τις κατέβαινε κατὰ τὴν ρόταν ποὺ ἔδειχνε (Σπετσ Γ 13) — δ· καιρὸς εἰλαιοῦ ἄβολος στὴν ρότα καὶ τὸ καράβι τραντάζεται (Φωτ ΩΣ 34) — τώρα ποὺ τὰ καράβια μπήκανε στὴν σωστὴ ρότα (Βλαμ Γ 27). — (ΝΟ 1215 - Παλ 608 - ΜΕγχ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

ρουκέτα, ἡ· βλ. λ. ροκέτα.

ρουλάρω (ρημ.) διατοιχοῦμαι, ἐκ τῆς ἵταλ. rollare. — Συνων.: μποτζάρω, μποτζίρω, πιθανῶς ἐκ τῆς τουρκ. bocca. — τὸ σκάφος ρουλάριζε ρυθμικά. — (Jal 1296 - Hess).

ρουμπάρι, τό· βλ. λ. λουμπάρι.

ρουμπί, τό· ἐκπεριστροφή, ἀντιβολή, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ τῆς ἵταλ. ruda. — δ· καπετάνιος ἔκανε ρουμπί, γιατὶ τὰ πανιά τὸ παλερνανε σύρτα καὶ γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ πάρουμε τὴν πρώτη μας ρότα. —

(ΝΟ 897 - Παλ. 107, 148, 181 - ΜΕγχ - Ηπ).

ρουτίνα, ἡ· ἔξις, τυπικότης, συνήθεια εἰς τὸ διοιδόμορφον, ἐκ τῆς γαλλ. routine. — ἐνῶ ἡ ρουτίνα τοῦ ταξιδιοῦ ἐξακολουθοῦσσε ἡ ἴδια (Κουλ 158) — ἔξω ἀπὸ τὴν καθημερινὴν ρουτίνα τῆς δουλειᾶς. — (Ηπ - Ανδρ).

Σ

σάγια· πρότεινον, ἐκ τῶν ἵταλ. saglia, saia. — Κέλευσμα διὰ τὴν πρότασιν ἢ προσολήν δορατίου. — (Παλ 554 - ΜΕγχ).

σαγιαδοῦρος, δ· ὑπέρα στεφάνης δορατίου ἀρτέμονος, ἐκ τῆς ἐνετ. sajador. — Πρβλ. πρὸς λ. σαγιαφόρος (Jal 1305).

σαγιάρω (ρημ.) καὶ σαλιάρω· προέλκω, προωθῶ δοράτιον, ἐκ τῆς ἵταλ. sagliare, — δ δεύτερος τοὺς εἰπε νὰ σαγιάρουν τὸ μπαστοῦν. — (ΝΟ 727 - Παλ 554 - ΜΕγχ - Ηπ).

σαγιαφόρος, δ, καὶ σαλιαφόρος· εἰδος σχοινίου, ἐκ τῆς ἐνετ. sagliafóra. — Ο γράφων διεπίστωσεν τὴν χρῆσιν του εἰς Ζάκυνθον καὶ Παξούς. — Πρβλ. πρὸς λ. σαγιαδοῦρος.

σαγίτα, ἡ, καὶ σαΐτα· βέλος, ἐκ τῆς λατιν. sagitta. — ἡ βάρκα ἔτρεχε σὰν σαγίτα, νὰ πάει νὰ τσακιστῇ πάνω στὶς ξέρες (Κοντ ΑΔ 319).

σάγουλα, ἡ· δέτης, ἀναδέτης, διαδέτης, ἐκ τῆς ἵταλ. sagola. — μοῦ φέζανε τὴν σάγουλα τοῦ σκανταλιοῦ κι' ἐπιασα τὴν ἄκρη της (Κοντ 77).

— (Νο 408 - Jal 1307 - Παλ 118, 570 — ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

σαίτα.

σαλάδο, τό· ἀλίπαστον, ἐκ τῆς ισπ. salado. — νὰ τοὺς στελλουν ὄλιγον κρέας σαλάδο, ἔξ ἑκείνου τὸ δποῖον μαγειρεύοντων εἰς τὰ πλοία (Παπδμ).

σαλαμάστρα, ἡ, και σαλμάστρα· πλεκτάνη, παρέμβυσμα, ἐκ τῆς ἐνετ. salmastra. — νὰ δένετε τὸ ἔμβολο, νὰ μὴν πετάῃ τὴν βενζίνη ἀπὸ τὴν χαλασμένη σαλαμάστρα (Τσουκ 97) — και πλέκουνε σαλαμάστρα μὲ τρία, πέντε, ἐννιά σφιλάτσα (Καβ ΚΘ 140). — (NO 382 - Παλ 351 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

σαλαμούρα, ἡ· ἄλμη, ἐκ τῆς ἐνετ. salamora. — ἔβγαλαν δόνο κομμάτια κρέας ἀπὸ τὴν σαλαμούρα. — (Παλ 616 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ).

σάλβα, ἡ· πυροβολισμός πρὸς χαιρετισμόν, ἐκ τῆς ιταλ. salva. — εἰκοσι μία σάλβες φίξαμε μὲ τὰ κανόνια δταν μπαρκάρισε ὁ βασιλῆς. — (ΜΕγκ).

σαλιάρω (οημ .)· βλ. λ. **σαγιάρω.**

σαλιαφόρος, ὁ· βλ. λ. **σαγιαφόρος.**

σαλίτρο, τό· νίτρον, ἐκ τῆς ιταλ. salnitro. — πηγαίναμε στὸ Τοίλι (δηλ. τὴν Χιλῆν) νὰ φορτώσουμε σαλίτρο (Βεν 180).

σαλμάστρα, ἡ· βλ. λ. **σαλαμάστρα.**

σαλουδάρω (οημ .)· βλ. λ. **σαλουτάρω.**

σαλοῦδο, τό· βλ. λ. **σαλοῦτο.**

σαλούπα, ἡ· ἀκατος, ἐφόλκιον, τύπος μικροῦ Ιστιοφόρου ἐξωπλισμένου, καταδρομικοῦ, ἐκ τῆς ιταλ. scialuppa. — τέσσαρα τρασπόργα και πέντε σαλούπαις κατέβικαν στὰ κάστρα (Σπετσ Β 189) — τὴν γαλέραν και τὴν σαλούπαν, μὲ τὴν ὅποιαν ἥλθα (Παπδμ). — βλ. και λ. **κελούπα.** — (ΜΕγκ - Hess).

σαλουτάρω (οημ .) και **σαλουδάρω** χαιρετῶ, ἐκ τῆς ιταλ. salutare. — ἐσηκώσαμεν τὰς πανδιέρας μας και ἐσαλουδάραμεν κατὰ τὴν τάξιν (Σπετσ Γ 91).

σαλοῦτο, τό, και **σαλοῦδο**· χαιρετισμός, ἐκ τῆς ιταλ. saluto. — τελείωντας τὸν ἀγιασμὸν ἐφρίξαμεν δύο κανόνια διὰ σαλοῦδον (Σπετσ Β 147).

σάλπα! ἀνάσπι! ἀπόπλους (ως ουσιαστ.), ἐκ τῆς ιταλ. salpa. Προστακτ. τοῦ ωημ. salpare. — τοὺς εἴδα νὰ τοὺς ἀποχαιρετᾶνε στὸ σάλπα (Καβ Β 15) — σάλπα και τὶς δυό! βροντοφόνησε δ κατετάνιος. — (ΜΕγκ σαλπάρω).

σαλπάρω (οημ .) και **σαρπάρω**· ἀνασπῶ ἄγκυραν, ἀπαίρω, ἀποπλέω, ἐκ τῆς ιταλ. salpare. — μὲ τὸ ξημέρωμα ἐσαλπάραμεν ἀπὸ Μύκονον (Σπετσ Γ 96) — αὐγὴν χαράματα σαλπάρανε γιὰ τὴν Μαύρη Θάλασσα (Καρχ 37). — σ' ἕνα κάρτο σαλπάρουμε (Βεν 51) — μὲ δυό τρεῖς σφυριές ἡ καδένα κόπηκε και σαλπάρανε (Βλαμ 73). — (NO 656 - Jal 579, 926 - 1311, Παλ 238 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

σαλταμάρκα, ἡ, και **σανταμάρκα,** ἡ· **σοταμπάρκα**· βαρὺ και βραχὺ χιτώνιον τῶν ναυτικῶν, ἐκ τῆς ιταλ. saltambarca. — ἐμπήκε στὸν καφερὲ μὲ τὴν καινούργια σαλταμάρκα του, μπαρμπερισμένος.

σαλτάρω (οημ .)· πηδῶ, ἐκ τῆς ιταλ. saltare. — ἀρπάζει τὸ τσουβάλι και σαλτάρει στὸ κατάρτι (Μαγκ ΚΑ 19) — δ πιλότος σαλτάρησε πάνω στὸ « Μαρτώ » (Βεν 260). — (ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

σαλυμώ, τό· καμινευτήρ αύλος, ἐκ τῆς γαλλ. chaluméau. — μὲ τὸ σαλυμώ κόλλησαν τὴν λεπτὴ φαγάδα πάνω στὸ μέταλλο. — (Παλ 144).

σαμπέκο, τό, και **σεμπέκι** λιβυρνίς, ἐκ τῆς Ιταλ. zambècco.— τὸ πλοῖον εἶναι σαμπέκο, τὸ δποῖον ὡς πολεμικὸν μετὰ τοῦ στόλου ἔξεπλευσεν (Σπέτσ Γ 469).

σαμπετάζ, τό· δολιοφθορά, ἐκ τῆς γαλλ. sabotage.— σαμποτάζ γίνονταν καθημερινῶς κι' οἱ Γερμανοὶ ξεθύμαινεν στοὺς ὄμηρους. — (Ανδρ.).

σαμποτάρω (ρημ.) δολιοφθείρω, ἐκ τῆς Ιταλ. sabotare.— τώρα ποὺ μᾶς σαμποτάρουν καὶ βοηθοῦν τὸν χτεσινὸν ἔχτρο μας (Φωτ ΩΣ 102).

σαμπούκος, δ· βλ. λ. **ζαμπούκος**. **σανταμάρκα**, ή· βλ. λ. **σαλταμάρκα**.

σάντα-μπάρμπαρα, ή· πυριταποθήκη πλοίου τοῦ ἄλλοτε ναυτικοῦ, ἐκ τῆς Ιταλ. Santa-Barbara.— Ὁρος περιπεσῶν εἰς τελείαν σχεδόν λήθην. — μιὰ γρανάτα ἔπεισε στὴ σάντα-μπάρμπαρα καὶ ἡ κορθέτα τινάχτηκε στὸν ἀέρα. — (Jal 1308, 1316 - Παλ 613 - Somav 1709-Hess).

σαντάρδο, τό, και **σταντάρδο**· στηλίδιον ὑπὲρ τὴν κορώνην τῆς πρύμνης, ἐκ τῆς ἐνετ. stendardo.— πίσω στὴν πρύμη στὸ σαντάρδο ἡ πιὸ καινούργια σημαία (Κουλ 57). — (ΝΟ 510 - Jal 274, 1316 - Παλ 80, 354 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

σαρπάρω (ρημ.)· βλ. λ. **σαλπάρω**. **σβέλτος**, δ· εὐκίνητος, ἐκ τῆς Ιταλ. svelto.— σβέλτος δρασκέλισε δ Μπάμπης τὴν πόρτα (Φωτ ΜΚ 20). — (ΜΕγκ - Ανδρ.).

σγόρμπιτα, ή· κοπίδιον στρογγύλης ἐντορμίας, ἐκ τῆς Ιταλ. sgombia.— μὲ τὴ σγόρμπιτα ἄνοιξε τρύπες στὰ σημάδια.

σεγάτσο, τό, και **σιγάτσο** ή **σιγάτσα**, ή· είδος πρίονος, ἐκ τῆς ἐνετ. segasso.— Ὁ Παλάσκας ἀνα-

φέρει τὸν τύπον σιγάτα, δ δε Ἡπίτης σιγάσσα.— μὲ τὸ σεγάτσο θὰ κόψῃς τὴν ὁξυά! εἴπε ὁ μαραγκός.— (Παλ 618 - Ηπ).

σεγόντος, δ, και **σιγόντος** δευτερεύων ἄνεμος, ἐκ τῆς Ιταλ. secondo. — στὴ βόλτα μπορεῖ νὰ μᾶς πάρῃ σιγόντος (Βλαμ Γ 55).

σεγόντος, δ, και **σιγόντος** ή **σεκόντος** δεύτερος, ὑπαρχος, ἐκ τῆς Ιταλ. secondo. — ὡς σιγόντος ὅπου ἦτον τοὺς ὀνείδισε διὰ τὴν ἀταξίαν τοὺς (Σπέτσ Γ 155) — **Κωσταντῆ**, σὲ θέλω, εἴπε στὸν σεκόντο του (Βλαμ 11).

σεκκάντε, τό· στεγνωτικόν, ἐκ τῆς Ιταλ. essiccante. — πολλὲς μπογιές ἔχουν σεκκάντε, γιὰ νὰ στεγνώνουν γλύκωρα.

σεκόντος, δ· βλ. λ. **σεγόντος**.

σεμπέκι, τό· βλ. λ. **σαμπέκο**.

σέμπρε (ἐπιρρο.)· πάντοτε, ἐκ τῆς Ιταλ. sempre. — σέμπρε θάλασσα... γιερὲν βάρδια (Καβ Β 72).

σενιάλο, τό, και **σινιάλο**· σῆμα πλοιοκτήτου, ἐκ τῆς ἐνετ. signál.— ἐνῷ ἐπάνω στὴ γαλέτα τοῦ πρυμοῦ ἀλμπονουρὸν ἤτανε σηκωμένο τὸ σινιάλιο τοῦ ἰδιοκτήτη (Κουλ 57).

σενιάλο, τό, και **σινιάλο**· σημεῖον, σῆμα, ἐκ τῆς ἐνετ. signál. — ὡμέλησεν δ Ἀρχιναύαρχος διὰ τῶν σινιάλων (Σπέτσ Γ 124) — στὸ μεσανδ ἀλμπονοῦ τὸ σινιάλο μὲ τ' ὄνομα τοῦ καρφιοῦ (Βλαμ Γ 118) — τὸ μαῦρο σινιάλο τῆς ἀνεμιζόταν στὸ πλωρίσιο ἀλμπονοῦ (Βεν 123). — (Jal 1352 - Παλ 627 - Χρον Γαλ 215 - ΜΕγκ - Hess).

σενιάρω (ρημ.)· προετοιμάζω, εὐτρεπίζω, ἐκ τῆς Ιταλ. segnare. — μὲ δυὸ κονβέντες καὶ καθαρὲς καὶ νέτες, σενιάρισε τὴν κονβέρτα (Φωτ

ΜΚ 16) — οἱ γεμιτζῆδες σενιάρουν τὰ καράβια τοὺς (Βλαχ. Γ 47).— (ΜΕγκ).

σένιο, τό· ἐφόδιον, ἐκ τῆς Ιταλ. assegno. — κονβαλούσαν τὰ σένια τοὺς σὲ χαρτοσακκοῦλες ἢ σὲ πακέτο δεμένο μὲ σπάγγο (Φωτ ΜΚ 16).

σεντίνα, ἡ· ἀντλοδόκη, σιφωνοθήκη, ὑδατα εἰς στενότητας νομέων καὶ μιζοδίων, ἐκ τῆς Ιταλ. sentina. — καὶ μὲ δυὸ μεθυσμένα βήματα βρέθηκε στὸν νερόλακκο τῆς σεντίνας (Φωτ ΩΣ 84) — εἰχανε κρυφῆ στ' ἀμπάρια, στὶς σεντίνες (Βεν 180).— (ΝΟ 986 - Jal 1342-3 - Παλ 622 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Gang σεντίνα - Mcyg NgrSt 3.59 - Κουχ Ναυτ 9).

σεραμπούνια, ἡ· παράθριος, ἐκ τῆς Ιταλ. serrabugne. — σεραμπούνια είναι μιὰ πρόσθετη σκοτίνα ἢ πρόσθετος στίγγος. — (ΝΟ 764 - Παλ 136 - Ήπ - Hess).

σεραπινέλι, τό· πλάγιος συστολεύς, ἐκ τῆς Ιταλ. serrapennoni. — κάθε πλάγιο γραντὶ ἔχει τὸ δικό του σεραπινέλι. — (ΝΟ 754 - Jal 424 - Παλ 136 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

σεράρω (ερημ.)· πτύσσω, διπλώνω, ἐκ τῆς Ιταλ. serrare. — Ὁρος ἄχρηστος νῦν.—(Diet Byz 10594-Hess).

σερβίτσια, τά· καλώδια, ἐπιχειρία, ἐκ τῆς Ιταλ. servizi. — δλα τὰ σερβίτσια τοῦ καραβιοῦ, ἄλμπονδα, πανιά, σίδερα είναι μιὰ δαπάνη τοῦ πλοιοκτήτου (Φαλτ 12)—(ΝΟ 747-Παλ 442 - Ήπ - Hess).

σερβομοτέρ, τό· ὑπηρετικὸν μηχάνημα, βοηθητικὸν μηχάνημα, ἐκ τῆς γαλλ. servomoteur.—Ἐν τῷ Ἐμπορικῷ Ναυτικῷ, συνηθέστερος δ ἀντίστοιχος κοινὸς δρος «Μακινέτο». — τὸ τιμόνι δὲν κούναγε γιατὶ τὸ

σερβομοτέρ είχε πάθει ἀβαρία. — (ΜΕγκ).

σερπαντίνα, ἡ· σωλήν σπειροειδής, ἐκ τῆς Ιταλ. serpentine. — οἱ σερπαντίνες ἔχουνε πιάσει μάκα καὶ ἀλάτια.

σέσουλα, ἡ· ἀντλίον, ἐκ τῆς Ιταλ. sessola. — τοὺς ξεσήκωσε νὰ δουλεύουν μὲ τὶς σέσουλες καὶ τὰ μπονγέλα (Σουκ 100).— (ΝΟ 989 - Παλ 293 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

σετέντζα, ἡ· ἀπόφασις, ἀπόφασις δικαστηρίου, καταδίκη, ἐκ τῆς Ιταλ. sentenza. — ὡς διαλαμβάνοντι ἡ σετέντζαις ὅπου ἐδόθησαν εἰς τοὺς καπιτάνους (ΑΚΥ 2281).

σία! σχάζε! ἀνάκρουε! ἐκ τῆς Ιταλ. scia, προστακτ. τοῦ ρημ. sciare.—σία ἔνας νὰ δρτσάρω! (Παπδμ) — (Παλ 639).

σιάρω (ερημ.)· σχάζω, ἀνακρούω, ἐκ τῆς Ιταλ. sciare. — ὁ νέος ἥρχισε ταχέως νὰ σιάρῃ (Παπδμ) — τὰ κονπιὰ σταματήσαν νὰ λάμνουνε καὶ σιάρανε τώρα (Βλαχ. 12). — (ΝΟ 1012 - Jal 1330 - Παλ 618 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ανδρ).

σιγάτσα, ἡ, καὶ σιγάτσο, τό· βλ. λ. σιγάτσο.

σιγόντος, δ· βλ. λ. σιγόντος.

σιγουρα (ἐπιρρ.)· μὲ ἀσφάλεια, ἀσφαλῶς, ἐκ τῆς ἐνετ. sicuro. — τὰ φορβίζανε τὰ μπονγάζια καὶ θέλανε νὰ περάσουνε στὰ σιγουρα (Κατηφ).

σιγούρα! χάλα! ἐκ τῆς Ιταλ. sicura. — Σιγούρα! διάταξε δ λοστρόδμος. — (ΜΕγκ).

σιγουράντζα, ἡ· ἔφεδρος ἀγκυρα, ἐκ τῆς Ιταλ. sicuranza. — εὐτυχῶς μὲ τὴ σιγουράντσα θὰ κρατηθοῦμε, εἴπε δ Γραμματικός.— (Hess).

σιγουράρω (ερημ.)· ἀσφαλίζω, ἔξασφαλίζω, ἐκ τῆς ἐνετ. segurarg. —

δημάτωσε τὸ μεγάλο πανὶ καὶ μὲ μαστοριὰ σιγουράρησε τὰ ξάρτια (Φωτ. ΩΣ 65) — σκαρφάλωσαν στὸ κόντρα - μπαστούνι καὶ σιγουράρησαν τὰ στράλια (Βλαμ 9). — (ΜΕγκ-Ηπ-Ηεσ). σίγουρος, ὁ ἀσφαλῆς, βέβαιος, ἐκ τῆς Ιταλ. sicuro. — ὁ πιλότος δὲν ἄργησε νὰ τὸ δδηρήσῃ σὲ σίγουρο ἀγκυροβόλιο (Φωτ ΩΣ 103) — δμως τὸ χῶρα σίγουρο πώς θὰ κολυμπήσουμε κάποτε (Καβ Β 22).

σιλανσιέ, τό· κατασιγαστήρ, ἐκ τῆς γαλλ. silencieux. — μὲ τὸ σιλανσέ δὲν ἀκούαμε τὸ θδρυβό ποὺ ἄφηγαν τὰ κανασαέρια. — (ΜΕγκ).

σιλό, τό· βόθρος, ἀποθήκη σίτου (ἀρχ. Ἑλλ. σιρός), ἐκ τῆς γαλλ. silo. — μπαίνοντες στὸ λιμάνι. Τεφάστια σιλὸς βρέσκονται στὴν προκυμαῖα (Αλουπ 152). — (ΜΕγκ σιλό).

σιλουέττα, ἡ· σκιαγραφία, ἐκ τῆς γαλλ. silhouette. — ἔξεχωρίζουν οἱ βουβές σιλουέττες τῶν βαποριῶν τῆς ηπομοπῆς (Κουλ 86). — (ΜΕγκ).

σινιάλο, τό· βλ. λ. σενιάλο. σιροκολεβάντες, ὁ, καὶ σοροκολεβάντες· εὑραπηλιώτης, ἐκ τῶν Ιταλ. scirocco καὶ levante. — μιὰ νύχτα στὶς δὖνες, μὲ καιρὸ δίδι. Σοροκολεβάντες (Καβ Β 65) — βρισκόμαστε σὲ τριάντα μίλια κατὰ τὸ σοροκολεβάντε (Κοντ ΑΔ 300). — (ΜΕγκ).

σιρόκο - νόβο, σιρόκος τῆς Ἀδριατικῆς, ἐκ τῆς Ιταλ. scirocco πιονο. — Ἀπρίλης τώρα, μπορεῖ νὰ μᾶς χαρίσῃ κανένα σιρόκο νόβο ἡ Ἀδριατική. — (ΜΕγκ).

σιρόκος, ὁ, καὶ σορόκος· εύρος, ἐκ τῆς Ιταλ. scirocco. — θολὰ καθὼς ἡ θάλασσα ποὺ τὴ χτυπά σορόκος (Πορφ 71) — ὁ σιρόκος ἔβγαλε στοιχειὰ τὰ κύματα (Καρκ 202) — τὰ στράλια τῶν φλόκων, παιδιά, εἶναι λάσκα κι' ὁ

σορόκος δσο πάει καὶ δυναμώνει (Βλαμ 9). — (ΝΟ 1187 - Jal 1400 - Παλ 641 - Del Port σιρόκος - Καh Sm spr 108 - ΜΕγκ-Ηπ-Ηεσ-Ανδρ). σιφράρω (ρημ.)· κρυπτογραφώ, ἐκ τῆς Ιταλ. cifrare. — ὁ Γραμματικὸς πῆρε νὰ σιφράρῃ τὸ τηλεγράφημα.

σκάλα, ἡ· ἀποβάθρα, ἐπίνειον, δρυμὸς προσεγγίσεως, ἐκ τῆς Ιταλ. scala. — τὸ ποστάλε ἐρχούμενο ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο πιάνει σκάλα στὸ νησὶ (Μαγκ ΚΘ 18). — (ΜΕγκ-Ηπ-Ηεσ). σκάλα, ἡ· κλίμαξ, ἐκ τῆς λατιν. scala. — ὁ μηχανικὸς σκαρφάλωσε τὶς δλόρτες σκάλες (Φωτ ΩΣ 165) — δραπαῖς τὸ σκοινὶ τῆς σκάλας, χύμηξε ἀπάνω στὸ «Μαντώ» (Βεν 128) — ἀπὸ τὴν ἀριστερὴ σκάλα ἀνέβηκε σ σκάπουλος (Καβ Β 29). — (Παλ 264 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

σκαλιέρα, ἡ· βαθμὶς ἐπιτόνου, ἐκ τῆς Ιταλ. scalera. — πάνω στὶς σκαλιέρες στὴ σειρὰ δώδεκα σειρῆνες κρεμασμένες (Καβ 74) — κι' ἀνεβαίναμε στὶς σκαλιέρες τοῦ τουρκέτου, δπον ἔσπασε δ ἀγέρας (Κοντ ΑΔ 347). — (ΝΟ 720 - Jal 732 - Παλ 279 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

σκαμνί, τό, σέλμα, ἐκ τῶν Ιταλ. scanno καὶ λατιν. scannum. — Ορος ἀχρηστος νῦν ἐν τῷ ναυτικῷ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ σέλματος. — (Jal 1357 - Hess).

σκαμπατία, ἡ· ἐπιτελίς, μεγάλη βάρκα, κανονιοφόρος ἄκατος, ἐκ τῆς Ιταλ. scampavia. — τὴ μεγάλῃ σκαμπατίᾳ στὴ θάλασσα, πρόσταξε ὁ λοστρόμος (Βλαμ 9) — τὴ σκαμπατία τὴν εἰχαμε ρίζει στὴ θάλασσα (Κοντ ΑΔ 126). — (ΝΟ 946 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

σκαμπανεβάζω (ρημ.)· προνευστάζω, ἐκ τῆς Ιταλ. scampare + ἀνεβά-

ζω.—'Η ίταλ. *scampare* σημαίνει φεύγω, διαφεύγω, τὸ σύμφυρμα δὲ τῶν δύο λέξεων *scampare* + ἀνεβάζω ἔχει τὴν ἐννοιαν ἀνεβαίνω - κατεβαίνω, πηγαίνω - ἔρχομαι. — τὸ καρέβι σκαμπανέβαζε καὶ τὸ κῦμα τὸ κυνηγοῦσε ἀδιάκοπα (Φωτ ΩΣ 166) — τὸ μικρὸ πλεούμενο ἄρχισε νὰ σκαμπανεβάζῃ (Τσουκ 134). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

σκανδάλιο, τό, καὶ **σκαντάγιο** ή **σκαντήλιο** ή **σκαντίλι**· βολίς, ἐκ τῶν ίταλ. *scandaglio*, *scandiglio*. — τὸ σκαντήλιο ὅλο καὶ ἀνεβοκατεβαῖνει ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ βαπτοριοῦ (Κουλ 165) — τὸ κορδόνι τῆς στεριάς τὸ ἀκολουθούσαμε πλάϊ - πλάϊ καὶ γιὰ μπούσουλα εἰχαμε τὸ σκαντήλιο (Κουλ 351). — (ΝΟ 1172 - Jal 1368 - Παλ 632 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess). **σκανδίλι**, τό· βλ. λ. **κανδηλιέρι**. **σκάνδρα**, ή· βλ. λ. **σκουάνδρα**. **σκανταγιάρω** (ρημ.)· βλ. λ. **σκανταλιάρω**.

σκαντάγιο, τό· βλ. λ. **σκανδάλιο**. **σκαντάλια**, τά· βολίσματα, ἐκ τῆς ίταλ. *scandagli* (πληθ.). — στὸ χάρτη ἡτανε σημειωμένα 280 σκαντάλια στὸν κόρφο.

σκανταλιάρω (ρημ.) καὶ **σκανταγιάρω**· βολίζω, ἐκ τῆς ίταλ. *scandagliare*. — καὶ ἐξέβαλε βάρκες διὰ νὰ βολίσῃ (*σκανταλιάρη*) τὰ νερά σας (Σπετσ Β 483) — σὲ τρείς μέρες τόνε εἰχαμε νὰ σκανταλάρει τὸν Ἰνδικό (Καβ Β 37) — τὸ ὑδρογραφικὸ ποδήχε ἔρθει γιὰ νὰ σκανταλάρῃ τὰ νερά μας (Σεγδ ΨΘ 51). — (Hess).

σκάντζα, ή· ἀλλαγὴ, μεταβολὴ ὀλκῶν κατὰ τὰς ἀναστροφάς, ἐκ τῆς ἐνετ. *scangia*. — μέσα σὲ 20 μίλια κάναμε τρείς σκάντζες στὶς βόλτες στὰ δρόσα. — (ΜΕγκ).

σκάντζα - βάρδια! ἀλλαγὴ φυλακῆς! ἐκ τῆς ἐνετ. *scangia la vardia*! — χτυπήσανε τέσσαρες διπλές. **Σκάντζα** βάρδια (Καβ Β 47) — σκάντζα βάρδια! *Mplárompa* (Κουλ 17). — (ΜΕγκ σκάντζα).

σκαντζάρω (ρημ.) καὶ **σκατζάρω**· ἀλλάζω φυλακήν, ἐπίσης δόκούς, ἐκ τῶν ἐνετ. *scangiari* καὶ ίταλ. *scansare*. — **σκαντζάρισε** βάρδια κι' ἀντὶς γιὰ ὑπὸ θέλει καφὲ (Φωτ ΜΚ 18) — ἔτσι ηλθε πάλι η ὥρα νὰ σκαντζάρω (Κουλ 319) — δέ δεύτερος φώναξε νὰ σκαντζάρονταν τὰ μπράτσα. — (ΝΟ 826 - Παλ 146 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

σκαντήλι, τό· βλ. λ. **κανδηλιέρι**.

σκαντήλιο, τό· βλ. λ. **σκανδάλιο**. **σκαντίλι**, τό· βλ. λ. **σκανδάλιο**. **σκαπουλάρω** (ρημ.)· διαφεύγω, ἐκφεύγω, ἐκ τῆς ίταλ. *scapolare*. — τὰ καταχωνιάζαμε στὰ στραβέψυλα γιὰ νὰ σκαπουλάμε τὸν μπλόκο τοῦ Γερμανοῦ (Φωτ ΩΣ 114). — (ΜΕγκ - Ανδρ), **σκάπουλος**, δ· ἐλεύθερος, ἀγγελια, φόρος, ἐκ τῆς ίταλ. *scapolo*. — Εἰς Μεσολόγγιον σκάπουλοι καλούσνταν οἱ «ἐλεύθεροι ἀλιεῖς», οἱ μὴ ἀνήκοντες εἰς ἀλιευτικὸν συνεταιρισμόν. — μιὰ σφυριγματιά. 'Ο ἀσιωματικὸς τῆς βάρδιας φώναξε τὸν σκάπουλο (Βεν 198) — ἐρωτῶ τὸν σκάπουλο τῆς κουβέρτας (Κουλ 31).

σκαρπέλο, τό· γλαρίς, σμίλη, ἐκ τῆς ίταλ. *scarpello*. — καὶ παρακολουθούσας τὸ κοφτεόδ σκαρπέλο ποὺ πελεκούσε (Φωτ ΜΚ 71). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

σκαρτάρω (ρημ.)· ἀχρηστεύομαι, ἀρνοῦμαι, ἐκ τῆς ίταλ. *scartare*. — πόσεχε μὴ σοῦ σκαρτάρει ὁ μπούσουλας καὶ πᾶς μεσαριὰ στὰ βράχια (Φωτ ΩΣ 118).

σκάρτο, τό· ἀπόρριμμα, κάτι τὸ ἄχρηστον, ἐκ τῆς ἵταλ. scarto.—σήμερα δημος βλέπεις στὶς γέφυρας πολλὰ σκάρτα ἀντίγραφα καπετάνιου (Φωτ ΩΣ 94) — (ΜΕγκ - Ανδρ).

σκάτσα, ἡ· υποπτερνίς ίστοδ, ἐκ τῆς ἵταλ. scazza.—ἀπὸ κάτω στὴ σκάτσα ὡς ἀπάνω στὴ γαλέτα (Καρχ 28).—(NO 187 - Jal 627 - Παλ 276 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

σκόγιο, τό, καὶ σκόλιο ἡ σκόγιος, δ· χοιράς, σκόπελος, ἐκ τῶν ἐνετ. scoglio καὶ ἵταλ. scoglio.—Ο γράφων τὸ ἥκουσεν εἰς Ζάκυνθον τῷ 1933. — εἶχε μπλοκάρει τὸ τιμόνι καὶ τὸ μηχανάκι τράβαιε κατὰ τὰ σκόγια. — (Jal 615).

σκορβοῦτον, τό, καὶ σκορμποῦτον· σκορβοῦτον, ἐκ τῆς ἵταλ. scorbuto. — παλαιότερα οἱ ναυτικοὶ πάθαιναν συχνὰ σκορβοῦτο, γιατὶ δὲν ἔτωγαν νωπὲς τροφὲς καὶ φρέσκα λαχανικά. — (Jal 1331 - Ηπ - Hess - Ανδρ).

σκότες, οἱ· πόδες τῶν ιστίων, ἐκ τῆς ἵταλ. scotte (πληθ.).—τὴν σκότα τοῦ πανιοῦ τὴν πέρασε δυὸς βόλτες στὸν τάχο τῆς πρόμηνς (Σουκ 62) — οἱ σκότες κρέμονταν παράλυτες στὰ χέρια τῶν ναυτῶν (Καρχ 28) — “Ο ὁ δρόσα! φωνάζει ἄγρια. Τράβα τὶς σκότες...” (Μαγκ KA 50).—(NO 748 - Jal 614 Παλ 207 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

σκουάρδα, ἡ, καὶ σκουάνδρα ἡ σκάνδρα· μοῖρα, ἐκ τῆς ἵταλ. squadra.—ἔτι μᾶς λέγει διτὶ ἡ Ἐγγλέζικη σκουάρδα, δποῦ ἀπὸ Ἀλεξάνδρεια ἡρχετο εἰς Κορφούς (ΑΚΥ 1271) — διὰ νὰ ὑπάγη ἐν ἡφαίστειον ἀπὸ κάθε σκουάρδαν (Σπετσ Β 254) — παρ’ ὅρδινίας χωρὶς νὰ δώσῃ εἴδησιν τινὰ ἔχαθη ἀπὸ τὴν σκάνδραν (Σπετσ Β 233).

σκούρδα, ἡ, καὶ σκοῦντρο, τό, ἡ

σκοῦντρος, δ· ἀπώστης, ἐκ τῆς ἵταλ. scontro. — στὸ ναυτικό λέμε σκούρδα, σκοῦντρο, σκοῦντρος, κάθε ὑλικὸ μέσο ἀπωθήσεως. — (NO 182 - Παλ 41 - Ηπ - Hess).

σκούνα, ἡ· μυοπάρων, γολετόβρικο, ἐκ τῆς ἵταλ. scuna.—ἔλειπε ὁ πατέρας μὲ τὴ σκούνα σὲ ταξίδι (Καρχ 12) — ἡ πεθερά του τοῦ ἔκανε μιὰ σκούνα (Βεν 229). — (Παλ 617 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

σκουντράριος, δ· βλ. λ. κοντράριος. **σκοῦντρο**, τό, καὶ σκοῦντρος, δ· βλ. λ. σκούρδρα.

σκουπαμάρα, ἡ· παρακάτιον, ἐκ τῆς ἵταλ. scopamatore.—ώστόσο ἀφήσαμε ἀνοικτὲς τὶς σκουπαμάρες, κι’ ὁ καπετάνιος εἶπε διτὶ θὰ τὶς βαστοῦσε δσο μποροῦσε (Κοντ ΑΔ 345). — (NO 558 - Jall 309 - Παλ 93 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

σκούψια, ἡ, καὶ σκοῦφος, δ· κάλυμμα κεφαλῆς, ἐκ τῆς ἵταλ. scuffia. — δ σκούφος του ἔστεκε ψηλὰ στὸ κεφάλι (Μαγκ ΚΘ 32) — κι’ ἔφαγε μέσα ἀπὸ τὸ σκούφο του (Βλαμ 77). — (Παλ. 93 - Ηπ - Ανδρ).

σμπαντίδος, δ· βλ. λ. μπαντίδος.

σμπεῖρος, δ, καὶ σμπίρος· στρόφος, ἐκ τῆς ἐνετ. sbirto. — μὲ τὸν σμπίρο μποροῦμε νὰ σηκώσουμε πολὺ βαρειά πράγματα, δταν τὸν μεταχειριζώμαστε γιὰ σαμπάνι. — (Παλ 291, 295 - Βασ - Hess).

σοβεντάρω (ῥημ.)· ὑπηνεμοῦμαι, ἐκ τῶν ἵταλ. sottoventare καὶ γαλλ. souventer.—ζυγώσαμε τὴ στεριά, γιὰ νὰ σοβεντάρομε, δσο νὰ πέσῃ δ ἀγέρας. — (ΜΕγκ).

σοβρανάρω (ῥημ.)· προσηνεμώ, ἐκ τῆς ἵταλ. sovrangeggiare. — ἀλλάξαμε ερτα γιὰ νὰ σοβρανάρομε. — (NO 869 - Παλ 271, 317 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

σοβράνο (ἐπιφρ.).· υπηνέμως, ἐκ τῆς ίταλ. *sorvano*.—*Σοβράνο* ηρθα στὸ μπαροκομπέστια γιὰ νὰ πάρω τὴ γραμμή μου (Καρχ 72).

σοβράνος, δ' (ἐπιθ.)· προσήνεμος, ἐκ τῆς ίταλ. *sorvano*.—πέσαμε στὴ σοβράνα κόστα — ζυγώσαμε τὸν σοβράνο κάρβο. — (NO 868 - Παλ 689 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

σόκα! περίσφιξον! ἐκ τῆς ίταλ. *as-suca*, προστακτ. τοῦ ρημ. *assucare*.—**Σόκα!** φύναξε δ' ἀνθυποπλοίαρχος. (Καὶ ἐννοοῦσε νὰ μολάρον σφίγγοντάς το, ὥστε νὰ μὴ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ βάρος καὶ τὴν πλειστ. ποὺ ἔπεφταν πάνω του) — βλ. καὶ λῆμμα σοκάρω. — (ΜΕγκ σοκάρω).

σοκάρο (μὲ).· σχέδην, ἐξ ἀπολαβῆς, ἐκ τῆς ίταλ. *sequareo*.—*Μὲ σοκάρο!* μὴν ἀφίνετε, σφίξτε μαλακὰ νὰ μὴ σᾶς φύγη. — βλ. καὶ λ. **σόκα**, σοκάρω. — (NO 789 - Παλ 597).

σοκάρω (ρημ.)· περισφίγγω, ἐντείνω χαλαρὸν σχοινίον, ἀπολαμβάνω, ἐκ τῆς ίταλ. *assuccare*.—Προφανῶς πρόκειται περὶ βυζαντινῆς λέξεως ἐξιταλισθείσης καὶ ὑπὸ τὴν νέαν τῆς μορφὴν ἐπιστραφείσης εἰς τὴν Ἑλληνικήν.—*ἐσοκάραμε* τὸν κάρβο μὲ τὴ βέτα τὸν πιασμένη σ' ἔνα στῦλο. — (NO 782 - Jal 1372 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

σόντα, ἡ· βολιστικὸς κοντός, ἐκ τῆς ίταλ. *sonda*.—μετρήσαμε μὲ τὴ σόντα καὶ βρήκαμε τρία ποδάρια νερό. — (ΜΕγκ).

σοντάρω (ρημ.)· βυθομετρῶ, ἐκ τῆς ίταλ. *sondare*.—*ἐσοντάραμε* καὶ βρήκαμε τρία πόδια νερό.

σόπρα (ἐπίφρ.), **σόπρα** βέλας· μὲ τὸ ιστίον ἀντηνεμωμένον, ἐκ τῶν ίταλ. *sopra*, *sopra vela*.—ηλθομεν λοιπὸν σόπρα βέλας καὶ ισάραμεν πανδιέραν

(Σπετσ Γ 92) — ἐμπονατσάρισεν δ' ἀέρας καὶ ἐστάθημεν σόπρα (Σπετσ Γ 106).— (ΜΕγκ σοπράρω).

σοπρακάρικος, δ' ἐπιφορτωτῆς, ἐκ τῆς ίταλ. *sopracarico*.—ἔφθασε μία Ἀγγλικὴ σκούνα ἔχουσα σοπρακάρικον ἔνα Γραικὸν (Σπετσ Α 453).

σοροκολεβάντες, δ' βλ. λ. **σιροκολεβάντες**.

σορόκος, δ' βλ. λ. **σιρόκος**.

σοταβέντο (ἐπιφρ.) καὶ **σοττοβέντο** ἡ σταβέντο· υπήνεμος, υπηνέμως, ἐκ τῆς ίταλ. *sottovento*.—μιὰ τιμονιὰ καὶ τὸ παίρνει σταβέντο (Καρχ 47)—ἡ σταβέντο σκότα ξεκοτσάρεται καὶ ἡ ματστρα ἀνεμίζει σὰν παντιέρα (Καρχ 134) — ἀνεμόσκαλα καὶ μπαρούμα σταβέντο (Καβ Β 132).— (NO 870 - Jal 1370 - Παλ 689 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

σοταμπάρκα, ἡ· βλ. λ. **σαλταμάρκα**.

σοτοκάρικο (ἐπιφρ.)· υπὸ φόρτωσιν, ἐκ τῆς ίταλ. *sotto carico*.—εἴμαστε σοτοκάρικο στὸ λιμάρι τῆς Μπόνδταν...
σοτοπαλάγκο (ἐπιφρ.)· υπὸ σύσπαστον, ἐμπορεύματα ἐλεύθερα μέχρι τῆς πλευρᾶς τοῦ πλοίου, ἐκ τῆς ίταλ. *sottoparanco*.—ἡ τιμὴ ἡτανε συμφωνημένη σοτοπαλάγκο. — (ΜΕγκ αἰρω-Βασ. free overside).

σοττοβέντο· βλ. λ. **σοταβέντο**.

σούδα, ἡ· χάνδαξ, χαράκωμα, ἐκ τῆς λατιν. *sudā*.—ὅταν μάνιαζε ἡ δστρια, τότε ἔφερε τὸ βαρκάκι του στὴ σούδα τοῦ κάστρου (Φωτ ΜΚ 150).— (Ανδρ).

σούμα, ἡ· θροισμα ἀριθμῶν, ἐκ τῆς λατιν. *summa*.—ἀγόρασαν ἀπὸ τοὺς κοντραμπατζῆδες τὴν ἄνωθεν σούμαν καὶ μᾶς τὴν παρέδωσαν (Σπετσ Α 186).

σούστες, οἱ· κερούχοι ἐπιδρόμου ἡ ήμιοιλίου, ἐκ τῆς λατιν. *suste* (πληθ.).

—οἱ σοῦστες χρησιμεύοντιν γιὰ νὰ ἔκτρέπουμε τὴν μπούμα ἀπὸ τὸ διάμηκες ἐπίπεδον τοῦ πλοίου, δταν αὐτὸ ἀφμενίζῃ. — (NO 741 - Jal 1373 - Παλ 351 - ΜΕγκ - Hess).

σπάγγος, δ, και **σπάγκος** ἡ **σπάγγος** μέρμυθος, ἐκ τῆς Ιταλ. spago. — δμοίως και σχοινιά διὰ γρανιά, κλωσταῖς και σπάγον (Σπετσ Β 300) — μὴ δὲν εἴναι ξεθυμασμένος δ σπάγγος (Βλαμ Γ 73) — τοὺς εἴλα νὰ βγάλουντε τὰ πουκάμισά τους νὰ κάμουντε πανιά, μὰ δὲν εἴχαμε σπάγκο (Κοντ ΑΔ 130). — (NO 327 - Παλ 319, 458 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ). **σπαλέτα**, ἡ ἐπωμίς ἀξιωματικῶν τοῦ Β.Ν., ἐκ τῆς ἐνετ. spaleta. — δ καμαρότος πέρασε τὶς σπαλέτες στὸν ἐπενδύτη. — (ΜΕγκ - Ηπ).

σπαλμάρω (ρημ.). βλ. λ. **παλαμίζω**. **σπάλμο**, τό· βλ. λ. **παλάμη**.

σπάτουλα, ἡ· **σπαθίς**, ἐπιστρωτήρ, ἐκ τῆς ἐνετ. spatula. — Στάσον καθώς τότε. **Βαμμένη** μὲ σπάτουλα (Καβ Β 87). — (ΜΕγκ - Ηπ).

σπατσάρω (ρημ.). ἔξοφλω, τελειώνω, ξεμπερδείνω, ξεκαθαρίζω, ἐκ τῆς Ιταλ. spacciare. — κατὰ τὶς τρεῖς τὸ

πρῶτη θάχουμε σπατσάρει (Μαγκ ΚΑ 110) — τὸ «Μαντώ» σὲ δυδ - τρεῖς μέρες θὰ σπατσάριζε. (Βεν 30).

σπάτσος (ἐπιθ.)· τελειωμένος, ξεκαθαρισμένος, ἐκ τῆς Ιταλ. spaccio.

— σπάτσα κονβέρτα και βίρα καδένα! (Φωτ ΜΚ 15) — σπάτσα κονβέρτα πον λέμε, ημουνα νέτος (Καβ Β 12). **σπεδιτζιόνε**, ἡ, και **σπενδιτσιόνε** ἀποστολή, ἐκ τῆς Ιταλ. spediziōne.

ἐπειδὴ μέλλει νὰ γίνηται ἀπὸ τὰς τήσους μας μία σπεδιτζιόνε ἀπὸ καράβια (Σπετσ Β 393) — καλὸν τὸ νὰ γίνηται μία μικρὰ σπενδιτσιόνε ἐκ τοῦ τρινησίου στόλου (Σπετσ Γ 612).

σπεκουλάρω (ρημ.). ἔξετάζω, ἐρευνῶ, παρατηρῶ, ἐκ τῆς Ιταλ. speculare. — νὰ ὅθεις τὸ βράδυ στὸ σπίτι νὰ τὸ σπεκουλάρεις (Μαγκ ΚΑ 64). **σπενδιτσιόνε**, ἡ· βλ. λ. **σπεδιτζιόνε**.

σπεράντζα, ἡ, και **σπεράντσα**· ιερά ἄγκυρα, ἐκ τῆς Ιταλ. speranza. — παρέκει ἀλλο καράβι ἔρριχνε και τὴ σπεράντσα (Καρκ 55). — (NO 620 - Jal 1378 - Παλ 31 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess). **σπερματόστο**, τό· ἀλειμματοκήριον, ἐκ τῆς Ιταλ. spermaceto. — τὰ σπερματόστατα γίνονται ἀπὸ λίπη κητῶν.

σπιάντζα, ἡ· ὀμμώδης αἰγιαλός, ἐκ τῆς Ιταλ. spiaggia. — ζυγώσαμε, τὸ μέρος ἥταντε σπιάντζα (Μαγκ ΚΘ 26) — θάκαναν δεύτερη σπιάντζα, νὰ πάρουντε κι' ἀλλο χαρούπι στὴ Σητεία (Βελ 108). — (Παλ 533 - ΜΕγκ - Hess).

σπιράγιο, ἡ· ἀναφωτίς, ἐκ τῆς ἐνετ. spiragio. — ἀκούω φωνὲς και σαματὰ μεγάλο ἀπὸ τὸ σπιράγιο τῆς πρώτης θέσης (Καβ Β 65) — τὰ σπιράγια τῆς μηχανῆς τὰ κλείσαν γιὰ ἀσφάλεια (Φωτ ΜΚ 130). — (Βασ - Καμ - Χαρ Skylight).

σπόρκα (ἐπιρρ.)· δύσκολα, ἀσκημα, ἐκ τῆς Ιταλ. spόrgo. — πέρσι μονάχα τάφερε, λέει, σπόρκα στὴν Ταπωνία (Βεν 11).

σπόρκα χαρτιά, τά· πιστοποιητικὸν ὑγείας μὴ ἐπιτρέπον τὴν ἐλευθεροκοινωνίαν πλοίου, ἐκ τῆς Ιταλ. sporca. — εἰς τὸ πλοίον δὲ τοῦ ἀλευρίου δὲν εὑραμεν σπόρκα χαρτιά και τὸ ἀφήσαμεν (Σπετσ Β 271).

σταβέντο· βλ. λ. **σοταβέντο**.

σταλίαι, αἱ· ἡμέραι διαμονῆς πλοίου πρὸς φόρτωσιν, ἡμέραι ἐπιστάσεως, ἐκ τῆς Ιταλ. stallie. — εὐτυχῶς δὲν ἔσπεράσαμε τὶς σταλίες και δὲν εί-

χαμε ζημιά.—(Παλ 638-ΜΕγκ-Ηπ).
στὰ μπένε ἔχει καλῶς, ἐκ τῆς ίταλ.
sta bene. — χωρὶς μᾶχον με δικαιώ-
μα νὰ ποῦμε τὸ σταμπένε (Φωτ
ΩΣ 28).

σταμπίλιο, τό· σημείον γνησιότη-
τος, γνώρισμα προελεύσεως, ἐκ τῆς
ίταλ. stampiglia.— μιὰ κουβέντα μὲ
σταμπίλιο δὲν ἀκοῦς (Φωτ ΜΚ 29).
στανιάρω (ρημ.). ὑπερανέχω τῆς
ἀντλίας, ἔξαντλω, στεγανώ, ἐκ τῆς
ίταλ. stagnare.— μὲ τὶς ἀντλίες στα-
νιάραμε ἐντελῶς τὴν κούτσα.— (Jal
1384 - Hess).

στάντζος, δ· πρότονος, ἐκ τῆς ίταλ.
staggio. — ἡ φουρτούνα μᾶς ἀρπαξε
τὸν στάντζο καὶ τὴ σκότα τοῦ
τρέγκου... (Κοντ ΑΔ 292).— (NO 702
- Jal 1384 - Παλ 297 - ΜΕγκ - Ηπ-
Hess).

στίγγα! συστείλατε (ίστια)! ἐκ τῆς
ίταλ. stinga, προστακτ. τοῦ ρημ.
stingare. — Mâïna καὶ στίγγα πα-
νιά (Καρχ 13) — στίγγα μάστρα,
μουδάρετε τρίγγο, τὰ μπρούλια, τὰ
στράλια (Βλαμ. 129).

στιγγάρω (ρημ.). συστέλλω ίστιον,
ἐκ τῆς ίταλ. stingare.— μόλις προ-
φτάσαμε νὰ μαϊνάρονμε καὶ νὰ στιγ-
γάρονμε τὰ πανιά (Κοντ ΑΔ 346)
— βρεμένα καὶ τὰ σκοινιά, μὲ τὶ
μπράστα νὰ στιγγάρει; (Βλαμ Γ 37).
— (NO 883 - Jal 1390 - Παλ 136 -
ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

στίγγος, δ, καὶ **στίγκος** συστο-
λεύς, ἐκ τῆς ίταλ. stinga. — τὰ τε-
λώνια σκαλώσαν στοὺς στίγκους,
στὶς καλοῦμες (Βλαμ 131) — (NO
752 - Jal 424 - Παλ 136 - ΜΕγκ - Ηπ).

στίμα, ἡ· ἡ ἔξ ἀναμετρήσεως ναυ-
τιλία, ἐκ τῆς ίταλ. stima.— μὲ τὴ
στίμα προσδιορίζουντε τὴ θέση τοῦ
καραβιοῦ μόνο μὲ τὶς ἐνδείξεις τοῦ

μπούσοντα καὶ τῆς μπαρκέτας.—
(NO 1216 - Παλ 295 - ΜΕγκ).

στιμαδόρος, δ· ἐκτιμητής, πραγμα-
τογνώμων, ἐκ τῆς ίταλ. stimatore.—
ἔβαλαν στιμαδόρους καὶ στιμάραντε τὸν
τόπο (ΑΚΤ 2-9).— πρβλ. πρὸς λ.
περίτης.

στιμάρω (ρημ.). ἐκτιμῶ, ὑπολογίζω,
ἐκ τῆς ίταλ. stimare.— στὰ τυφλά
δίχως ἔξαντα γιὰ νὰ στιμάρουν τὸ
δρόμο τους (Σουκ 91) — ποιὸς σὲ στι-
μάρει καὶ σὲ ποιὸν θὰ δώσῃ λογαρια-
σμὸ δ ἐργολάβος (Φωτ ΩΣ 178).—
(Ανδρ).

στοκάρω (ρημ.). ἐπιπλάθω, ἐπιστρώ-
νω, ἐκ τῆς ίταλ. stuccare.— ἐστοκά-
ρισε καλὰ τὸ ξύλο καὶ δλες τὸν τὶς
χαραμάδες.

στόκος, δ, καὶ **στοῦκος** ἐπίπλασμα,
ἐκ τῆς ίταλ. stucco.— σκασμένος ὁ
στόκος σημάδευε τὴν ἐνωση τοῦ στε-
νομάδερον (Φωτ ΜΚ 10).— (NO
171 - Παλ 450 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ).

στούφα, ἡ· μυοκτονία, ἐκ τῆς ίταλ.
stufa.— Ἡ ιταλικὴ αὐτὴ λέξις ση-
μαίνει κυρίως κλίβανος, ἀσφυξία.—
ποτὲ δὲν κάναμε στούφα (Καρβ Β 102).

στραγγούλα, ἡ· στραγγάλη, συ-
σφιγκτήρ, ἐκ τῆς ίταλ. strangola.—
μὲ δύο βόλτες τῆς στραγγούλας, ἡ
ληγαδούρα τέντωσε καὶ ἐσφιξε.— (NO
397 - Παλ 676 - ΜΕγκ - Ηπ).

στραλιέρα, ἡ· τὸ ἀνώτερον ίστιον,
ἐκ τῆς ίταλ. stragliera.— σκαρφάλω-
σε στὰ ξάρτια καὶ στὶς στραλιέρες
(Φωτ. ΜΚ 148) — δ ἄνεμος σφύριζε
στοὺς μακαράδες, στὶς στραλιέρες,
στὶς μοῦδες (Καρχ 129).— (Παλ 700
- Hess)

στράλιο, τό· ἀνάδρομος, πρότονος
τοῦ ἐπιστηλίου, ἐκ τῆς ίταλ. stra-
glio.— γαντζωμένος μὲ τὸ να τοῦ χέ-
ρι ψηλὰ στὰ στράλια (Σουκ 45) —

σκαρφάλωσαν στὸ κόντρα-μπαστούνι καὶ σιγουράφισαν τὰ στράλια (Βλαυ 9) — τρέχουν οἱ ναῦτες, ἄλλοι στὰ μπράτσα, ἄλλοι στὰ στράλια (Καρχ 72). — (NO 705 - Jal 1394 - Παλ 225, 314 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

στραπατσάρω (ρημ.). κακομεταχειρίζομαι, φθείρω, καταστρέφω, ζημιώνω, ἔξευτελίζω, ἐκ τῆς ίταλ. strappazzare. — δόσο νὰ σενιαριστοῦμε μᾶς στραπατσάρισε κι' ἔνα κῦμα ἀρπαξε τὸν λοστρόμο (Φωτ ΩΣ 24) — ἡ ἀμειλίκητη μοίρα ἀθεράπεντα στραπατσάρισε (Κουλ 210). — (ΜΕγκ-Ανδρ).

στραπάτσο, τό· κακομεταχειρίσις, ζημία, φθορά, καταστροφή, ἔξευτελισμός, ἐκ τῆς ίταλ. strappazzo. — ἄν ἀγαντάρουν τὰ καζάνια, ὑστερά απὸ τὸ στραπάτσο τῆς φορτούνας (Φωτ ΩΣ 178) — ἔτσι θὰ φάω μεγάλο στραπάτσο καὶ θὰ τὴν γλυτώσω (Μαγκ ΚΘ 150) — τέτοια κατραπακιά δὲν τὴν περίμενα, τέτοιο στραπάτσο (Καβ Β 12). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

στραπόρτο, τό, καὶ τρανσπόρτι ἢ τρανσπόρτο· σκευαγωγὸν πλοίον, μεταφορικόν, ἐκ τῆς ίταλ. trasporto. — τὶς ξερογλυνμένες ἀμερικάνες ποὺ ξεμπουκάρουν ἀπὸ τὰ τρασπόρτια (Φωτ ΩΣ 123) — διάλεξε τὸν γκαζά ποὺ τὸν τριγύριζαν ἔξοπλισμένα τρασπόρτια (Φωτ ΩΣ 149) — δεκαέξι στραπόρτα ἐκ τῶν φορτηγῶν τοῦ Μεχμέτ - 'Αλῆ (Σπετσ Α ογ'). — (NO 1341- Jal 1395 - Παλ 325 - ΜΕγκ - Hess).

στρέτο, τό· στενόν, πορθμός, ἐκ τῆς ίταλ. stretto. — Στρέτο ὠνόμαζαν οἱ παλαιότεροι τὸ Στενὸν τοῦ Γιβραλτάρ, διπώς σήμερον δταν οἱ ναυτικοί μας λέγουν channel ἐννοοῦν τὸ Στενὸν τῆς Μάγχης. — διὰ τὰ παρτίδα μας δποῦ εὐδίσκονται ἐκεῖθες ἀπὸ τὸ Στρέτο (ΑΚΥ 1136).

στρίσσα, ἡ· ὑπέρα, ἐκ τῆς ίταλ. strissa. — Συνων. τοῦ λῆμ. ντρίτσα. — (Jal 1396 - Del Car 494, 504).

στρίτσιο, τό, καὶ στρίτσο· κενὸν μεταξὺ νομέων καὶ περιβλήματος, φρεάτιον ἀλύσεων, ἐκ τῆς ίταλ. striscio. — μπορεῖ νὰ χρειαστῇ νὰ τὸν κρύψουμε στὸ στρίτσο (Βεν 119) — ἐκεῖ ποὺ κατεβαίνοντι ἀπὸ τὸ στόμα στὸ στρίτσο (Αλουπ 13).

στρόπος, δ· στρόφος, ἐκ τῆς ἐνετ. stropa. — Συνώνυμον πρὸ τὸ λῆμμα σμπείρος. — 'Ο Delatte (Car Gloss) ἀνεφέρει τὸ θηλυκὸν «στρόπα». — (NO 380 - Κουκ Ναυτ 7 - Ήπ - Hess - Κουκ Εὐστάθιος 1296).

στρωμάτσο, τό· παράβλημα, μάλαγμα, ἐκ τῆς ίταλ. stramazzo. — οἱ ναῦτες καθισμένοι κοντά στὸ ἀμπάρι μπάλωνται τὰ στρωμάτσα—ἄλλα τὰ στρωμάτσα! φώναξε ὁ καπετάνιος. — (NO 984 - Παλ 228 - ΜΕγκ - Ήπ).

σφιλάτσο, τό· κλωσμα, ἐκ τῆς ίταλ. filaccia. — καὶ πλέοντε σαλαμάστρα μὲ τρία, πέντε, ἐννιά σφιλάτσα (Καβ Β 140) — ἐ τί νὰ κάνω πιὰ κι' ἔγω; — 'Εγνεφα μ' ἔνα σφιλάτσο (Βελ 96). — (NO 315 - Παλ 319 - ΜΕγκ - Ήπ).

T

τάκος, δ· τύλος, κομμάτι ξύλου, ἐκ τῆς ἐνετ. taco. — Οἱ Ἀιβαλιώτες καὶ οἱ Τσεσμελῆδες «τάκο» λένε τὸν καθρέπτη τῆς πρύμνης τῆς βάρκας. — τὴ σκότα τοῦ πανιοῦ τὴν πέρασε δυὸ βόλτες στὸν τάκο τῆς πρύ-

μης (Σουκ 60) — μπομπάρδες μὲ πλώρη λοξή, σὰν τὸν ἀχταρμάδες καὶ μὲ τάκο πίσω στὴ πρύμη (Κοντ). — (NO 199 - Jal 1349 - Παλ 650 - Ηπ - Hess).

τάλια, ἡ· τρόχιλος, ἐκ τῆς ίταλ. *tâglia*. — μὲ τὶς τάλιες μποδοῦμε νὰ σηκώσουμε μεγάλα βάση. — (NO 413 - Παλ 553).

ταλιαμᾶς, δ· φάλκης, ἐκ τῆς ίταλ. *tagliamare*. — ἐπὶ τῆς δποίας προσηρμόσθη ὁ ταλιαμᾶς καὶ ἡ προεμβολής (Ραδ Α 188). — (NO 71 - Jal 1421 - Παλ 372, 648 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

ταμπούκι, τό, καὶ **ταμπούκιο**· μεσόστεγον, ἐπικαθόδιον, ἐκ τῆς ίταλ. *tambuccio*. — τὸν τράβηξαν στὴν πλώρη στὸ κατάβρεχτο ταμπούκι (Σουκ 9) — ὥσπον ξανάχωσε τὸ κεφάλι τον στὸ ταμπούκιο (Φωτ ΩΣ 87). — (NO 28 - Jal 1426 - Παλ 133, 252, 606, 649 - ΜΕγκ - Ηπ).

τανάλια, ἡ, καὶ **τενάλια**· λαβίς, ἡλάγρα, ἐκ τῶν ίταλ. *tanaglia*, *tenaglia*. — μὲ τὴν τανάλια ἔβγαλαν ὅλα τὰ καρφιὰ ἀπὸ τὴν κάσα. — (ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

τάπα, ἡ· πῶμα, βύσμα, ἐκ τῶν ίταλ. *tappa* καὶ γαλλ. *tapet*. — μπροσμύτησε στὸν πάγκο καὶ ξεβίδωσε τὴν τάπα τοῦ ντεπόζιτου (Σουκ 11). — (Jal 1427 - Παλ 649 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

τάρα, ἡ, καὶ **ντάρα**· ἀπόβαρον, ἐκ τῆς ίταλ. *tara*. — ἄμα βγάλετε τὴν τάρα θὰ ἴδητε πόσο ἀπομένει. — (ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ).

ταρίφα, ἡ· πίναξ τιμῶν, ἐκ τῆς ίταλ. *tariffa*. — νὰ λαμβάνωσιν εἰς τὴν δοσοληγρίαν τὰ νομίσματα, καθὼς ἡ νέα ταρίφα τῆς Διοικήσεως ὅριζει (Σπετσ Α 660). — (Ανδρ).

ταρσανᾶς, δ, καὶ **ἀρσανᾶς**· ναυπη-

γεῖον, ἐκ τῆς ἀρχ. γενουνατ. *tersaná*. — στόλος ἡτοιμάζετο ὅλον ἔνα εἰς τὸν ἀρσανᾶν (Σπετσ Β 501). — (Jal 184 - ΜΕγκ - Ηπ - Somav 1709 - Kah Smpr 101 - Ανδρ).

ταρτάνα, ἡ· ἀνεμότρατα, ἐκ τῆς ίταλ. *tartana*. — τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἔφθασεν ἡ ταρτάνα τοῦ καπετάν *Médrobik* (Σπετσ Γ 42). — (Jal 1432 - Παλ 651 - Kah Onm 4 - ΜΕγκ - Hess).

τάσα, ἡ· φόρος, ἐκ τῆς ίταλ. *tassa*. — δοσύματα τοῦ τόπου μας, τάσαις καὶ ἄλλα χρέα (AKY 1230).

τεζάρω (*ρημ.*)· ἐντείνω, ἀνατείνω σχοινίον, τεντώνω, ἐκ τῆς ίταλ. *tesare*. — λιγοστὸς ὁ ἀέρας καὶ τὸ πανί δὲν ἥθελε νὰ τεζάρῃ (Σουκ 57). — (NO 781, 812 - Παλ 299 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

τέζο, τό· ἐντεταμένον ἐκ τῆς ίταλ. *teso*. — εἴδα πὼς δὲν ἔπειρε πὰ τραβήξω ἀλλο, γιατὶ τὸ σχοινὶ ἥταν τέζο.

τελάρο, τό· πᾶν πλαϊσιον, ἐκ τῆς ίταλ. *telaro*. — τὰ τελάρα τῆς πόρτας θέλουν πέρασμα ἔνα χέρι μπογιὰ ἀκόμη. — (ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

τενάλια, ἡ· βλ. λ. **τανάλια**.

τέντα, ἡ· σκηνή, ἐκ τῆς ίταλ. *ten-dà*. — κάτω ἀπὸ τὴ δροσερὴ τέντα τοῦ καπονιού (Κουλ 24) — ἡ τέντα μπρός στὴν πλώρη ἐπάρω στὸ καραμποτίνι. (Κουλ 24).

τέρρα - τέρρα· παρὰ γῆν, ἐκ τῆς ίταλ. *terra a terra*. — Σπανιώτατα χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τοῦ όρου **κόστακόστα** (Βλ. λ.). — (Hess).

τεσταμόρος, δ· στηλόκρανον στηλῶν καὶ ἐπιστηλίων, ἐκ τῆς ἐνετ. *testa de moro*. — μὲ τὸ μέσον τοῦ τεσταμόρου ἐνένορται στερεὰ οἱ κολόμπες καὶ τὰ τσιπτούκια. — (NO 490 - Jal 472 - Παλ 611 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

τζαβέτα, ή, και γκιαβέτα· γόμφος, έκ της ένετ. giaveta. — καρφώνουντε τὸ σωτρόπι μὲ τὶς γκιαβέτες (Βλαμ 123).— (NO 115 - Παλ 158 - ΜΕγκ - Ηπ).

τζηρούνι, τό, και τζιρούνι· ἔγχειριδιον κώπης, έκ τῶν ένετ. ziron και ital. girone. — οἱ ναῦτες μὲ τὸ χέρι ποὺ εἶναι πρὸς τὰ μέσα τῆς βάρκας πιάνονταν τὸ τζηρούνι. — (ΜΕγκ - Hess).

τζιβάδα, ή· βλ. λ. τσιβάδα.

τζιρούνι, τό· βλ. λ. τζηρούνι.

τζόβενο, τό, και τζόβινο· ναυτόπαις, κοπέλλι, έκ της ιταλ. giòvine. — Πρόβλ. πρὸς λ. μοῦτσος. — τζόβενο ἥταν και ἀπραγος στὴ θάλασσα (Φωτ ΩΣ 54).

τζόγιος, δ' διάκενον, ἐλευθερία, μικρομεταπότισις, έκ της ιταλ. giúoco. — τζόγος ὑπάρχει, ὅταν δὸν πράγματα δὲν ἐφαρμόζονται καλὰ τὸ ἔνα μέσα στ' ἄλλο.

τιμόνι, τό· πηδάλιον, έκ της ένετ. timón. — δὲν ἀκούει πιὰ διόλον τὸ τιμόνι και μανούβρα δὲν μπορεῖ νὰ γίνη (Μαγκ ΚΑ 50) — ἔσπασε και ή καδένα τοῦ τιμονιοῦ και τὸ καράβι ἔμεινε ἀκυβέρδητο (Σουκ 9)—δ Μπαρμπατάριμης ἔκατσε στὸ τιμόνι και χούφτωσε τὸ δοιάκι (Καζκ 176). — (NO 1150 - Jal 1454 - Παλ 362 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

τιμονιέρα, ή· πηδαλιουχεῖον, οἰακιστήριον, έκ της ιταλ. timoniera. — δ καπετάριος βγαίνει ἀπὸ τὴν τιμονιέρα (Βλαμ 67) — στὴν τιμονιέρα ἀνέβηκε γιὰ τὴ βάρδια τοῦ (Βεν 150) — δ Jal ἀναφέρει τιμονιέρα, μὲ τὴν σημασίαν τῆς πηδοδόκης.— (Hess - Jal 1454).

τιμονιέρης, δ· πηδαλιοῦχος, έκ της ιταλ. timoniere. — δ τιμονιέρης ἔχει τὸ μάτι καρφωμένο στὸν μπούσοντα

(Φωτ ΜΚ 15) — τώρα γραμμή! Γραμμή, ξανά πε δ τιμονιέρης (Καβ Β 22). — (Παλ 658 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

τίρα, ή, και τίρο, τό· ἀπόστασις βολῆς, έκ τῆς ιταλ. tiro. — ὅταν ἔγινε σὲ τίρα τιμονιοῦ ἔρριξε μιὰ τοῦ δύστυχον καπετάρ Nικόλα (Ραδ Α 99) — ἔφτασε ἔνα καράβι κατὰ τὸ Καστέλλι τίρο κανονίον (Σπετσ Α 590).

τιράγιο, τό· ἐλκυσμός, έκ της ιταλ tiraggio. — τὸ τιράγιο δὲν εἶναι κανονικό, θάπτετε νᾶναι περισσότερο.

τιραμόδλα! μετάβαλλε! μέθελκε! έκ της ιταλ. tiramolla! προστακτ. τοῦ ρημα tiramollare. — Κέλευσμα ἐκφωνούμενον κατὰ τὰς δύοστροφάς ή ἀναστροφάς. — (NO 1606 - ΜΕγκ).

τιραμολάρω (ρημ.)· μεταβάλλω, μεθέλκω, έκ της ιταλ. tiramollare. — ἐτιραμολάραμε πάνω στὴν ἀναστροφή. — (NO 786 - Παλ 13 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

τιράντα, ή· διάπηγμα, έκ της ιταλ. tiranta. — οἱ τιράντες δνραμώνουν τὶς πλευρὲς τῶν μπονδιμέδων και τὰ καζάνια, γιὰ νὰ μὴ παραμορφωθοῦντε ἀπὸ τὴν πλει τοῦ ἀτμοῦ. — (ΜΕγκ).

τίρο, τό· βλ. λ. τίρα.

τόκα - μπουρίνα, ή· ἔγγυτάπτ, έκ της ιταλ. toca - borina. — γιὰ ὅλη τὴν νύχτα βαστούσαμε τόκα - μπουρίνα (Σπετσ Γ 151) — ὅχι τόκα μπουρίνα θὰ χάσουμε λίγο ἀπὸ τὴν πορεία μας (Σουκ 48). — (Παλ 101 - ΜΕγκ).

τολενάδα, ή, και τονελάδα· κόρος, βυτίον μεγάλης χωρητικότητος, έκ της ιταλ. tonnellata. — μιστράλια τονελάδες μία, δικάδες περίπον δικασίες (Σπετσ Α 932). — (NO 302 - Παλ 402, 603 - ΜΕγκ - Hess).

τορπίλλα, ή· τορπίλη, έκ της γαλλ. torpille. — πέσαρε ἀργύτερα στὸ στό-

μα τοῦ χάρου, λιανισμένοι ἀπὸ τορ-
πίλλα (Φωτ ΜΚ 110) — τορπίλλα
ἔρχεται ἀπὸ τὴν ἀριστερὴν μπάντα
(Κουλ 161).— (Ανδρ).

τοῦμπο, τό· αὐλός λέβητος, σωλήν,
ἐκ τῆς ίταλ. *tumbo*.— ἦταν ἔνα τοῦ-
μπο, θὰ τ' ἄφησε κανένα βαπτόμενον
(Βεν 177) — πώς πρέπει νὰ φράξωμε τὰ
τοῦμπα (Φωτ ΜΚ 107).

τουρέλο, τό· ἐπιστρόφιον, ἐκ τῆς
ίταλ. *tolrello*.— τὸ τουρέλο εἶναι ἡ
πρώτη οειδὰ τῶν μαδεριῶν τοῦ φόδρου
σ' ἔνα ξύλινο σκάφος. — (ΝΟ 86 - Παλ
21, 346 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

τουρίστας, ὁ· περιηγητής, ἐκ τῆς
ίταλ. *turista*.— κι' ὅταν ὁ τουρίστας
γνωστὴ πίσω γίνεται μιὰ ζωντανὴ δια-
φήμιση (Αλουπ 47) — τουρίστας ηρ-
θες; Μωρὸς δείγματα ποὺ στέλνουν
(Φωτ ΜΚ 18). — (Ανδρ).

τουρκετίνα, ἡ· καὶ τριγκετίνα ἡ
τρουγκετίνα* ἀρτεμονίς, ἐκ τῆς
ίταλ. *trinchettina*.— δὲν είχαν ἀκόμη
οἱ ραῦτες μαϊνάροις τὴν τουρκετίνα
(Βλαχ 9) — τ' ἀφίσουντε τὴν κάτω γά-
μπια καὶ τὴν τουρκετίνα (Βλαχ Γ 42).
— (ΝΟ 577 - Ιαλ 1471, 1475, 1485 -
Παλ 326 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Kah
Smspr 108).

τουρκέτο, τό· ἀκάτιος ιστός, ἐκ τῆς
ίταλ. *trinchetto*.— κι' ἀνεβαίναμε τὶς
σκαλιέρες τοῦ τουρκέτου, ὅταν ἔσπα-
σε ὁ ἀγέρας (Κοντ) — ἔτοιμος νὰ κα-
βαλικέψει τὴν κόφα τοῦ τουρκέτου
(Βλαχ 135).— (ΝΟ 480 - Παλ 451 -
ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

τουρμπίνα, ἡ· στρόβιλος, ἐκ τῆς
ίταλ. *turbina*.— κι' ἀρχισε νὰ φωνάζῃ
δυνατά, Τουρμπίνες!.. Τουρμπίνες!..
(Κουλ 140).— (Βασ - Χαρ *turbine*).

τουρνέλα, ἡ· πλεκτάνη, ἐκ τῆς ίταλ.
trinella.— Συνων. σαλαμάστρα. — ἡ
τουρνέλα εἶναι χρήσιμη γιὰ νὰ ληγά-

φουμε ἀλησίδες, νὰ κοτσάρουμε πα-
λάγκα, νὰ μποτσάρουμε σερβίτσια.—
(ΝΟ 382 - Παλ 351 - ΜΕγκ - Ηπ -
Hess).

τούφα, ἡ· δέσμη, ἐκ τῆς λατιν. *tufa*,
γαλλ. *touffe*.— μπορῶ νὰ κάθωμαι
δρες δλόκληρες πίσω ἀπὸ μιὰ τούφα
βοῦρλα (Κοντ 126) — τὸ ἐπεβεβαίω-
ναν οἱ κατασαρὲς τοῦφες τοῦ καπνοῦ
ποὺ ἔσπετάγονται ἀπὸ τὸ καπελάγιο
τῆς τσιμινέρας (Κουλ 179).— (Ανδρ).
τραβαγιάρω (*ρημ.*)· δουλεύω, μο-
χθῶ, κουράζομαι, ἐκ τῆς ίταλ. *tra-
vagliare*. — τὰ παραγαδιάρικα ἔπεστε
νὰ τραβαγιάρουν ὅλη τὴν νύχτα, πη-
γάνοντας μὲ κοντί.

τραβέρσα, ἡ· διάπηγμα, ζυγὶς θω-
ρακίου, ἐκ τῆς ίταλ. *traversa*. — τὸ
λαδοφάναρο δρασκέλισε τὶς τραβέρσες
καὶ τὸ κοριμί τοῦ Ἐλενάρα σύρτηκε
πρὸς τὰ πίσω (Φωτ ΩΣ 83) — καὶ
σκονπίζουν τὸ μινεράλι ποὺ ἀπόμεινε
στὶς τραβέρσες (Φωτ ΩΣ 88). —
(ΝΟ 493 - Παλ 675 - ΜΕγκ - Ηπ -
Hess).

τραβέρσάδα, ἡ· πλοῦς μεταξὺ δύο
λιμένων, ναυτολόγησις δι' ἓνα πλοῦν,
ἐκ τῆς ἔνετ. *traversada*. — κάναμε τρα-
βέρσάδα Πειραιᾶ - Μαρσίλια. — τσονο-
μάρησα μόνο γιὰ μιὰ τραβέρσάδα. —
(ΜΕγκ - Hess - Κοτσ).

τραβέρσάρω (*ρημ.*)· διαπλέω, ἀντι-
μένω, ἐκ τῆς ίταλ. *traversare*. — μα-
ζεύμαμε ὅλα τὰ πανιά καὶ τραβέρσα-
ραμε τὸ καράβι, ὡς ποὺ ἔπεφτε ὁ
ἀέρας (Κοντ 109).— (ΜΕγκ - Hess).

τραβέρσάρω ἄγκουρα· μασχαλίζω
ἄγκυραν, ἐκ τῆς ίταλ. *traversare* *I'*
ancora. — μετὰ τὸ σαλπάρισμα τρα-
βέρσάραμε τὴν ἄγκουρα. — (ΝΟ 659 -
Παλ 675 - ΜΕγκ - Ηπ).

τραβέρσο, τό· πᾶν εἰδος ἀντιμονῆς,
ἐκ τῆς ίταλ. *traverso*. — προχωρού-

σαμε ἀργὰ - ἀργὰ τραβέρσο στὸν καιρὸν (Τσουκ 147) — πιάσαμε κι' ἐμεῖς τραβέρσο ἀπάρω στὸν καιρὸν (Καρκ 40). — (ΝΟ 909 - Παλ 132 - ΜΕγκ - Ήπ.).

τρακάρω (ρημ.). συγκρούομαι πρὸς ἄλλο πλοῖον, ἐμβάλλω, ἐμπίπτω, ἐκ τῆς μελιτ. traccar. — ὅποι εἶναι ἀδύνατον νὰ τοὺς τρακάρωμεν μὲν ρεσάλτον (Σπετσ Β 223) — μέσα στὸν σίφοννα τρακάρησε κάποιο πλεούμενο (Βλαχ 219) — μὰ θὰ τρακάρουμε, καπετάνιο, τολμᾶ ν' ἀντιμιλήσῃ διτυμονιέρος (Κουλ. 207) — θὰ μᾶς τρακάρει... "Ορτσα! φωνές, θόρυβος... (Μαγκ ΚΘ 132). — (ΝΟ 1276 - Παλ 5 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ανδρ.).

τράκο, τό, καὶ **τράκος**, δὲ ἐμβολή, σύγκρουσις, ἐκ τῆς μελιτ. traco. — Οἱ Γενοῦται μετεχειρίζοντο, κατὰ τὸ ιδίωμά των, τὸν ὄρον attraco. — ἀντιμετωπίζουμε κίνδυνο νὰ βούλιάξουμε ἀπὸ τράκο (Κουλ 91) — ἐλαβώθη καὶ ἔνας Ψαροιανὸς εἰς αὐτὸν τὸν τράκον (Σπετσ Γ 104). — (Παλ 5 - Ήπ - Hess).

τραμοντάνα, ἡ, καὶ **τραμουντάνα** ἢ **ντραμουντάνα**· βορρᾶς, ἐκ τῆς ίταλ. tramontana. — ἀμά δμως τὸν πάρη τραμοντάνα καὶ κατεβάσῃ δι Τσικνᾶς, οὐδὲ βάρκα δὲν μένει μέσα (Καρκ 54) — δὲ παγωμένος ἀέρας τῆς ντραμουντάνας ποὺ κατέβαινε ἀπό... (Κουλ 195). — (ΝΟ 1184 - Jal 1475 - Παλ 482 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess - Ανδρ.).

τραμπάκουλο, τό· τύπος ίστιοφόρου τῆς Ἀδριατικῆς, ἐκ τῆς ίταλ. trabaccolo. — σκέψον νὰ φαρεύῃς ἐδῶ πάρω καὶ νὰ σὲ δέρονν τὰ ραγάνια στὴν κουβέρτα ενὸς τραμπάκουλου (Φωτ ΩΣ 129) — διὰ νυκτὸς ἀπέρασαν μόνον δύο μικρὰ τραμπάκου-

λα (Σπετσ Β 203). — (ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

τράνζιτο, τό· διαμετακόμισις, ἐκ τῆς ίταλ. transitο. — ὅσα ἐφορτώσαμε στὸν Πειραιᾶ ἥταν ὅλα τράνζιτο. — (ΜΕγκ - Βασ - Ανδρ.).

τρανσπόρτι. τό, καὶ **τρανσπόρτο**· βλ. λ. **στραπόρτο**.

τράτα, ἡ· ἀλιευτικὸν δίκτυον, γριποῦ, ἀλιευτικὴ λέμβος, ἐκ τῆς ἐνετ. trata. — τὰ ψαραδόποντα κολλᾶνε σὰν ἀβδέλλες πάνον σὲ καμμιὰ τράτα (Κοντ 89) — πᾶς νὰ πελαγῶση τράτα δταν τὰ γερμανικὰ ἔξοπλισμένα περιπολούσαν (Φωτ ΜΚ 110). — (Παλ 621 - ΜΕγκ - Ήπ - Ανδρ.).

τράτο, τό· διάστημα, ἐκ τῆς ίταλ. tratto. — μέχρι τὴν στερνή ὥρα δπον τοὺς ἔδινε τράτο τὸ κοντράτο. — (Φωτ ΩΣ 102 - Ανδρ.).

τράφικο, τό· κίνησις, ἐκ τῆς ίταλ. tráfico. — οὕτε πέσαμε σὲ μεγάλο τράφικο ἀπὸ πλεούμενα (Κουλ 339).

τρεμεντίνα, ἡ, καὶ **τρεμεντίνη**· ρητίνη, ἐκ τῆς ίταλ. trementina. — ἐφορτώσαμε 15 βαρέλια τρεμεντίνα στὸν Πειραιᾶ. — (Jal 1481 - ΜΕγκ - Ήπ.).

τρέσα, ἡ· διάπηγμα θωρακίου, ἐκ τῆς

ἐνετ. tresso. — οἱ τρέσεις δένοντες

καλὰ τὴν κόφα. — (ΝΟ 494 - ΜΕγκ

διάπηγμα θωρακίου).

τρίγχος, δὲ, καὶ **τρίγκος**· ἀκάτιον ίστιον, ἐκ τῆς ίταλ. trinchetto. — μὲ εἶδε ψηλὰ νὰ μαίναρω τὸν τρίγχο (Καρκ 16) — τρίγκο καὶ γάμπια, παιδιά! (Βλαχ 65). — (ΝΟ 567 - ΜΕγκ - Ήπ).

τρίγκα, ἡ· διάδετον στήλης ίστοῦ ὑπὸ τὸ θωράκιον, ἐκ τῆς ίταλ. trinca. — ἐπειτα μὲ τὴν τρίγκα περιβάλλον τὰ μάγοντα τῆς κολόμπας. — (ΝΟ 718 - Jal 1481 - Παλ 675 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

τρίγκες, αι· δεσμοί ἐνθέτου ἀκάτου, ἐκ τῆς ίταλ. trinche (πληθ.). — οἱ βάρκες κάθισαν στὰ μόρσα καὶ τὶς στερεώσαμε μὲ τρίγκες. — Βλ. λ. ρίτσες. — (NO 1004 - Παλ 613 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

τριγκετίνα, ἡ· βλ. λ. τουρκετίνα. τρίγκος, δ· βλ. λ. τρίγγος.

τρικούβερτον, τό· τρικροτον, πλοίον μὲ τρία καταστρώματα, ἐκ τῆς ἑνετ. (de) tre coverte. — Ὡς ἐπίθετον σημαίνει δυνατός: κανγάς τρικούβερτος, γλέντι τρικούβερτο. — μπάρκο τρικούβερτο ! (Καρχ 10) Πρβλ. πρὸς λ. τριπόντες. — (ΜΕγκ - Ηπ).

τριπόντες, δ· τρίκροτον, πλοίον μὲ τρία καταστρώματα, ἐκ τῆς ίταλ. (de) tre ponti. — δ καπούδαν πασᾶς εἰχε γιὰ ναναρχίδα του ἔνα τριπόντε. — Πρβλ. πρὸς λ. τρικούβερτον. — (NO 1371 - Παλ 684 - Ηπ - Hess).

τριτσαρόλια, τά· σειράδια, ἐκ τῆς ίταλ. terzaroli. — μᾶς ἔκαμε νὰ μαλνάρωμεν δλα μας τὰ πανιά καὶ ν' ἀφήσωμεν τὰς γάπιας μὲ δύο μούδας τριτσαρόλια (Σπετο Β 196).

τρόμπα, ἡ, καὶ τρούμπα· σίφων θαλάσσιος, ἐκ τῆς ίταλ. tromba. — ἡ τρούμπα, ἡ τρούμπα οὐρλιάζουν ἀπὸ τὴν « Καλετάνα » (Μαγκ KA 51).

τρόμπα, ἡ, καὶ τρούμπα· ἀντλία, ἐκ τῆς ίταλ. tromba. — ἄλλα παιδιά, στὶς τρόμπες ! φωνάζει δ καπετάνιος (Καρχ 43) — δλοι στὴν πρύμη μὲ τὴν τρόμπα, προστάζει (Βλαμ 26) — Πρβλ πρὸς πόμπα. — (NO 221 - Jal 1196 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

τρομπαμαρίνα, ἡ· τηλεβόας, ἐκ τῆς ίταλ. tromba marina. — τώρα πάλι χούφτιασε τὴν τρόμπα - μαρίνα καὶ διάταξε... (Μαγκ KA 49) — κι· δ-

ταν σταματάει τὸ σφύριγμα τοῦ Πυθέα φωνάζει μὲ τὴν τρομπαμαρίνα (Καβ Β 69). — (Jal 1207 - Παλ 569 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

τρομπάρω (ῥημ.) καὶ τρουμπάρω· ἀντλία διὰ τῆς ἀντλίας, ἐκ τῆς ίταλ. trombare. — γιατὶ δὲν μπορούσαμε νὰ τρουμπάρουμε καὶ τὰ νερὰ ἀνέβαιναν γλίγωρα στ' ἀμπάρι (Κοντ 89). — (Jal 1196 - ΜΕγκ - Ηπ - Ανδρ).

τρομπέτα, ἡ, καὶ τρουμπέτα· σάλπιγξ, ἐκ τῆς ίταλ. trombetta. — κάποτε ἡ τρομπέτα σφύριξε μονοκόμματα (Φωτ ΩΣ 47) — βαρέσανε σὰν ζουρλοὶ τὰ τούμπανα, τὶς τρουμπέτες (Κοντ). — (Ανδρ).

τρότσα, ἡ· βλ. λ. ντρότσα.

τρουγκετίνα, ἡ· βλ. λ. τουρκετίνα. τρούμπα, ἡ· βλ. λ. τρόμπα.

τρουμπάρω (ῥημ.)· βλ. λ. τρομπάρω.

τρουμπέτα, ἡ· βλ. λ. τρομπέτα.

τσάπα, ἡ· ζωστήρ, ἐκ τῆς γενουατ. ciappa. — τὰ δύνοματα πέφτανε σὰν βροχή: παραπέτο, μονοράδες, τσάπα... (Παλ 85). — (Παλ 555 - Ηπ).

τσαπαρί, τό· ἀλιευτική συσκευή, ἐκ τῆς ἑνετ. ciaparin. — μὲ τὸ τσαπαρί ποδεῖ κάποια ἀναλογία μὲ τὴν καθετήρ, φαρεύοντες τὸ καλοκαίρι κοπαδιαστὰ ψάρια, γόπες, κολιούς, σανρίδια. — (Δροσ - Μπαστ - Λευκ).

τσάταρα, ἡ· σχεδία, ἐκ τῆς ίταλ. zattera. — ἀπὸ τὸ μέρος τῆς λίμνης τοῦ Ἀνατολικοῦ κατασκευάζουν τσάταρας καὶ μονόξυλα διὰ νὰ εμβάσουν στράτευμα (Σπετο Α 405).

τσένερα, τά· σκωρίαι, τέφρα, ἐκ τῆς ίταλ. cenere (πληθ.). — γιὰ νὰ πετάξω στὴ θάλασσα τὰ τσένερα ποὺ βιράρανε οἱ θερμαστάδες (Κουλ 318) — μὲ τὶς λαδιές, μὲ τὶς βρῶμες ἀπ' τὰ τσένερα (Σουκ 10).

τσέρκι, τό· κύκλος, στεφάνη, ἐκ τῆς Ιταλ. cerchio.—πέρασαν τὶς δούγιες κι' ἔπειτα τὶς ἑσφιξαν μὲ τὰ τσέρκια. — (ΜΕγκ - Ήπ - Ανδρ - Hess).

τσιβάδα, ἡ, καὶ τζιβάδα· διατείνουσα, ἐκ τῆς Ιταλ. civada. — εἶχαμε ἔνα τρίγκο, μιὰ μπούμα καὶ μιὰ τσιβάδα (Κοντ ΑΔ 133)—καὶ κατὰ τὴν πρώτην εἰσβολὴν μᾶς ἐσπασαν τὴν τζιβάδαν (Σπετσ Γ 77). — (NO 519 - Jal 177 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

τσιβαδιέρα, ἡ· τσιβαδιέρα, ἐκ τῶν

Ιταλ. civadiera, civadera. — στὸ ἀλλοτε ναυτικόν, στὸν 18ον αἰώνα οἱ τσιβαδιέρες ὑποκαθιστούσαν τοὺς φλόκους. — (ΜΕγκ).

τσίμα, ἡ· ἄκρη σχοινίου, σχοινίον, κορυφή, ἐκ τῆς Ιταλ. cima. — ἀνέβα στὴν τσίμα τοῦ καταρτιοῦ (Καβ Β 149). — (Παλ 589).

τσιμέντον, τό· υδραυλική κονία, ἐκ τῆς Ιταλ. cemento. — τὸ τσιμέντο σπασμένο στὰ δκια (Καβ Β 119). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

τσιμινιέρα, ἡ· καπνοδόχος, ἐκ τῆς Ιταλ. ciminiera. — 'Ο μακαρίτης ἀκαδημαϊκὸς Σ. Ε. Λυκούδης ἐσφαλμένως ἀναφέρει δτι προέρχεται ἐκ τῆς ἀγγλ. chimney (ΜΕγκ ΙΙ' σελ. 751, ἥρθρ. καπνοδόχος), ἡ δκοία κυρίως σημαίνει καπνοδόχον οικίας

ἢ ἐργαστηρίου, ἐνώ εἰς τὸ ἀγγλικὸν ναυτικὸν χρησιμοποιεῖται ὁ δρος funnel. — Τὸ γεγονός δτι προέρχεται ἐκ τῆς Ιταλ. ciminiera ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ νεώτερα λεξικά τῆς Ιταλικῆς γλώσσης, ἐκ τῶν δποίων σημειούμεν τὸ Dictionnaire moderne Italien - Français, τοῦ P. Rouède ('Εκδ. Garnier frères, Paris 1953), ἀλλὰ καὶ τὸ πολύγλωσσον λεξικὸν ναυτικὸν δρων τοῦ Paasch « De la Quille à la pomme du mât » (Edit.

Geograph. Maritimes et Coloniales, Paris 1937) ἥρθρον funnel draught σελ. 721 εἰς τὴν Ιταλ. Tiraggio di ciminiera, δηλ. ἐλκυσμός καπνοδόχου. — τὰ ἀτμοσφαιρικὰ τὰ πνύγει μονάχα ἡ τσιμινιέρα πον κλατει (Καβ Β 72)—πον ἔσπειτοσηται ἀπὸ τὸ καπελλάγιο τῆς τσιμινιέρας (Κουλ 179)—φάνηκε τὸ πρῶτο μήνιο πον χρωμάτισαν τὴν τσιμινιέρα (Φωτ ΜΚ 143) - (Ανερ).

τσίρκα (ἐπιφ.)· περίου, γύρω στά..., ἐκ τῆς Ιταλ. circa. — ἔως εἰς τὰς 25 πνέοντος θέλει συναχθοῦν τσίρκα 4000 ἀνθρωποι (Σπετσ Γ 222). — Ἐτερος τύπος Ιντζίρκα.

τσιφούτια, τά· ἀτλαντες, ἐκ τῆς Ιταλ. sifulti (πληθ.). — μὲ τὰ τσιφούτια στηρίζουν τὸ καράβι κατακρύψα καὶ λοξὰ δταν είναι πάνω στὰ σκαριά ἡ σὲ δεξαμενή. — (NO 180 - Παλ 171 - ΜΕγκ - Ήπ).

τσόντα, ἡ· προσθήκη, ἐκ τῆς ἐνετ. zonta. — βάλαμε τσόντα στὸ πανί γιὰ νὰ τὸ σιγουρέψουμε. — (ΜΕγκ - Ανδρ - Καβ Onm 230).

τσούντα, ἡ· τέρθριον σύσπαστον, ἐκ τῆς ἐνετ. zonta. — μὲ τὴν τσούντα μποροῦμε νὰ σηκώσουμε πολὺ μεγάλα βάρη. — (NO 459 - ΜΕγκ - Ήπ).

τσουντάρω (οημ.)· Ἐλκω τερθρίαν υπέραν (πρὸς δρθωσιν τοῦ τέρθρου), ἐκ τῆς ἐνετ. zontar. — δ ναυκληρος φώναξε νὰ τσουντάρουν τὸ πινό τοῦ πικιοῦ. — (NO 844 - Παλ 36 - ΜΕγκ - Ήπ).

τσούρμα, ἡ, καὶ τσούρμο, τό· πλήρωμα ἐμπορικοῦ πλοίου, ἐκ τῆς ἐνετ. ciurma. — καὶ δὲν πλερώσανε καὶ τὰ μερτικὰ τῆς τσούρμας (Ραδ Α 13)—ἀπὸ τὸ τσούρμο τοῦ στόκολου γλυτώσανε μόνο δυὸς (Σουκ

10) — οἱ πιὸ πολλοὶ νοματέοι τοῦ τσουρόμον εἶναι θαλασσόλυκοι γεροὶ (Βλαχ 73). — (Παλ 289 - ΜΕγκ - Ανδρ - Hess).

τσουρμάρω (ρημ.) καὶ **τσουρμάρω**. καταρτίζω πλήρωμα, ὡς ἀμετάβ. προσλαμβάνομαι ὡς πλήρωμα, ἐκ τῆς Ιταλ. *acciurmare*. — διὰ νὰ ἡξεύρωμεν καὶ ἔμεις νὰ τσουρμάρωμεν εὐθὺς τὰ καράβια (Σπετσ Β 388) — ἀνάθεμα στὸν καπετάνιο ποὺ τσουρμάει συντοπίτες τον (Καρφ 169) — τὸν ἄλλο χρόνο τσουρμάρησα πρῶτος καὶ καλλίτερος (Μαγκ ΚΘ 35). — (Jal 643 - ΜΕγκ - Hess).

τσουρμό, τό· βλ. λ. **τσουρμα**.

τσύπος, δ· στύπος, ἐκ τῆς Ιταλ. *cerppo*. — τοὺς τσύπους τοὺς κάνοντες σήμερα ἀπὸ μέταλλο καὶ καμπύλους γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ τοὺς βγάζουμε. — (ΝΟ 617 - Παλ 402 - Jal 862 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

Φ

φάλκος, δ· λέραξ, ἄρπαξ, ἐκ τῆς λατιν. *falco*. — ρὲ ἀτζαμή, ρὲ φάλκο, πᾶς τὴν πάτησες; (Καβ Β 26). **φάλτσο**, τό· λάθος, σφάλμα, ἐκ τῆς Ιταλ. *falso*. — τὸ λάθος κανενός. Φάλτσο στὸν χάρτη ἡτανε; (Καβ 117). — (Ανδρ).

φάλτσο μαντιζέλο, τό· παρέκφορος, ἐκ τῆς ἐνετ. *falso manteselo*. — μὲ τὸ φάλτσο μαντιζέλο ὑποβοηθοῦμε τὸ κυρίως μαντιζέλο. — (ΝΟ 759 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

φάλτσο παταράτσο, τό· παράτονος στραγγαλωτός, ἐκ τῆς Ιταλ. *falso paterazzo*. — τὸ φάλτσο παταράτσο εἶναι ἔνα ἀπὸ τὰ τρία μεγάλα παταράτσα ποδχονν τὰ μεγάλα τσιμπούκια. — (Παλ 348).

φάμπρικα, ἡ· ἐργοστάσιον, ἐκ τῆς Ιταλ. *fabbriica*. — λιμάνι ἀσύχναστο μὲ τὴ μοναδικὴ ἀμερικάνικη φάμπρικα τῆς ζάχαρης (Φωτ ΜΚ 114) — ἔχομεν φάμπρικαν καὶ φτειάνονν ἔδω, πλὴν δὲν προφέρανον (Σπετσ Α 170). — (Ανδρ).

φανταρία, ἡ· πεζικόν, ἐκ τῆς ἐνετ. *fantaria*. — μ' δλο ποὺ γνωρίζαμε δτὶς η φανταρία ὑπόφερε πολὺ ἀπὸ ζωοθροφίες (Κοντ). — (Ανδρ).

φασαρία, ἡ· θόρυβος, σύγχυσις, ταραχή, ἐκ τῆς Ιταλ. *fassaria*. — τὸ νοῦ σου μὴν ἔχομε φασαρία (Φωτ ΜΚ 75) — (ΜΕγκ - Ανδρ).

φασίνα, ἡ· κειρία, ἐκ τῆς Ιταλ. *fascina*. — παρακολουθοῦσε μὲ μάτι θολὸ τὴ φασίνα τοῦ καμαρώτουν, ποὺ σφονγγάριζε τὸ διάδρομο (Φωτ ΜΚ 112). — (ΝΟ 348 - Jal 933 - Παλ 421 - ΜΕγκ - Hess).

φάτσα, ἡ· δψις, ἐκ τῆς ἐνετ. *fazza*. — κόβε φάτσα, βγάζε συμπέρασμα (Φωτ ΜΚ 116). — (Ανδρ).

φάτσα, ἡ· προσθία ἐπιφάνεια ίστιων, πρὸς πρῶραν ἐπιφάνεια ίστιων, ἐκ τῆς Ιταλ. (in) *faccia*. — δέρας ἐπεφτε στὴ φάτσα τῶν πανιῶν, δηλαδὴ φατσάριζε.

φατσάρω (ρημ.) · ἐπὶ ἀνέμου προσπίπτοντος ἐπὶ τῆς προσθίας δψεως τῶν ίστιων, τῆς φάτσας, ἐκ τῆς Ιταλ. *faccia* + κατάλ.-ρω. — διαν πάλι φατσάριζε δέρας, ἀρχινάγατε τὶς βόλτες. — (ΜΕγκ - Ηπ).

φελούκα, ἡ· λέμβος, ἐφολκίς, ἐφόλκιον, πλοιάριον, ἐκ τῆς ίσπαν.

feluca. — Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀραβικῆς προελεύσεως faluka, fulke.

— μὲ τὸ περίστροφο στὸ χέρι δρασκέλιζε τὴ φελούκα (Κουλ 124). — (Παλ 315 - Somav 1709 - Σαθ Τυ Hell 326 - ΜΕγκ - Ήπ - Ανδρ).

φέλσα, ἡ, καὶ **φέρσα·** φύλλον ίστιον, ἐκ τῶν Ιταλ. ferza, ferzo. — τὰ πανιά αὐτὰ εἰναι φαμένα μὲ τρεῖς φέλσες. — (NO 530 - Jal 905 - Παλ 418 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

φεργάδα, ἡ, καὶ **φρεγάδα** ἡ φρεγάτα· φρεγάς, ἐκ τῶν ἔνετ. fregada καὶ Ιταλ. fregata. — λύνω μιὰ βάρκα καὶ φτάνω στὴ φρεγάδα (Καρκ 26) — νὰ ἐπιβῆτε εἰς τὴν ἑλληνικὴν φρεγάταν καὶ νὰ συνεκπλεύσετε (Σπετσ Α 1077). — (NO 1372 - Παλ 337 - ΜΕγκ - Ήπ - Kah Onm 125-6 - Hess - Ανδρ).

φεργαδόνι, τό, καὶ **φρεγαδόνι·** φρεγάδιον, φρεγκατόν, ἐκ τῆς ἔνετ. frégaton. — ἐλάβομεν εἰδῆσιν διτὶ ἔκανσαν καὶ τὸ ἄλλο φεργαδόνι (Σπετσ Β 517).

φέρμα! κράτει!, ἐκ τῆς Ιταλ. fermata! προστακτ. τοῦ ρημ. fermare. — 'Ως ἐπίρρημα σημαίνει σφιχτά, κρατημένα. — οἱ σφῆνες φέρμα. Kana - duñd ζωντανές κυλήσανε στὸν πάχτωνα (Καβ Β 21). — (NO 1594 - Ήπ).

φερμάρω (ρημ.). κρατῶ, συγκρατῶ, ἀσφαλίζω, ἐκ τῆς Ιταλ. fermare. — μὰ θάρπετε νὰ σηκώσῃ τὰ πανιά, νὰ φερμάρῃ τὰ πλωριά (Μαγκ KA 49). — (NO 784 - ΜΕγκ - Ήπ).

φέρσα, ἡ βλ. λ. **φέλσα.**

φιάμολα, ἡ, καὶ **φιάμπουλα·** ἐπισείων, ἐκ τῆς ἔνετ. fiámola. — Συνώνυμον φιλάντρα. — στολίσαμε τὶς κόφες τῶν καραβιῶν μας, ισόραμε τὶς παντιέρες καὶ τὶς φιάμολες

(Κοντ). — (Παλ 322 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

φιάσκο, τό· φιάλη, μεγάλη ἀποτυχία, ἐκ τῆς Ιταλ. fiásco. — ἔξω ἀπὸ τὴν κονζίνα τὸ φιάσκο μὲ τὸ σπανιόλικο κρασὶ δμολογοῦσε (Φωτ ΜΚ 74) — καὶ στὸ τέλος ἀποδείχηκε πώς ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ ἦταν ἔνα μεγάλο φιάσκο. — (Ανδρ).

φιγούρα, ἡ· σχῆμα, μορφή, ἐπίδειξις, ἐκ τῆς Ιταλ. figura. — καὶ δὲν νοιάζεται νὰ δουλεύῃ ὥρες τὸ σχέδιον τῆς βίδας γιὰ νὰ κάμη φιγούρα (Φωτ ΜΚ 102) — καὶ δουλεύοντάς το τοῦδωσε τὴ φιγούρα ποὺ βλέπετε. — (Ανδρ).

φιγούρα, ἡ· ἀκρόπρωρον, ξάονον, ἐκ τῆς Ιταλ. figura. — εἰχαμε φιγούρα ἔνα Μακεδόνα (Καρκ 203) — οἱ φιγούρες, ποὺ βάζανε μπροστά στὴν πλώρη κάθε καραβιοῦ (Βλαμ Γ 133). — (NO 226 - Παλ 319 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

φιγουράρω (ρημ.). ἐπιδεικνύομαι, φαντάζω, κάμω καλὴν ἐντύπωσιν, ἐκ τῆς Ιταλ. figurare. — ἀν θελήσῃ νὰ φιγουράῃ τὸ ξεχωριστὸ πρόσωπο (Φωτ ΩΣ 38). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

φιλαδούρι, τό· ἐντόνιον, ἐκ τῆς ἔνετ. filador. — τὰ μονστάκια, τὰ ξάρτια καὶ τὰ παταράτσα τεντώνονται μὲ φιλαδούρια. — (NO 714 - Jal 1284 - Παλ 600 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

φιλάντρα, ἡ· ἐπισείων, ἐκ τῆς Ιταλ. filandra. — Συνώνυμον: φιάμολα. — η φιλάντρα ισάρεται στὴ γαλέτα τοῦ μεγάλου ἀλμπουρού. — (NO 1861 - Jal 699 - Παλ 322 - ΜΕγκ - Ήπ - Hess).

φιλαρέτο, τό· αἰωροθέσιον, δρύφακτον, ἐκ τῆς Ιταλ. filaretto. — ἀνέβηκε στὸ φιλαρέτο, τὸν κύταξε περιφρονητικὰ κι' ἔπεσε στὴ θάλασ-

σα (Ραδ Α 87). — (NO 229 - Παλ 78 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

φιλάτσο, τό· βλ. λ. σφιλάτσο.

φιλιέρα, ἡ· ἐλικοτόμος, ἐκ τῆς Ιταλ. filiera. — ἄλειψε μὲν νέφτι τῇ βέργα, στερέωσε τῇ φιλιέρᾳ κι' ἅρχιζε νὰ τὴν γυρίζῃ.

φιλιστρίνι, τό· βλ. λ. φινεστρίνι. φινέστρα, ἡ· παραφωτίς, ἐκ τῆς Ιταλ. finestra. — Βλ. λ. φινεστρίνι. (Παλ 164 - ΜΕγκ - Hess).

φινεστρίνι, τό, καὶ φινιστρίνι ἡ φιλιστρίνι· παραφωτίς, ἐκ τῆς Ιταλ. finestrino. — τὰ φινιστρίνια πάνω στὴν κουκέτα (Καβ Β 1) — τὰ φιλιστρίνια ἡταν κλειστά, νὰ μὴ μπαίνη ἡ καρβούνοσκονη (Βεν 11). — (ΜΕγκ - Ανδρ).

φιόγκος, δ· λαιμόδεσμος, ἐκ τῆς Ιταλ. fiocchio. — καὶ τὸν φιόγκο ἡ λαιμόδεσμο, ποὺ είναι δ κόμπος ποὺ δένουν οἱ ναύτες τὸ μανδρο μαγτίλι τῶν (Φαλτ 86). — (Ανδρ).

φιούμπα, ἡ· πόρπαξ, ἐκ τῆς ἑνετ. fiúba, fiúbba. — ἡ φιούμπα τῆς ζώνης είχε χαλαρώσει. — Πρβλ. πρὸς λ. μπούκλα. — (Jal 320 - Παλ 99). φλάντζα, ἡ· περιαυχένιον σωλήνος, ἐκ τῆς Ιταλ. flangia. — πέρασε τῇ φλάντζα στὸ σωλήνα καὶ τὴν στέρεωσε.

φλασκούνι, τό, καὶ φρασκούνι· μεσίστιον σύσπαστον, ἐκ τῆς ἑνετ. frascón. — μὲ τὴν τσούντα καὶ τὸ φλασκούνι μορσάρουμε καὶ ξεμορσάρουμε τὶς βάρκες. — (NO 460 - Jal 1113 - Παλ 504 - Ηπ - Hess).

φλέσι, τό, καὶ φλίσι ἡ φλίς· λαΐφος, ἐκ τῆς Ιταλ. freccia. — πότε φλόκο θὰ μοῦ σχίση, πότε κορζέτο θὰ μοῦ σπάση, πότε θὰ μοῦ σηκώση μπαλόνι τὸ φλίς (Καρκ 65). — (NO

585 - Jal 700 - Παλ 323 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

φλοκίνι, τό· πρόθοος, ἐκ τῆς ἑνετ. flocín. — Πρβλ. πρὸς λ. κόντρα φλόκος. — (Hess).

φλόκος, δ· ἀρτέμων, ἐκ τῆς Ιταλ. floco. — πλέον μονάχα μὰ πανί δὲν φαίνεται καὶ φλόκος (Πορφ 71) — εἰχαν ἀπλωμένα δλα τὰ πανιά. Φλόκοι καὶ κοντραφλόκοι . . . δλα στὴ θέσι τους (Καρκ 28) — τὸ σκοινὶ τοῦ φλόκου λασκάρισε κι' είναι φόβος νὰ ξεφύγη τὸ πανί (Σουκ 43). — (NO 575 - Jal 707 - Παλ 326 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

φλότα, ἡ, καὶ φλότο, τό· στόλος, ἐκ τῆς Ιταλ. flotta. — γιατὶ σὲ κυνηγούσανε τὰ φλότα τὰ Ἰγγλέζικα (Βλαμ Γ 91) — ἀλλ' ἔχουν σκοπὸν ἡ νὰ ἀφήσουν τὴν φλόταν ἔρημον καὶ νὰ φύγουν (Σπετσ Α 381) — τοῦ είπαν πώς ἡταν κοντὰ ἐκεῖ ἡ κινέζικη φλότα (Κοντ ΑΔ 79). — (Jal 703 - Hess).

φλοτίλια, ἡ· στολίσκος, ἐκ τῆς Ιταλ. flottiglia. — ενδίσκετο εἰς τὸν Λεβάντε δ ἐκλαμπρότατος μαγιδρ Λάμπρος Κατσώνης μὲ τὴν φλοτίλιαν του (ΑΚΥ 1246). — (Σαθ Τυ Hell 540, 577).

φλότο, τό· βλ. λ. φλότα.

φόγος, δ· ἐπίκριον, ἐκ τῆς ἑνετ. fogo. — ἀπὸ τὸν φόγο δὲν λσάρεται πανί γιὰ νὰ μὴν ἐμποδίζεται ἡ ματστρα. — (NO 521 - Jal 1571 - Παλ 691 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

φόδρα, ἡ, καὶ φόδρο, τό· ἐντερόνεια, ἐκ τῆς Ιταλ. fodera. — σὰν καλόδεσε τὸ σκελετὸ τοῦ καρβιοῦ ἔβανε μπροστὰ τὸ φόδρο (Βλαμ 53) — (NO 46 - Jal 1571 - Παλ 684 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

φοδράρω (*ρημ.*)· ἐπικαλύπτω, ἐκ τῆς ἔνετ. *fodrare*. — ἡρθε ἔπειτα ἡ ὥρα νὰ φοδράρουμε τὴν κουβέρτα. — (Παλ 684 - Hess).

φοντάρω (*ρημ.*)· βλ. λ. φουντάρω. φόντο, τό· κεφάλαιον, κάλυμμα νομισματικόν, ἐκ τῆς Ιταλ. *fondo*. — καὶ μὲ τὰ φόντα ἐπεχείρησε νὰ κατασκενάσῃ τὸ μπαστιμέντο αὐτὸ (ΑΚΥ 1264) — τὰ φόντα μας κατ' αὐτὰς ἀνέβηκαν (Σπετσ Β 452). φόρα! ἔξω!, ἐκτός, ἐκ τῆς ἔνετ. *forsa!* — φόρα καστάνιες! δευτερώνει τὸ πρόσταγμα δ πρωτομάστορας (Βλαμ Γ 124) — φόρα τὸ πρυμὶδ ποντίλι... φόρα τὸ πλωριό! (Καρκ 23). — (Hess).

φόρμα, ἡ· σχῆμα, ἐκ τῆς Ιταλ. *forma*. — ἡ δινειροπαρσιά δίνει φόρμα δλοζώντανη στὴ λαχτάρα (Φωτ ΜΚ 11). — (Ανδρ).

φόρμα, ἡ· ἐνδυμασία ἔργασίας, ἐκ τῆς Ιταλ. *forma*. — φοροῦσε μιὰ πλατειὰ φόρμα ποὺ τὴν ἐσφιγγε στὴ μέση ἔνα κομμάτι τριστίλιο (Καβ Β 108) — ἡταν ἔτοιμος κι' αὐτὸς σὰ βγάλῃ τὴ φόρμα, γιὰ νὰ πηδήῃ στὴ στεριά (Φωτ ΩΣ 43). — (Καν. Στ. 1939, σελίς 78).

φόρτσα, ἡ· δύναμις, ισχύς, δρμή, ἐκ τῆς Ιταλ. *forza*. — δ καιρὸς σὰν νῆχανε κάπως τὴ φόρτσα του (Καβ Β 27). — (Ανδρ).

φορτσάρω (*ρημ.*)· ἐπὶ ἀνέμου: αδέξιν εἰς ἔντασιν, σφοδρύνομαι, ἐνδυναμώνω, ἐκ τῆς Ιταλ. *forzare*. — ἐφορτσάρησεν δ ἀνέμος, μελτέμια πολλὰ (Σπετσ Γ 96) — δ καιρὸς εἰχε φορτσάρει (Καβ Β 21). — (ΜΕγκ-Ηπ - Ανδρ).

φορτσάρω (*ρημ.*)· ἐπὶ κωπηλασίας: ἐρείδω, ἐκ τῆς Ιταλ. *forzare*. — δ λέμβαρχος διέταξε νὰ φορτσάρουν

κι' οἱ κουπατζῆδες ἔβαλαν δλοι τους τὴ δύναμη. — (ΝΟ 1009 - Παλ 254, 635 - Ηπ - Hess - Ανδρ).

φορτσάρω πανιά: αδέξιν τὰ Ιστία, ἐκ τῆς Ιταλ. *forzare di vele*. — ἔκαμε σενιάλα δ Ἀρχηγός, τὰ καρδβια νὰ ἐνωθοῦν φορτσάροντας πανιὰ (Σπετσ Γ 165).

φόρτσος, δ· σφοδρὸς (ἐπὶ ἀνέμου), ἐκ τῆς Ιταλ. *forzo*. — ἐπειδὴ καὶ ἡταν φόρτσος δ καιρὸς ἀπὸ ἔδω, ἡ παροῦσα σᾶς ἐρχεται ἀπὸ τὸ Λεωνίδειον (Σπετσ Β 216). — (Ηπ ἀνεμος).

φόσσα, ἡ, καὶ φόσσα· τάφρος, ἐκ τῆς Ιταλ. *fossa*. — τὰ κανόνια γεμάτα ως τὸ λαιμὸν πάνω ἀπὸ τῆς φόσσας (Ραδ Α 42).

φουγάρο, τό, καὶ φουγλάρος, δ· καποδόχος, ἐκ τῆς Ιταλ. *fugaro*, *ocolare*. — τὸ φουγάρο κάπνιζε, ἀφτερε μιὰ λογίδα καπνὸν (Σουχ 79) — σύγνεφο ἡ καπνούρα κι' ἡ μυρούδια τοῦ κάρβουνον ποδβγαῖντις ἀπὸ τὸ φουγάρο του (Βλαμ 206) — εἰς τὸ ναυτικὸν συνίθης κοινὸς δρος τσιμινιέρα (βλ. λ.), τὴν δόποιαν χρησιμοποιεῖ καὶ δ λαδὸς ειδρύτατα — (Hess - Ανδρ).

φοῦμο, τό, καὶ φοῦμος, δ· καπνιά, αιθάλη, ἐκ τῆς Ιταλ. *fumo*. — ἡ θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ εἰχε γίνει ἀγριωριστη, μελανὴ σὰν νῆταν ἀνακατεμένη μὲ φοῦμο (Κοντ). — (ΜΕγκ-Ηπ - Ανδρ).

φούντα! καὶ φοῦντο! πόντισον!, ἐκ τῆς ἔνετ. *fonda!*, προστακτ. τοῦ ρημ. *fondar* — φούντα! ἀκούστηκε δ καπετάνιος (Μαγκ ΚΑ 98) — φούντο τὶς δυδ καὶ πρόμα βρέξε τὸ πινέλο (Καβ 79). — (ΜΕγκ φοῦντο).

φουντάρω (*ρημ.*)· καὶ φοντάρω· βυθίζω πλοίον διά βιασού μέσου, πον-

τίζω ἄγκυραν, ἐκ τῆς ίταλ. *fondare*. — δι' ἔλλειψιν ὅδατος ἥλθομεν καὶ ἐφουντάραμεν εἰς Σαντορίνην (Σπετσ Β 232) — φουντάρησε κοντά μισδ μίλι ἐξα ἀπὸ τὸ λιμάνι (Σουκ ΚΘ 19) — φουντάραμε καραμούσαλι στὸ ποτάμι (Καβ 71). — (ΝΟ 643 - Παλ 470 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

φοῦντο, τό, καὶ φοῦντος, δ' βυθὸς τῆς θαλάσσης, ἄγκυροβολία, ἐκ τῆς ίταλ. *fondo*. — πάει στὸ φοῦντο μὲ τὴν καρένα πρὸς τὰ πάνω (Φωτ ΩΣ 56) — θὰ πάμε στὸ φοῦντο νὰ μᾶς φάνε τὰ σκυλόψαρα (Σουκ 79). — (ΜΕγκ - Hess - Ανδρ).

φούρια, ἡ· τρέλλα, βία, δρμή, ἐκ τῆς ίταλ. *furia*. — στὴ φούρια καὶ στὴ λύσσα τοῦ γραιγολεβάντε (Φαλτ 122) — κι' ἀπάνον στὴ φούρια τῆς δουλειᾶς (Μαγκ ΚΑ 29) — στερεὰ ἀπὸ τὸ ἔθενμασμα τῆς φούριας (Φωτ ΩΣ 59). — (Ανδρ).

φουριόζος, δ' δρμητικός, βιαστικός, ἐκ τῆς ίταλ. *furioso*. — ποὺ εἰναι; ρώτησε δ μάγειρας καὶ πετάχηκε φουριόζος (Φωτ ΜΚ 161). — (Ανδρ).

φουρκάδα, ἡ· στήριγξ, ἐκ τῆς ἐνετ. *forcada*. — στὶς φουρκάδες βάζουν τὰ κατάρτια καὶ τὶς ἀντένες, δταν ἡ βάρκα πάει μὲ κονπιά. — (ΝΟ 982 - Jal 1571 - ΜΕγκ - Ηπ - Hess).

φοῦρμες, οἱ· σταθμίδες, (παλ. τροποί), ἐκ τῆς ίταλ. *forme* (πληθ.).

— κι' ἐδῶ πάνον σταφιζονται οἱ φοῦρμες (Βλαμ 53). — (Παλ 423 - ΜΕγκ - Hess).

φουρνέλο, τό· ἐστία μαγειρείου, πετρορρήκτης, ἐκ τῆς ίταλ. *fornello*. — ποὺ νὰ φαντασθῶ τὸ φουρνέλο ποὺ δούλευα (Φωτ ΜΚ 166) — τὸ φουρνέλο τσιτσίριζε ἀπὸ τὰ νερά ποὺ χύθηκαν μέσα. — (Ηπ - Ανδρ).

φοῦρνος, δ· φοῦρνος, ἐκ τῆς λατιν.

furnus. — λογάριασε τὶ δουλειὰ ἥθελε δσο νὰ τὸ κάψωμε στὸ φοῦρνο τοῦ καζανιοῦ (Φωτ ΩΣ 143). — (Ανδρ).

φουρτούνα, ἡ· τρικυμία, καταιγίς, ἐκ τῆς ἐνετ. *fortuna*. — γρήγορα, πρὶν μπουκάρει ἡ φουρτούνα (Σουκ 105) — ἔχει φάει φουρτούνες ἐτούτο τὸ καράβι (Βλαμ 11) — ἐπήγανεν εἰς "Υδραν, ἀλλ' ἀπὸ μίαν φουρτούναν δπον ἡκολούθησε (Σπετσ Β 185). — (ΜΕγκ - Ηπ - Hess - Ανδρ).

φούστα, ἡ· είδος λιθυρνίδος, ἐκ τῆς ἐνετ. *fusta*. — μιὰ φούστα ἡταν ποὺ ἔμπαινε στὸν κόρφο τῆς "Ανδρος" (Βεν 123) — περάσαμε τοὺς σκλάβους σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς φούστες μας (Κοντ ΑΔ 13). — (ΜΕγκ - Hess). φρασκούνι, τό· βλ. λ. φλασκούνι. φρεγάδα, ἡ· βλ. λ. φεργάδα. φρεγαδόνι, τό· βλ. λ. φεργαδόνι. φρεγάτα, ἡ· βλ. λ. φεργάτα.

φρέζα, ἡ· ἐκγλυφίς, ἐκ τῆς ίταλ. *fresa*. — μὲ τὴ φρέζα ἀνοιξε λίγο τὴν τρύτα γιὰ νὰ χωνεύῃ τὸ κεφάλι τῆς βίδας.

φρεζάρω (εημ.)· ἐκγλύφω, ἐκ τῆς ίταλ. *fresare*. — ἐφρεζάρισαν τὶς τρύπες, τόσο ποὺ νὰ χωνεύωνται τὰ κεφάλια ἀπὸ τὶς βίδες.

φρένο, τό· χαλινωτηριον, τροχοπέδη, ἐκ τῆς ίταλ. *freno*. — δ λοστρόμος λασκάρησε τὸ φρένο τῆς πόμπας (Καβ Β 136). — (Ανδρ).

φρεσκάρω (εημ.)· ἐπακμάζω (ἐπὶ ἀνέμου), ἐκ τῆς ίταλ. *rinfrescare*. — ἀρχισε νὰ φρεσκάρη δ ἀγέρας, ἡ βροχὴ ἔπεφτε χοντρή. — (Ηπ φρεσκάρω).

φρέσκος, δ· νωπός, πρόσφατος, ἐπακμάζων (ἐπὶ ἀνέμου), ἐκ τῆς ίταλ. *fresco*. — δ καπετάνιος λέει πώς θᾶχωμε φρέσκο μελτέμι (Φωτ

ΜΚ 100) — τὸ δόλωμα θ' ἀγκιστρώ-
σουνε φρέσκο (Βλαμ Γ 74).—(Ανδρ).
φριγκορίφικο, τό· πλοίον - ψυγείον,
ἐκ τῆς Ιταλ. frigorifico. — εἰχαν πέ-
σει δίπλα στὰ φριγκορίφικα τῆς
Ἀργεντίνας (Κουλ 77).

φύλλο (στό), ἐκ τῆς Ιταλ. in filo.
— Κατὰ Σ. Ε. Λυκούδην, λέγεται
ἐπὶ κερουλκήσεως τοῦ πετάσματος
γενομένης, δπως ἡ διεύθυνσις τῆς
κοίτης τοῦ ἀνέμου συμπίπτει ἀκρι-
βῶς πρὸς τὰ ὑπήνεμα καὶ προσήνε-

μα λώματα τῶν ίστιων. — (ΜΕγκ
σβέννυμι).

X

χάρτα, ἡ· βλ. λ. κάρτα.

ΠΙΝΑΞ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ

Σελίς 9, στίχ. 14	άνάγνωθι παρεισφρήσεως	άντι παρεισφρύσεως
» 9, στίχ. 24	» δι' δ	άντι διό
» 12, στίχ. 7	» Elsevier	άντι Elsevier
» 19, στίχ. 25	» άκρογιάλια	άντι κάρογιάλια
» 20, στίχ. 5	» Ίωάννου Φιλ.	άντι Φιλίππου Ίωαν.
» 20, στίχ. 25	» Γονάγας	άντι Γονάλας

Λόγω παραδρομής παρελείφθη ἐκ τῆς Βιβλιογραφίας τὸ κλασσικὸν εἰς τὸ είδος του ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΣΤΟΥ τοῦ Ὑποπλοιάρχου Ἀλεξ. Σακελλαρίου (1915), ως τοῦτο ἀνεθεωρήθη τῷ 1937 καὶ ἐπανεξεδόθη τῷ 1948, χρησιμώτατον διὰ τὴν ἀνά χειρας μελέτην.

COPYRIGHT ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΞΙΑ : ΑΣΠΙΩΤΗ ΕΛΑ - ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΧΡΩΜΙΟΥ Α.Ε.

